

РЕГИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕГИОН ПАЗАРДЖИК (С МОДУЛ ЗА ВСЯКА ОТ ОБЩИНИТЕ ОТ РЕГИОНАЛНАТА СИСТЕМА) ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2028 г.

2022 г.

Съдържание

I. Въведение 13

1. Описание на общините, административната област и РСУО 13

Кратка информация за географските, демографски и социално–икономически характеристики на общината/ общините 13

1.1. Област Пазарджик 13

1.2. Общини в Област Пазарджик 13

2. Нормативно основание за изработване на програмата и времеви хоризонт 31

3. Основни цели и основни резултати, които се очакват от изпълнението на програмата. Видове отпадъци, които са в обхвата на програмата 31

Кратка информация и резултати от процедурата за екологична оценка на програмата и от обществените консултации при разработване на програмата; 32

Органи на разработване и одобрение на програмата и дата на одобрение 32

II. Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата 33

Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата 33

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно битовите отпадъци 33

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно утайките от ГПСОВ 34

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР) 35

Основни изводи и препоръки от анализа на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините 35

Основни изводи и препоръки от анализа на прилагането на законодателството по управление на отпадъците 37

Основни изводи и препоръки от анализа на дейността на регионалното сдружение по управление на отпадъците в Регион Пазарджик 39

Основни изводи и препоръки от анализа на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство и местните нормативни актове 40

Основни изводи и препоръки от анализа и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване 41

Основни изводи и препоръки от анализа и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“ 42

Основни изводи и препоръки от анализа на инфраструктурата за управление на отпадъците 43

Основни изводи и препоръки от анализа на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци 45

Основни изводи и препоръки от анализа на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им 48

Основни изводи и препоръки от анализа на финансовите потоци в управлението на отпадъците 49

III. SWOT анализ 49

IV. Цели и приоритети 53

1. Алтернативи за постигане на заложените цели 53

2. Програми и мерки 57

V. Програми и подпрограми за постигане на целите с План за действие към всяка програма/ подпрограма 59

1. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 59

Мерки за предотвратяване образуването на отпадъци 59

2. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци 65

Мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци 66

3. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци 69

Мерки за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битови отпадъци 69

4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 76

Мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 77

5. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО 82

Мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО 82

6. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъци от опаковки 88

7. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и др. 94

Мерки за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци 94

8. Програма за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците 98

Мерки за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците 98

9. Програма за подобряване нивото на информираност и участие на гражданите в процесите на формулиране и изпълнение на политики за устойчиво управление на отпадъците 99

Мерки за подобряване достъпа и достъпността на информацията, свързана с управлението на отпадъци и насърчаване участието на заинтересованите страни в процеса на планиране и изпълнение на политиките, свързани с управление на отпадъците 100

VI. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/ регионалната програма за управление на отпадъците 103

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ 105

Приложение I Анализи на състоянието на управлението на отпадъците: 105

1. Анализ на състоянието относно отпадъците 105

1.1. Анализ на битовите отпадъци 105

Основни изводи и препоръки относно битовите отпадъци 123

1.2. Анализ на утайките от ГПСОВ 124

Основни изводи и препоръки относно утайките от ГПСОВ 127

1.3. Анализ на строителните отпадъци 128

Основни изводи и препоръки относно отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР) 129

2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците. Стратегически и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините 130

Основни изводи и препоръки 151

3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на територията на общините – членове на сдружението в Регион Пазарджик 152

3.1. Анализ на общинската нормативна рамка 152

Основни изводи и препоръки 154

4. Анализ на дейността на Регионалното сдружение по управление на отпадъците 157

4.1. Структура (състав и ръководство) на регионалното сдружение 157

4.2. Дейност на регионалното сдружение 158

4.3. Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Пазарджик 159

Основни изводи и препоръки 164

5. Анализ на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство 165

5.1. Анализ на функциите на общината за управление на отпадъците 165

5.2. Анализ на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъците 170

Основни изводи и препоръки 175

6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване 176

6.1. Описание на общинските депа за неопасни отпадъци с преустановена експлоатация или чиято експлоатация ще се преустанови в периода на настоящата програма: 177

Основни изводи и препоръки 179

7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“ 179

7.1. Същност на принципите „Замърсителят плаща” и „Разширена отговорност на производителя“ 179

7.2. Анализ на схемите за управление на отпадъците 181

Основни изводи и препоръки 187

8. Анализ на инфраструктурата за управление и технически възможности за третиране на отпадъци 188

8.1. Анализ на инфраструктурата за битови отпадъци 189

8.2. Анализ на инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване 225

8.3. Анализ на инфраструктура за третиране на утайки от ГПСОВ 226

Основни изводи и препоръки 227

9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци 230

9.1. Практики за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци 231

9.2. Административни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци 242

Основни изводи и препоръки 246

10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъци и ефективността от действието им 248

Икономически инструменти в областта на управлението на отпадъците 248

10.1. Такса битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците) 250

10.2.Такси за депониране и третиране 264

Основни изводи и препоръки: 269

11. Анализ на финансовите потоци в управлението на отпадъците 270

11.1. Финансиране на разходите за управление на отпадъците 271

10.2. Разходи за управление на отпадъците 274

Основни изводи и препоръки: 275

Приложение 2. Прогнози за образуване на битови отпадъци 276

1. Прогноза за населението 276

2. Прогноза за нормата на натрупване 277

3. Прогноза за количествата образувани отпадъци от общините от РСУО – Пазарджик 278

4. Прогноза за количествата разделно събрани отпадъци и изпълнението на общинските цели за оползотворяване, в т.ч. рециклиране на битовите отпадъци 282

5. Прогноза за резултатите от работата на инсталациите и съоръженията за третиране на отпадъци 286

Таблица 1: Динамика на населението на община Батак през периода 2014-2019г. 14
Таблица 2: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 14
Таблица 3: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 17
Таблица 4: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 18
Таблица 5: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 21
Таблица 6: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 23
Таблица 7: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 25
Таблица 8: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 26
Таблица 9: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 27
Таблица 10: Демографска статистика към 31.12.2021г. 29
Таблица 11: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г. 29
Таблица 12: Децентрализирано управление на отпадъци 54
Таблица 13: Централизирано управление на отпадъци 55
Таблица 14: Интегрирано управление на отпадъци 56
Таблица 15: План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци 61
Таблица 16: План за действие - Под-програма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци 67
Таблица 17: План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци 71
Таблица 18: План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 79
***Таблица 19: План за действие* - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО** 84
***Таблица 20: План за действие* - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъци от опаковки** 90
Таблица 21: План за действие - Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци 95
Таблица 22: План за действие – Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на Регион Пазарджик 101
Таблица 23: Количества на битовите отпадъци на територията на Район Пазарджик, в тонове по години 106
Таблица 24: Норма на натрупване, Регион Пазарджик 107
Таблица 25: Сключени Договори на общините в регион Пазарджик с организации за оползотворяване МРО 108
Таблица 26: Разделно събрани отпадъци от опаковки на територията на община Септември 114
Таблица 27: Количества събрани отпадъци от опаковки на територията на община Пазарджик 115

Таблица 28: Количества събрани отпадъци от опаковки на територията на община Брацигово 115
Таблица 29: Начин на третиране на отпадъците от хуманната дейност в регион Пазарджик 115
Таблица 30: Среднопретеглен морфологичния състав на битовите отпадъци 119
Таблица 31: Размер на отчисленията за депата, които отговарят на нормативните изисквания: 140
Таблица 32: Брой служители ангажирани с контролни функции 174
Таблица 33: Входящите количества на отпадъците в инсталацията за предварително третиране по видове 194
Таблица 34: Постъпващи в инсталацията за компостиране количества разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци: 200
Таблица 35: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове 204
Таблица 36: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци 204
Таблица 37: Налични транспортни средства* за разделно събиране на отпадъци от опаковки 204
Таблица 38: Налични съдове за събиране на общи битови отпадъци на територията на Община Батак 204
Таблица 39: Налични транспортни средства за събиране на общи битовите отпадъци 204
Таблица 40: Налични съдове за събиране на общи битови отпадъци на територията на общината Белово 205
Таблица 41:Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове 205
Таблица 42: Налични транспортни средства за събиране на общи битовите отпадъци 205
Таблица 43: Налични съдове за събиране на общи битови отпадъци на територията на община Брацигово 206
Таблица 44: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци 207
Таблица 45: Налични съдове* за събиране на общи битови отпадъци на територията на община Велинград 207
Таблица 46: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове 207
Таблица 47: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци 207
Таблица 48: Налични съдове* за събиране на общи битови отпадъци на територията на общината Лесичово 208
Таблица 49: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци 208
Таблица 50: Налични съдове* за събиране на общи битови отпадъци на територията на община Пещера 208
Таблица 51: Налични транспортни средства* за общи битови отпадъци 209
Таблица 52: Налични съдове за събиране на смесени битови отпадъци на територията на община Ракитово 209
Таблица 53: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове 210
Таблица 54: Списък на транспортните средства, които извършват събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци в Община Ракитово 211
Таблица 55: Налични съдове за събиране на общи битови отпадъци на територията на Община Септември 211
Таблица 56: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове 212
Таблица 57: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци 212
Таблица 58: Количество събрани строителни отпадъци (тона//куб.м) за Община Пазарджик 225
Таблица 59: Количество събрани строителни отпадъци (тона//куб.м) за Община Батак 226
Таблица 60: Количество събрани строителни отпадъци (тона//куб.м) Брацигово 226

Таблица 61: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Пазарджик са: 254
Таблица 62: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Батак са: 254
Таблица 63: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Белово са: 254
Таблица 64: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Брацигово са: 255
Таблица 65: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Велинград са: 255
Таблица 66: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Лесичово са: 255
Таблица 67: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Пещера са: 255
Таблица 68: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Ракитово са: 256
Таблица 69: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Септември са: 256
Таблица 70: Разходи за управление на отпадъците в община Пазарджик са: 256
Таблица 71: Разходи за управление на отпадъците в община Батак са: 257
Таблица 72: Разходи за управление на отпадъците в община Белово са: 258
Таблица 73: Разходи за управление на отпадъците в община Брацигово са: 258
Таблица 74: Разходи за управление на отпадъците в община Велинград са: 259
Таблица 75: Разходи за управление на отпадъците в община Лесичово са: 260
Таблица 76: Разходи за управление на отпадъците в община Пещера са: 260
Таблица 77: Разходи за управление на отпадъците в община Ракитово са: 261
Таблица 78:Разходи за управление на отпадъците в община Септември са: 261
Таблица 79: Оценка на поносимостта на такса за битови отпадъци, която населението заплащаза финансиране на разходите за управление на отпадъците 263
Таблица 80: Изпълнение на обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО на Общините от Район Пазарджик към 31.12. 2020г. 268
Таблица 81: Прогноза за населението на общините от РСУО – Пазарджик за периода 2021 – 2028 г. 276
Таблица 82: Норма на натрупване за общините от РСУО – Пазарджик, 2020 г. 277
Таблица 83 Норма на натрупване за общините от РСУО – Пазарджик, 2021 – 2028 г. 277
Таблица 84: Количество образувани отпадъци на територията на общините от РСУО – Пазарджик, 2021 - 2028 г. 279
Таблица 85: Морфологичен състав на битовите отпадъци в РСУО – Пазарджик 279
Таблица 86: Прогноза за морфологичния състав на отпадъците по общини за 2028 г. (т/год.) 280
Таблица 87: Прогноза за морфологичния състав на отпадъците за РСУО - Пазарджик за 2028 г. (т/год.) 281
Таблица 88: Разделно събрани битови отпадъци на територията на РСУО – Пазарджик, 2019 г. (тон) 282
Таблица 89: Количество отпадъци, предадени за оползотворяване, в т.ч. рециклиране, 2019 г. 282
Таблица 90: Поетапно постигане на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци за РСУО – Пазарджик, 2025 г. 284

Таблица 91: Цели за намаляване количествата депонирани отпадъци, РСУО – Пазарджик (тон).....285
Таблица 92: Количество депонирани отпадъци на РДНО – Пазарджик (Клетка 1).....286
Таблица 93: Прогноза за количествата депонирани отпадъци.....286

Фигура 1: Географско местоположение на Община Батак.....14
Фигура 2: Географско местоположение на Община Белово.....16
Фигура 3: Географско местоположение на Община Брацигово.....18
Фигура 4: Географско местоположение на Община Велинград.....20
Фигура 5: Географско местоположение на Община Лесичово.....22
Фигура 6: Географско местоположение на Община Пазарджик.....24
Фигура 7: Географско местоположение на Община Пещера.....26
Фигура 8: Географско местоположение на Община Ракитово.....27
Фигура 9: Географско местоположение на Община Септември.....29
Фигура 10: Морфологичен анализ.....119
Фигура 11: Норма на натрупване РСУО – Пазарджик, 2028 г......278
Фигура 12: Тенденции при образуването на отпадъци за периода 2021 – 2028 г.....279

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БО	Битови отпадъци
БрО	Биоразградими отпадъци
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
РЗИ	Регионална здравна инспекция
ЗООС	Закон за управление на отпадъците
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
МРО	Масово разпространени отпадъци
НДНТ	Най-добри налични техники
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОООО	Организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОУП	Общ устройствен план
ПО	Програми за предотвратяване
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПУО	Програма за управление на отпадъците
РДО	Рамкова директива за отпадъци
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците

I. Въведение

Регионалната програма за управление на отпадъците служи на, общините от региона да разпределят отговорностите за постигането на целите по управление на отпадъците и да определят рамката за ефективно управление на общите съоръжения и инсталации за отпадъци.

Програма е отворен документ, който може да бъде допълван при следните обстоятелства:

- ✓ промяна в нормативната уредба;
- ✓ промяна на фактическата обстановка - приемане на нови членове в сдружението, отпадане на член на сдружението;
- ✓ при промяна на обхвата на регионалната система по препоръка на компетентните органи;
- ✓ по инициатива на член на сдружението;
- ✓ при конкретизация на инвестиционните проекти.

1. Описание на общините, административната област и РСУО

Кратка информация за географските, демографски и социално–икономически характеристики на общината/ общините

1.1. Област Пазарджик

Пазарджишка област се намира в централната част на Южна България и граничи със Софийска, Благоевградска, Смолянска и Пловдивска области. Разпростира се на 4457.0 км2, представляващо 4% от общата територия на страната. Повече от половината от тази територия (57.1%) е горски фонд, 35.9 % са селскостопански фонд, 3.3 % са урбанизирани територии, 2.6 %-реки и водни площи, 0.6 %-пътна инфраструктура и 0.4 %-кариери и мини.

В административно отношение Пазарджишка област се състои от 12 самоуправляващи се общини, които включват общо 117 населени места и 96 кметства.

Броят на населението в Пазарджишка област е 251 300 души, от които 122 821 (48,9%) са мъже и 128 479 (51,1%) жени. По този показател областта се нарежда на 7-мо място сред останалите 28 области (3.6% от населението на страната).

Гъстотата на населението (2020) е 56,4 д/км^2 при средно за страната 62,2 д/км^2. Гъстотата варира от 165 д/км^2 за община Пазарджик, до 7,6 д/км^2 за община Батак.

1.2. Общини в Област Пазарджик

Община Батак

Община Батак обхваща 3 населени места – гр. Батак, с. Нова махала и с. Фотиново. Тя е най-голямата по територия в Пазарджишка област.

Фигура 1: Географско местоположение на Община Батак

Община Батак е разположена в Западните Родопи на територия 667 кв. км, представляваща 15% от общата площ на Пазарджишка област. 90% от територията ѝ е заета от гори.

Батак е разположен на 1036 м надморска височина в долината по двата бряга на Стара река. Заобиколен е от всички страни с хълмове (100-200 м над равнището му), а над тях се издигат върховете на Баташката планина, която на запад граничи с Чепинска река, на юг - с Доспатска река и яз. Доспат, на изток - с река Въча, и на север - с Тракийската низина.

По данни на НСИ, населението на Общината към 31.12.2019г. възлиза на 5 245 жители, което представлява 2.07% от населението на област Пазарджик. По брой население, община Батак се нарежда на 9-то място в Областта.

Таблица 1: Динамика на населението на община Батак през периода 2014-2019г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Брой	5709	5616	5550	5457	5368	5245

За периода 2014-2019г. се наблюдава спад на населението с 464 души. Към 2019г. 51.59% от населението на общината е съсредоточено в общинския център – гр. Батак, а именно 2 706 души. Второто най-населено място в общината е с. Нова Махала, където са съсредоточени 38.11% от населението – 1 999 души и на трето място по населеност е с. Фотиново – 10.38% или 540 жители.

Таблица 2: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**5008**
Под трудоспособна възраст	577
В трудоспособна възраст	2998
Над трудоспособна възраст	2337

Отдалечеността на населените места в общината от по-големи териториални центрове и планинския релеф са фактори, определящи икономическото развитие в строги параметри.

На територията на община Батак към момента функционират около 50 броя стопански субекта.

Промишленост

Промишленото производство е съсредоточено предимно в областта на лесовъдството, дивечовъдството, дърводобива и дървопреработката. Наличието на множество язовири, включени в енергийната система на страната, определя другия основен клон от индустриалното развитие на общината – енергетиката.

Силно преобладаващ е броят на микропредприятията /с до 9 заети/.

Селско стопанство.

Растениевъдство.

В Община Батак земеделието е слабо застъпено, тъй като при наличните природни дадености този отрасъл е ниско ефективен. Върху обработваемата земя се отглеждат предимно картофи, фасул и някои фуражни култури.

Животновъдство.

Планинският характер на общинската територия и изобилието на ливади предлага добри възможности за развитието на пасищно животновъдство. Отглеждането на животни е традиционно за родопското население. Отглеждат се предимно крави, овце, кози и домашни птици.

Горско стопанство и рибовъдство.

Горите заемат основна част от територията на Община Батак – около 83.24% от цялата й площ. Те представляват 23% от горския фонд на област Пазарджик. Управлението на дейностите, свързани с този основен ресурс, се осъществяват от Държавно лесничейство Батак – гр. Батак; ДДС – Беглика; ДДС – Широка поляна; ДДС – Родопи; ДДС – Борово. Функциите им обхващат организацията, координацията и контрола на дейностите по възпроизводството, ползване и опазване на горския фонд.

Туризъм

Туризмът остава най-перспективния отрасъл в стопанската структура на община Батак. За неговото развитие продължават да са на лице следните предпоставки:

- отдалеченост от големи промишлени центрове;
- съхранен биофонд и уникални дадености, способстващи за развитие на ловния туризъм и екотуризма;
- наличие на големи водни обекти, позволяващи развитие на водните спортове и риболов, развитие на алтернативен туризъм.
- богато културно историческо наследство, съхранен бит и култура, което е предпоставка за развитие на културния туризъм.

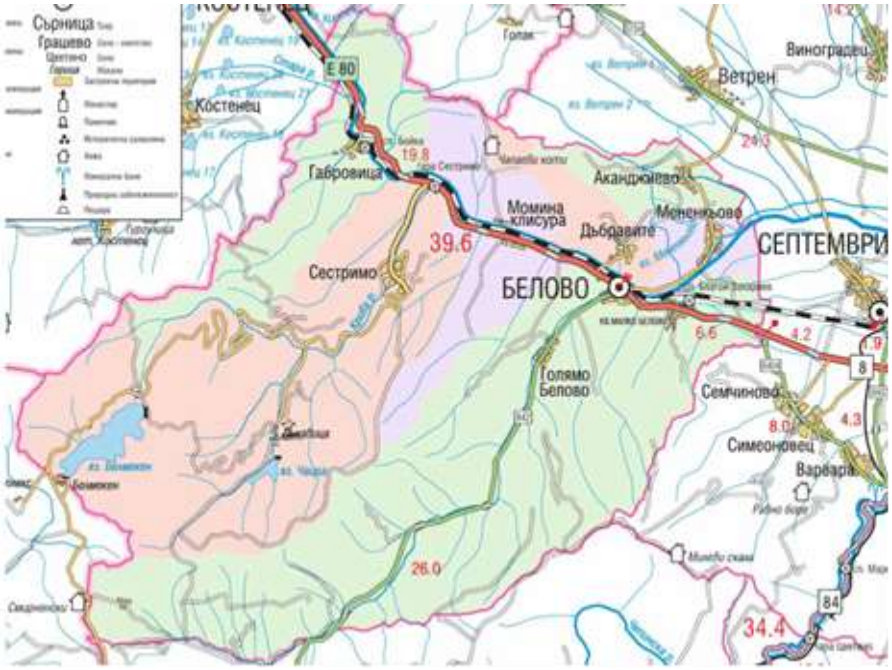
От няколко десетилетия град Батак и курорт „Язовир Батак” представляват обекти на туризма в България. Комбинацията между историческо богатство и чиста природа е основна предпоставка за добра перспектива на развитието на туризма и в бъдеще.

В района на курорт „Язовир Батак” има изградена инфраструктура, която непрекъснато се разширява и обновява.

По данни на община Батак, към момента на изготвяне на настоящата последваща оценка, в общината функционират 198 места за настаняване на туристи - къщи за гости, стаи за гости, бунгала, семейни хотели, почивни бази с общ капацитет 1859 души.

Белово

Община Белово е община в Република България с административен център гр. Белово. Разположена е в западната част на област Пазарджик. Намира се на пресечната точка на три български планини - Рила, Родопите, Средна гора и на Горнотракийската низина.

Фигура 2: Географско местоположение на Община Белово

Обща площ: 336.2 кв. км, или 7,5 % от територията на Пазарджишка област и 0,3 % от територията на страната. Повече от половината от територията на общината е заета от горски фонд - 229 651 дка.

***Демографски характеристики и тенденции*:**

Население: 7 242 души, в гр. Белово - 4 865 души.

Населени места: с. Аканджиево, гр. Белово, с. Габровица, с. Голямо Белово, с. Дъбравите, с. Мененькьово, с. Момина клисура, с. Сестримо

Община Белово не прави изключение от общата за страната статистика за намаляване числеността на населението. Причини за това са намалената раждаемост и устойчивото нарастване на смъртността. Запазва се от години съществуващата трайна тенденция за намаляване на броя на населението, което се дължи основно на отрицателен естествен прираст и засилени миграционни процеси. Миграционните процеси имат временен (понякога и сезонен) характер и са свързани най-вече с безработицата в региона.

Периферните населени места се обезлюдяват, съществуват трайни тенденции за миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина. В процеса на механично движение по-голямата част от мигриращото население се е насочвало към по-големи населени места. Намаляването на населението е резултат както от отрицателния естествен и механичен прираст, намалената раждаемост, така и от застаряването на населението. В този контекст трябва да се положат усилия за повишаване броя на

заселванията в общината с цел, ако не да се спре, то поне да бъде намалена депопулацията на общината.

Таблица 3: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**7242**
Под трудоспособна възраст	820
В трудоспособна възраст	4085
Над трудоспособна възраст	2337

Състояние на местната икономика:

В Областната стратегия на област Пазарджик за 2005 - 2015 г. община Белово е определена като район в индустриален упадък и изостанал планински район, поради което община Белово следва да предвиди конкретни мерки и задачи.

Земеделие

Територията на цялата община притежава благоприятни условия за развитие на земеделие и особено на животновъдство. Климатичните ресурси на общината предлагат широки възможности за стопанско използване. Данните сочат, че земеделието в региона на община Белово не може да бъде приоритетен отрасъл предвид природните дадености, за разлика от по- голямата част от общините в Пазарджишка област. Това се дължи на предимно планинския характер на релефа на община Белово. Общината разполага със сравнително малко обработваема земя. Разпределението на земята по фондове е следното:

- Селскостопански фонд - 26,1%
- Горски фонд - 66,3%
- Фонд населени места - 1,9%

Горско стопанство

Горите с дърво производствени и сред образуващи функции на територията на община Белово са общо 19646.1 ха. Залесените площи, представени по землищата са както следва: гр. Белово – 10333.8 ха; с. Момина клисура – 1792.0 ха; с. Сестримо – 4162.5 ха; с. Габровица – 2147.7 ха; с. Дъбравите – 528.9 ха; с. Мененкьово – 118.0 ха и с. Аканджиево – 563.2 ха. Наличието на гори със стопанска категория на територията на община Белово се оценява като значителен потенциал за развитие на мащабно производство на дървесина и недървесни горски продукти. Същевременната близост на урбанизирани територии и утвърдени територии за отдих изисква с ОУПО да се осигури опазване и поддържане на защитните и специалните категории горски територии като основен средообразуващ фактор, чрез възпроизводството и устойчивото им развитие и многоцелевото ползване в интерес на собствениците и обществото, като въведе правила и нормативи за устройството и опазването им.

Промишленост и логистика

Акцент е поставен върху развитието на логистични центрове като възможност за осигуряване на повече работни места. За това се предвижда широк набор от мерки, вкл. стимулиране форми на публично-частно партньорство, участие с общинска поземлена собственост и пр. Като приоритетни, освен логистиката, са посочени екологично чистите производства.

Туризъм

Наред със зоните за краткотраен отдих в землището на Белово и съставните селища на общината са формирани и няколко курортни ядра, в които се изграждат заведения за обществено хранене, частни вили, къмпинги, почивни станции.

Брацигово

Общината е разположена в източната част на Област Пазарджик. С площта си от 229,425 км^2 заема 8-о място сред 12-те общините на областта, което съставлява 5,12% от територията на областта.

Община Брацигово попада в Западно Родопската област на Осоговско-Родопската зона. Общината граничи с общините Кричим, Пещера, Батак и Девин.

Фигура 3: Географско местоположение на Община Брацигово

Община Брацигово заема територия от 22 177ха, от които 9 259ха са в поземления фонд, 12 282ха-в горския фонд и 600ха-в регулационните граници. Повече от половината – 55,3% от общата площ, попада в горски фонд. Изключително интересен и забележителен е фактът, че община Брацигово се констатира най-чистия въздух на Балканския полуостров. Този факт е изнесен от последните изследвания на NASA направени в началото на 2004г. за което ръководството на община Брацигово получи специално известие, подкрепено със снимков материал от NASA – USA.

Демографски характеристики

Общината има 7 населени места с общо население от 8 188 жители

Населени места: гр. Брацигово, с. Бяга, с. Жребичко, с. Равногор, с. Исперихово, с. Розово, с. Козарско

Таблица 4: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**8188**
Под трудоспособна възраст	1145
В трудоспособна възраст	4566
Над трудоспособна възраст	2477

Състояние на местната икономиката – тенденции

Икономическото развитие на община Брацигово през последните десетилетия се характеризира с общите показатели на икономическото развитие на малките градове в страната като цяло.

Благоприятните природни условия и ресурси на територията на община Брацигово дават възможност за развитие на земеделие, животновъдство, преработваща промишленост, услуги, екотуризъм и почивно дело в територията характеризирана като индустриално-аграрен район с разно отраслово стопанство. Географското разположение, природоклиматичните условия и наличието на голям процент обработваеми плодородни земи обуславят преимущественото развитие на селското стопанство в територията.

Икономическият профил на територията се оформя от микро, малки и средни предприятия в различни отрасли на икономиката - предимно в сферата на леката промишленост, като предмета на дейност е съсредоточен най-вече в областите на преработката на селскостопанска продукция и шивашката дейност. Основната част от предприятията в общината попадат в категорията Малки и средни предприятия (МСП) с персонал до 100 човека. Най-висок е делът на микро предприятията с персонал до 10 заети - 90,8 % от всички МСП, следвани от малките предприятия с персонал от 11 до 50 заети - 7,2 % и накрая с 1,06 % са средните предприятия с персонал от 51 до 100 заети.

Като цяло местната икономика бележи спад в развитието на основните й отрасли – промишленост, селско стопанство, туризъм.

Промишленост

Преобладаващата част от фирмите са малки и средни предприятия - действащите фирми на територията на общината са около 30 броя. В по-голямата си част това са фирми в сферата на търговията и услугите.

Наблюдаваната ясно изразена тенденция към увеличаване броя фирмите в сектор търговия и услуги е резултат от безработицата, бързата обращаемост и печалби, липсата на платежоспособно търсене, липсата на рискова инициативност при търговията, където не е необходим висок първоначален капитал и е по-висок оборотът на капитала.

Селско стопанство и промишленост

Отглеждат се предимно зърнени и фуражни култури - пшеница, ечемик, ръж, овес, следват по заета площ – овощните и зеленчукови култури – ябълки, домати, картофи. В някои райони се отглеждат лозя. Тютюно-производството е един от основните поминъци на населението в равнинната част на общината. Билкопроизводството е един от динамично развиващите се подотрасли. Прогресивно се увеличават площите от маслодайна роза.

Релефът и климатът на община Брацигово благоприятстват развитието и на животновъдството, предимно на високопланинското животновъдство. Общината има отлични условия за производство на екологично чиста животинска продукция. Същевременно липсва сигурен пазар за реализация на произведената продукция. Поради

ниските изкупни цени на животинската продукция, тя се използва предимно за лични нужди.

Горите заемат над 55,3% от общата площ на общината и се стопанисват от ДЛ–Пещера. Горите имат съществено значение за развитието на отраслите промишленост и туризъм на територията на общината. Значителна част от горския фонд обхваща планински пасища и поляни, благоприятстващи развитието на животновъдството в района.

Процесът на преструктуриране на промишлеността в Община Брацигово се отразява особено неблагоприятно на промишлените предприятия. Преструктурирането е съпроводено с намаляване на произвежданата продукция, загуба на пазарите, намаляване на броя работници в промишлените предприятия и увеличаване на задлъжнялостта. Причините за това състояние са изоставане в технологично отношение; недостатъчно инвестиции; висока себестойност на произвежданата продукция; ниска конкурентоспособност на международния пазар и др.

Действащите фирми на територията на Община Брацигово са около 20 на брой.

Основните отрасли на промишлеността, развивана от предприятията на територията на Община Брацигово са:

- шивашка промишленост;
- дървообработваща промишленост;
- хранителна-вкусова промишленост;
- обработка на кариерни материали и минерални суровини;
- строителство;
- селско стопанство – растениевъдство.

Велинград

Общината е разположена в югозападната част на област Пазарджик. С площта си от 604,471 км^2 заема 3-то място сред 12-те общините на областта, което съставлява 13,49% от територията на областта.

Фигура 4: Географско местоположение на Община Велинград

Граници: на север – община Белово; на североизток – община Септември; на изток – община Ракитово; на югоизток – община Батак; на юг – община Сърница; на запад – община Белица и община Якоруда, област Благоевград.

Общината има 21 населени места с общо население от 33 102 души.

Абланица, Долна Дъбева, Александрово, Драгиново, Биркова, Кандови, Бозьова, Кръстава, Бутрева, Пашови, Велинград, Рохлева, Враненци, Света Петка, Лютово, Всемирци, Флорово, Горна Биркова, Горна Дъбева, Юндола, Грашево.

Демографски характеристики:

Гъстотата на населението в общината е под средната за страната – 52.6 души на кв.км срещу 71.8 души средно за страната, което в голяма степен се дължи на планинския релеф. В периода между последните две преброявания общият брой на жителите не се е променил. Селското население е нараснало с 625 души (3.6%), докато в града се наблюдава намаление със същия абсолютен брой (2.4%).

Жителите на град Велинград са 25 009 или почти 58% от населението на общината. Делът на населението , живеещо в селата , представлява 41.9% от общото население в общината. Тези стойности са по-високи от средните за страната (31%).

Делът на хората в трудоспособна възраст в община Велинград е близък до средния за страната. Трябва да се отбележи , че населението под трудоспособна възраст превишава това над трудоспособна с около 1.1 пункта. За разлика от страната като цяло, където селското население е значително по-застаряващо от градското, в община Велинград се наблюдава противоположна демографска ситуация. Въпреки че демографската структура на населението в селата е близка до тази в общинския център, делът на населението под трудоспособна възраст в селата е по-висок от този в град Велинград с около 6%. Това вероятно се дължи на етническия състав на населението в селата, където е относително висок делът на етническите турци и на българомохамеданите, сред които раждаемостта е висока.

Таблица 5: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**33102**
Под трудоспособна възраст	5923
В трудоспособна възраст	19627
Над трудоспособна възраст	7552

Състояние на местната икономика – тенденции:

Отраслова структура на общинската икономика По данни на „Отдел статистически изследвания“ Пазарджик, през 2015 г. в икономическия комплекс на община Велинград функционират 1438 фирми, които са произвели продукция на стойност 163 932 хил. лв. и са осигурили заетост на 6 203 души.

Най-голям дял на общинската икономика се пада на сектора на услугите 71,20%, от които 43.8 % се падат на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети и 14.6 % на хотелиерство и ресторантьорство. На второ място е сектора на индустрията с 20.0 %, от които с най голям дял е преработващата промишленост. Последното място заема селското и горското стопанство на което се пада дял от 2.8 %. От представените в таблицата данни за приходи от дейност е видно, че с най -голям дял и с перспектива за

развитие е този на услугите и в частност на дейностите пряко свързани с туризма, за чийто развитие в общината има неизползван потенциал. Секторът на услугите е най-динамично развиващият се. В него функционират 75.0 % от регистрираните на територията на общината икономически субекти.

По отношение на размера на действащите фирми, като гръбнак на общинската икономика се явяват микро (91.5 %) и малките фирми.

Туризмът във Велинград, общината и прилежащия туристически район се развива на основата на съхранените природни и антропогенни ресурси и естествения ландшафт. Велинград запазва марката на водещ термален център и знака „Спа-столица на България“, и се развива ускорено като първокласен балнеолечебен и спа курорт".

Общата площ на горските територии на общината е 50653,5 ха, което представлява 83.8 % от общинската територия.

Селскостопанският фонд на общината включва 80787 дка, от които 54878 дка (68.0 %) са обработваема земя. Необработваеми земи са 20456 дка, или 25.3 %. Общината спада към селските райони в България, които се определят като: „компактна част от националната територия, включваща села и град с основна функция горско стопанство, земеделие и допълващи дейности – рибовъдство и селски туризъм“

Заетост и безработица

Заетите лица на в община Велинград към 2015г. са 6203 д. и намаляват с 550 души спрямо 2014 г. По икономически дейности през 2015 г. най - много са заетите в третичния сектор – 64,9%, представен основно от търговията и ремонт на моторни превозни средства - 24.1, хотелиерство и ресторантьорство 21,2 % , преработващата промишленост - 25.1 %, и селско и горско стопанство – 5,9%.

Сравнено с останалите общини от Пазарджишка област общината има най-висока стойност на коефициента на безработица към 2015г., като общината е изпреварена през 2016 година само от община Сърница.

Лесичово

Община Лесичово е разположена в Северозападната част на Пазарджишка област. На север и на изток граничи с община Панагюрище, на юг с община Септември, на югоизток с община Пазарджик, а на запад с община Ихтиман.

Фигура 5: Географско местоположение на Община Лесичово

Общината има 7 населени места с общо население 5 085 жители: Боримечково, Динката, Калугерово, Лесичово, Памидово, Церово, Щърково. Общата площ, която заема община Лесичово, е 21,9 кв.км.

Административен център на общината е село Лесичово. Територията на община Лесичово обхваща на север и запад части от Ихтиманска и Същинска Средна гора, а на юг и югоизток — северните разклонения на Горнотракийската низина.

Демографски характеристики:

Средната гъстота на населението е ниска – 25.6 души/кв.км (под средната гъстота на населението за област Пазарджик – 59.8 души/кв.км, за Южен централен район – 64.6 души/кв.км и за страната – 64.9 души/кв.км). В общинския център с. Лесичово е съсредоточено 15% (795 души) от общото население. Към средните села (с население 1000-2000 д. по данни на НСИ, 2014 г.) се отнасят Калугерово (1243 д.) и Динката (1164 д.). Населението на останалите 4 села (попадащи в групата на селата с население 250-1000 д.) е съответно: Церово – 861 д., Боримечково – 569 д., Памидово – 364 д. и Щърково – 360 д.

Таблица 6: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**5 085**
Под трудоспособна възраст	749
В трудоспособна възраст	2 895
Над трудоспособна възраст	1 441

Състояние на местната икономика и тенденции:

Икономиката на общината се определя от хранително-вкусовата и леката промишленост и селското стопанство. Паради тази причина от особено значение е тясната връзка между земеделието и преработващата промишленост и успешната организация между суровини и пазари. Този икономически профил се е сформирал на база природните ресурси, местоположението на общината, транспортните й връзки и историческото й развитие.

Селското стопанство заема водещо място в общинската икономика, осигурява основната част от доходите на населението и най-голяма заетост на трудоспособното население.

Селскостопанските площи на територията на общината са 125 374 дка. От тях обработваеми са 78 500 дка.

Регистрираните предприятия на територията на община Лесичово са 133. С най-голяма динамика в броя на прекратените и новосъздадени предприятия се характеризират селското стопанство и търговията

Промишленост

Основни структуроопределящи производства на територията на община Лесичово са в сферата на добивната и преработващата промишленост (фирми за добив на кариерни материали; фирми в сферата на услугите; бутилиране на сокове; фирми за производство на хранителни продукти и напитки – преработка на плодове и зеленчуци, пчелни продукти, винарски изби, етерични култури; дървообработване и др.).

Структура на заетостта

През 2014 г. икономически активното население в община Лесичово е 1570 души, а броят на заетите на територията на общината според НСИ е 640. Изводът, който може да се направи е, че реализация в общинската икономика намират около 40% от заетите, живеещи на територията на общината. Останалото икономически активно население е ангажирано основно в съседни общини (главно Пазарджик) или е безработно.

С най-висок дял са заетите в преработващата промишленост (34.6% от общо заетите). На второ място по дял на заетите е селското, горското и рибното стопанство (28.4%), следвано от заетите в търговията (14.7%). В структурата на заетостта тенденциите са към нарастване на заетите в селското, горското и рибното стопанство и в хотелиерството и ресторантьорството.

Пазарджик

Община Пазарджик е разположена в Южна България, в централната част на Горнотракийската низина, на север от планината Родопи, по поречието на река Марица. Общината граничи със седем общини от Пазарджишка област (Стрелча, Панагюрище, Лесичово, Септември, Ракитово, Пещера и Брацигово), както и с четири общини от Пловдивска област (Съединение, Стамболийски, Марица, Родопи).

Фигура 6: Географско местоположение на Община Пазарджик

Площта на общината е 639.8 км^2, което съставлява 14,2% от територията на област Пазарджик и 0.5% от територията на страната.

Общината се състои от 1 град - Пазарджик и 31 села (с. Алеко Константиново, с. Априлци, с. Братаница, с. Величково, с. Гелеменово, с. Главиница, с. Говедаре, с. Дебръщица, с. Добровница, с. Драгор, с. Звъничево, с. Ивайло, с. Крали Марко, с. Ляхово, с. Малко Конаре, с. Мирянци, с. Мокрище, с. Овчеполци, с. Огняново, с. Паталеница, с. Пищигово, с. Росен, с. Сарая, с. Сбор, с. Синитово, с. Тополи дол, с. Хаджиево, с. Цар Асен, с. Црънча, с. Черногорово, с. Юнаците) с общо население 114 817 жители, което я прави 9-а по големина в страната.

Демографски характеристики:

Община Пазарджик е на първо място по брой на населението в област Пазарджик. На територията на общината е съсредоточено 41.7% от населението на областта. Към 31.12.2013 г. населението на община Пазарджик по данни от текущата демографска статистика е 112 373 души. От тях 57 160 (50.8%) са жени и 55 213души (49.2%) са мъже, или на 100 мъже се падат 103.5 жени.

Таблица 7: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**103681**
Под трудоспособна възраст	17023
В трудоспособна възраст	62442
Над трудоспособна възраст	24236

Състояние на местната икономика:

Община Пазарджик има важен принос в икономическите резултати на област Пазарджик. Тя е основно икономическо ядро на областта и Южен централен район (ЮЦР), а така също в страната. През 2012 г. в общината се произвежда 36.8% от продукцията и 36.5% от нетните приходи от продажби в областта и наетата работна сила е 35.7% от общата заетост в областта.

Икономическата структура на предприятията в община Пазарджик е фрагментирана, но се открояват водещи отрасли по концентрация на брой фирми в тях. Основните отрасли в община Пазарджик по брой участници са търговията на дребно с 39% дял, услугите с 16%, търговията на едро с 10%, преработващата промишленост с 9% и ресторантьорството с неговите 8%.

Селско стопанство

По данни на Областна Дирекция „Земеделие“ общата територия на обработваемата земя в община Пазарджик е 392 136 дка (34% от цялата обработваема земя в областта), тази на използваната земеделска площ - 417 727 дка (36% от тази на областта), а площта със селскостопанско предназначение е 486 915 дка (42% от тази територия в областта). Земеделските земи са концентрирани по поречието на река Марица, като 80% от тях се напояват.

Предвид добрите природни условия в община Пазарджик – равнинен терен и отлично напояване – растениевъдството, и най-вече производството на зърнени култури, е широко застъпено.

Пещера

Община Пещера е разположена в Западнородопската част на Осоговско-Родопската зона. В нея попадат части от Бесапарските, Къркарските и Баташките ридове, между които е врязана долината на Стара река и нейните притоци. С площта си от 158,418 km2 е най-малката сред 12-те общините на областта, което съставлява 3,54% от територията на областта. Границите ѝ са следните на изток – община Брацигово; на юг – община Батак; на запад – община Ракитово; на северозапад и север – община Пазарджик.

Общината има 3 населени места - гр. Пещера, с. Капитан Димитриево и с. Радилово, с общо население от 18 899 жители.

Фигура 7: Географско местоположение на Община Пещера

Демографски характеристики:

Община Пещера е със сравнително стабилно демографско развитие. По данни на НСИ, към 31.12.2013 г., населението на общината е общо 18 597 души. По брой на населението, общината е на пето място сред останалите общини в Област Пазарджик. По гъстота на населението общината е на второ място в областта. Към 31.12.2021г. населението на общината е 18 983 души по данни на НСИ.

Таблица 8: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**18983**
Под трудоспособна възраст	2899
В трудоспособна възраст	9924
Над трудоспособна възраст	4160

Състояние на местната икономика:

Икономиката на общината е с промишлено-аграрна структура. Структуроопределящите отрасли са химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост.

Селското стопанство има много важно място в икономиката на Община Пещера. Като обща характеристика, територията на общината е с многообразен релеф, което е предпоставка, при подходящи почви и микроклимат, за развитие освен на традиционно земеделие, с известните ни от времето култури и животновъдство, но и за развитие и на алтернативно земеделие - медицински култури и билки по програмата за развитие на алтернативно земеделие. Релефът и климатът в общината дават благоприятни възможности за развитие и на животновъдството.

Площта на земеделската земя на Община Пещера по данни от общината е както следва: обработваемата земеделска земя в т.ч. ниви, ливади, трайни насаждения – 31,847 дка; пасища– 17,861 дка. Стопанисваната земя в общината е около 45% от обработваемата.

Различен е процентът на землищата на трите населени места: - гр. Пещера – 36%, - с. Капитан Димитриево – 27 % и - с. Радилово – 55 %.

Ракитово

Общината е разположена в южната-централна част на Област Пазарджик. С площта си от 246,438 км^2 заема 7-мо място сред 12-те общините на областта, което съставлява 5,5% от територията на областта.

Фигура 8: Географско местоположение на Община Ракитово

В състава на Община Ракитово се включват три населени места: гр. Ракитово, гр. Костандово и с. Дорково. Общият брой на населението на община Ракитово е 14 383 души и съставлява 5,5 % от това на област Пазарджик. Населението в този район е смесено - християни и мюсюлмани.

Демографски характеристики

По данни на НСИ населението към 31.12.2019 г. по области, общини, местоживеене и пол, се посочва че в община Ракитово живеят 14 381 д. Броят на населението в общината съставлява само 5,5% от това на област Пазарджик. По показателя „брой на населението“ община Ракитово попада в категорията на малките общини в България (с население от 10 до 30 хил. души). Динамиката в броя на населението за изминалия период (2011-2019 г.) показва, че населението на община Ракитово е намаляло от 15064 д. на 14 381 д., или 683 д. (около 6 %). Този темп на обезлюдяване на общината е два пъти по-нисък от този за област Пазарджик (12%) и малко по-нисък от средния за страната (7,1%) за същия период. Всички населени места в община Ракитово, макар и с ниски темпове, се обезлюдяват. Населението на общинския център - гр. Ракитово е намаляло с 315 д. Подобно намаляване на населението е характерно и за останалите две населени места в общината – гр. Костандово (с 233 д.) и с. Дорково (с 241 д.).

Таблица 9: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**14280**
Под трудоспособна възраст	2720

В трудоспособна възраст	8948
Над трудоспособна възраст	2612

Състояние на местната икономика

По характера и водещите си функции икономиката на община Ракитово е с промишлено-аграрна структура, която се характеризира с превес на вторичния сектор на икономиката (промишленост и строителство) над първичния сектор (селско и горско стопанство). През последните години се наблюдава стабилно развитие и на третичния сектор (сферата на обслужването). Туризмът (респ. отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство “) все по-отчетливо се превръща в структуроопределящ отрасъл в социално-икономическия профил на общината. Стабилни позиции запазват и чисто социалните отрасли като: „Образование“, „Здравеопазване и социални дейности“, „Административно управление“ и др.

Първичният сектор (селско и рибно стопанство) е слабо изразен на територията на общината Ракитово. Селското стопанство е представено от растениевъдството и животновъдството. Основен ресурс, за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдство, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 41 57720 дка, което е 16,9% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 30 577 дка или 12,4%. Ниският процент обработваеми земи се дължи на ниско и средно, планинския релеф и климатичните особености на общината. В този сектор има 27 предприятия за 2018 г., които се развиват непрекъснато и заетите лица са приблизително 1000. От влизането на България в европейския съюз са се увеличили 3 пъти предприятията в общината. Тя съумява да участва в редица проекти свързани с подобряването на работните условия в селското стопанство. Произведената продукция е нарасла за 2018г. спрямо 2008 г. приблизително 2 пъти от 5750 хил. лв. на 1052 хил. лв. Горското стопанство е добре развито.

За промишлеността в община Ракитово основен структуроопределящ отрасъл е дърводобивът и дървопреработващата промишленост, което е предопределено от преобладаващите горски територии на територията на общината. С най-голям дял са дърводелските предприятия.

Строителството е един от браншовете, който през последните 5-6 години е в подем, в това число и дейността на отрасъла в община Ракитово. Към 2018 г. в него са обхванати 6 предприятия с 23 заети лица, а нетните приходи от продажби в отрасъла са 661 хил. лв.

Септември

Община Септември е разположена в най-западната част на Горнотракийската низина, северните склонове на Родопите и крайните разклонения на Западна (Ихтиманска) Средна гора.

Общината е разположена в западната и централната част на област Пазарджик. С площта си от 349,372 км^2 заема пето място сред 12-те общините на областта, което съставлява 7,8% от територията на областта. Границите ѝ са: на североизток – община Лесичово; на изток – община Пазарджик; на юг – община Ракитово и община Велинград; на запад – община Белово; на северозапад – община Костенец, Софийска област.

Фигура 9: Географско местоположение на Община Септември

Общината се състои от 15 населени места – 2 града (Септември, Варвара) и 13 села (Бошуля, Ветрен, Ветрен дол, Виноградец, Горно вършило, Долно вършило, Злокучене, Карабунар, Ковачево, Лозен, Семчиново, Симеоновец, Славовица), с общо население 27601 жители.

Демографски характеристики

Към 31.12.2014 г. населението на общината е 24 797 души, което представлява около 0,3% от населението на страната и 9,3% от населението на област Пазарджик. По данни от текущата демографска статистика на НСИ, населението на общината продължава да намалява, като към 31.12.2016 г. наброява 24 206 души, а към 31.12.2021г. населението на общината е 23 348 души.

Таблица 10: Демографска статистика към 31.12.2021г.

Населени места	**2014**	**2015**	**2016**	**2021г.**
Септември	7 658	7 559	7 485	9 792
Ветрен	3 010	2 943	2 886	
Села	14 129	14 009	13 835	13 556
Общо население	**24 797**	**24 511**	**24 206**	**23 348**

Източник: НСИ

В община Септември жените са 12 138 (50,1%), мъжете са 12 068 души (49,9%), или на 1000 мъже се падат 1005 жени. Структурата на населението на общината по пол е близка до съотношението за област Пазарджик - 50,9 : 49,1% и по-благоприятна от общото състояние за страната - 51,4 : 48,6%. За разлика от общата тенденция, обаче, трябва да се отбележи, че в община Септември броят на мъжете в трудоспособна възраст (54,1%) чувствително преобладава спрямо жените от същата възрастова група (45,9%).

Таблица 11: Възрастова структура на населението съгласно данни на НСИ към 31.12.2021г.

Общо	**23348**

Под трудоспособна възраст	4016
В трудоспособна възраст	13946
Над трудоспособна възраст	5386

Състояние на местната икономика

Основните сектори в икономиката на общината са преработващата промишленост, търговията и селското стопанство. По-големите компании, които се явяват и определящи за икономиката на общината, са представители на местната индустрия.

Структуроопределящи отрасли са машиностроенето, металообработването и хранително-вкусовата промишленост. Туризмът е със сериозен потенциал за развитие. Хотелиерството и ресторантьорството осигуряват над 6,3% от заетостта в местната икономика.

Община Септември заема относително средищен дял в икономиката на област Пазарджик. През 2015 г. общинската икономика е с дял от:

- ✓ 6,3% от произведената продукция;
- ✓ 8,8% от нетните приходи от продажби;
- ✓ 17,2% от дълготрайните материални активи;
- ✓ 6,1% от заетите лица на област Пазарджик.

Към края на 2015 г. икономически активните предприятия в община Септември са 686 и представляват 6,6%-ен дял от предприятията на територията на област Пазарджик (общо 10 449 на брой). Броят предприятия на 1000 души от населението за общината е 28, с 28,2% под общия показател за област Пазарджик (39/1000 души).

Микропредприятията са с най-голям относителен дял от общия брой местни компании – 94,3% през 2015 г., и в тях работят 36% от всички заети лица в общината. На микропредприятията се пада 15,6% дял от произведената продукция (за 2014 г.), 28,8% от приходите от дейност, 26,6% от нетните приходи от продажби и 37,7% от дълготрайните материални активи. Малките предприятия са с относителен дял 4,3% и с 9,8% дял от произведената продукция през 2015 г.

Малките и средните предприятия обхващат предимно сферите на преработка и услуги и представляват мандри, цех за пушени и деликатесни меса и колбаси, цех за консервиране, цех за метални отливки, цех за бетонови изделия и други

Заетост и безработица

По данни на междинната оценка на ОПР Септември 2014-2020 г. заетите лица в общината през 2015 г. са 3183 души, а през 2013 г. са 3298 души, или - с 3,5% (115 души) заети по-малко. Тенденцията за намаление на броя на заетите е трайна за периода. Разпределението на заетите по сектори на икономиката в община Септември през 2015 г. е следното:

- първичен (аграрен) – 267 души (8,4%);
- вторичен (индустрия) – 1950 души (61,2%);
- третичен (услуги) – 966 души (30,4%).

По отрасли през 2015 г. най-голям дял заети лица има в сектор „Преработваща промишленост“ – 59,2%, сектор “Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” – 16,6%, и в аграрния сектор - 8,4%, което се вижда от данните в представената по-долу таблица. Данните показват, че преработващата промишленост е от ключово значение за местната икономика. Заетите в нея през 2015 г. се увеличават с 1,7 % (32 души) спрямо 2013 г. Същевременно заетите в следващите два водещи сектора намаляват, макар и в слаба степен. Трайно се повишава заетостта в секторите "Транспорт, складиране и пощи", "Хотелиерство и ресторантьорство" и "Професионални дейности и научни изследвания" - броят на заетите в последния е нараснал с почти една трета спрямо 2013 година.

2. Нормативно основание за изработване на програмата и времеви хоризонт

Програмата за управление на отпадъците на Регион Пазарджик за периода 2021 – 2028 г. е изготвена на основание чл. 52, ал.1 от Закона за управление на отпадъците (*в сила от 13.07.2012 г., обн., ДВ, бр. 19 от 5 Март 2021 г.*).

Основната цел на Програмата е да допринесе за устойчивото развитие на област Пазарджик, чрез реализиране и прилагане на интегрирана система за управление на отпадъците, която следва да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, увеличаване дела на разделно събраните отпадъци както и стимулиране на инвестициите за подобряване управлението на отпадъците. Програмата е изготвена въз основа на налични данни за отпадъците в общината, резултати от проведени проучвания за системите за управление на отпадъците, както и въз основа на анализа на възможностите за финансиране на дейности свързани с отпадъци.

В програмата са направени експертни предложения и прогнози за периода 2021 – 2028 г., за развитието на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците, в т.ч.:

- демографска прогноза;
- прогноза за образуваните отпадъци;
- прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат предотвратени;
- прогноза за видовете отпадъци, които могат да бъдат подложени на подготовка за повторна употреба;

Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021 – 2028 г. и може да бъде актуализирана при промяна на фактическите или нормативните условия, при които е създадена.

При разработване на програмата са взети в предвид Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците (издадени на основание чл. 52, ал.10 от ЗУО и утвърдени със Заповед № РД-883 от 23.09.2021 г.), както и приложимите общински наредби на местно ниво.

3. Основни цели и основни резултати, които се очакват от изпълнението на програмата. Видове отпадъци, които са в обхвата на програмата

Отправни точки за определяне на стратегическите цели в Програмата за управление на отпадъците на Регион Пазарджик за периода 2021 - 2028 г. са направените изводи от прилаганата политика за управление на отпадъците в общините в областта, изводите от изготвения SWOT анализ, както и целите на националната политика за управление на

отпадъците и ефективното използване на ресурсите, респ. на Националната програма за управлениена отпадъците (НПУО) 2021 – 2028 г.

Основната цел на програмата е: ***Устойчиво управление на отпадъците в Регион Пазарджик и усвояването им като ценен ресурс за ограничаване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.***

В унисон с НПУО 2021 – 2028 г., стратегическите цели, които се поставят в програмата са:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци;
- Включване на обществеността в управление на отпадъците.

В рамките на ПУО са разработени подпрограми с мерки, които водят както до постигане на главната стратегическа цел, така и до постигането и изпълнението на разгледаните по-горе три стратегически цели. Подпрограмите представляват на практика конкретен план за действие, които обикновено е представен в табличен вид.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на кмета на общината, съгласно Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане. Съгласно ЗУО и НПУО, в обхвата на програмата са анализирани и попадат следните отпадъчни потоци:

- Битови отпадъци;
- Производствени отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Опасни отпадъци;
- Специфични отпадъчни потоци;
- Утайки от ПСОВ;
- Отпадъци от лечебни и здравни заведения.

Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент на общините в Област Пазарджик за планиране и аргументиране на най-ранен етап на необходимите ресурси, мерки и действия, по управление на отпадъците за населението и бизнеса в т.ч. да подобри управлението на отпадъците в съответствие с общоевропейската политика за управление на отпадъците.

Кратка информация и резултати от процедурата за екологична оценка на програмата и от обществените консултации при разработване на програмата;

Органи на разработване и одобрение на програмата и дата на одобрение

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците през съответната година. Отчетът се представя в срок до 31 март, като копие се изпраща на РИОСВ.

II. Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата

Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно битовите отпадъци

✓ В регион Пазарджик е организирана система за събиране на отпадъците във всички населени места. Делът на обслужваното население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци е 100%;

✓ Обхванати са и се управляват, генерираните от крайни потребители масово разпространени отпадъци, чрез сключени договори с фирми и/или организации по оползотворяване, като по този начин се цели всички масово разпространени отпадъци да се отделят от потока смесен битов отпадък, събиран от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в общините;

✓ Резултатите от разделното събиране на отпадъци от опаковки показват тенденция към намаляване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки. Общият спад в количествата може да бъде обвързан с увеличената изкупна цена на рециклируемите суровини, липса на интерес от страна на организациите към общини с по-малко жители, липса на интерес в населението, породено от слаба информираност и слаба мотивация;

✓ Между 30% и 65% от отпадъците, постъпили в специализираните контейнери за опаковки, реално, не са отпадъци от опаковки и минават през сепарираща инсталация преди депониране. По този начин функционирането на системата за разделно събиране на опаковки е затруднено и излишно обременено;

✓ Липсата на дисциплина у гражданите при ползването на системата за разделно събиране на опаковки, в известна степен демотивира организациите по оползотворяване в усилията им да влагат допълнителни средства за увеличаване броя на съдовете и да насърчават населението да ползва съдовете единствено за изхвърляне на почистени и сортирани опаковки;

✓ Потвърждават се общите изводи, наблюдавани и в други общини в България, че населението не е достатъчно дисциплинирано, а липсата на икономически стимули е причина разделянето на отпадъците от опаковки от останалото количество домакински и други битови отпадъци да не се припознава като осъзната необходимост;

✓ Независимо от недостатъците, с които е свързана колективната система за

разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, към момента това е почти единствената мярка, която функционира и чрез нея се организират информационни кампании за населението. Посредством мярката се допринася за изпълнението на националните цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на опаковки. Доказано ефективен начин за ограничаване на кражбите от контейнерите за разделно събиране на отпадъци е подмяната на контейнери тип „Бобър“ с такива от тип “Иглу“;

✓ Необходимо е да се реализират мерки за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаси, метали и стъкло, извън системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки;

✓ Изграждането на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други по чл.19, ал.3,т.11 от ЗУО, ще допринесе за по-малки количества на отпадъците за депониране;

✓ Разширяването на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки) в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места би довело до завишаване на количествата разделносъбрани рециклируеми отпадъци и постигане на чл.31, ал.1, т. 1 от ЗУО;

✓ Препоръчва се общините да предлагат услуга за събиране и транспортиране на хартия, пластмаса и стъклени опаковки от търговски обекти и административни сгради, така и от частни домове по направена заявка;

✓ Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло;

✓ Препоръчително е общините да насърчава жителите, които имат градини към домашно компостиране чрез кампании за запознаване на населението и ползите от домашното компостиране в малките населени места.

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно утайките от ГПСОВ

✓ Операторът на пречиствателните станции избира начини за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите заложени в националното законодателство. Общината като собственик на съоръженията трябва да участват активно в този процес. Въпросът за подобряване на йерархията за управление на утайките е много важен, като се има предвид трудността при намирането на терени за депа за отпадъци и негативните реакции на населението;

✓ От изключителна важност е информираността на персонала, относно най - добрите налични техники на европейско и национално ниво, свързани с управлението на утайките. В тази връзка добро решение е изготвяне на програми за обучение, с цел надграждане на знания, свързани с нови технологии и мерки по третиране и оползотворяване на утайките, и идентифициране на възможности за финансиране;

✓ Препоръчва се извършването на задълбочен анализ и пред инвестиционно проучване за оползотворяване на утайките от функциониращите ПСОВ в региона, включително и възможността за съвместно третиране и оползотворяване;

✓ Създаване и поддържане на електронна платформа/регистър с информация за предлагани за оползотворяване третирани утайки, количества, възможна употреба, цени.

Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието относно отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР)

✓ Липсва информация за общо генерирани отпадъци от строителството и разрушаването на територията на общините от регион Пазарджик, оползотворяване, морфологичен състав и източници на този поток отпадъци;

✓ Не е налична информация, относно количествата ОСР от ремонтна дейност на домакинства, който поток отпадъци, съгласно ЗУО е ангажимент на общината за оползотворяване или обезвреждане;

✓ Необходима е актуализация на сега действащите общински Наредби свързани с управление на строителните отпадъци от Регион Пазарджик. Необходимо е да се регламентират забраните свързани с нерегламентираното изхвърляне и третиране на строителни отпадъци, основен проблем на общините от региона с изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или отпадъци от опаковки, с което се намалят количествата на разделно събраните отпадъци и съответно тяхното обезвреждане;

✓ Необходимо е да се разпише и прилага стриктен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци, с цел повторна употреба и влагане на рециклирани строителни материали.

Основни изводи и препоръки от анализа на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

✓ На европейско ниво е прието ново обширно и много амбициозно законодателство в сектора на управление на отпадъците, основаващо се изцяло на стратегическите и политически документи за „кръгова икономика“ и „нулеви отпадъци“;

✓ Очаква се в следващите пет години ЕК да направи допълнителни проучвания и е възможно въвеждане на нови още по-амбициозни законодателни изисквания относно хранителните отпадъци, отпадъците от текстил, отпадъците от строителство и др.;

✓ Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство;

✓ Въведени са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци;

✓ През последните години европейските стратегически документи предлагат преход отекологосъобразно управление на отпадъците като ключов фактор за опазване на околната среда и човешкото здраве, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и включването им в икономическия цикъл, основан на „кръгова икономика“. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве;

✓ Властите на местно, регионално и национално равнище са тези, които спомагат за осъществяването на прехода към кръгова икономика. Целта е да се осигури най-подходящата нормативна уредба за изграждането на кръгова икономика на единния пазар, да се дадат ясни сигнали на икономическите оператори и обществото като цяло за начина, като се определят дългосрочни цели относно отпадъците и се предприемат конкретни, широкообхватни и амбициозни действия;

✓ Националните програми с финансиране от ЕС за новия програмен период 2021-2028 г. следва да бъдат в синхрон с европейските политически и стратегически документи, по- конкретно относно „кръговата икономика“, както и националните стратегически документи, определящи визията за развитие на България. Чрез действията на равнище ЕС ще се стимулират инвестициите, ще се задълбочи единният пазар и ще се създадат благоприятни условия за иновациите и за участието на всички заинтересовани страни;

✓ Нормативната рамка относно отпадъците, съдържат дългосрочни цели за намаляване на депонирането и за по-добра подготвеност за повторното използване и рециклирането на основни потоци от отпадъци, като битовите отпадъци и отпадъците от опаковки. Целите следва да помогнат за постепенно преминаване към най-добри практики по предотвратяване образуването на отпадъците и да насърчат регионалните звена към предприемане на действия за набавяне на необходимите инвестиции в управлението на отпадъците, с цел усъвършенстване и надграждане на съществуващата инфраструктура;

✓ Въведените промени насърчават възможностите за поправка, осъвременяване, по- дълготрайно използване и рециклиране на продуктите, когато това е целесъобразно и като вземат предвид особеностите на различните продуктови групи. Държавата и органите на регионално и местно ниво играят важна роля за насърчаването на повторното използване и поправката.

Основни изводи и препоръки от анализа на прилагането на законодателството по управление на отпадъците

✓ Общинските власти имат ангажимент да разработват и прилагат програмни документи на местно ниво за управление на отпадъците, които трябва да бъдат актуализирани, съгласно изискванията на новото законодателство;

✓ Въведената общинска нормативна уредба на общините в Регион Пазарджик отговарят на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в сектор „Управление на отпадъците“. Наред с нормативните промени в законодателството по отношение на сектор управление на отпадъците, общините трябва навременно да отразяват нормативните промени в местната нормативна уредба и в нормативните си документи, съобразно местните условия и възникващи потребности в общината;

✓ Наредбите за управление на отпадъците на територията на Общините от Регион Пазарджик трябва да бъдат актуализирани в съответствие с действащата в страната национална нормативна уредба;

✓ Наредбите трябва ясно да детайлизират правата и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, учрежденията и организациите, при чиято дейност се образуват отпадъци. Трябва да бъдат поставени конкретни задължения и забрани свързани с управлението на отпадъците на територията на общината;

✓ За постигане на целите на политиките по управление на отпадъците на местно и регионално ниво е необходимо извършването на периодична оценка на ефективността на нормативната рамка и изменение и допълване на Наредбите за управление на отпадъците на територията на общините в Регион Пазарджик, съобразно изискванията и задълженията на националното законодателство;

✓ Общините от Регион Пазарджик изготвят периодични отчети за изпълнение на програмните документи, които е препоръчително да се публикуват на интернет страницата на съответната община съгласно чл. 52, ал. 7 от Закона за управление на отпадъците;

✓ Съгласно промените в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) е необходимо общинските съвети да приеме основите за изчисляване размера на такса битови отпадъци за всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ с Наредбата по чл. 9 от ЗМДТ (Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги);

✓ Общините в Регион Пазарджик успяват да приложат изискванията на нормативната уредба в своята дейност. За някои от изискванията са необходими време и ресурси за осъществяването им, като за целта са заложени различни мерки и дейности, както в настоящата програма, така и в местните нормативни документи;

✓ Общините, които имат задължения за изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки - хартия, пластмаса, стъкло и метал са сключени

договор с „Екопак България“ АД и „Еко Булпак-България “ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали. В тази връзка в общините е организирано събирането и транспортирането на хартия, всякакви изделия от пластмаса, найлон, стъклени опаковки (буркани, бутилки), дървени щайги и др., както от търговски обекти и административни сгради, така и от физически лица, директно от домовете, чрез предварително подадена заявка за услугата;

✓ За организиране на разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата на територията на общините в Регион Пазарджик са сключени договори с фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци. Въведено е разделно събиране, чрез сключени договори за сътрудничество на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); за организиране на дейности по събиране, транспортиране, съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), както и за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) и за предаване на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти на територията на общините от Регион Пазарджик. Общините осъществяват постоянен контрол, относно разделното събиране на специфичните потоци масово разпространени отпадъци и при констатиране на нарушения съставя санкции;

✓ Като инвестиционна мярка в Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, която е една от програмите, които са неразделна част от Националния план за управление на отпадъците е изграждането на общински площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата и други генератори на битови отпадъци за общините Пазарджик, Велинград, Пещера, Ракитово, Септември. Тази мярка подпомага разделното събиране, рециклиране и безопасно третиране на битовите отпадъци от домакинствата, като например едрогабаритни отпадъци от бита, от ремонтната дейност на домакинствата и други видове битови отпадъци. Необходимо е общините да предприемат действия за осигуряване на система за разделно събиране и оползотворяване на строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата;

✓ В изпълнение на изискванията по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО, се препоръчва общините от Регион Пазарджик да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на едрогабаритни отпадъци, по – специално общините Пазарджик, Велинград, Пещера, Ракитово, Септември;

✓ Идентифицирана е необходимост и на територията на малките населени места от Регион Пазарджик да се осигури възможност на населението за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вкл. опасни отпадъци от бита, в мобилни центрове за разделно събиране на отпадъци от домакинствата или чрез организиране на кампании. По този начин населението от общините ще могат да предават безвъзмездно: хартия и картон; пластмаса; стъкло; метал; флуоресцентнитръби и други отпадъци, съдържащи живак, акумулатори, батерии, боя, перилни и почистващи препарати, лекарства с изтекъл срок на годност, опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества, текстил и др.

Основни изводи и препоръки от анализа на дейността на регионалното сдружение по управление на отпадъците в Регион Пазарджик

✓ В изпълнение на регионалния принцип за управление на отпадъците е създадено Регионално сдружение на общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово и Септември;

✓ Регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците в регион Пазарджик е създадено в съответствие с изискванията на ЗУО. Като водеща община, която да възлага обществени поръчки за избор на доставчици и изпълнители по изграждането на елементите на регионалната система за управление на отпадъците, както и представителността на общините в комисиите за провеждане на обществени поръчки е определена Община Пазарджик;

✓ Осигурено е организационно и ресурсно обезпечаване на дейностите по управление на отпадъци в обхвата на регионалната система за управление на отпадъците. Дейностите за третиране на отпадъците, постъпили на територията на регионалното депо се извършват, съгласно издаден разрешителен документ по реда на чл.35 от ЗУО – действащо за Клетка 1 Комплексно разрешително № 509-Н0-И0-А1/2021г., влязло в сила на 31.03.2015г., притежател на разрешителното е Община Пазарджик и регистрационен документ № 07-РД-438-00/02.11.2020 г. за инсталацията за предварително третиране и компостира;

✓ Съгласно чл. 31, ал. 4 от закона за управление на отпадъците, във всеки от регионите, определени с Националния план за управление на отпадъците, целите се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 от ЗУО. Съгласно Заповед №139/15.06.2020г. на директора на ИАОС, общините в РСУО Пазарджик не изпълняват поставените цели по чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО за календарната 2018г. Със Заповед №185/22.07.2020г. на директорът на ИАОС, като неизпълнени целите по чл.31, ал.1, т.2 от ЗУО за 2018г. са посочени общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера и Септември. С въвеждане на инсталациите за компостиране и предварително третиране на отпадъците в експлоатация, всичките 7 общини **постигат изпълнение на целите на чл. 31 т. 1 и т. 2 от ЗУО**. На основание чл. 27 от Наредба №7 от 2013 г. са издадени **Заповеди от Директора на РИОСВ – гр. Пазарджик за намаляване на размера на отчисленията по чл. 20, ал.1, т. 1 от Наредбата дължими от общините за тон депониран отпадък**. Със заповедите, издадени от директора на РИОСВ-Пазарджик, е дадено съгласие за намаляване размера на отчисленията по чл.20, ал.1 от наредбата, както следва:

- ⇨ с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране;
- ⇨ с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци.

Тези критерии се отчитат независимо един от друг, което представлява **цялостно намаление (освобождаване) от отчисленията по чл.64 от ЗУО**. Очакванията са, че общините, участващи в РСУО от регион Пазарджик, постигат целите по чл.31 от ЗУО през 2021 г. и 2022 г., но за тези години все още не са публикувани заповеди на Изпълнителния директор на ИАОС. Последните заповеди на ИАОС са № 164/22.06.2022 г. и № 165/23.06.2022 г., като същите са за 2019 г.

✓ Активността на участие на общините в заседанията на Общите събрания на РСУО е висока, като почти всички общини участват редовно в заседанията. Наблюдава се висока степен на единомислие на общините при вземането на решения от РСУО;

✓ На регионалното депо генерираните от общините смесени битови отпадъци преминават през инсталация за предварително третиране (битовите отпадъци генерирани от общините Батак, Брацигово, Белово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември), включваща зони за сепарация на отпадъците и зона за стабилизиране на остатъчната и подситова фракция (биоразградимата фракция). Разделно събраните зелени отпадъци от общините – Брацигово, Батак, Лесичово, Пещера и Пазарджик се третират в инсталация за компостиране;

✓ Предприети са действия за надграждане на регионалната система и изграждане на допълнителни инсталации за предварително третиране на битови отпадъци (за общините Велинград и Ракитово), както и инсталации за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци в общините Белово, Септември, Велинград и Ракитово;

✓ За постигане на заложените нови регионални цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци е препоръчително доразвиване на системите за разделно събиране; провеждане на разяснителни и образователни кампании за ползата от разделно събиране на отпадъци; включване на домашно компостиране, където е приложимо; въвеждане отново на пунктовете за изкупуване на основните отпадъци подходящи за рециклиране (стъкло, пластмаса и хартия) в малките населени места; изграждане на центрове за повторна употреба, поправка иподготовка за повторна употреба.

Основни изводи и препоръки от анализа на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

✓ Не във всички общини от регион Пазарджик има административно звено, което е отговорно **единствено** за управление на отпадъците. Тази дейност се осъществява от служители в отдели, отговарящи по въпросите за околната среда и други общински политики;

✓ Функциите на структурните звена в общините и специализираната администрация осигуряват в голяма степен възложените с нормативната уредба правомощия. Функциите на отделните дирекции са разписани в Устройствения правилник на общинската администрация. Не се наблюдават смесване и дублиране на функции между основнитезвена като за дадена дейност по отпадъците всяко звено има ясно формулирани функции за нейното изпълнение, което е предпоставка за добра координация между отделните звена;

✓ По отношение на събиране, транспортиране, оползотворяване и третиране на отпадъците, общините от Регион Пазарджик обезпечават изпълнението на функциите, чрез възлагане на външни изпълнители;

✓ Материално-техническата и информационната обезпеченост на служителите с

функции за управление на отпадъците в общинските администрации на общините е добра. За служителите са осигурени помещения в сградата на общината, офис оборудване и служебен автомобил за осъществяване на контролната дейност;

✓ Квалификацията на служителите в общините и специализираната администрация с функции за управление на отпадъците е добра. За повишаване и поддържане наадминистративния капацитет е необходимо провеждане на периодични обучения на служителите в т. ч. участие в семинари/работни срещи по управление на битовите отпадъци с акцент върху управление на биоразградимите отпадъци в т.ч. хранителни отпадъци, рециклируеми битови и строителни отпадъци, прилагане на добри практики по разделно събиране, рециклиране и предотвратяване на отпадъците;

✓ Необходимо е общините от Район Пазарджик да изготвят годишен план и годишен отчет за контролната дейност по отпадъците, които да се одобрят от ръководството на съответната община, а резултатитеот контролната дейност да се публикуват периодично на интернет страницата заосведомяване на обществеността;

✓ ЗУО регламентира също видове контрол, минимална честота на контролните проверки и актовете, които се съставят от контролните органи. Контролните органи, в т.ч. кметът на общината, директорите на РЗИ и РИОСВ, министърът на околната среда и водитеизвършват проверки по документи и/или проверки на място, съобразно своята компетентност. Националното законодателство ясно разграничава и регламентира отговорностите на институциите на централно и местно ниво по отношение извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци;

✓ Анализът на функционалните характеристики на структурните звена по Общини показва, че контролните правомощия на кметовете от Регион Пазарджик, съобразно изискванията на ЗУО се изпълняват, както относно обхвата, така и относно регламентираните видове контрол и минималната честота на контролните проверки.

Основни изводи и препоръки от анализа и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

✓ Общините от Регион Пазарджик са предприели необходимите действия за закриване и рекултивация на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация на територията си;

✓ Към момента в общините липсват други замърсявания, за които да не са взети мерки по възстановяване на терените. Ежегодно общинските администрации извършват проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. Наблюдателна и контролна дейност на необходимите параметри във връзка с мониторинга на вече рекултивираните депа е необходимо да се извършва от специално обучен за целта персонал;

✓ Да се предприемат мерки за недопускане увреждането и замърсяването на околната среда от стари, замърсени в миналото площадки, както и за образувани нови такива;

✓ В следващия програмен период общините следва да спазват всички

предвиждани изисквания и технологии в изготвените проекти и поддържане на постоянен контрол и мониторинг върху дейностите по закриването на общинските депа, както и след това.

Основни изводи и препоръки от анализа и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

✓ Прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. Към схемата за 6-те групи МРО, с огледновите европейски цели и изисквания по отношение на текстилните отпадъци за 2025г. е необходимо да бъде включен и този отпадъчен поток;

✓ Различна е ситуацията при Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци. В тази схема общинитеимат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Другите лица, които участват в схемата са регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци. Задължени лица по схемата са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса-битови отпадъци, с приходите, от която се финансира функционирането на схемата;

✓ На територията на всички общини от Район Пазарджик функционират и се доразвиват дейностите, подпомагани от общините на принципа „разширена отговорност на производителя“, чрез организация по отношение на разделното събиране на видовете масово разпространени отпадъци, за които всяка община има ангажименти, произтичащи от националното законодателство;

✓ Необходимо е общините от Район Пазарджик да фокусират усилия за пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща” за строителните отпадъци от домакинствата;

✓ Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“ и не стимулира предотвратяването и оползотворяването на отпадъците;

✓ Анализът на въведените схеми за управление на отпадъците показва, че не е постигнато пълно, ефективно и адекватно прилагане на принципите „замърсителят плаща“ и „разширена отговорност на производителя“. Прилаганите механизми и икономически инструменти в сектор „отпадъци“ не стимулират в достатъчна степен предотвратяването, оползотворяването и рециклирането.

Основни изводи и препоръки от анализа на инфраструктурата за управление на отпадъците

✓ Изградена е система за организирано сметосъбиране, чрез осигуряване на съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци, генерирани от общините в регион Пазарджик. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Специализирана техника за обслужването им е осигурена от фирмите извършващи услугата, въз основа на сключени договори с общините членове на РСУО Пазарджик. Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци в обхваща 100% от населените места на Регион Пазарджик;

✓ На територията на всички общини са организирани дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци в съответствие с чл.19, ал.3, т.7 от ЗУО, като се оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци. Осем от общините са сключили Договори с организации за оползотворяване на шестте потока масово разпространени отпадъци, с цел насочването им към осигурената от тях инфраструктура. Необходимо е община Пещера да сключи договор с организация за оползотворяване на отработени масла;

✓ В изпълнение на задължението, съгласно чл.19, ал.3, т.6, т.7 и чл.20, ал.1, т.1, т.2 от ЗУО, общините от Регион Пазарджик са организирали системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Изпълнението по разделното събиране е възложено чрез сключени договори с „Екопак България“ АД и с „Екобулпак България” АД;

✓ С цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на събраните смесени битови отпадъци преди депонирането им, за седем от общините в Регион Пазарджик е сключен договор между Община Пазарджик, като водеща община и „Център за рециклиране - Пазарджик“ ДЗЗД с № 99 – ЗОП – 59/16.09.2020 г. с предмет експлоатация и стопанисване на инсталацията за предварително третиране на смесени битови отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Септември, Белово и Лесичово и на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци от общините Батак, Брацигово, Лесичово, Пазарджик и Пещера, разположени на територията на РЦР Алеко Константиново, Община Пазарджик;

✓ Община Ракитово от общия поток на събраните смесени битови отпадъци преди депонирането им извършва сепариране в Сепариращa инсталация (инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци) с Оператор на инсталацията фирма „ГЕО БОР НОВА“ ЕООД (Изпълнител) по Договор № 673/ 01.06.2021 год.;

✓ Община Велинград и Община Ракитово имат изградена инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци. Площадката е площ 32,386 дка, разположена в местността „Благовото“, землище Велинград, в ПИ 033021 по КВС на гр. Велинград, общ. Велинград, обл. Пазарджик. За площадката са били предвидени следните основни елементи на претоварната станция, предвидена да обслужва двете общини – Велинград и Ракитово, сепариращa инсталация за отделяне на отпадъци за

рециклиране и оползотворяване с максимален капацитет 5,8т/ч;

✓ Общините от Регион Пазарджик **не са изпълнили** изискванията на чл.19, ал. 3, т.5 от ЗУО за организиране събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Единствено община Брацигово е подписала договор с фирма, притежаваща необходимите разрешителни, за което са поставени два броя 4 кубикови контейнери в района около гарата в гр. Брацигово, един брой четирикубиков контерйнер в с. Исперихово и един брой четирикубиков контейнер в с. Бяга, крайно недостатъчно за генерираните строителни отпадъци от бита;

✓ До момента в общините за Регион Пазарджик няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. В общините има възможности за създаване на системи за домашно компостиране, които се препоръчват за по-малките населени места. С раздаване на домашни компостери на домакинствата в селските райони ще се предотврати генерирането на част от биоотпадъците, което ще допринесе за намаляване на количествата на депонираните отпадъци на регионалното депо. Община Белово предвижда закупуване през 2022 год. до 1200 компостера за домашно компостиране;

✓ Съгласно изискванията на ЗУО, кметът на общината има задължение да организира система за разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил (ООТ), чрез сключване на договор с организация по оползотворяване на ООТ. От представената информация на Общините от Регион Пазарджик, на този етап **не са предприети действия** в тази посока;

✓ Съгласно изискванията на законодателството, общината трябва да организира разделното събиране на хранителни и кухненски отпадъци. За внедряване на системата обаче, е необходимо преди всичко осигуряване на необходимата инфраструктура за третиране на хранителните отпадъци Въвеждането на система за разделно събиране на хранителни отпадъци се предвижда само в общините Пазарджик и Пещера. За останалите общини не се предвижда въвеждане на система за разделно събиране поради малките количества на отпадъците и невъзможността за оптимално използване на техниката за събиране;

✓ В обхвата на регионалното сдружение за управление на отпадъците – Регион Пазарджик е предвидено като подобект към „Проект №BG16M1OP002-2.002-0004 ”Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общините Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пазарджик, Пещера и Септември", ***за подобект Инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци на общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово.*** Инсталациите за компостиране са изградени и са в експлоатация, находящи се в Община Пазарджик, Община Септември и Община Белово.

✓ За общините от Регион Пазарджик за изпълнение изискванията на ЗУО с цел осигуряване на площадки, на които гражданите могат да оставят разделно събраните опасни отпадъци от бита с изискванията на чл.19, ал.3, т. 9, **няма организирано разделно събиране на опасните битови отпадъци** извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал.1 от ЗУО;

✓ Съгласно чл.19, ал. 3, т.11 от ЗУО общините следва да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината. Към момента за общините в регион Пазарджик, площадки за разделно събрани битови отпадъци за население над 10 000 жители са осигурили общините Пазарджик и Велинград:

– Община Пазарджик е сключила Договор № 855/ 09.07.2014 г. с „Стийл Интер Трейд" ООД, гр. София, за „Осигуряване на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, учреждения, организации, институции, училища, детски градини в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. по реда на чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО". Дружеството притежава Разрешение № 07-ДО-308-00/ 03.06.2014 г. Площадката е разположена в имот с идентификатор 55155.508.126 по КККР.
– Община Велинград също е осигурила действаща площадка на територията на града за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата и е изпълнила задълженията си по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. На площадките гражданите предават едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита, както и някои видове масово разпространени отпадъци.

✓ В изпълнение на чл.20 от Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, кметът на общината, определя терен за събиране на масово разпространени отпадъци, при общините от Регион Пазарджик не всички общини имат сключени договори за предаване и третиране на излезли от употреба гуми (Ракитово и Велинград);

✓ Препоръчително е да се потърсят алтернативни варианти за оползотворяване на утайките. Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ПСОВ на общините от Регион Пазарджик е на „ВиК" ЕООД гр. Пазарджик. Изборът на подходящо дългосрочно решение за третиране и оползотворяване на утайките трябва да бъде основан не само на техническите възможности на методите, но и на всички останали влияещи икономически, екологични и социални аспекти.

Основни изводи и препоръки от анализа на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци

✓ В общините от Регион Пазарджик управлението на битовите отпадъци се осъществява чрезедновременното и паралелно функциониране на следните системи:

- Общински услуги по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на смесени битови отпадъци, финансирани основно от местната такса „битови отпадъци";
- Разширена отговорност на производителя относно масово разпространените отпадъци, в т.ч. отпадъци от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми;
- Периодичните събирания в общината се прилагат спрямо потоци от отпадъци като масово разпространени отпадъци (ИУЕЕО), обемни и строителни

отпадъци от домакинствата. Чрез организиране на периодични събирания общината предлага услуга на домакинствата, като същевременно поддържа периодичност на събиране или може да се извърши и при поискване. Това се организира и осигурява от общината, при организиране на кампании за събиране на отпадъци, но понякога се възлага на операторите по управление на отпадъци, с които е сключен договор за организираното им събиране с подаване на заявка;

- Улични контейнери или „системи за занасяне“ - общината, организациите, изпълняващи задължения съгласно схемата за разширена отговорност на производителя, или други оператори на отпадъци поставят улични контейнери или въвеждат „системи за занасяне“ с цел събиране на различни потоци от отпадъци. С разполагането на съдове или контейнери на централни обществени места, домакинствата могат да оставят отпадъка сипо всяко време, като по този начин се оптимизира логистиката в сравнение със събирането от врата на врата.

✓ Анализът показа, че мнозинството от домакинствата изхвърлят рециклируемите отпадъци в общинските контейнери за битови отпадъци, при което те са замърсени, с ниско качество, което ги прави негодни за последващо оползотворяване или оскъпява дейностите по тяхното третиране. За домакинствата липсва финансов стимул да предприемат мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, както и за разделно събиране на отпадъцитепри източника на образуване. Липсата на разделно събиране от домакинствата при източника на образуване и изхвърлянето на масово разпространени отпадъци в общинските съдове за смесени битови отпадъци води до двойно заплащане от гражданите на услугитепо тяхното събиране, превоз и третиране – веднъж чрез заплащане на местната такса „битови отпадъци” и втори път чрез заплащане на покупната цена на продуктите, в която са начислени продуктовите такси/лицензионните възнаграждения, заплащани от производителите и вносителите на продукти. Препоръчва се предприемането на следните мерки:

- определяне на размера на такса „битови отпадъци“ на база на количеството отпадъци, съчетано с мерки за контрол с цел предотвратяване на незаконното изхвърлянена отпадъци;
- определяне на размера на такса „битови отпадъци“ на база на количеството отпадъци, съчетано с мерки за контрол с цел предотвратяване на незаконното изхвърляне на отпадъци. С въвеждане на новите изисквания на ЗМДТ за определяне на такса битови отпадъци и възможността за освобождаване на 100% от заплащане на отчисленията за депониране, при намаляване количеството на депонирани биоразградими отпадъци, предотвратяването, повторната употреба и рециклирането стават все по-важни за домакинствата. Ефектите от схемите с такси могат да бъдат измервани най-вече в подобрени нива на рециклиране;
- подобряване на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, така че същите да бъдат удобни и в максимална близост до домакинствата;
- провеждане на редовни информационни и образователни кампании сред населението и използване на различни комуникационни средства и канали за

достигане на информацията за правилното управление на отпадъците от домакинствата до максимално широк кръг от лица;

- проучване на възможностите за изграждането на центрове за повторна употреба и подготовка за повторна употреба.

✓ Възможните действия за предотвратяване образуването на отпадъците, могат да бъдат насочени към:

- намаляване на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса натериторията на общината в детските градини и училищата;
- ограничаване ползването на определени масово разпространени отпадъци, като полиетиленови пазарски торбички;
- намаляване на използването на хартия чрез по-интензивно използване на електронно управление и е-услуги от общинските администрации;
- закупуване на храна и насипни продукти в (собствени) контейнери за многократна употреба (напр. стъклени), е добра практика, която може да се организира съвместно както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- организиране на базари за обмен на употребявани вещи като: детски дрехи и играчки, спортни уреди, вещи за бита, книги, дрехи и др.;
- насърчаване на населението към домашно компостиране.

✓ Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;

✓ Общините изпълняват ангажиментите за консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство, като се предоставя възможност на гражданите да участват в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове и програми и по инвестиционни предложения на територията;

✓ Анализът показва, че общините полагат усилия за информиране на населението и са отчитат добри резултати, но е необходимо е провеждане на повече и по-фокусирани информационни кампании, целящи по-голяма част от населението да има достъп до информацията и да се мотивира активно участие на гражданите в дейността по управлението на отпадъците;

✓ За осигуряване на прозрачност при изпълнение на общинските политики за управление на отпадъците е необходимо ежегодно публикуване на годишни отчети за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците до 2028 г. на интернет страница на общините от региона.

Основни изводи и препоръки от анализа на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

✓ Такса битови отпадъци е въведена като икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и бизнеса, генериращи битови отпадъци;

✓ Изчисленията показват, че делът на постъпленията от такса битови отпадъци, заплащани от домакинствата в общините от Регион Пазарджик е по-голям от този на постъпленията от бизнеса, за разлика от установената обратна тенденция за всички групи общини и средно за страната. По отношение обаче на тон генериран отпадък изчисленията показват, че бизнесът заплаща много повече, отколкото населението, т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент и не се спазва принципът „замърсителят плаща“;

✓ Предвижда се новият метод за изчисляване на такса битови отпадъци да се прилага от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България от 2021 г.;

✓ Заключението от извършените изчисления и направените сравнения на приходите от такса битови отпадъци на жител за общините за Регион Пазарджик с тези средно за страната и с други подобни общини е, че средната стойността на показателя приходи ТБО/1 жител в за периода 2016-2021г. представлява около 56.89% от средната за страната и е с около 1.36 пъти по-малка от тази на подобни на общини;

✓ Оценката на поносимостта на платената от населението такса за битови отпадъци в общините от Район Пазарджик (частта й, която има отношение към управлението на отпадъците) показва, че тя е поносима и за населението от най-нискодоходните групи. Изчисленията показват, чеплатената такса от населението за управление на отпадъците за общините в лв./1 жител намалява, през разглеждания период от 2016-2021г. С оглед на измененията в ЗМДТ и въвеждането на принципа „замърсителят плаща“, сумите, които населението ще трябва да заплаща на тон отпадък ще се увеличат, като ще трябва да бъдат разработени схеми за заплащането на таксата, които да отчитат и нивата на поносимост;

✓ Приходите, събрани от такса битови отпадъци покриват необходимите разходи за дейността от 2013-2017г. вкл. Тази тенденция е нарушена от 2018г. до настоящия момент Финансирането на дейностите с отпадъците може да се извършва и посредством въведенитеотчисления, които общината заплаща по реда на ЗУО. Обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет. Въвеждането на отчисления за натрупване в общините на средства за последваща рекултивация и мониторинг на депата за отпадъци се доближава в по-голяма степен до прилагане на принципа „замърсителят плаща”;

✓ По отношение изпълнението на обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО, анализът показва, че част от общините в Регион Пазарджик не изпълняват и не заплащат наложените й със ЗУО задължения;

✓ Отношенията, свързани с определянето на размера на общинските такси и цени на услуги и тяхното събиране в т.ч. и такса битови отпадъци на територията на общините от Регион Пазарджик са регламентирани в общинските Наредби за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги;

✓ Въведена е възможност в общините за собствениците на имоти, които няма да се използват през цялата следваща година, да поискат освобождаване от такса за сметосъбиране и сметоизвозване с подаване на декларация в общинска администрация. Предприятията могат до 31 декември на предходната година да попадат декларация за вида и броя на съдовете за съхраняване на битови отпадъци, които ще се извозват през годината, съобразно определената честота за извозването на битовите отпадъци.

Основни изводи и препоръки от анализа на финансовите потоци в управлението на отпадъците

✓ Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда, като този дял непрекъснато нараства и изпреварва останалите сектори на околната среда;

✓ Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините);

✓ За финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса битови отпадъци, реализирани от общините и общинският бюджет;

✓ Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;

✓ Средствата за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет);

✓ Препоръчително е използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите на местно и регионално ниво, свързани с ефективното управление на отпадъците.

III. SWOT анализ

За определяне на целите и приоритетите за управлението на отпадъците в Регион Пазарджик е направен анализ на силните и слабите страни на съществуващите условия и състояние на управлението на отпадъците в региона. Посочени са факторите, които представят възможности за постигане на националните цели за предотвратяване, разделно събиране и оползотворяване на потоците битови отпадъци, както и заплахите за осъществяването им. Между елементите на този анализ има взаимовръзки, които

разкриват потенциала за развитие или предизвикателствата, които трябва да бъдат приоритетно адресирани в стратегическия документ.

Резултатите от SWOT -анализа позволяват по-точно формулиране на приоритетите и целите за управлението на отпадъците в Регион Пазарджик, както и изготвянето на периодична оценка и предприемането на коригиращи мерки (дейности).

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• В регион Пазарджик организираната система за събиране и последващо третиране на отпадъците обхваща всички населени места. Делът на обслужваното население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци е 100%. • Предприети са действия за надграждане на регионалната система и изграждане на допълнителни инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и инсталации за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци, като в резултат всички общини имат инсталации за предварително третиране и компостиране. • Осигурено е организационно и ресурсно обезпечаване на дейностите по управление на отпадъци в обхвата на регионалната система за управление на отпадъците. • Общините от региона предоставят услуги по разделно събиране на шестте потока МРО, чрез сключени договори с фирми и организации по оползотворяване. • Общините осъществяват постоянен контрол, относно разделното събиране на специфичните потоци масово разпространени отпадъци. • Наредбите за управление на отпадъците, действащи на територията на общините от Регион Пазарджик са разработени съгласно изискванията на действащата в страната национална нормативна уредба. • Наредбите ясно детайлизират правата	• Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци. • Резултатите от разделното събиране на отпадъци от опаковки показват тенденция към намаляване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки. • Липсата на икономически стимули, неефективен контрол, както слаба информираност и слаба мотивация на населението са сред причините за тези резултати. • Между 30% и 65% от отпадъците, постъпили в специализираните контейнери за опаковки, не са отпадъци от опаковки. Това води до двойно заплащане от гражданите на услугитепо тяхното събиране, превоз и третиране. • Общините от региона (с изкл. на общ. Пазарджик и Велинград) не са изградили площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други по чл.19, ал.3,т.11 от ЗУО. • Липсва знание и опит относно най - добрите налични техники на европейско и национално ниво, свързани с управлението на утайките. • Общините от региона не са организирали система за разделно събиране и оползотворяване на ОСР (с изкл. На община Брацигово). Липсва информация за общо генерирани отпадъци от строителството и разрушаването на територията на общините от регион Пазарджик, и от ремонтна дейност на домакинства.

и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, учрежденията и организациите, при чиято дейност се образуват отпадъци. • Изготвят се периодични отчети за изпълнение на програмните документи. • Общинските администрации имат приет Устройствен правилник на общинската администрация, където са ясно разписани функциите на отделните звена в общинската администрация. Не се наблюдават смесване и дублиране на функции между основните звена, има добра координация между отделните звена. • Материално-техническата и информационната обезпеченост на служителите с функции за управление на отпадъците в общинските администрации на общините е добра. • Квалификацията на служителите в общините и специализираната администрация с функции за управление на отпадъците е добра. • Общините от Регион Пазарджик са предприели необходимите действия за закриване и рекултивация наобщинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация на територията си. • Към момента в общините липсват други замърсявания, за които да не са взети мерки по възстановяване на терените. • Ежегодно общинските администрации извършват проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. • Такса битови отпадъци в общините от Район Пазарджик е поносима и за населението от най-нискодоходните групи.	• На територията на малките населени места от Регион Пазарджик не е осигурена възможност на населението за безвъзмездно предаване на разделно събрани опасни отпадъци от бита в мобилни центрове за разделно събиране на отпадъци от домакинствата. • Съществуващата система не позволява постигане на заложените нови регионални цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битовиотпадъци. • Не във всички общини от регион Пазарджик има административно звено, което е отговорно **единствено** за управление на отпадъците. • Идентифицирана е нужда от фокусирано и периодично обучение на служителите, с акцент: упр. на биоразградими отпадъци, ОСР, контролна дейност във връзка с мониторинга на вече рекултивираните депа. • Има пропуски в контролната дейност на общините от Район Пазарджик, както и не е достъпна информацията за резултатите. • Недостатъчни целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци. • Такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. • Системите за управление на отпадъци в общините на регион Пазарджик не са подготвени за преминаването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, както технологично, така и организационно.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
• Националните програми за програмен период 2021-2028 г. следват европейските политически и стратегически приоритети и подкрепят прилагане на принципите на „кръговата икономика“ и «нулево замърсяване». Приоритет са мерки за предотвратяване и оползотворяван на отпадъците. • Европейското и национално законодателство относно отпадъците, съдържа дългосрочни цели за намаляване на депонирането и за по-добра подготвеност за повторното използване и рециклирането на основни потоци от отпадъци. • Държавата и органите на регионално и местно ниво играят важна роля за подпомагане ефективното прилагане на въведените промени насърчаващи възможностите за поправка, осъвременяване, по- дълготрайно използване и рециклиране на продуктите, когато това е целесъобразно. • Възможности за използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите на местно и регионално ниво, свързани с ефективното управление на отпадъците. Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците, осъзнаване на ползите от разделното събиране на отпадъците, прилагане на домашно компостиране, употребата на продукти с екомаркировка и продукти за многократна употреба, стремеж към повторна употреба, поправка и ремонт, с цел удължаване жизнения цикъл на продуктите и преминаване към принципите на кръговата икономика.	• Въвеждане на нови още по-амбициозни законодателни изисквания относно различни потоци отпадъци изискват допълнителни инвестиции за инфраструктура, както и усилия и средства за изграждане на административен капацитет. • Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство за достигане на високите изисквания на ЕС и набелязаните цели, което води до значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и до повишаване на такса битови отпадъци за гражданите и бизнеса; • Преминаване към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци. • Икономическата и политически кризи са риск за разработване и прилагане на устойчиви политики в сферата на управление на отпадъците.

IV. Цели и приоритети

Програмата за управление на отпадъците на Регион Пазарджик обобщава и приоритизира целите и мерките на регионално и общинско ниво за постигане на чиста околна среда и „нулево замърсяване“ (нулеви отпадъци), посредством намаляване на депонираните отпадъци и увеличаване на дяла на количествата отпадъци, чието образуване е предотвратено.

Основната цел на програмата е:

Устойчиво управление на отпадъците в Регион Пазарджик и усвояването им като ценен ресурс за ограничаване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Формулирани са няколко стратегически цели, съобразени с националните цели, на които ще се основават и програмите за изпълнение:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Цел 2: Увеличаване количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо;

Цел 3: Намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и нулево замърсяване

Цел 4: Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на Регион Пазарджик

Заложените в Програмата за управление на отпадъците на Регион Пазарджик цели са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

1. Алтернативи за постигане на заложените цели

При разработването на програмата са разгледани три алтернативи за постигане на целите, за които са анализирани ефективността на инвестиционните и оперативни разходи, както и икономическите и екологични ползи.

Сценарий „без действие“ не е разглеждан подробно, тъй-като се приема, че няма да доведе до постигане на заложените цели за намаляване на количеството образувани отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване. При този сценарий съществуващите до момента организационни схеми за събиране на отпадъци продължават да функционират както до сега, съоръженията за третиране на отпадъците, реализирани в рамките на предходния програмен период, функционират без да се въвеждат подобрения или без оптимизация на процесите, не се осъществява работа с обществеността по отношение утвърждаване на реализираните системи за разделно събиране и не се променят моделите за събиране и третиране на отпадъци.

Алтернатива 1: Децентрализиран подход при управлението на отпадъците

Алтернатива 1 се основава на принципа „третиране и разделяне при източника“ и включва комплекс от няколко основни инвестиционни мерки:

- Осигуряване на компостери в малките населени места от общината и в квартали, застроени с еднофамилни жилищни сгради, разполагане на съоръжения за компостиране (например барабанен термокомпостер от затворен тип) в сгради в режим на етажна собственост;

- Инвестиции за подобряване на капацитета на инсталацията за аеробно третиране на територията на РДНО;
- Инвестиции в осигуряване на допълнителна техника за транспорт на отпадъци;
- Осигуряване на индивидуални съдове за разделно събиране на метал, хартия и картон, пластмаса, стъкло, като за всеки вид отпадък е осигурен отделен съд;
- Разполагане на индивидуални съдове за смесени битови отпадъци на всяко домакинство в малките населени места и квартали, застроени с еднофамилни жилищни сгради;
- Предоставяне на съдове за събиране на различни масово разпространени отпадъци в сградите в режим на етажна собственост.

Резултатите от изготвения финансов анализ са показани по-долу:

Таблица 12: Децентрализирано управление на отпадъци

			Стойност	
			Недисконтирана	Дисконтирана
	Референтен период /години/	30		
	Финансов дисконтов процент	4%		
	Общо инвестиционни разходи			
	Остатъчна стойност			
	Нетни приходи			
	ННС			

За целите на анализа и при трите разглеждани алтернативи са изключени мерките, свързани с подобряване на нивото на информираност, общностната култура и капацитет за превенция на образуването на отпадъци, както и тези, насочени към предотвратяване образуването на производствени отпадъци. За тези мерки се приема, че ще бъдат интегрирана част от всеки един сценарий и нямат добавена стойност за оценката на ефективността на инвестициите в сравнителен план.

Силни страни при реализацията на децентрализиран подход на управление на отпадъците:

- Тази алтернатива се характеризира с много висок екологичен ефект, предвид възможностите за ефективен контрол на разделното събиране на отпадъци на ниво домакинство и прилагане на принципа „замърсителят плаща“;
- Алтернативата предоставя и максимални възможности за прилагане на йерархията при управлението на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването, включително компостиране;
- За голяма част от територията на региона подходът се оценява като подходящ предвид вида на застрояване и характера на населените места;
- Децентрализираният подход позволява увеличаване на количеството на разделно събраните масово разпространени отпадъци.

Недостатъци при прилагането на децентрализиран подход на управление на отпадъците:

- Видно от представените резултати от финансовия анализ, този вариант се характеризира с изключително сериозни инвестиционни разходи за закупуване на съдове, техника за сметоизвозване и изграждане на съоръжения. Отрицателната нетна настояща стойност на инвестицията определя

алтернативата като непосилна за общинските бюджети и изцяло зависима от външно и проектно финансиране.

- Увеличаването на броя на съдовете за различните потоци отпадъци води до много високи разходи за обслужване на системите за разделно събиране. Прогнозираното намаление на количествата образувани и извозвани до инсталациите за третиране отпадъци не може да компенсира по-високите оперативни разходи като цяло;
- Разходите на тон отпадък варират от 248 лв./тон до 475 лв./ тон в годините на най-големи инвестиции, което може да бъде предизвикателство по отношение на финансирането на дейностите по управление на отпадъците със средствата на общинския бюджет.
- Прилагането на алтернативата изисква радикална промяна на модела и значителни инвестиции за надграждане на вече реализираните мерки от предходния период на територията на региона.

Алтернатива 2: Централизиран подход при управлението на отпадъците

Характерно за разглежданата алтернатива е третирането на всички потоци отпадъци, генерирани на територията на Регион Пазарджик, на регионалното депо за неопасни отпадъци:

- Целият отпадъчен поток следва да бъде събиран в един съд за битови отпадъци и ще постъпва в сепариращата инсталация за сортиране;
- Еднофамилните съдове, разположени в някои квартали и села от общините, ще бъдат заменени с по-големи, обслужващи нуждите на няколко домакинства;
- Домашното компостиране в малките населени места ще бъде заменено със събиране на биоразградимите отпадъци от общата система за събиране на отпадъци;
- Ще бъдат изградени площадки за безвъзмездно приемане на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително и масово разпространени отпадъци, като съдове за тяхното събиране ще бъдат разположени само на нея;
- Предвиждат се по-малки разходи за инвестиции в инсталацията за аеробно третиране, но значителни инвестиции за надграждане на инсталацията за предварително третиране на територията на РДНО, предвид необходимостта от увеличаване на капацитета за сепариране.

Резултатите от изготвения финансов анализ са показани по-долу:

Таблица 13: Централизирано управление на отпадъци

			Стойност	
			Недисконтирана	Дисконтирана
	Референтен период /години/	30		
	Финансов дисконтов процент	4%		
	Общо инвестиционни разходи			
	Остатъчна стойност			
	Нетни приходи			
	ННС			

Силни страни при реализацията на централизиран подход на управление на отпадъците:

- Основно предимство на варианта са по-ниските инвестиционни разходи за подмяна на съдово стопанство и инсталации.
- Разходите за сметосъбиране и транспортиране на отпадъци са оптимизирани, предвид централизацията на системите и редуциране на броя на локациите.
- Разходите на тон отпадък са относително стабилни, като достигат най-висока стойност от 455 лв. за тон в годините на най-голяма инвестиция.
- Увеличаване на количествата рециклируем отпадък след сепарация на депо.

Недостатъци при прилагането на централизиран подход на управление на отпадъците:

- Неефективен контрол по отношение на количествата отпадъци образувани от домакинствата и разделното им събиране;
- Високи инвестиционни и оперативни разходи за предварително третиране на отпадъци на депо, които компенсират ефекта от оптимизацията на оперативните разходи за сметосъбиране;
- Недостатъчна чистота на отпадъците, предвидени за рециклиране и компостиране и лоши качествени характеристики на произведения продукт след компостиране;
- Риск от възникване на нерегламентирани замърсявания поради отдалеченост на съдовете за събиране на отпадъци и съоръженията за третиране.

Алтернатива 3: Интегриран подход при управлението на отпадъците

Интегрираният подход при управлението на отпадъците на територията на Регион Пазарджик комбинира децентрализирания и централизирания модел, като се основава на постигнатите резултати и надграждането на инвестициите в системите за събиране и третиране:

- Надграждане на вече съществуващия модел на домашно компостиране в малките населени места и в някои градски квартали, застроени с еднофамилни жилищни сгради и разделно събиране на биоразградимите отпадъци в кварталите застроени със сгради в режим на етажна собственост;
- Преминаване от индивидуални съдове за събиране на отпадъци към по-големи, обслужващи няколко домакинства с възможност за контрол на достъпа;
- Разполагане на елементи от системите за събиране на масово разпространени отпадъци на стратегически места, характеризирани с голяма посещаемост;
- Възможност за мобилно обслужване при някои от отпадъчните потоци;
- Разширяване и надграждане на двукомпонентния модел за събиране на битови отпадъци – „суха“ и „мокра“ фракция;
- Инвестиции за подобряване на аеробното третиране на биоразградими отпадъци и оптимизация на инсталацията за предварително третиране при РДНО.

Резултатите от анализа на разходите при тази алтернатива също демонстрират отрицателна нетна настояща стойност, но при значително по-ниски инвестиционни разходи и по-висок екологичен ефект.

Таблица 14: Интегрирано управление на отпадъци

			Стойност	
			Недисконтирана	Дисконтирана

	Референтен период /години/	30		
	Финансов дисконтов процент	4%		
	Общо инвестиционни разходи			
	Остатъчна стойност			
	Нетни приходи			
	НИС			

Силни страни при реализацията на интегриран подход на управление на отпадъците:

- По-ниски инвестиционни разходи, свързани с надграждане и разширяване на вече съществуващи системи за събиране и третиране.
- Оптимизация на разходите и времето за събиране и транспортиране на отпадъци.
- Относително стабилен размер на разходите за тон отпадък, като най-голяма е стойността (464 лв./т) в началото на референтния период, в годината на най-голяма инвестиция.
- Възможности за контрол при източника на образуване и прилагане на принципа „замърсителят плаща“.
- Намаляване на разходите за предварително третиране на отпадъците на депо и възможност за постигане на сравнително добра чистота на разделно събрания отпадък.
- Увеличаване на количествата разделно събран отпадък при източника и отделяне на част от отпадъчните потоци от общия поток отпадъци постъпващи на депо.
- Приемственост по отношение модела за разделно събиране и мерките, изпълнени в предходния програмен период.

Недостатъци при прилагането на интегриран подход на управление на отпадъците:

- Недостатъчно ефективен контрол на разделното събиране.
- Непълен обхват на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци или отдалеченост на елементите им от жителите на някои от крайните квартали.

От разглежданите алтернативи с най-добър екологичен ефект е *Алтернатива 1*, но тя е и с най-високи разходи, необходими за изпълнение на целите.

Алтернатива 2 е с ниски инвестиционни разходи, но при нея има голяма вероятност да не бъдат постигнати целите за рециклиране и оползотворяване, както и параметрите по отношение на качеството на рециклируемите материали и продукта след компостиране.

Предлаганият вариант е *Алтернатива 3*, която съчетава елементи от другите две алтернативи, което я прави икономически адекватна и екологично устойчива.

2. Програми и мерки

Предвид спецификата на настоящата програма, е подбрана структура и модел, които да отразяват разделението на правомощията, ресурсите и възможностите за реализация както на инвестиционни / инфраструктурни мерки, така и на т.н. „меки“ мерки, на двете нива: общинско и регионално.

Настоящата програма предвижда, целите да бъдат изпълнени при прилагане на програмен подход. Програмите ще подпомогнат изпълнението на стратегическите цели, чрез изпълнение на конкретни мерки и подходи за постигането им. За всяка мярка са

посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Цели и програми, заложени в Програма за управление на отпадъците на Регион Пазарджик за периода 2021-2028г.

Основната цел на програмата е:

«***Устойчиво управление на отпадъците в Регион Пазарджик и усвояването им като ценен ресурс за ограничаване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве».***

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло
	Програма за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци
	Програма за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
	Програма за управление на масово разпространените отпадъци
	Подпрограма за управление на опаковки и отпадъци от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонирани отпадъци	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонирани отпадъци
Цел 4: Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на Регион Пазарджик	Програма за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците
	Програма за подобряване нивото на информираност и участие на гражданите в процесите на формулиране и изпълнение

	на общински политики за устойчиво управление на отпадъците

Мерките заложени за постигане на конкретни цели са формулирани в резултат от прегледа на:

- Примерните мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, съгласно Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО;
- Мерките, заложени в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Добрите практики през последните години, приложени в страната ни и в други държави;
- Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, икономически, административно-регулаторни, нормативни. Мерките са насочени основно към домакинствата, бизнеса, администрации и ученици.

V. Програми и подпрограми за постигане на целите с План за действие към всяка програма/ подпрограма

1. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

ЗУО изисква кметовете на общини да разработят и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, съответстваща на структурата и съдържанието на Националния план за управление на отпадъците. Съгласно изискването за съответствие на структура и съдържание, общинските, както и регионалните програми за управление на отпадъците също трябва да съдържат програма за предотвратяване образуването на отпадъци.

Именно в изпълнение на това изискване на ЗУО общините от Регион Пазарджик разработиха настоящата Програма за предотвратяване образуването на отпадъци (ППОО), като неразделна част от Регионалната програмата за управление на отпадъците до 2028 г.

Целите на подпрограмата съответстват на генералната стратегическа цел на Република България към изграждане на общество и бизнес, които не генерират отпадъци, както и на националните цели за предотвратяване на отпадъците.

Стратегическата цел е прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората и нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативната цел е намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Мерки за предотвратяване образуването на отпадъци

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции.

Общините от Регион Пазарджик са сред Регионите в страната, които вече са предприели целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.

В периода на Регионалната програма за управление на отпадъците до 2020 г. общините от Регион Пазарджик са прилагали следните мерки за предотвратяване образуването на отпадъците:

- Мярка 1: Изпълнение на решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците на регионален принцип да съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- Мярка 2: Изменение на нормативната база за определяне на такса „битови отпадъци“ и въвеждане на стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци;

През настоящият програмен период, общините от Регион Пазарджик се обединяват около изпълнението на следните мерки.

Таблица 15: План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лева	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Отговорник	Приложимост за общини
СЦ 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци	Намаляване на количеството образувани отпадъци Намаляване на вредното въздействие на отпадъците Намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите	Намаляване на количествата образувани отпадъци от бита	Въвеждане на системата за домашно и споделено компостиране	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	2025 г.	Въведена системата за домашно и споделено компостиране в общините от Региона	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Провеждане на проучване за проектиране и изграждане на общински център за поправка и обновяване на мебели, домакинска техника и др.	70 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, публично - частни партньорства	2023 г.	Проведено проучване за проектиране и изграждане на общински център за поправка и обновяване на мебели, домакинска техника и др.	0		Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Велинград Белово Лесичово
				Въвеждане на електронни услуги за управление на отпадъците	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет		Въведени електронни услуги за управление на отпадъците		9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово

												Септември
				Предприемане на мерки за намаляване потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба в общината	30 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	2022 г.	Въведени мерки за намаляване потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба в общината	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Подготовка и провеждане на „зелени“ обществени поръчки	27 000	Общински бюджет	През целия срок на РПУО	Подготвени и обявени зелени обществени поръчки.	0	10% от обществените поръчки в общината са „зелени“	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Създаване на механизъм за осъществяване на мониторинг на изпълнение на включените в програмата мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	През целия срок на РПУО	Създаден механизъм за осъществяване на мониторинг	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разработване и въвеждане на общинска политика за организация на	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	През целия срок на РПУО	Интегриране на целите за устойчиво управление на отпадъците в	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностит	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград

				събития с „нулев“ отпечатък (без продукти за еднократна употреба, с приоритет върху електронни средства за информация и комуникация)				политиките на местно ниво			е, свързани с екология	Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Намаляване на количествата образувани производствени отпадъци и подкрепа за модели за кръгова употреба на материали	Организиране на срещи между общинска администрация, бизнес и браншови организации за планиране на стратегии за намаляване на производствените отпадъци	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	През целия срок на РПУО	Подобрена информационна основа и капацитет за изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на производствени отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Въвеждане на принципите за селективно разрушаване на сгради в нормативните актове на общинско ниво	30 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет	2023 г.	Въведени принципи за селективно разрушаване на сгради в нормативните актове на общинско ниво	0	9	Заместник-кмет с функции в управлението на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Провеждане на периодични информационни	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на	През целия	Подобрен достъп до специализира	0	27	Заместник-кмет с функции в	Пазарджик Батак Белово

				кампании за възможностите на моделите за кръгова икономика		ЕИП, общински бюджет	срок на РПУО	на информация и добри практики в областта на кръговата икономика			управление на строителни дейности	Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

2. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

В националното законодателство все още не са въведени изискванията на Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., която предвижда въвеждане на мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС, съответно с:

- 30% до 2025 г. и
- 50% до 2030 г.

Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

Съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„*По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготовление или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва:*

a) фуражи;

b) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;

c) растения преди прибиране на реколтата;

d) *медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;*

e) *козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);*

f) *тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);*

g) *наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.;*

h) *остатъчни вещества и замърсители.*“

По отношение количествата на хранителните отпадъци все още няма отделна статистика. За тях може да се направи извод от морфологичния състав на отпадъците, на общините в Региона. Съгласно данните за процентното съдържание на отделните фракции, те представляват 11% от общото количество на образуваните отпадъци или средно около 8546,4 t/y. Това количество е по-ниско от изчисленото средно за страната.

Настоящата Програма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021 - 2028 г. По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

Мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

Основните предизвикателства, с които общините от Региона трябва да се справят, за да осигурят цялостна политика по предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, могат да се идентифицират по следния начин:

- събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от населението;
- идентифициране на заинтересованите страни на всички етапи от хранителната верига; повишаване информираността на населението;
- осигуряване на необходимото финансиране за осъществяване на посочените мерки в плана за действие към програмата.

Таблица 16: План за действие - Под-програма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лева	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
СЦ 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	Намаляване на количеството образувани хранителни отпадъци Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Подобряване на стратегическата и планова рамка на общинско ниво	Създаване на база данни, с цел подобряване на информационната основа за количествата генерирани хранителни отпадъци	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена информационна основа и капацитет за изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Мерки за предотвратяване загубата на храни	Проучване на възможностите за реализиране на пилотен модел за предоставяне на хранителни продукти с изтичащ срок на годност или такива с нарушени опаковки в подкрепа на социално уязвими лица и семейства на територията на общините от Региона	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Въведени добри практики за намаляване загубата на храни	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				Анализ на възможностите и въвеждане на икономически механизъм за стимулиране на добри практики за намаляване на хранителни отпадъци от бизнеса	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Въведени добри практики за намаляване загубата на храни	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

3. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Рециклирането на битовите отпадъци е също ключова мярка в изпълнение на европейските и национални политики за т.нар. кръгова икономика и за ефективно използване на отпадъците, като ресурси и в контекста на увеличаващите се цели за рециклиране на битовите отпадъци:

- до 31 декември 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 31 декември 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 31 декември 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

В тази връзка са поставени изисквания към общините за разширяване и подобряване на системите за рециклиране на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, текстил и стъкло.

През последните години общините от Региона предприеха действия за въвеждане на системите за разделно събиране и предаване за рециклиране на рециклируеми битови отпадъци.

Мерките, предвидени в настоящата Регионална програма, надграждат вече предприетите от общината редица успешни и резултатни действия, и по-конкретно:

- Организирано разделно събиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системата на цветните контейнери;
- Извършваният актуален анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци също има важно значение за прецизиране на количествата по потоци битови отпадъци, вземане на важни управленски решения и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване;
- Наличие на пунктове за приемане на вторични суровини.

Прегледът на данните на морфологичния състав на отпадъците за общините от Региона показва, че хартията, стъклото, пластмасата, текстила и металите представляват около 21% от състава на смесените битови отпадъци. Анализите показват, че количествата на разделно събраните отпадъци, за които има отчетност в общините, все още не са достатъчни, за да постигнат целите за рециклиране на битовите отпадъци от всички общини в Региона.

Мерки за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битови отпадъци

Общините от Региона могат да постигнат посочените цели за рециклиране на отпадъците, след изпълнение на допълнителни мерки, с които ще надгради вече реализираните дейности и постигнати резултати. По-конкретно общините от Региона ще предприемат следните допълнителни мерки:

- издаване на заповед от кмета на съответната община, с която да се регламентира детайлно обхватът на системата за разделното събиране, графикът и изискванията за пакетиране и предаване на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, текстил от търговски обекти, стопански и административни сгради и други подобни обекти и институции;

- регулярен контрол от общинските администрации за спазване на изискванията за разделно събиране на рециклируемите отпадъци от търговските обекти, ресторанти, хотели, стопанските и административни сгради, образователни институции и други подобни, както и от домакинствата;
- създаване на център за подготовка за повторна употреба;
- експлоатация на инсталацията за предварително третиране и компостиране;
- поставяне на количествени цели към организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки, с цел увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъците чрез системата на цветните контейнери;
- организиране на годишни целеви доброволни кампании за събиране на рециклируеми отпадъци от домакинствата, фирмите и институциите.

В тази подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на специфичните й цели, но са тематично отнесени в други хоризонтални подпрограми, тъй като имат принос за постигането едновременно на няколко стратегически и оперативни цели. Пряко отношение към постигане на специфичната цел на настоящата подпрограмата са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на постоянни и широкообхватни информационните кампании сред населението и бизнеса на общините от Региона за ползите от разделното събиране на отпадъците и насърчаване на населението и юридическите лица да събират разделно;
- определяне на такса битови отпадъци (ТБО) на база количествата изхвърлени отпадъци, след въвеждане на нова методика и приемане на национални нормативни изисквания за определяне на ТБО по нов подход, както и след обсъждане със заинтересованите страни на възможности за облекчения за ТБО при включване в системите за разделно събиране;
- внедряване на интегрирана електронна информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците и за проследяване и доказване на степента на постигане на целите за битовите отпадъци и вземане на съответните управленски решения;
- осигуряване на инспектори за контрол и обучителни мерки за поддържане и подобряване на капацитета на администрацията и контролиращите инспектори в общините от Региона;
- извършване на нов морфологичен анализ на отпадъците с базова година 2022 г.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма и релевантните мерки от други програми на ПУО до 2028 г. на общините от Региона ще доведат до подобряване на услугите за населението по управление на битовите отпадъци, ефективно използване на отпадъците, като ресурс и намаляване на финансовата тежест от заплащането на нарастващите в годините отчисления за депониране. В резултат от изпълнението на мерките от програмата и последващите такива, определени в следващата програма до 2030 г., минимум 60 % от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Таблица 17: План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Постигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Подобряване на системите за разделно събиране и подготовка за предварително третиране	Оценка на ефективността и обхвата на съществуващата система за разделно събиране на отпадъци от бита, разширяване и оптимизация, подмяна на амортизирани контейнери.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от бита (*отпадъците от картон, пластмаса, стъкло, метал, дървесни).*	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на МРО.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци от текстил.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Надграждане на система за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2024 г.	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП,	2023 г.	Допълнителни количества разделно събирани и	0	Допълнен договор с организация по	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово

				с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки		общински бюджет, др.		предадени за рециклиране битови отпадъци		оползотворяване на отпадъци от опаковки		Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Модели на управление	Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др. подобни обекти, както и за изпълнение на сключени договори с фирми.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура и системи за разделно събиране на отпадъци	Брой осъществени тематични проверки	Всички обекти и договори са обхванати от системата за контрол	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Мерки за насърчаване на разделното	Картиране на „горещи точки“ (търговски	180 000	Програми съфинансирани от ЕС,	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до информация,	0	9	Заместник-кмет с функции в	Пазарджик Батак Белово

			събиране на отпадъци от бизнеса	обекти, които генерират рециклируем отпадък) и провеждане на информационни кампании, свързани със задължението на търговските обекти за разделно събиране на отпадъци.		ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.		свързана с разделното събиране на отпадъци			дейностите, свързани с екология	Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Пилотен модел за депозитна система	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Ефективно прилагане на принципите за екологична отговорност	0	1	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Програма за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци	Изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци, съобразно ЗУО	Надграждане на системата за разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци	Проучване и изграждане на площадки за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци от домакинства.	1 800 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Осигурена анализ за подобрен достъп до екологична инфраструктура за разделно събиране на биоразградими отпадъци	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Проучване на възможности за споделено компостиране по населени места.	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Осигурена анализ за подобрен достъп до екологична инфраструктура за разделно събиране на биоразградими отпадъци	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от търговски обекти, обществени трапезарии и кухни, училища и детски градини.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Подобрен достъп до екологична инфраструктура за разделно събиране на биоразградими отпадъци.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Програма за управление на масово разпространените отпадъци	Осигуряване на условия за успешно изпълнение на задълженията за разделно събиране на МРО	Подобряване на системите за разделно събиране	Провеждане на съвместни инициативи за разделно събиране и оползотворяване на ИУЕЕО, НУБА, ИУГ	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране на МРО	0	45	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от ИУЕЕО, НУБА, ИУГ	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Подпрограма за управление на опаковки и отпадъци от опаковки	Постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки	Изграждане на ефективна инфраструктура за разделно събиране	Надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в малките населени места.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от опаковки	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

			Стимулиране на устойчиви модели на потребление	Проучване на възможностите за въвеждане на вериги за съвместно събиране и предаване на отпадъци от опаковки от бизнеса.	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до услуги за разделно събиране на отпадъци от опаковки за бизнеса	брой изготвени проучвания - 0	брой изготвени проучвания - 1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Провеждане на проучване за прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общините	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Проведено проучване за прилагане на изисквания на ЗМДТ.	0	1	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците. Тази цел остава непроменена и за периода на действие на настоящата Регионална програма.

Възложителите на строителни работи (включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изключение на текущи ремонти, и възложителите на премахване на строежи, изготвят план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание, определени с Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали. Изискването не се прилага за:

- премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 m^2;
- премахване на сгради с паянтова конструкция;
- реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 500 m в урбанизирани територии;
- изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5 000 m извън урбанизирани територии;
- премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 000 m извън урбанизирани територии;
- изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 m;
- премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 m^2;
- изграждане и премахване на строежи от шеста категория.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци се установява:

- за строежите, за които се упражнява строителен надзор - с окончателния доклад по чл. 168 от ЗУТ на лицето, упражняващо строителен надзор, в който се описва

изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при изпълнението на проекта;

- за строежите, за които не се упражнява строителен надзор - с отчет до кмета на общината по образец съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Докладите и отчетите се представят за одобрение от органа, одобрил инвестиционния проект.

Съгласно националната нормативна уредба възложителите на строително монтажни работи на проекти, финансирани с публични средства, имат задължението за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани строителни отпадъци за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно Приложение № 8 към Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в количества.

Както в преобладаващия брой общини в страната, така и в общините от Регион Пазарджик, управлението на строителните отпадъци изисква допълнителни усилия, за да се подобри йерархията на управление и на този поток отпадъци.

Отпадъците, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и други от територията на общините от Региона, се изхвърлят съвместно с битовите отпадъци. Все още не е наложена постоянна практика и за селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на материали. Във връзка с новите нормативни разпоредби относно строителните отпадъци общините от Региона следва да идентифицират площадка за рециклиране на строителни отпадъци и за оползотворяване на строителните отпадъци.

Тъй като отчисленията за депониране на строителни отпадъци нарастват прогресивно в годините (с идентични стойности, както за битовите отпадъци), за всяка община, като Възложител на строителни дейности, за нейните жители и местен бизнес е най-перспективно, част от строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради да се рециклират или да се използват за рекултивационни дейности, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед повторната им употреба.

Също така е целесъобразно отпадъците от ремонтни дейности на домакинствата, генерирани на територията на общините в Региона, да се събират разделно, а не да се изхвърлят в и до контейнерите за смесени битови отпадъци. Прилагането на такъв подход ще спести разходи на бюджетите за транспортиране и депониране на строителни отпадъци на регионалното депо. В тази връзка е препоръчително в заповед на кмета да се предвиди строителни отпадъци от малки ремонтни дейности до определени количества да се събират заедно с битовите отпадъци от общината, по ред и условия регламентирани със същата заповед, каквато добра практика се прилага вече в някои общини в страната.

Мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Мерките в настоящата Подпрограма за строителните отпадъци се отнасят основно до:

- издаване на заповед на кмета на общината, с която да се определят реда и условията за разделно събиране и извозване на строителни отпадъци в по-малки количества от текущи ремонтни дейности;
- изготвяне на анализи и подготовка на документация за осъществяване на дейности и услуги по рециклиране, друго оползотворяване и повторна употреба на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- провеждане на процедурата за изграждане на площадка за третиране на строителни отпадъци и сключване на договор с избрания Изпълнител.

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. строителните отпадъци;
- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. модул за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;
- подобряване на контролната дейност, в т.ч. относно спазване на изискванията за строителните отпадъци.

Таблица 18: План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворен и отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо	Програма за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	Постигане на целите за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителство и разрушаване, съобразно заложената в ЗУО	Капацитет за управление и контрол	Въвеждане на критериите за „зелени“ обществени поръчки при възлагане на строително - ремонтни дейности и дейности по поддръжка на общински обекти	27 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Подобрен капацитет за ефективно прилагане „зелени“ обществени поръчки.	0	10% от обществените поръчки в общината са „зелени“	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Въвеждане и поддържане на регистър за отчитане на количествата разделно събрани и оползотворени строителни отпадъци и проследяване на изпълнението на инвестиционните проекти на територията на общината	30 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за ефективно прилагане на принципа „замърсителят плаща“	0	9	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Планирани проверки и контрол на управлението на отпадъците от строителство и разрушаване за ефективно прилагане на принципа „разделяне при източника“	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за контрол и ефективно прилагане на принципа "замърсителят плаща"	0	27	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Издаване на заповед на кмета за реда и условията за събиране и извозване от общината на строителни отпадъци от текущи ремонтни дейности на домакинствата	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Изготвени проекто-текстове на заповедта	0	9	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово

												Септември
				Прилагане на заповедта за условията и реда за събиране на разделно събрани строителни отпадъци от текущи ремонтни дейности от домакинствата и подобни източници	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Всички заявки/ предварително обявени графици са изпълнени	0	9	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Всички заявки/ предварително обявени графици са изпълнени	0	Във всички обществени поръчки свързани със строителство и разрушаване, когато е приложимо	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Всички заявки/ предварително обявени графици са изпълнени	0	Във всички обществени поръчки свързани със строителство и разрушаване, когато е приложимо	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Подобряване на инфраструктурата за оползотворя	Проучване на възможност за създаване, надграждане и популяризиране на системата за събиране и	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП,	2023 г.	Проведено проучване	0	1	Заместник-кмет с функции в управление на	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград

			ване на отпадъци от строителство и разрушаване	оползотворяване на строителни отпадъци от текущи ремонти, генерирани от домакинства.		общински бюджет, др.					строителни дейностите	Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Подготовка на пред инвестиционно проучване за идентифициране на потенциални площадки за третиране на строителни отпадъци.	30 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Изготвено ПИП за площадки за третиране на СО.	0	1	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община	1 800 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Изготвено ПИП за площадки за третиране на СО.	0	1	Заместник-кмет с функции в управление на строителни дейностите	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

5. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно, чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Мерките, предвидени в настоящата програма, отчитат вече предприетите от общините от Региона редица успешни и резултатни действия, и по-конкретно сключените договори за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, включително НУБА и ИУЕЕО, които също могат да се отчитат за изпълнението на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

Общините от Региона ще постигнат посочените цели за рециклиране на МРО, като осъществят допълнителни мерки, с които ще надградят, понастоящем реализираните мерки и дейности. По-конкретно общините от Региона ще предприемат следните допълнителни мерки:

- събиране, обработване и систематизиране на информация от всички организации за оползотворяване на МРО, което ще осигури пълнота на информацията за предадените за рециклиране битови отпадъци от пунктове за вторични суровини, организации за оползотворяване на ИУЕЕО, НУБА и т.н.;
- своевременна подготовка, преговори и сключване на договори с организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО и НУБА преди изтичане срока на текущите договори.

Въпреки че специфичните мерки, приложими към настоящата подпрограма са детайлно разписани към Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки и Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, предвид съвместяването на двете системи за разделно събиране и рециклиране, на следващата таблица същите са изведени отново, с цел улесняване при преглед на документа.

***Таблица 19: План за действие* - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО**

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Постигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Подобряване на системите за разделно събиране и подготовка за предварително третиране	Оценка на ефективността и обхвата на съществуващата система за разделно събиране на отпадъци от бита, разширяване и оптимизация, подмяна на амортизирани контейнери.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от бита (*отпадъците от картон, пластмаса, стъкло, метал, дървесни).*	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на МРО.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци от текстил.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Надграждане на система за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2024 г.	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Допълнителни количества разделно събирани и предадени за рециклиране битови отпадъци	0	Допълнен договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Модели на управление	Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др. подобни обекти, както и за изпълнение на сключени договори с фирми.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура и системи за разделно събиране на отпадъци	Брой осъществени тематични проверки	Всички обекти и договори са обхванати от системата за контрол	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Мерки за насърчаване на разделното събиране на отпадъци от бизнеса	Картиране на „горещи точки“ (търговски обекти, които генерират рециклируем отпадък) и провеждане на информационни кампании, свързани със задължението на търговските обекти за разделно събиране на отпадъци.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до информация, свързана с разделното събиране на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				Пилотен модел за депозитна система	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Ефективно прилагане на принципите за екологична отговорност	0	1	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от търговски обекти, обществени трапезарии и кухни, училища и детски градини.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Подобрен достъп до екологична инфраструктура за разделно събиране на биоразградими отпадъци.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Програма за управление на масово разпространените отпадъци	Осигуряване на условия за успешно изпълнение на задълженията за разделно събиране на МРО	Подобряване на системите за разделно събиране	Провеждане на съвместни инициативи за разделно събиране и оползотворяване на ИУЕЕО, НУБА, ИУГ	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране на МРО	0	45	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от ИУЕЕО, НУБА, ИУГ	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Подпрограма за управление на опаковки	Постигане на целите за рециклиране и оползотворя	Изграждане на ефективна инфраструктура за	Надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в малките населени места.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП,	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до инфраструктура за разделно събиране на	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите,	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград

	и отпадъци от опаковки	ване на отпадъци от опаковки	разделно събиране			общински бюджет, др.		отпадъци от опаковки			свързани с екология.	Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Стимулиране на устойчиви модели на потребление	Проучване на възможностите за въвеждане на вериги за съвместно събиране и предаване на отпадъци от опаковки от бизнеса.	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до услуги за разделно събиране на отпадъци от опаковки за бизнеса	брой изготвени проучвания - 0	брой изготвени проучвания - 1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

6. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъци от опаковки

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване.

Съгласно новото определение за битови отпадъци, са смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели. Поради тази причина системите за разделно събиране на рециклируемите битови се съвместяват със системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Отпадъците от опаковки имат ключово отношение при изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци. В допълнение към тези цели, с пакета „Кръгова икономика“ се поставят по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба.

Като се вземат предвид последните тенденции по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години. В тази връзка, е необходимо общините от Региона да предприеме действия по разширяване на вече съществуващата система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, с цел увеличаване на количествата на разделно събраните и предадени за рециклиране отпадъци.

Общините от Региона следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините от Региона за третиране на битовите отпадъци, поради намалени количества битови отпадъци, тяхното извозване и третиране.

Въпреки че специфичните мерки, приложими към настоящата подпрограма са детайлно разписани към Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и

отпадъците от опаковки и Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци предвид съвместяването на системите за разделно събиране и рециклиране, на следващата таблица същите са изведени отново, с цел улесняване при преглед на документа

***Таблица 20: План за действие* - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъци от опаковки**

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Постигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Подобряване на системите за разделно събиране и подготовка за предварително третиране	Оценка на ефективността и обхвата на съществуващата система за разделно събиране на отпадъци от бита, разширяване и оптимизация, подмяна на амортизирани контейнери.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от бита (*отпадъците от картон, пластмаса, стъкло, метал, дървесни).*	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на МРО.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци от текстил.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Надграждане на система за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2024 г.	Подобрена инфраструктура за разделно събиране на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Допълнителни количества разделно събирани и предадени за рециклиране битови отпадъци	0	Допълнен договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Модели на управление	Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др. подобни обекти, както и за изпълнение на сключени договори с фирми.	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена инфраструктура и системи за разделно събиране на отпадъци	Брой осъществени тематични проверки	Всички обекти и договори са обхванати от системата за контрол	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
			Мерки за насърчаване на разделното събиране на отпадъци от бизнеса	Картиране на „горещи точки“ (търговски обекти, които генерират рециклируем отпадък) и провеждане на информационни кампании, свързани със задължението на търговските обекти за	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до информация, свързана с разделното събиране на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

				разделно събиране на отпадъци.								
				Пилотен модел за депозитна система	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Ефективно прилагане на принципите за екологична отговорност	0	1	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от търговски обекти, обществени трапезарии и кухни, училища и детски градини.	450 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023 г.	Подобрен достъп до екологична инфраструктура за разделно събиране на биоразградими отпадъци.	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
				Засилване на сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци, базиран на оценка на потребностите и целесъобразност и с цел развитие на системата.	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за партньорства в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от ИУЕЕО, НУБА, ИУГ	0	9	Кмет	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември
	Подпрограма за управление на опаковки и отпадъци от опаковки	Постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки	Изграждане на ефективна инфраструктура за разделно събиране	Надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в малките населени места.	900 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от опаковки	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

			Стимулиране на устойчиви модели на потребление	Проучване на възможностите за въвеждане на вериги за съвместно събиране и предаване на отпадъци от опаковки от бизнеса.	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен достъп до услуги за разделно събиране на отпадъци от опаковки за бизнеса	брой изготвени проучвания - 0	брой изготвени проучвания - 1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология.	Пазарджик Батак Белово Брацигово Велинград Лесичово Пещера Ракитово Септември

7. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и др.

Предмет на настоящата подпрограма са осигуряване на необходимите условия за депониране на отпадъците на регионалното депо, депонираните утайки от ПСОВ и периодично възникващи нерегламентирани сметища.

Общините от Регион Пазарджик депонират събраните и предварително третирани битовите отпадъци, образувани на тяхна територия на регионално депо - Пазарджик. Общините използват на регионален принцип депото, съвместно с останалите общини от Регион за управление на отпадъците - Пазарджик.

Изграждането на клетките на депото е осигурено със средства от ПУДООС.

Общините от Региона са отговорни, заедно за осигуряване на средства за изграждане на следващите клетки на депото, както и за рекултивацията на изведените от експлоатация клетки.

В периода на действие на настоящата ПУО, общините от Региона следва да приключат реализирането на проекта за рекултивация на общинското депо, включително техническата и тригодишната биологична рекултивация и да стартират дейностите по след експлоатационните грижи.

Нерегламентирани сметища

След като организираното сметосъбиране обхваща 100% от населението в общините от Региона се установява драстично намаляване в изхвърлянето на битови отпадъци, на нерегламентирани за това места. Всички нерегламентирани сметища са закрити. В подпрограмата се предвижда мярка за своевременно почистване и саниране в случай на новопоявили се нерегламентирани сметища за целият период на действие на Регионалната програма.

В програмата се предвиждат и дейности за създаването на система за разделно събиране на опасните отпадъци от домакинствата в периода до 2028 г.

Мерки за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са насочени към реализация на проекти за:

- изграждане на допълнителни клетки на регионалното депо;
- изпълнение на проекти за закриване и рекултивация на клетките с изчерпан капацитет;
- създаване на система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита.

Таблица 21: План за действие - Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
СЦ 3: Намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и нулево замърсяване	Програма за намаляване на количествата и риска от депонирани отпадъци	Постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци.	Модернизация на системите за управление на отпадъците	Подмяна на техника за транспорт на отпадъци, обслужваща населените места с екологично чисти превозни средства	4 500 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена система за управление на отпадъците	0	36	Заместник-кмет с функции в управление на човешките ресурси	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
			Мерки за проследяване на напредъка и контрол	ГИС-базирана платформа с информация за всички площадки с разрешително за дейности с отпадъци, информация за отпадъците, които приемат, визуализиране местоположението и вида на контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, текстил, негодни за употреба мазнини, обекти за поправка и подготовка за повторна употреба на продукти, както и вида и количеството временно съхранени строителни отпадъци и възможностите за тяхното повторно използване	180 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	До 2028 г.	Подобрен капацитет и информационна основа за планиране и устойчиво управление на отпадъците	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Подготовка и публикуване на отчети за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците и плана за действие на общините от Региона, вкл. структурирана информация за различни целеви групи	9 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Ефективен процес на отчитане и популяризиране на напредъка по изпълнение на Програмата за УО	0	45	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак

				Подобряване на капацитета на звеното с контролни функции към всяка община от Региона, вкл. увеличаване на числения състав, система за провеждане на периодични инструктажи, регистър на обекти, подлежащи на контрол и др.	9 000	Програми съфинансиран и от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за контрол и прилагане на нормативните изисквания, свързани с управление на отпадъци	0	9	Заместник-кмет с функции в управление на човешките ресурси	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Своевременно почистване и саниране на новообразувани нерегламентирани сметища.	900 000	Програми съфинансиран и от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет за контрол и прилагане на нормативните изисквания, свързани с управление на отпадъци	0	Акт за приключени дейности за закриване и саниране на нерегламентирани сметища	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Проучване и проектиране на следваща клетка на регионалното депо	6 000 000	Програми съфинансиран и от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2026 г.	Проектирана и изградена клетка на регионалното депо	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Изпълнение на проекта на рекултивация на общинското депо Велинград	3 846 138	ОПОС 2014-2020 г.	2022 г.	Рекултивирано общинско депо Велинград	0	1	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Велинград
				Създаване на система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	270 000	Програми съфинансиран и от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2026 г.	Създадена система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак

				Организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане	1 800 000	Програми съфинансиран и от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2026 г.	Създадени са системи за разделно събиране на всички опасни отпадъци от бита	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак

8. Програма за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците

Новите и все по-високи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на общините, което да гарантира, че те разполагат с ключови служители за компетентно управление на отпадъците на територията си.

Управлението на отпадъците е комплекс от решения, действия и дейности, свързани с образуването на отпадъците, екологосъобразното им третиране на база определена информация, както и различните форми на контрол.

В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията, в програмата са предвидени дейности за развитие на компетентността, знанията и уменията на служителите от администрацията с функции свързани с отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Обобщените изводи и препоръки от анализа на институционалния капацитет показват, че квалификацията на служителите в общините от Регион Пазарджик с функции за управление на отпадъците е добра, но не във всички общини от региона има административно звено, което е отговорно **единствено** за управление на отпадъците.

Предвид динамиката в нормативната база на европейско и на национално ниво, нарастващите задължения на местната власт, както и необходимостта от прилагането на качествено нови и иновативни подходи и решения за устойчиво управление, е необходимо допълнително повишаване на квалификацията, професионалното развитие и повишаване на експертизата в сферата на отпадъците на отговорните служители.

Необходимо е насочване на усилията за подобряване на нормативната база и политики на общинско ниво за управление на отпадъците, както и постигане на адекватно информационно обезпечаване на всички дейности и процеси в областта на отпадъците.

За преодоляване на идентифицираните предизвикателства в програмата се дефинирани следните цели:

Стратегическа цел

Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на Регион Пазарджик

Оперативни цели:

- Подобряване на нормативната рамка и рамката за планиране и управление на общинско ниво;
- Подобряване капацитета и експертизата на общинска администрация за устойчиво управление на отпадъците.

Мерки за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците

Предвидените мерки са групирани по приоритетни области на действие (ПО):

ПО 1: Оптимизация на модела на управление

С цел постигане на съответствие с актуалните политики и регулации на национално и европейско ниво в областта на управлението на отпадъците и околната среда, както и за

интегриране на целите за устойчиво управление на отпадъците в политиките на местно и регионално ниво, програмата предвижда серия от мерки насочени към актуализация на общинската нормативната уредба и на секторните стратегически документи; периодични оценки на програмните и нормативни документи на общинско ниво за съответствие с актуалните промени и тенденции в европейското и национално законодателство и политики. Планира се и разработване и прилагане на вътрешна процедура за съгласуване на устройствените планове за развитие на територията на общините от региона със системите за управление на отпадъци, и модел за определяне на размера на такса "битови отпадъци", базиран на принципа "замърсителят плаща".

ПО 2: Подобряване на капацитета и експертизата

Мерките са насочени към подобряване на капацитета и експертизата на администрацията за устойчиво управление на отпадъците и прилагане на принципите за устойчиви инвестиции. Планира се въвеждане на компетентностен профил за служителите на общинските администрации и структурните звена, ангажирани в системата за управление на отпадъци; периодична оценка на нуждите и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията и експертизата и на служителите, вкл. за подготовка и провеждане на "зелени" обществени поръчки, за въвеждането на инструменти за оценка и ефективност на разходите за околна среда, за устойчиви инвестиции и др.

9. Програма за подобряване нивото на информираност и участие на гражданите в процесите на формулиране и изпълнение на политики за устойчиво управление на отпадъците

Политиката за информиране, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и прилагане на механизмите на контрол допринася за формиране на устойчиви модели на поведение по въпросите на околната среда, в частност на управление на отпадъците.

Необходими са целенасочени действия за по-широка осведоменост и ангажираност на гражданите, младите хора и заинтересованите страни, за да се включат в процесите на устойчиво управление на отпадъците. Чрез информираност трябва да се насърчава осъзнаването на личната и колективната отговорност.

На базата на анализа се налага извода, че са необходими още усилия по отношение предоставяне на по-добър достъп до информация и подобряване на достъпността на информацията за околната среда.

От една страна целта е предоставянето на достатъчна като обем актуална и специализирана информация, а от друга – разработване и прилагане на подходящи форми на комуникация на основни послания и резултати към широката общественост. Разработването и прилагането на активна комуникационна програма, включваща както кампании, обучения и информационни инициативи адресиращи всички дейности и организационни схеми по управление на отпадъците, така и дейности за изграждане на ангажираност и стимулиране на участието на гражданите във всички етапи на процеса на управление на отпадъците са ключови за постигането на следните поставените цели.

Оперативни цели:

- Подобряване достъпа и достъпността на информацията, свързана с управлението на отпадъци
- Насърчаване участието на заинтересованите страни в процеса на планиране и изпълнение на политиките, свързани с управление на отпадъците

Мерки за подобряване достъпа и достъпността на информацията, свързана с управлението на отпадъци и насърчаване участието на заинтересованите страни в процеса на планиране и изпълнение на политиките, свързани с управление на отпадъците

Достъпът и достъпността на информацията за околна среда се разглеждат като еднакво значими за осигуряване на ниво на информираност. Предвидените мерки допълват и надграждат досегашния опит и усилията на общинските администрации в региона.

ПО 1: Мерки за популяризиране на целите за устойчиво управление на отпадъците

Мерките са насочени към популяризиране на Програмата за управление на отпадъци на Регион Пазарджик, както и към организиране и провеждане на кампании за повишаване на обществената информираност по отношение на целите за устойчиво управление на отпадъците, посветени на различните потоци отпадъци, кампании със специфичен фокус строителни отпадъци, биоразградими продукти.

Таблица 22: План за действие – Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на Регион Пазарджик

Стратегическа цел	Програма	Оперативни цели	Приоритетни области на действие	Дейности (мерки)	Бюджет в лв.	Източници на финансиране	Срок на реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение	
									текущи	целеви	Водеща организация	Приложимост за общини
СЦ 4: Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на региона	Програма за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на отпадъците	Подобряване на нормативната рамка и рамката за планиране и управление на общинско ниво Подобряване капацитета и експертизата на общинска администрация за устойчиво управление на отпадъците	Оптимизация на модела на управление	Периодични оценки на програмните и нормативни документи на общинско ниво за съответствие с актуалните промени и тенденции в европейското и национално законодателство и политики	90 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрена нормативна рамка и интеграция на целите за околна среда в общинските нормативни документи и политики	0	18	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Разработване и прилагане на вътрешна процедура за съгласуване на устройствените планове за развитие на територията на общината със системите за управление на отпадъци	45 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	2023	Създадена подходяща планова основа за ефективно прилагане на принципа "замърсителят плаща"	0	9	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
			Подобряване на капацитета и експертизата	Въвеждане на компетентностен профил за служителите на общинска администрация и структурните звена, ангажирани в системата за управление на отпадъци.	18 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет и експертиза за устойчиво управление на отпадъците	0	18	Заместник-кмет с функции в управление на човешките ресурси	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Периодична оценка на нуждите и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията и експертизата на служителите от общинска администрация и структурни звена от системата за управление на отпадъците	9 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет и експертиза за устойчиво управление на отпадъците	0	18	Заместник-кмет с функции в управление на човешките ресурси	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Провеждане на обучения и подобряване на знанията за подготовка и провеждане на „зелени“ обществени	9 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП,	През целия срок на РПУО	Подобрен капацитет и експертиза за прилагане на	0	9	Заместник-кмет с функции в управление	Пазарджик Пещера Септември Ракитово

				поръчки, въвеждането на инструменти за оценка и ефективност на разходите за околна среда, устойчиви инвестиции		общински бюджет, др.		принципите за устойчиви инвестиции			на човешките ресурси	Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
	Програма за подобряване нивото на информираност и участие на гражданите в процесите на формулиране и изпълнение на общински политики за устойчиво управление на отпадъците	Подобряване достъпа и достъпността на информацията, свързана с управлението на отпадъци Насърчаване участието на заинтересованите страни в процеса на планиране и изпълнение на политиките, свързани с управление на отпадъците	Мерки за популяризиране на целите за устойчиво управление на отпадъците	Популяризиране на Програмата за управление на отпадъци на Регион Пазарджик	50 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрено ниво на информираност и обществена ангажираност по проблемите, свързани с управлението на отпадъците	0	18	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак
				Кампании за повишаване на обществената информираност по отношение на целите за устойчиво управление на отпадъците, посветени на различни потоци отпадъци	27 000	Програми съфинансирани от ЕС, ФМ на ЕИП, общински бюджет, др.	През целия срок на РПУО	Подобрено ниво на информираност и участие на заинтересованите страни и населението в изпълнение на общинските политики по управление на отпадъците	0	45	Заместник-кмет с функции в дейностите, свързани с екология	Пазарджик Пещера Септември Ракитово Брацигово Велинград Белово Лесичово Батак

VI. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/ регионалната програма за управление на отпадъците

Наблюдението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информация относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата за управление на отпадъците са посочени очаквани резултати от изпълнението й, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

На първо място, Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците. Той следва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции обикновено са възложени на отдела в специализираната общинска администрация, който изпълнява основните функции за управление на отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва.

Вторият аспект се отнася до събиране на информация за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. В този смисъл е целесъобразно общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да обмисли възможността за събиране на качествени данни за нивото на разбиране и участие на различни групи от населението в изпълнение на включените в програмата мерки. Това може да стане чрез социологически проучвания или анкетни допитвания. По отношение на график за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците, минималното изискване е тя да се събира, систематизира и обобщава на годишна база. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност

на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година. Поради това е подходящо събирането и систематизирането на информацията за предходната година да се извърши до края на месец февруари. На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата трябва да включва действия, които да осигурят необходимата информация за междинни оценки и окончателна оценка на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост.

Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците през ... г. Отчетът се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ, а самият отчет се публикува на интернет страницата на общината. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и се препоръчва да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост. Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

1. Въведение;
2. Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината;
3. Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението:
   - създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни;
   - преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им;
   - резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година.
4. Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата;
5. Заключение.

Процедура за актуализация на програмата

Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори – промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в

поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;

- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Целесъобразно е, с оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва пред ЕК, общините да предвидят междинна оценка на програмите си след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. За разработените общински програми за периода до 2028 г. е подходящо това да стане след края на 2024 г. В съответствие с изводите от междинната оценка може да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците. Процедурата за актуализация на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение I Анализи на състоянието на управлението на отпадъците:

1. Анализ на състоянието относно отпадъците

В обхвата на настоящата разработка са включени анализ на битовите отпадъци, анализ на утайките от ПСОВ и анализ на строителните отпадъци.

1.1. Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци цели да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количества и тенденциите на различните потоци отпадъци в общината;
- Какви са количествата образувани битови отпадъци в общината и каква е нормата нанатрупване;
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината;
- Какви са количествата на повторно използваните, рециклирани, оползотворени иобезвредени битови отпадъци;
- В каква степен основно прилаганите методи за обезвреждане на битови отпадъцисъответстват на йерархията за управление на отпадъците.

Битови отпадъци – определение:

*„**Битови отпадъци**”* са смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от

домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биоотпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и едрогабаритни отпадъци, включително дюшеци и мебели, както и смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

*„**Биоразградими отпадъци“*** са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други;

*„**Биоотпадъци“*** са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

1.1.1. Количества и тенденции на битовите отпадъци

При отчитане на количествата битови отпадъци на територията на общината е необходимо да се вземат под внимание всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията й независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината, или не е от общината. Много често обаче общините не разполагат с такава изчерпателна информация. Независимо от това, е необходимо да се направи експертна оценка, макар и приблизителна, за всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общините. Завишаването на изискванията на законодателството в сектор отпадъци води със себе си и завишаване на изискванията към информационната база за управление на отпадъците. Надеждните данни за образуваните, събраните, предадените за оползотворяване, рециклиране и обезвреждане отпадъци са най-важната основа за разработване и прилагане на политика за правилно третиране на отпадъците в общините.

При разработване на анализа е използвана информация, предоставена от общините от регион Пазарджик, като отчети и справки, както и отчети от фирми и организации по оползотворяване, с които РСУО за Район Пазарджик има сключени Договори, отнасящи се до събиране и оползотворяване на отпадъците. От съществена важност е информацията от РСУО и други информационни източници, като МОСВ, НСИ, ИАОС, РИОСВ. На база събраната информация в следващата таблица са представени обобщените количества на битовите отпадъци през последните години на територията на които РСУО Пазарджик.

Таблица 23: Количества на битовите отпадъци на територията на Район Пазарджик, в тонове по години

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
мярка	***тона***	***тона***	***тона***	***тона***	***тона***
Община Пазарджик	41416,36	42867,21	45772,76	48245,90	49074,14
Община Батак	672,00	602,00	1932,52	2122,46	2834,03

Община Белово	1213,89	1083,36	2163,48	2559,92	2605,79
Община Брацигово	908,80	555,20	1469,62	1861,88	2338,38
Община Велинград	12005,00	15269,00	4828,50	5194,20	5194,68
Община Лесичово	348,76	369,69	1320, 90	1393,60	1464,00
Община Пещера	6447,00	6167,00	6304,02	5770,22	5610,01
Община Ракитово	1623,00	957,00	1901,38	2275,50	3702,24
Община Септември	2173,50	2183,00	2039,82	2393,42	4871,27
ОБЩО	**66 808,31**	**70 062,46**	**67 733,00**	**71 817,10**	**77694,54**

Съгласно данните за битовите отпадъци в общините за последните години, трудно може да се направи извод за тенденциите в количествата им. Предвид установената тенденция в непрекъснато намаляване на населението в общините не се установява същата закономерност в количествата на събраните отпадъците от територията й.

Видно от таблицата е, че най-малко е количеството на събраните и съответно депонирани битови отпадъци през 2018г., докато през следващата 2020 г. количеството на общо събраните битови отпадъци е с 1,14 пъти повече или с 77 694 тона. През същата година се отчита и най-висок ръст на количествата депонирани битови отпадъци. Съгласно ГДОС за 2020г. за изпълнение на дейностите по КР 509-Н0-И0-А0/2015.

1.1.2. Нормата на натрупване на отпадъците

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2017 г.е 435 кг/жител/година.

В следващата таблица е представена нормата на натрупване на битови отпадъци за общините от регион Пазарджик за периода 2016–2020 г. За определянето са използвани данните от общинските администрации на деветте общини и данните от НСИ за броя на населението във всяка от общините през съответната година.

Таблица 24: Норма на натрупване, Регион Пазарджик

Норма на натрупване – регион Пазарджик	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
мярка	***кг/ж/год***	***кг/ж/год***	***кг/ж/год***	***кг/ж/год***	***кг/ж/год***
Община Пазарджик	377.00	393.66	424.06	450.83	463.65
Община Батак	353.51	342.28	354.01	327.53	321.97
Община Белово	89.23	90.83	85.92	101.84	206.71
Община Брацигово	349.02	446.95	142.37	154.32	155.08
Община Велинград	110.66	65.62	131.03	157.69	257.42
Община Лесичово	101.75	63.42	182.38	220.72	280.21

Община Пещера	150.04	137.13	280.44	339.44	350.08
Община Ракитово	64.78	70.18	255.42	274.03	285.49
Община Септември	120.37	109.38	357.05	461.58	546.32

По литературни данни нормата на натрупване на населени места с население под 3 000 жители възлиза на 150-180 кг/ж/год (или 0,40-0,50 кг/ж/ден), за населени места с население от 3 000 до 25 000 нормата на натрупване е приблизително в границите от 330-365 кг/ж/год (или 0,90-1,00 кг/ж/ден), за населените места от 25 000 до 100 000 жители, нормата на натрупване е приблизително равна на 380-420 кг/ж/год (или 1,05-1,15 кг/ж/ден) и за населените места с над 100 000 жители, годишното количество битов отпадък, което се генерира от един жител за една календарна година, възлиза на 420-455 кг/ж/год (или 1,15-1,25).

1.1.3. Масово разпространени отпадъци-определение

„Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение№3 към ЗУО.

В изпълнение на разпоредбите на чл.19, ал.3, т.6 и т.7 и наредбите по чл.13, ал.1 от ЗУО за организиране на системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки и масово разпространени отпадъци, общините на Регион Пазарджик имат сключени Договори за сътрудничество в областта на разделното събиране на: отпадъци от опаковки; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване/ИУЕЕО/, негодни за употреба батерии и акумулатори/НУБА/, излезли от употреба гуми/ИУГ/, излезли от употреба моторни превозни средства/ИУМПС/ и отработени масла.

Сключени Договори на общините в регион Пазарджик с организации за оползотворяване на масово разпространени отпадъци са както следва:

Таблица 25: Сключени Договори на общините в регион Пазарджик с организации за оползотворяване МРО

Община	**Организация за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци**	**Дейност/Разрешение**
ОБЩИНА ПАЗАРДЖИК	**„НОРД ЕЛРЕЦИКЛИНГ” ЕАД**	Община Пазарджик е сключила Договор № 635/ 25.06.2010 г. с „Норд Елрециклинг” ЕАД за „Съхраняване, събиране, транспортиране и временно и предаване за последващо третиране, включително оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/”.
	„ДЖИОСАЙКЪЛ България” ЕООД	Община Пазарджик е сключила Договор № 729/ 14.12.2021г. с

		„Джиосайкъл България“ ЕООД, за „Разделно събиране на излезли от употреба гуми /ИУГ/”
	„Метал трейд експорт” ЕООД	Община Пазарджик е сключила Договор № 423/ 28.06.2021 г. с „Метал трейд експорт” ЕООД за „Прилагане на система за събиране и предаване за оползотворяване на отработени масла, образувани от територията на общината ” /ИУОМ/.
	„Метал трейд експорт” ЕООД	Община Пазарджик е сключила Договор № 423/ 28.06.2021 г. с „Метал трейд експорт” ЕООД за „Съхраняване, събиране, транспортиране и временно и предаване за последващо третиране, включително оползотворяване на ИУМПС.
	„НОРД ЕЛРЕЦИКЛИНГ” ЕАД	Община Пазарджик е сключила Договор № 635/ 25.06.2010 г. с „Норд Елрециклинг” ЕАД гр. София, за „Организиране на територията на община Пазарджик на система за събиране, временно съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, образувани на нейната територия.
ОБЩИНА БАТАК	**"ЕКОБАТЕРИ"АД**	Договор с „Екобатери“АД за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори
	ЕТ „ЕЛИТ-М.БАЙРАКТАР”	Община Батак е сключила Договор с ЕТ „Елит-М.Байрактар” за дейности по събиране, съхраняване и транспортиране на ИУМПС.
	„ЕКОМЕДИАНА-2010” АД	Общината е сключила Договор с „ЕКОМЕДИАНА-2010” АД за оползотворяване на ИУГ.
	"ЕЛТЕХРЕСУРС"АД	Общината е сключила Договор с „Елтехресурс“ АД за събиране на

		излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ОБЩИНА БЕЛОВО	**„ЕКОБУЛБАТЕРИ” АД**	Община Белово е сключила Договор № АРД-37/10.05.2021г. с „ЕКОБУЛБАТЕРИ“ АД за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/
	„ЖОРО БОНЖОЛОВ”ЕООД	Община Белово е сключила Договор № АРД-39/10.05.2021г. с „ЖОРО БОНЖОЛОВ“ ЕООД за разделно събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/
	„СТИЙЛ ИНТЕР ТРЕЙД”ЕООД	Община Белово е сключила Договор със „СТИЙЛ ИНТЕР ТРЕЙД“ ЕООД за разделно събиране на излезли от употреба гуми /ИУГ/
	„СИТИ КОМПЮТЪР - АЛЕКС“ ЕООД	Община Белово е сключила Договор№АРД-18А/20.03.2020г. със „Сити Компютър - Алекс“ ЕООД за разделно събиране на ИУЕЕО.
ОБЩИНА БРАЦИГОВО	**“ЕКОБАТЕРИ“ АД**	Община Брацигово е сключила Договор № Д-136/24.11.2021г. с „Екобатери“ АД за разделно събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори.
	„ЕКОЛОГИКА БЪЛГАРИЯ“	Община Брацигово е сключила Договор № Д-32/1ч8.02.2021г. с "ЕКОЛОГИКА БЪЛГАРИЯ" за организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.
	„МЕТАЛ ТРЕЙД - ЕКСПОРТ“ ЕООД	Община Брацигово е сключила Договор №Д-44/16.03.2022г. с "МЕТАЛ ТРЕЙД ЕКСПОРТ" ЕООД за организиране, разделното събиране и оползотворяване на отпадъци от ИУМПС.
	„ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ” АД	Община Брацигово е сключила Договор № Д-95/19.11.2018г. за разделно събиране на отработени масла.

	„Феникс грийн” ЕООД	Община Брацигово е сключила Договор с “ФЕНИКС ГРИЙН” ЕООД за разделно събиране на излезли от употреба гуми /ИУГ/.
ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД	**„ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ“ АД**	Община Велинград е сключила Договор с „ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ“ АД за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.
	„ЕКОБАТЕРИ“ АД	Община Велинград е сключила Договор №91/22.03.2013 г с „Екобатери“ АД за разделно събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори.
	„БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД	Община Велинград е сключила Договор №90/20.03.2013 г с „БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД за събиране, съхраняване, транспортиране и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства.
	ТРАНСИС АВТОРЕЦИКЛИРАЩ КОНСОРЦИУМ“ АД	Община Велинград има сключен Договор за сътрудничество с „Трансис Авторециклиращ Консорциум“ АД (Договор №87/20.03.2013 г.) за организиране и управление на дейностите по събиране, съхранение, оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми.
ОБЩИНА ЛЕСИЧОВО	**„БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ''АД**	Община Лесичово има сключен Договор от 07.01.2013 г.,с „БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ"АД за организиране на дейностите по събиране, съхраняване и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и по повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от моторни превозни средства (МПС)
	“ЕКОБУЛТЕХ” АД	Община Лесичово има сключен Договор от 23.07.2012 г., с

		"ЕКОБУЛТЕХ" АД за разделно събиране ИУЕЕО.
	„ЕКОБАТЕРИ" АД	Община Лесичово е сключила Договор от 23.07.2012 г., за разделно събиране на НУБА.
	НОРД МАСЛА ЕАД	Община Лесичово е сключила Договор от 17.01.2014 г., за оползотворяване на отработени масла.
	„ГУМИРЕК" ЕАД	Община Лесичово е сключила Договор №191/27.11.2017 г. за разделно събиране на излезли от употреба гуми
	„ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ"АД	Община Лесичово има сключен договор 23.12.2019 г. за разделно събиране на отпадъци от опаковки
ОБЩИНА ПЕЩЕРА	**„ЕКОПАК БЪЛГАРИЯАД"**	Разделно събиране на отпадъци от опаковки
	СТАЙКОВ 1 ЕООД	Община Пещера има сключен Договор от 02.06.2022 г., за транспортиране на отпадъци от ИУМПС
	ЕЛТЕХРЕСУРС" АД	Община Пещера има сключен Договор 233/24.09.2020г. и Допълнително Споразумение ДОГ - 233#1/01.10.2021г., организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
	„ЕКОБАТЕРИ" АД	Община Пещера има сключен Договор от 24.09.2020г. за разделно събиране на НУБА
	„ДЖИОСАЙКЪЛ България" ЕООД	Община Пещера има сключен Договор от 15.06.2022г.. за разделно събиране на излезли от употреба гуми
	Текстилна организация АД	Община Пещера има сключен Договор от 22.11.2021 г. за оползотворяване на отпадъци от текстил.
ОБЩИНА РАКИТОВО	**„ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ АД"**	Община Ракитово е сключила Договор с „ЕКАПАК БЪЛГАРИЯ" АД за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

	„ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ“ АД	Община Ракитово е сключила Договор с „ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ“ АД за разделно събиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.
	„БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД	Община Ракитово е сключила Договор с „БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД за събиране, съхраняване, транспортиране и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства.
	„ГУМИРЕК” ЕАД	Община Ракитово има сключен Договор с **„**ГУМИРЕК” ЕАД за организиране дейностите по събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване на излезли от употреба гуми /ИУГ/
	„ЕКОБАТЕРИ"АД	Община Ракитово има сключен Договор с "ЕКОБАТЕРИ" АД за събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори.
	„ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД	Община Ракитово има сключен Договор с „ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД. Събирането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	**ЕЛТЕХРЕСУРС” АД**	Община Септември има сключен Договор №094/22.08.2013г с ЕЛТЕХРЕСУРС” АД за изграждане на система за събиране и транспортиране на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/
	„ГУМИРЕК” ЕАД	Община Септември има сключен Договор №15/21.01.2016г с **„**ГУМИРЕК” ЕАД за организиране дейностите по събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване на излезли от употреба гуми /ИУГ/

	„БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ" АД	Община Септември има сключен Договор №207/06.10.2014г с „БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ" АД за организиране на дейностите по събиране, съхраняване и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/.
	„ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ" АД	Община СЕПТЕМВРИ е сключила Договор №266/17.12.2019г. с „ЕКОРИВЕЙС ОЙЛ" АД за разделно събиране на отработени масла.
	„НИМБАТ" ЕООД	Община Септември има сключен Договор №116/23.07.2021г. с „НИМБАТ" ЕООД за за организиране и прилагане на система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/

На територията на регион Пазарджик работят две колективни системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки -„Екопак – България" АД и „Екобулпак" АД. Те покриват всички общини в региона и са сключили Договори за сътрудничество с тях. Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са представени или чрез стандартните точки - син, зелен и жълт контейнер, съответно за хартия, стъкло и пластмаса/метал или чрез редуцираната точка със зелен и жълт контейнер. И двете организации по оползотворяване имат изградени сепариращи площадки – тази на "Екопак – България" АД е в гр. Пазарджик, а на „Екобулпак" АД – в с. Главиница. На площадките за сепариране се извършва прочистване, разделяне по вид и цвят, балиране и съхранение на отпадъците от опаковки преди предаването им на фирмите – преработватели.

В 15 населени места в община Септември функционира система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, обслужвана от Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки – „ЕКОБУЛПАК България" АД. Разделно събраните отпадъци от опаковки по години са представени в таблица:

Таблица 26: Разделно събрани отпадъци от опаковки на територията на община Септември

Вид отпадък/количество (тона)	**2017 г.**	**2018 г.**	**2019 г.**	**2020г.**
Хартия	58.288	57.250	55.120	32.030
Пластмаса	12.237	14.150	14.210	9.220
Стъкло	15.534	8.080	11.470	7.030

Метал	-	3.370	-	-
ОБЩО	**85.879**	**82.85**	**81.100**	**48.28**

Източник: община Септември и „Екобулпак България" АД

Във връзка с изпълнение на Договор с „ЕКОПАК България" за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Пазарджик са събрани следните количества отпадъци:

Таблица 27: Количества събрани отпадъци от опаковки на територията на община Пазарджик

Вид отпадък/количество (тона)	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Хартия	10812,00	729,00	1447,00	299,00	508,00
Пластмаса	4504,00	219,00	404,00	293,00	277,00
Стъкло	48,00	58,00	34,00	58,00	40,00

Източник: община Пазарджик

Община Брацигово е сключила Договор с „ЕКОПАК България" за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Брацигово, с. Исперихово и с. Бяга, в резултат на който са събрани следните количества отпадъци:

Таблица 28: Количества събрани отпадъци от опаковки на територията на община Брацигово

Вид отпадък/количество (тона)	2018г.	2019г.	2020г.
Хартия	18,000	19,020	22,140
Пластмаса	23,320	21,680	29,020
Стъкло	5,400	7,320	6,420

Източник: община Брацигово

В медицинските заведения в регион Пазарджик функционират системи за събиране на опасни болнични отпадъци. Болнични заведения и частни лекарски и стоматологични практики в региона са сключили Договори с лицензирани фирми, които са задължени да събират ежемесечно опасните болнични отпадъци и да ги транспортират и обезвреждане както следва:

Таблица 29: Начин на третиране на отпадъците от хуманната дейност в регион Пазарджик

Община	Наименование на лечебно заведение	Метод за третиране на отпадъците

ПАЗАРДЖИК	„МБАЛ Пазарджик” АД	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
	МБАЛ „Ескулап“ ООД	
	МБАЛ „Хигия“ ООД	
	„Групова практика по първична дентална помощ- Пазарджик“ ООД	
	ДКЦІ - Пазарджик	
	МБАЛ „Здраве" ООД	
	ФСМП - гр. Пазарджик - община Пазарджик	
	ДКЦ „Ескулап - цитомед" ООД	
	Индивидуални практики - дентална медицина	
БАТАК	ФСМП - гр. Пазарджик - община Батак	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
БРАЦИГОВО	ФСМП - гр. Пазарджик - община Брацигово	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12

		(например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
ВЕЛИНГРАД	„МБАЛ - Велинград" ЕООД	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
	СБПФЗ „Св. Петка Българска" ЕООД	
	МЦ „Хигия"	
	ДКЦ I - Велинград	
	МБДПЛР „Вита" ЕООД	
	„МБАЛ Здраве - Велинград" ЕООД	
	СБР -НК" ЕАД, филиал Велинград	
	„Джи -Пи Медикс - АПИМП - ГП“ ООД	
	ФСМП - гр. Пазарджик - община Велинград	
ПЕЩЕРА	ДКЦ – Хипократ ЕООД	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с
	„МБАЛ - проф. Димитър Ранев“ ЕООД	
	ФСМП - гр. Пазарджик - община Пещера	

		изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
РАКИТОВО	ФСМП - гр. Пазарджик - община Ракитово	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
СЕПТЕМВРИ	„Медицински център I" ЕООД	D9 физико – химично третиране, непосочено на друго място в настоящото приложение, водещо до образуване на крайни съединения или смеси, които се обезвреждат чрез някоя от дейностите с кодове D1 - D12 (например, изпарение, сушене, калциране и др.) D15 -съхраняване до извършването на някоя от дейностите с кодове D1 - D14, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им
	ФСМП - гр. Пазарджик - община Септември	

Източник: РИОСВ – Пазарджик

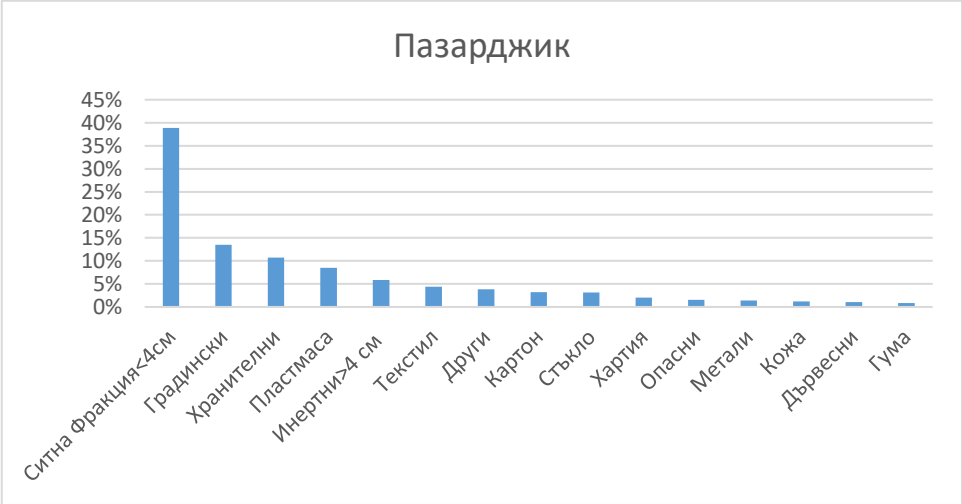
1.1.4. Морфологичен състав на отпадъците

Определянето на морфологичния състав на отпадъците е друг важен аспект на анализа. Морфологичният анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на РСО Пазарджик е изготвен по проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Изследването е проведено съобразно изискванията на Методика за определяне на морфологичния състав на

битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744 от 29.09.2012г. на МОСВ, в рамките на четири годишни сезона генерирани от двата типа генератори в общината: градска част (Зона 1) и села (Зона 2). В следващата таблица е представен среднопретеглен морфологичния състав на битовите отпадъци в общината по основни компоненти и морфологичен състав на битовите отпадъци в общината по зони в %.

Таблица 30: Среднопретеглен морфологичния състав на битовите отпадъци

РСУО	Пазарджик
Хранителни	**11%**
Хартия	**2%**
Картон	**3%**
Пластмаса	**8%**
Текстил	**4%**
Гума	**1%**
Кожа	**1%**
Градински	**13%**
Дървесни	**1%**
Стъкло	**3%**
Метали	**1%**
Инертни>4 см	**6%**
Опасни	**2%**
Други	**4%**
Ситна Фракция<4см	**39%**

Фигура 10: Морфологичен анализ

От изготвения Морфологичен анализ е видно, че с най-голям дял за общините в РСО Пазарджик са ситна фракция <4cm – 39,00% от общия поток битови отпадъци, следвани от градински (13.00%); хранителни (11%), пластмаса (8.00%) и инертни материали (6.00%).

1.1.5. Степен на изпълнение на целите, заложени в чл. 31, ал. 1, т.1 и т.2 от ЗУО до 2020г.

Изпълнение на целта за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло по чл. 31, ал. 1, т. 1 на ЗУО

Съгласно чл. 31, ал. 1, т. 1 и във връзка с §15 от Преходните и заключителните разпоредбина Закона за управление на отпадъците (обн., ДВ. бр. 53/2012) *в срок до 1 януари 2020 г.*общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО трябваше да постигнат цел за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници (битови отпадъци) – най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Съгласно Заповед № 139/15.06.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна агенция по околна среда –София с целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло към 31.12.2018 г., а именно подготовка за повторна употреба и рециклиране най-малко на 40 на сто от общото им тегло. Съгласно заповедта, за календарната 2018 г. за общините членуващи в РСО Пазарджик общини не са изпълнили целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО. Няма издадена заповед за определяне на постигната степен на рециклиране към 2019 и 2020 г.

В контекста на политиката на Европейската комисия за отпадъци и развитие на кръгова икономика, линейният икономически модел от типа „вземи, произведи и изхвърли“ вече не съответства на нуждите на съвременното общество и на ограничения характер на природните ресурси. Съгласно възприетата йерархия на отпадъците се дава приоритет на предотвратяването на отпадъците, следвано от подготовката за повторно използване, рециклирането, възстановяването и накрая изхвърлянето, като най-нежелана опция. В този смисъл, държавната политика по управление на отпадъците се фокусира върху интегрирането на нови, устойчиви от екологична и икономическа гледна точка модели, където от битовите отпадъци да се отделя всичко, което може да се оползотвори и рециклира, за да се превърне в енергия, в суровина за индустрията, в тор за растенията, а в ново изградените регионални депа да се депонират минимални количества отпадък. Чрез предприемане на законодателни и незаконодателни инициативи, политиките на Министерството са съобразени с политиките на европейско ниво и основните аспекти на националния интерес за постигане на 65% рециклиране на битови отпадъци до 2030 г., 75% рециклиране на отпадъци от опаковки до 2030 г. и 10% максимум депониране до 2030 г.

По този начин, следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България, ще се депонират само така наречените „крайни отпадъци“, т.е. само тези отпадъци, които не биха се използвали повторно или не могат да бъдат рециклирани. Това от своя страна ще допринесе за изпълнение на националната политика за управление на дейностите на отпадъците, чиято основна цел е все по-голям процент от генерираните отпадъци да се рециклират и/или използват повторно и да се намали обемът на отпадъците, които подлежат на депониране.

Изпълнение на целта за ограничаване количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО

За постигане на заложената цел за намаляване на количеството биоразградими битови отпадъци, постъпващи за депониране следва същите да бъдат събрани разделно при източника на образуване и последващото им оползотворяване чрез компостиране или анаеробно разграждане, по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда. Заложената в чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО национална цел изисква най-късно до 31.12.2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Съгласно Заповед № 185/22.07.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото им количество към 1995 г. Съгласно заповедта, Община Батак е постигнала степен 24 % за календарната 2018 г. Община Белово е постигнала степен 44 % за календарната 2018 г. Община Брацигово е постигнала степен 64 % за календарната 2018 г. , Община Лесичово е постигнала степен 45 % за календарната 2018 г. Община Пазарджик степента 0 % за календарната 2018 г. Община Пещера е постигнала степен 20 % за календарната 2018 г.

Съгласно Заповед № 189/24.07.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото им количество към 1995 г. Съгласно заповедта, Община Велинград е постигнала степен 67 % за календарната 2018 г. Община Ракитово е постигнала степен 66 % за календарната 2018 г. Община Септември е постигнала степен 82 % за календарната 2018 г.

1.1.6. Нови национални цели въведени със Закона за управление на отпадъците

Със Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 19 от 2021 г. в сила от 05.03.2021 г.) се поставиха *нови цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци* (чл.31, ал.1, т.1-т.5), с които се въвеждат европейските норми, и които следва да ускорят прехода към кръгова икономика. Завишава се целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, като системите за разделно събиране осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

- ✓ най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- ✓ най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- ✓ най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци.

В дългосрочен план могат да бъдат предприети следните мерки:

- Повишаване контрола върху изпълнение на изискванията за разделно събиране на отпадъци;
- Подобряване ефективността на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки съвместно с „Екопак България" АД, „Екобулпак" АД;
- Насърчаване и стимулиране на населението към прилагане на домашно

компостиране и разделно събиране на отпадъците;

- Изграждане и съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка иподготовка за повторна употреба

Управлението на отпадъците заема централно място в кръговата икономика: то определя прилагането на практика на йерархията на ЕС за отпадъците. В йерархията на отпадъците е определен приоритетен ред от предотвратяването, подготвянето за повторно използване, рециклирането и оползотворяването на енергията до изхвърлянето, като например депонирането. Целта на този принцип е да се насърчат възможностите, чрез които се постига най-добрият цялостен ефект по отношение на околната среда. В зависимост от начина, по който събираме и управляваме отпадъците си, рециклирането може да бъде по-активно и ценни материали да се връщат за повторно използване в икономиката или можеда се създаде неефикасна система, при която по-голямата част от отпадъците, годни за рециклиране, се изхвърлят в депа или се изгарят, което може да има вредни последици за околната среда и да е свързано със значителни икономически загуби. За да се постигнат високи нива на оползотворяване на материалите, от основно значение е да се изпратят послания, съдържащи дългосрочна визия, на публичните органи, предприятията и инвеститорите и да се създадат подходящи благоприятни условия на равнище ЕС, като товавключва и последователно изпълнение на съществуващите задължения. Необходимо е да севземат предвид всички видове отпадъци, независимо дали са произведени от домакинствата, предприятията, производството и минната промишленост илистроителството.

За увеличаване на висококачественото рециклиране е необходимо да се подобрят събирането и сортирането на отпадъците. Системите за събиране и сортиране често се финансират отчасти от режимите на разширена отговорност на производителя, в които производителите участват в разходите за събирането и третирането на продуктите. За да могат тези системи да бъдат по-ефективни, могат да се въведат минимални условия относнопрозрачността и ефективността на разходите. Държавите членки и регионите могат също така да използват тези схеми за допълнителни потоци от отпадъци, като например текстилни материали и мебели.

Превръщането на отпадъците в ресурс може да се постигне чрез:

- ✓ цялостно изпълнение на съответното законодателство на ЕС, което включва йерархия на отпадъците, осигуряване на разделно събиране, определяне на цели за предотвратяване на депонирането и др.;
- ✓ намаляване в абсолютни стойности на генерирането на отпадъци и на генерирането на отпадъци на глава от населението;
- ✓ ограничаване на оползотворяването на енергия само до материалите, които не подлежат на рециклиране, и постепенно прекратяване на депонирането на отпадъци, които подлежат на рециклиране или оползотворяване.

В контекста на политиката на Европейската комисия за отпадъци и развитие на кръгова икономика, линейният икономически модел от типа „вземи, произведи и изхвърли“ вече не съответства на нуждите на съвременното общество и на ограничения характер на природните ресурси. Съгласно възприетата йерархия на отпадъците се дава приоритет на предотвратяването на отпадъците, следвано от подготовката за повторно използване, рециклирането, възстановяването и накрая изхвърлянето, като най-нежелана опция.

За да отговори на европейското законодателство България приема със Закона за управление на отпадъците нова цел със срок най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

В този смисъл, държавната политика по управление на отпадъците се фокусира върху интегрирането на нови, устойчиви от екологична и икономическа гледна точка модели, където от битовите отпадъци да се отделя всичко, което може да се оползотвори и рециклира, за да се превърне в енергия, в суровина за индустрията, в тор за растенията, а в новоизградените регионални депа да се депонират минимални количества отпадък.

По този начин, следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България, ще се депонират само така наречените „крайни отпадъци“, т.е. само тези отпадъци, които не биха се използвали повторно или не могат да бъдат рециклирани. Това от своя страна ще допринесе за изпълнение на националната политика за управление на дейностите на отпадъците, чиято основна цел е все по-голям процент от генерираните отпадъци да се рециклират и/или използват повторно и да се намали обемът на отпадъците, които подлежат на депониране.

Поставените цели, съгласно чл.31, ал. 1 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО. Целта за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-късно до 31 декември 2025 г. се постига поетапно, като след 31 декември 2020г. нараства всяка година спо 1 на сто. Във всеки от регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци, целите се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението за разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1.

Основни изводи и препоръки относно битовите отпадъци

- ✓ В регион Пазарджик е организирана система за събиране на отпадъците във всички населени места. Делът на обслужваното население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци е 100%;
- ✓ Обхванати са и се управляват генерираните от крайни потребители масово разпространени отпадъци, чрез сключени Договори с фирми и/или организации по оползотворяване, като по този начин се цели всички масово разпространени отпадъци да се отделят от потока смесен битов отпадък, събиран от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в общините;
- ✓ Резултатите от разделното събиране на отпадъци от опаковки показват тенденция към намаляване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки. Общият спад в количествата може да бъде характеризиран с увеличената изкупна цена на рециклируемите суровини, липса на интерес от страна на организациите към общини с по-малко жители, липса на интерес в населението, породено от слаба информираност и слаба мотивация;
- ✓ Между 30% и 65% от отпадъците, постъпили в специализираните контейнери за опаковки, реално, не са отпадъци от опаковки и минават през сепарираща инсталация преди депониране. По този начин функционирането на системата за разделно събиране

на опаковки е затруднено и излишно обременено;

✓ Липсата на дисциплина у гражданите при ползването на системата за разделно събиране на опаковки, в известна степен демотивира организациите по оползотворяване в усилията им да влагат допълнителни средства за увеличаване броя на съдовете и да насърчават населението да ползва съдовете единствено за изхвърляне на почистени и сортирани опаковки;

✓ Потвърждават се общите изводи, наблюдавани и в други общини в България, че населението не е достатъчно дисциплинирано, а липсата на икономически стимули е причина разделянето на отпадъците от опаковки от останалото количество домакински и други битови отпадъци да не се припознава като осъзната необходимост;

✓ Независимо от недостатъците, с които е свързана колективната система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, към момента това е почти единствената мярка, която функционира и чрез нея се организират информационни кампании за населението. Посредством мярката се допринася за изпълнението на националните цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на опаковки. Доказано ефективен начин за ограничаване на кражбите от контейнерите за разделно събиране на отпадъци е подмяната на контейнери тип „Бобър“ с такива от тип “Иглу“;

✓ Необходимо е да се реализират мерки за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаси, метали и стъкло, извън системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки;

✓ Изграждането на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО, ще допринесе за по-малки количества на отпадъците за депониране, съгласно цитирания член от ЗУО осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци е задължително за населени места с над 10 000 жителя;

✓ Разширяването на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки) в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места би довело до завишаване на количествата разделно събрани рециклируеми отпадъци и постигане на чл.31, ал.1, т. 1 от ЗУО, като общините да предлагат услуга за събиране и транспортиране на хартия, пластмаса и стъклени опаковки от търговски обекти и административни сгради, така и от частни домове по направена заявка. Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло;

✓ Препоръчително е общините да насърчават жителите, които имат градини към домашно компостиране чрез кампании за запознаване на населението и ползите от домашното компостиране в малките населени места.

1.2. Анализ на утайките от ГПСОВ

Утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води (ГПСОВ)

представляват органична фракция, която се получава в резултат на пречистването на отпадъчните води след утаяването на остатъчните вещества. „Третирана утайка" е утайка, която е преминала през биологично, химично и термично третиране, дълготрайно депониране или всякакъв друг процес, който значително е намалил способността за ферментация и възможността за възникване на опасности за здравето, произтичащи от употребата на утайки.

1.2.1. Съществуващо състояние

Утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води /ГПСОВ/, представляват органична фракция, която се получава в резултат на пречистването на отпадъчните води след утаяването на остатъчните вещества.

Третирана утайка е утайка, която е преминала през биологично, химично и термично третиране, дълготрайно депониране или всякакъв друг процес, който значително е намалил способността за ферментация и възможността за възникване на опасности за здравето, произтичащи от употребата на утайки.

Първични утайки - този вид утайка се образува при механичното пречистване в резултат на физични процеси т.е. утаяване. Те представляват по-голяма част от общия обем утайки, генерирани в ПСОВ. Първичните утайки съдържат приблизително 2.5 - 3.0% твърди частици, а останалата част - 97 – 97,5%, е вода.

Рециркулиращи активни утайки - това са утайките от биологичното третиране, които се получават заедно с излишните активни утайки. Те са част от биомасата, която се отделя по време на утаяването (междинни и вторични утаители), от където се изважда и връща в биобасейна, за да поддържа биологичния процес в него. Те съдържат около 0.5 - 1.0% твърди частици и в края на етапа се изразходват напълно.

Излишни активни утайки (вторични утайки) - тези утайки са резултат от биологичното третиране и се образуват заедно с рециркулиращите утайки. Те са част от биомасата, която се отделя по време на утаяването (междинни и вторични утаители), но не е необходима за поддържането на биологичния процес в биобасейна. Излишните утайки от биологичния етап съдържат едва 0.5 - 1.0% твърди частици, което изисква увеличаване на концентрацията на микроорганизми с помощта на първични утайки за допълнителна обработка. Образуването на излишни утайки може и трябва да бъде сведено до минимум с подходящи мерки, с цел намаляване на разходите за третиране на утайките.

Утайките от ГПСОВ се образуват при отделянето на органични вещества по време на различните етапи от процеса на пречистване на отпадъчните води. Утайките съдържат не само ценни за земеделието компоненти (сред които органични вещества, азот, фосфор, калий и в по-малка степен, калций, сяра и магнезий), но и замърсители, които обикновено включват тежки метали, органични замърсители и патогенни организми. Качеството на утайките се определя най-вече от източника на образуването им, т.е. от първоначалната концентрация на замърсители в пречистената вода, както и от техническите характеристики на извършените процеси, свързани с третирането на отпадъчни води и утайки.

Съгласно европейското законодателство, утайките от ГПСОВ представляват неопасни отпадъци, които при подходящо управление не представляват опасност за околната среда и човешкото здраве. След правилното и екологосъобразно третиране, те могат да

бъдат от полза за околната среда. Съществуват редица възможности за оползотворяване и обезвреждане на утайките от ГПСОВ. Някои от тях са дългогодишни добри практики например, оползотворяването им като почвен подобрител върху земеделски земи и при рекултивация на нарушени терени. Друг по-съвременен подход за тяхното оползотворяване е използването им като гориво за производство на енергия. В случай, че утайките не могат да бъдат оползотворени, съществуват и възможности за тяхното обезвреждане чрез депониране или изгаряне.

Пречиствателната станция за отпадъчни води (ПСОВ) за гр. Пазарджик е открита на 29.09.2008г. Съоръжението е проектирано да обслужва 156 000 ЕЖ. Очакваното максимално количество на образуваните утайки от ПСОВ за гр. Пазарджик е около 12 480 т/год.

В община Пещера има изградена ПСОВ гр. Пещера за 25 000 ЕЖ. и изградена ПСОВ за двете села- с. Радилово и с. Капитан Димитриево.

За община Септември има изградени:

1. Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) – гр. Септември. „Подобряване водния цикъл на р. Септември" с местонахождение УПИ I – 143 по плана за регулация и застрояване на ПИ 000143 в местността „Кораба", землището на гр. Септември. Обхващаща три населени места: гр. Септември, с. Варвара и с. Ветрен дол.
2. Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) /Модулно пречиствателно съоръжение за 330 екв. ж./, преливник и довеждащ колектор до ПСОВ и кабели НН с местонахождение УПИ I – 30 за пречиствателна станция за отпадни води, в местността „Водниците", землище на с. Карабунар, общ. Септември, обл. Пазарджик.

През 2019г., община Велинград е подала за одобрение инвестиционно предложение за изграждане на „Пречиствателна станция за отпадъчни води – Велинград и трасе за довеждащ колектор до ПСОВ – Велинград" в поземлен имот №276006, м. „Мерата", землището на с. Драгиново, общ. Велинград, обл. Пазарджик. С реализирането на предложението ще се осигури пречистване на отпадъчни води на гр. Велинград, региона и с. Драгиново, като ще реши проблемите със заустването на отпадъчни води в септични ями, замърсяването на подпочвените води и разсредоточеното замърсяване на почви. Прогнозата е, че след обезводняване, утайките ще достигнат до 3266 кг/д, което представлява около 1200 т/г. Предвид негативните прогнози на населението, не се очаква увеличаване на тези количества.

За община Брацигово има изградена само една пречиствателна станция в с. Козарско, за която е предвидено увеличаване на производителността и ефективността. Има ПУП за изграждане на ПСОВ в град Брацигово – 1 бр. и с. Исперихово – 2 бр. Общината е сред тези със среден приоритет за изграждане на ПСОВ.

Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ГПСОВ е на операторите на същите, който избират начините за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите заложени в Националния стратегически план за управление на утайките (НСПУУ). Препоръчително е да се извършва анализ на водите и утайките чрез определяне на по-голям брой показатели, за да се гарантира опазване на

околната среда, съгласно Рамковата директива за водите на ЕС. При невъзможност утайките да бъдат оползотворени по друг начин, най–често използвания метод е депонирането. За да могат да бъдат обезвреждани утайките на Регионалното депо за неопасни отпадъци Пазарджик, те трябва да отговарят на минималните изисквания за стабилност. Друга позната възможност е оползотворяването на утайките в земеделието. Това изисква извършване на анализ на утайките, който да докаже, че не са опасни и са подходящи за целта. Оползотворяването в земеделието не може да бъде прилагано, ако утайките не са с необходимото качество и ако не са изпълнени изискванията за мониторинг.

Операторите на ПСОВ трябва да вземат управленско решение, тъй като съществува огромен брой възможности и технологии за всички сектори, както и различни варианти за предварително третиране (мобилни или стационарни решения, споразумения за сътрудничество и общи инвестиции, третиране на място или договаряне с външни фирми). Основен фактор е качеството на утайките. То зависи преди всичко от първоизточника на отпадъчните води, както и от техническите характеристики на съоръженията в пречиствателните станции. Към постъпващите отпадъчни води в изградените пречиствателни станции на територията на регион Пазарджик не са включени промишлени предприятия. Пречистват се битови отпадъчни води,генерирани от домакинствата. В Националния стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Република България се предоставят възможности и насоки за третиране на утайките чрез:

- ✓ оползотворяване върху земеделски площи;
- ✓ оползотворяване при рекултивация на нарушенитерени и депа;
- ✓ енергийно оползотворяване;
- ✓ обезвреждане на утайки чрез депониране;
- ✓ компостиране.

Изборът на всеки един от посочените варианти е свързан с редица предшестващи фактори. Вземайки предвид промените в политиката и бъдещото въвеждане напо-строги изисквания и норми в областта на отпадъчните води и утайките, се очакват тенденции на постепенно налагане на забранява за депониране, а също и ограничаване на временното съхранение и оползотворяването в земеделието. Това по своята същност би довело до търсене на нови методи за оползотворяване.

Основни изводи и препоръки относно утайките от ГПСОВ

✓ Операторът на пречиствателните станции избира начини за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите, заложени в националното законодателство. Общините като собственици на съоръженията трябва да участват активно в този процес. Въпросът за подобряване на йерархията за управление на утайките е много важен, като се има предвид трудността при намирането на терени за депа за отпадъци и негативните реакции на населението;

✓ От изключителна важност е информираността на персонала относно най - добрите налични техники на европейско и национално ниво, свързани с управлението на утайките. В тази връзка добро решение е изготвянето на програми за обучение, с цел

надграждане на знания, свързани с нови технологии и мерки по третиране и оползотворяване на утайките, и идентифициране на възможности за финансиране;

✓ Използването на отпадъците от ПСОВ в екологичното земеделие би допринесло за намаляване на количествата депонирани отпадъци.

1.3. Анализ на строителните отпадъци

Съгласно действащото законодателство, кметът на общината отговаря за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община (чл.19, ал.3, т.5 от ЗУО).

„Строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член1, буква "а" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения. На територията на общините е забранено нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на строителни отпадъци, включително изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или отпадъци от опаковки.

Организацията на дейностите по управление на строителните отпадъци и излишни земни маси са разписани в Наредбата за управление на отпадъците на територията на съответните общини, приети на общински сесии на Общинските съвети. СООР не се образуват регулярно и общините нямат точни данни за количествата и състава им. Няма практика за разделяне и сортиране на строителните отпадъци и обикновено, смесени с битовите отпадъци, те се депонират на общинското депо. Въпреки, че плановете за управление на строителните отпадъци се изискват от юни 2014г., общините нямат капацитет и най-вече организация и екипност за прилагане на изискванията. Общините от региона не са проучвали генерирането на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване (СООР). Причината за това е, че количествата строителни отпадъци, от няколко години насам се отчитат отделно. До неотдавна това отчитане е извършвано заедно с общия баланс на земните маси, които се водят на отделен отчет и се управляват във връзка с издаване на разрешителни за строителство по реда на ЗУТ. В общините се декларират само тези отпадъци, за които съответната строителна фирма или предприемач е поискала от общинските власти да определят мястото и условията за тяхното депониране чрез разрешителните за строеж. В зависимост от вида на строителните отпадъци използването им е основно за повдигане на нивото и подравняване на терени, за оформяне на работни пътища и площадки, рехабилитация на третокласни общински пътища, както и за запръстяване на депото. Общините Пазарджик, Пещера, Септември, Велинград, Ракитово, Лесичово, Белово и Батак не разполагат с информация за генерираните строителни отпадъци от бита. В повечето случаи отпадъците се изхвърлят в контейнерите за общ битов отпадък и чрез системата за сметосъбиране и сметоизвозване постъпват за депониране.

Съгласно информация предоставена от общинската администрация на община

Брацигово, общината е сключила Договор с фирма, притежаваща документ по чл.35 от ЗУО с цел намаляване на нерегламентираното изхвърляне на строителните отпадъци и смесването им с битовите такива. Количеството събрани и извозени строителни отпадъци за 2020г. са 64 тона.

Потенциалът за рециклирането и повторната употреба на строителните отпадъци е голям, тъй като компонентите имат висока себестойност. В частност има пазар за повторна употреба на такива материали в изграждането на пътища, дренажни системи и други строителни обекти. Технологията за сепариране и възстановяване на строителни отпадъци е добре утвърдена, достъпна и не е свързана с високи разходи. В случаите, когато не се прилага разделяне при източника, потокът строителни отпадъци може да съдържа опасни компоненти, комбинацията от които може да създаде рискове за околната среда и да възпрепятства рециклирането.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци, са неконтролираното им изхвърляне от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища, както и замърсява зелените площи в самите населени места. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Предвид задължението на страната, за да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО, е необходимо да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците, постигане на определено ниво на рециклиране на строителните отпадъци. Рециклирането на строителните отпадъци ще позволи да се намалят количествата на влаганите в строителството първични (естествени) материали и ще допринесе за по-ефикасното управление на природните ресурси.

Основни изводи и препоръки относно отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР)

- ✓ Липсва информация за общо генерирани отпадъци от строителството и разрушаването на територията на общините от регион Пазарджик, оползотворяване, морфологичен състав и източници на този поток отпадъци;
- ✓ Не е налична информация, относно количествата ОСР от ремонтна дейност на домакинства, който поток отпадъци, съгласно ЗУО е ангажимент на съответната община за оползотворяване или обезвреждане;
- ✓ Необходима е актуализация на сега действащите общински Наредби, свързани с управление на строителните отпадъци от Регион Пазарджик. Необходимо е да се регламентират забраните, свързани с нерегламентираното изхвърляне и третиране на строителни отпадъци, тъй като основен проблем на общините от региона е изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или отпадъци от опаковки, с което се намаляват количествата на разделно събраните отпадъци и съответно тяхното обезвреждане;

✓ Необходимо е да се разпише и прилага стриктен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци, с цел повторна употреба и влагане на рециклирани строителни материали.

2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците. Стратегически и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините

Настоящият анализ съдържа основен преглед на нормативните документи в областта на управление на отпадъците на национално ниво, като основа за разработване на стратегически документи и определяне на приоритетите за следващия програмен период до 2027 г.

Целта на анализа е да посочи:

☞ Какви са основните принципи на националното законодателство по управление на отпадъците и кои са основните ангажименти, които поставя към местните власти;

☞ Систематизиране на основните компетенции и правомощия на общините (в частност Общините от регионалното сдружение: Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово и Септември) в областта на управление на отпадъците и възможни подходи за тяхното изпълнение, с акцент върху най-новото законодателство;

☞ Кои са нормативните документи на местно ниво, приети във връзка с разпоредбите на националното законодателство по отношение управление на отпадъците.

За осигуряване на необходимата информация за анализа са проучени националните нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общините, свързани с управлението на отпадъците.

2.1. Национална нормативна рамка

Националната нормативна уредба се основава на основните принципи, на които стъпва европейското екологично право в сектор „Отпадъци". Националното ни законодателство е хармонизирано с европейското право и въвежда петстепенната йерархия на управление на отпадъците. Аналогично на европейското право, българската нормативна уредба съдържа един рамков Закон за управление на отпадъците и редица специфични подзаконови актове.

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните *основни принципи при управление на отпадъците*:

- ✓ ***„Предотвратяване"*** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- ✓ ***„Разширена отговорност на производителя" и „замърсителят плаща"*** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита наоколната среда и човешкото

здраве.

- ✓ ***„Превантивност”*** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- ✓ ***„Близост” и „Самодостатъчност”–*** отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС,трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- ✓ ***„Участие на обществеността“*** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

2.2. Йерархия на управление на отпадъците

Йерархията на отпадъците описва международно признат подход за устойчивото управление на отпадъци, който е отразен и в Европейската Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕС с последно изменение с Директива (ЕС) 2018/851. Този подход е възприет в България посредством разпоредбите на Закона за управление на отпадъците. Йерархията при управление на отпадъците определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата грижа за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците осигурява ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Йерархията задава пет възможни начина за публичните институции, гражданите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- ✓ Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- ✓ Подготовка за повторна употреба;
- ✓ Рециклиране;
- ✓ Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- ✓ Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Основният законодателен инструмент в областта на управлението на отпадъците в България е Законът за управление на отпадъците (ЗУО), в сила от 13.07.2012г. (обн.ДВ, бр.53/2012, последно доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г.). В Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове към него подробно са описани задълженията на органите на местно самоуправление и местна администрация за управление на отпадъците.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО)

Законът и подзаконовите актове към него се отнасят до следните видове отпадъци:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

С последното изменение и допълнение на Закона за управление на отпадъците **(**Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г.) бяха въведени

изискванията на приетия на ниво ЕС през 2018 г. законодателен пакет „Отпадъци“, и по специално Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и частично бе транспонирана Директива (ЕС) 2018/850 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

Пакет „Отпадъци“ въведе следните основни промени в европейското законодателство, които следва да бъдат изпълнявани от всички държави-членки:

Целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци е завишена до 65% през 2035 г., за да се извлекат съществени екологични, икономически и социални ползи и да се ускори преходът към кръгова икономика. Въведени са междинни цели от 55% и 60% съответно за 2025 г. и 2030 г.

С цел допълнително стимулиране на прехода към кръгова икономика е въведена цел за намаляване до 10 % на депонираните битови отпадъци до 2035 г.

Законът за управление на отпадъците е нормативният акт, който регламентира всички основни ангажименти на общини, производители и операции на дейности с отпадъци, както и изискванията за разделно събиране и за постигане на целите по рециклиране на отпадъци. Респективно новите изисквания са приети с последното изменение и допълнение на закона и са в сила от 05.03.2021г.

Действащите подзаконови нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могатда се обособят в четири групи:

Подзаконови нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации:

- Наредба № 7 от 24 август 2007г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр.81 от 17.09.2004г.);
- Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (в сила от 13.09.2013г.).

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците (Обн., ДВ, бр.66 от 08.08.2014г.);
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр.51 от 20.06.2014г.).

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.);
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса (Приета с ПМС № 76 от 12.04.2016 г., в сила от 16.06.2016 г.);

- Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци (Приета с ПМС № 195 от 10.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 59 от 18.07.2014 г.).

Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017г., обн. ДВ бр.11 от 31.01.2017г.);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (Приета с ПМС 267 от 05.12.2017г, обн., ДВ, бр. 98 от 08.12.2017г.);
- Наредба №3 от 05.08.2014г. за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр.70 от 22.08.2014г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС №201 от 04.08.2016г., обн., ДВ, бр.63 от 12.08.2016г.);
- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (в сила от 06.11.2012 г., Приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г., обн., ДВ, бр.85 от 06.11.2012г.);
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС №351 от 27.12.2012г., обн., ДВ, бр.2 от 8.01.2013г., в сила от 08.01.2013г.);
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (Приета с ПМС №352 от 27.12.2012г., обн. ДВ, бр.2 от 08.01.2013г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (Приета с ПМС №256 от 13.11.2013г., обн. ДВ, бр.100 от 19.11.2013г., в сила от 01.01.2014г.);
- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС №11 от 15.01.2013г., обн., ДВ, бр.7 от 25.01.2013г., в сила от 25.01.2013г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.).

2.3. Основни ангажименти на общините, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажименти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите,

на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;

3. почистването на уличните платна, площади, алеи, паркове и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Управлението на строителните отпадъци е регламентирано по- подробно в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г. Кметът на общината отговоря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Със ЗУО от 2012г. отпада задължението на общините да осигуряват депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата, като се въвеждат цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци (строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние), несъдържащи опасни вещества; разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. С чл.33 от ЗУО се въвеждат изисквания към търговските обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места над 5000 жители и курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и да ги предават на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационендокумент по чл. 35 от ЗУО и/или на организация по оползотворяване;
6. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства, електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми). Кметът организира контрола за изпълнението на Договори с организации по оползотворяване или с други лица, притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци;
7. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалното сдружение, в

което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;

8. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от и негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
9. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. С това се цели подобряване на услугите за разделно събиране на отпадъците за потребителите и подпомагане на общините за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците. Следва да се подчертае, че нормата на ЗУО е достатъчно гъвкава и предоставя на общините възможност както да осигурят площадки общинска собственост за някои или за всички видове отпадъци, които домакинствата и фирмите могат да оставят безвъзмездно, така и да сключат Договори с лица, които разполагат с площадки за един или няколко вида отпадъци;
10. поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и наплощадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;
11. изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, и организиране на почистването им;
12. съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка иподготовка за повторна употреба;
13. осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общините, чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;
14. разработва общинска наредба за управление на отпадъците, като постоянно контролира изпълнението ѝ;
15. организира внасянето на отчисленията за след експлоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок, съгласно Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
16. предлага за одобряване от общинския съвет такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;
17. определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини);
18. предприема действия по възлагане и извършване на пред инвестиционни

проучвания за изграждане на ново/и съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най- малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ. Тези действия се извършват съвместно с другите кметове на общините, включени в Регионалното сдружение или самостоятелно в случай, че общината не участва в сдружение.

ЗУО регламентира и обхвата на контролните правомощия на общините, като кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

1. дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
2. дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
3. площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
4. спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22;
5. изоставянето на битови отпадъци и нерегламентираното им изхвърляне (в сила от 01.01.2019г.);
6. организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл.118 от ЗУО кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол за спазване на условиятаи реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО регламентира също видовете контрол, минималната честота на контролните проверки и актовете, които се съставят от контролните органи в т.ч. от общините, съобразно техните компетенции по закона, както и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат.

2.3.1. Изисквания относно управлението на строителните отпадъци

ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали въвеждат специфични изисквания и ангажименти на общините, по отношение на строителните отпадъци, свързани с организиране на събирането, оползотворяване и обезвреждане на тези отпадъци, образувани при ремонтната дейност на домакинствата. Общината има ангажимент и в случаите, когато самата тя е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на плановете за управление на отпадъците.

Тези компетенции са свързани със следните текстове на ЗУО:

- ✓ третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и от премахването на строежите се извършват от възложителя на строежа или от собственика на строителните отпадъци;

- ✓ предаването и приемането на строителните отпадъци се извършва само въз основа написмен Договор с лица, притежаващи разрешение или регистрация по ЗУО.
- ✓ считано от 14.07.2014 г. възложителят на строителни и монтажни работи (включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изключение на текущи ремонти, и възложителят на премахване на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание, определени Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г.

Изискването не се прилага за:

1. премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 кв. м;
2. премахване на сгради с паянтова конструкция;
3. реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
4. промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
5. строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
6. изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1500 линейни метра в урбанизирани територии;
7. изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5000 линейни метра извънурбанизирани територии;
8. премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1000 линейни метра извън урбанизирани територии;
9. изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 линейни метра;
10. премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 кв. м;
11. изграждане и премахване на строежи от шеста категория;
12. всички текущи ремонти.

При строителство, разрушаване на законни строежи и доброволно премахване на незаконнистроежи или на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи, възложителят носи отговорност за изпълнението на целите, свързани с подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от строителни отпадъци.

Принудителното премахване на незаконни строежи или на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи се извършва от собственика или изпълнителя на разрушаването селективно по материали. Кметът на съответната община отговоря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахванена строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Тези разходи са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на Граждански Процесуален кодекс (ГПК).

С наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО общините следва да регламентират реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, например:

- забрана за изхвърляне на строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата в контейнерите за битови отпадъци;
- възможността гражданите да предават безвъзмездно определени количества строителни отпадъци от ремонтната дейност;
- задължението на гражданите и фирмите да предават отпадъците от ремонтни дейности на депа или други съоръжения за третиране на строителни отпадъци и условията за това.

2.3.2. Изисквания относно системите за разделно събиране на отпадъци

Съгласно ЗУО системата за разделно събиране се организира в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя“ - чрез сключване на Договори с организации по оползотворяване. На национално ниво са приети шест отделни наредби за управление на масово разпространените отпадъци (МРО):

- *Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки;*
- *Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори;*
- *Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти;*
- *Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване;*
- *Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства;*
- *Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми.*

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата „разширена отговорност на производителя“ да бъде включен и този отпадъчен поток.

Наредбите поставят изисквания към производителите и вносителите на съответните продукти, които след тяхната употреба се превръщат в отпадъци, и определят възможните начини за прилагане на принципа „разширена отговорност на производителя”. В наредбите са посочени и ангажименти на кметовете на общините с оглед изграждане на системите за разделно събиране на МРО и намаляване на

количествата депонирани отпадъци.

Ползите за общините от сътрудничеството с организациите по оползотворяването са свързани с намаляване количествата битови отпадъци, които общините иначе трябва да събират и третират, и с намаляване финансовите средства за това третиране.

В системата за *разделно събиране на опасните битови отпадъци*, които не попадат в обхвата на наредбите по управление на масово разпространените отпадъци се включват – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, градински химикали, вкл. пестициди, продукти от грижи за домашни животни, химически вещества и препарати, използвани в домакинствата вкл. дезинфектанти. Те могат да се събират както чрез мобилни пунктове (специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графиците за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, които общините трябва да осигурят.

Изискванията по отношение на видовете рециклируеми отпадъци, целят подобряване на услугите за разделно събиране на отпадъците за потребителите и подпомагане на регионите за управление на отпадъците за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците. Следва да се подчертае, че нормата на ЗУО е достатъчно гъвкава и предоставя на общините възможност както да осигурят площадки общинска собственост за някои или за всички видове отпадъци, които домакинствата и фирмите могат да оставят безвъзмездно,така и да сключат Договори с лица, които разполагат с площадки за един или няколко вида отпадъци. Осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други е задължение за всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общините, и при необходимост в други населени места, съгласно чл. 19,ал.3, т.11 от ЗУО. В случай, че не са осигурени, отчисленията за обезвреждане на отпадъците на депа се увеличават с 15 на сто за периода до осигуряването им.

2.3.3. Финансови последици и стимули за общините, произтичащи от ЗУО

Съгласно Закона за управление на отпадъците, размерът на отчисленията за битови отпадъци по чл.64 от ЗУО намалява, когато целите в съответния регион за управление на отпадъците са изпълнени от общините, в съответствие с решението на общото събрание на регионалното сдружение за разпределение на задълженията между общините за изпълнениена целите, както следва:

- с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
- с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2;
- 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 3 - 6съгласно сроковете в § 15, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби;
- с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци, съгласносроковете в § 15, ал. 5 от преходните и заключителните разпоредби.

Намаленията в размера на отчисленията се прилагат независимо едно от друго. При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци таксите за депониране се увеличават с 15%. Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините. С изменения в Наредба № 7 от 19 декември 2013 г.

за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, размерът на отчисленията за всеки тон депониран отпадък на депата до 2022 г. и всяка следваща година е както следва:

Таблица 31: Размер на отчисленията за депата, които отговарят на нормативните изисквания:

2013г.	2014г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.	2021г.	2022г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, които общините следваше да достигнат до средата на 2009 г., отчисленията се заплащат в двоен размер за съответната година, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в §4 от допълнителните разпоредби на Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Въвеждането на икономически инструменти, които да стимулират общините и другите задължени за постигане на рециклиране и оползотворяване юридически лица, е препоръка на ЕК и предварително условие за проектите, финансирани от европейските фондове за всички страни членки на ЕС. Ето защо общините трябва внимателно ежегодно да планират изразходването на приходите от отчисленията за депониране. Тези приходи могат да се използват от общините за финансиране на инвестиционни проекти в областта на отпадъците, включително за съфинансиране от страна на общините на проектите, финансирани от ОПОС, както и за финансиране на експлоатационни разходи, свързани със системите за разделно събиране на битовите отпадъци, за транспортиране на разделно събраните отпадъци, тяхното последващо сепариране, рециклиране или друг вид оползотворяване, както и за информационни кампании за населението и бизнеса относно управление на отпадъците, както и за изготвяне на програми за управление на отпадъците.

2.3.4. Изисквания относно разработване на общински програми за управление на отпадъците

Във връзка с процеса на програмиране, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО).

Второ: Общинската програма се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Трето: Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Четвърто: Съгласно чл. 52 ал.2 от ЗУО, общинските програми за управление на отпадъците, са секторни програми и са неразделна част от Общинските програми за опазване на околната среда. Това означава, че Общинската програма за управление на отпадъците трябва времево да кореспондира с периода на действие на Общинска програма за опазване на околната среда.

Пето: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

При разработването на общинските програми за управление на отпадъците специално внимание трябва да се отдели на чл. 10, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци, Кметът на общината включва като неразделна част от програмата за управление на отпадъците мерки за предотвратяванеобразуването на биоотпадъци, разделно им събиране и оползотворяване на територията на общините, отчитайки специфичните условия на отделните видове населени места (големина, тип, брой жители и др.). Мерките трябва да бъдат насърчаващи към:

- ✓ компостирането на място, в т.ч. домашното компостиране;
- ✓ рециклирането, включително компостиране, и разграждането на биологичните отпадъци по начин, който осигурява високо равнище на опазване на околната среда и води до резултати, отговарящи на съответните стандарти за високо качество;
- ✓ използването на безопасни материали, произведени от биологични отпадъци.

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Общинската програма за управление на отпадъците преди внасянето й за разглеждане от Общинския съвет подлежи на съгласувателна процедура „Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка", в изпълнение на чл. 2, ал. 2, т. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на „Исканеза издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична оценка",което се внася за разглеждане в РИОСВ. В общия случай, без утежняващи обстоятелства, процедурата отнема 1 месец, което следва да се има предвид в процеса на разработка и одобрение на общинската програма.

2.3.5. Програмни документи на национално и общинско ниво с нов програмен период

Изпълнявайки ангажиментите по постигане на заложените в Европейското законодателство цели, България предприема стъпки за трансформиране на икономиката си от линейна към кръгова. Промяната в рамковото законодателство по отпадъци е една от най-важните и първостепенни крачки в прехода към кръгова икономика на ЕС. Страната е предприела стъпки с разработването и приемането на новия пети ***Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г.*** *и* ***Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021–2027 г.,*** с които се поставят нови цели и изисквания.

Пети Национален план за управление на отпадъците в Република България за периода 2021–2028 г.

Изпълнявайки ангажиментите по постигане на заложените в Европейското

законодателствоцели, България предприема стъпки за трансформиране на икономиката си от линейна към кръгова. Промяната в рамковото законодателство по отпадъци е една от най-важните и първостепенни крачки в прехода към кръгова икономика на ЕС. Страната е разработила новпети Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. и проект на Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021–2027 г., с които се поставят нови цели и изисквания. НПУО е основния стратегически документ в сектора „Отпадъци“ и е изработен от Министъра на околната среда и водите. Документът дефинира трите основни цели и за тяхното постигане са разработени 5 програми (с 2 подпрограми).

Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е всъответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тяопределя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление наотпадъците.

НПУО 2021-2028 г. и НППОО са одобрени с Решение №459 на МС от 17.06.2021г.

Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.

Изготвянето на Стратегията и плана на действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. е в изпълнение на мярка 589 „Изготвяне на Национална стратегия във връзка с пакета за кръгова икономика“ от Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., като една от поставените цели (Цел 147) за постигане на ресурсна ефективност чрез прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляванена депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Разработването на стратегията и план за действие за периода 2021-2027 г. е част от мерките от пакета за преход към кръгова икономика на национално ниво. Планът за действие обхваща действия в следните области:

- ✓ Производство, в т.ч. пакетиране на продуктите и производствени процеси;
- ✓ Потребление;
- ✓ Управление на отпадъците, което заема централно място в кръговата икономика,чрез прилагане на практика на йерархията на ЕС за отпадъците;
- ✓ Преход от отпадъци към ресурси – насърчаване на пазара на вторични суровини, в т.ч. суровини от изключителна важност Действия в областта на приоритетни области като рециклиране на пластмаси, управление на хранителните отпадъци, основни суровини, отпадъци от строителство и събаряне, биомаса и продукти на биологична основа, иновации,инвестиции и други хоризонтални мерки.

Целта е да се изготви стратегически документ и конкретен план за действие, чрез които да се формулират националните цели в областта на кръговата икономика. На базата на задълбочен анализ на ситуацията, следва да се очертаят приоритетните области на стратегията и плана за действие, да се предложат подходящи механизми за партньорство между публичния и частния сектор и механизми за мониторинг на изпълнението.

Специфичните цели са свързани с:

- ✓ Предпоставки за постигане на устойчива, нисковъглеродна и конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите;
- ✓ Насърчаване на бизнес инициативи, иновации и трансфер на технологии за постигане на целите на кръговата икономика на национално и европейско ниво;
- ✓ Формулиране на необходимите политически действия на национално и местно ниво, както и изменения на регулаторната рамка;
- ✓ Създаване на партньорски механизъм за изпълнение на плана за действие, с участие на публичния сектор на национално и местно ниво, бизнеса и неправителствения сектор;
- ✓ Постигане на възможно най-добро управление на отпадъците, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, като вземат предвид осъществимостта от икономическа и технологична гледна точка и ползите за околнатасреда и здравето;
- ✓ Включване на целесъобразни мерки на национално ниво относно събирането, разделянето и оползотворяването на отпадъци, съдържащи значително количество от суровини от изключителна важност.

Поради естеството си, Стратегията за действия за преход към кръговата икономика се явява междусекторна стратегия. Тя стъпва върху и надгражда мерките, заложени в проектите на нови секторни стратегии и програми, основни сред които са в областта на икономиката, опазване на околната среда и регионалното развитие. Стратегията и планът за действие за прехода към кръгова икономика не попадат в йерархична зависимост с други планове и програми на национално и местно ниво, но съобразяват и не противоречат на действащи планове, програми и други стратегически документи на европейско и национално ниво,като например: Европейската зелена сделка, Новия план за действие към кръговата икономика от 2020 г. на Европейската комисия, Стратегията за пластмасите в кръговата икономика от 2018 г., Националната програма за развитие България 2030.

Нов план за действие относно кръговата икономика (приет на 11.03.2020г.)

Нов план за действие за кръговата икономика е един от основните градивни елементи на Европейския зелен пакт, новата европейска програма за устойчив растеж. Предлагайки мерки по отношение на целия жизнен цикъл на продуктите, новият план за действие има за цел да подготви икономиката за екологосъобразно бъдеще, да укрепи конкурентоспособността, като същевременно защитава околната среда и предоставя нови права на потребителите. Надграждайки върху свършеното от 2015 г. насам, новият план е насочен към проектирането и производството в кръговата икономика, за да се гарантира, че използваните суровини остават в икономиката на ЕС колкото е възможно по-дълго. Планът за действие за кръговата икономика съдържа мерки за:

- Превръщане на устойчивите продукти в норма в ЕС. Комисията ще предложи законодателство в областта на политиката за устойчиви продукти, за да гарантира, че продуктите на пазара на ЕС са проектирани да издържат по-дълго, по-лесни са за повторна употреба, ремонт и рециклиране, и включват възможно най-много рециклирани материали, а не първични суровини. Еднократната употреба ще бъде ограничена, преждевременното излизане от употреба ще бъде поставено под контрол, а унищожаването на непродадените дълготрайни стоки

ще бъде забранено.

- Повече права за потребителите. Потребителите ще имат достъп до надеждна информация по въпроси като възможностите за ремонт и трайността на продуктите, за да могат да взимат устойчиви от екологична гледна точка решения. Те ще могат да се възползват от истинско „право на ремонт“.
- Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси и където потенциалът за кръгова икономика е голям. Ще се предприемат конкретни действия относно: електроника и ИКТ — инициатива за кръгова електроника за постигане на по- дълъг жизнен цикъл на продуктите и подобряване на събирането и третирането на отпадъците:
    - акумулаторни батерии и превозни средства — нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии с цел повишаване на устойчивостта и насърчаване на кръговия потенциал на акумулаторните батерии;
    - опаковки — нови задължителни изисквания относно това какво се допуска на пазара на ЕС, включително намаляване на (свръх)опаковането;
    - пластмаси — нови задължителни изисквания за съдържанието на рециклирани материали и специален акцент върху пластмасовите микрочастици, както и пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси;
    - текстилни изделия — нова стратегия на ЕС за текстила с цел засилване на конкурентоспособността и иновациите в сектора и насърчаване на пазара на ЕС за повторна употреба на текстилните продукти;
    - строителство и сгради — всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда, с която се насърчават принципите на кръговата икономика;
    - храни — нова законодателна инициатива относно повторната употреба с цел да бъдат заменени опаковките, съдовете и приборите за еднократна употреба в хранителния сектор с продукти за многократна употреба.
- Гаранция за по-малко отпадъци. Усилията ще бъдат насочени към избягване на производството на отпадъци като цяло и преобразуването им във висококачествени вторични ресурси, за които е необходим добре функциониращ пазар на вторични суровини.Планът за действие съдържа и поредица от действия за свеждане до минимум на износа на отпадъци от ЕС и за справяне с незаконния превоз на отпадъци.

Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха в България 2020-2030г.

Програмата включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до намаляване на емисиите, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление. В Законодателни приоритети в сектора на отпадъците и управление на отпадъците в програмата е посочена Стратегическата цел 2 за 2030г., която гласи:

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до2030 г. и над 65 % до 2035 г.;
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.;
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.;
- До 2035 г. количеството депонирани общински отпадъци трябва да се намали до 10%или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.

Целта ѝ е да направлява работата на европейските институции през следващите пет години, като предоставя цялостна рамка и насока за тази цел В „Новата стратегическа програма за периода 2019 – 2024 г.“ са начертани приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще предоставят насоки за работните програми на останалите институции на ЕС.

Основните приоритети на стратегическата програма са:

- ✓ защита на гражданите и свободите;
- ✓ развиване на здрава и динамична икономическа база;
- ✓ изграждане на неутрална по отношение на климата, зелена, справедлива и социалнаЕвропа;
- ✓ насърчаване на европейските интереси и ценности на световната сцена. В програмата се посочват насоките и мерките за постигането на тези цели.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

С Решение № 621 от 25.10.2019 г. на Министерски съвет беше одобрена Националната стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България. Целта на Стратегията е да служи като референтен документ, определящ рамка за действия за адаптиране към изменението на климата и приоритетни направления до 2030 г.Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Рамковият документ очертава рисковете и уязвимостите в различните икономически сектори, междусекторните връзки по отношение на тези рискове и уязвимости, както и макроикономическите последици от изменението на климата като цяло. Към Стратегията като приложения са включени девет секторни оценки (сектор земеделие, биоразнообразие иекосистеми, енергетика, гори, човешко здраве, туризъм, транспорт, градска среда и води), анализ на макроикономическите последици от изменението на климата и оценка на сектор „Управление на риска от бедствия“.

Плановете за интегрирано развитие на Общините от Регион Пазарджик за периода 2021-2027г.

Плановете за интегрирано развитие (ПИРО) на общините в Регион Пазарджик са стратегически и програмни документи, които определят средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общините, както и връзките им с други общини, в съответствие с другите документи за планиране на регионалното развитие. Те съдържат конкретни параметри за развитието на територията и планират ресурсната обезпеченост на изпълнението.

ПИРО на Общините от Регион Пазарджик за 2021-2027 г. са основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на съответната община през следващите седем години. ПИРО като част от системата от стратегически документи: интегрира регионалното и пространственоторазвитие; служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

Изготвянето на плановете за интегрирано развитие на общини е регламентирано в Закона зарегионалното развитие с неговата редакция от март 2020 година *(изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020 г.)*, както и в Правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските планове за развитие (ОПР) и интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които се изготвяха в периода 2014-2020 г.

2.3.6. Програмни документи на национално и общинско ниво в програмен период до 2020г.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г. Стратегическият план е първи за страната в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, които в страната основно се депонира. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда, чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали (Обн., ДВ, бр. 98, 8.12.2017 г.). Наредбата беше приета в края на 2017 г. и отмени предходната Наредба за управление на строителните отпадъци. С Наредбата се регламентират изисквания с цел да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО и да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Националният стратегически план за поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.). Това е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на

проблемите заоколната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци. Той дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансовии др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Мерките от плана са заложени и като ключови за постигане на целите на Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 -2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци". От особена важност за местнитевласти е Директива 1999/31 относно депонирането на отпадъците, която изисква от страните членки и техните компетентни власти до средата на 2009 г. да преустановят депонирането на отпадъци на депа, които не отговарят на изискванията в директивата, а от друга страна – поетапно да се ограничи депонирането на депата на биоразградими отпадъци, основно хранителни и градински отпадъци, както и отпадъци от хартия и картон.

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. Планът е приет с Решение № 831 на Министерския съвет от 22.12.2014 г. Той е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р. България. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци. Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е: Общество и бизнес, които не депонират отпадъци. Посочени са 4 специфични цели, на които трябва да се наблегне, за постигане на основната цел залегнала в Националния план. Планът за управление на отпадъците е основен документ, в рамките на които са разработени девет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението както на конкретните програмни цели (стратегически/оперативни цели), така и на четирите стратегически цели. Неразделна част от Плана е и Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Тя е разработена за първи път в България в съответствие с изискванията на Директива 2008/98/ЕО (Рамкова директива за отпадъците) и на чл. 50 от ЗУО и определя мерките за прилагане на най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Отговорностите, посочени към общините са свързани със събирането на отпадъците на тяхната територия, както и изготвяне на програма за управление на отпадъците по силата на чл. 52 от ЗУО, чиято структура, цели и предвиждания да отговарят на НПУО.

НПУО определя регионите за съвместно управление от общините на битовите отпадъци, както и съоръженията и инсталациите, необходими за постигане на съответствие със законодателството по отпадъците. Съгласно същия в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Регион Пазарджик са включени общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово и Септември.

Национален план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Р България за периода 2014-2020г. Основната цел на този документ е да осигури рамката за планиране на национално ниво, като осигури разумен подход при определянето и прилагането на адекватни мерки за

оползотворяване и обезвреждане на утайките в рамките на съществуващата законодателна рамка. Обезвреждането на утайки чрез депониране е най-неекологичното решение, което съгласно стратегическите насоки на този план трябва да бъде постепенно намалявано и окончателно преустановено през следващите години. Тази възможност трябва да продължи да съществува в рамките на един преходен период, до извършването на необходимите инфраструктурни и технологични инвестиции за алтернативни варианти за оползотворяване на утайки. След това утайките могат също да бъдат депонирани след съвместното им третиране до определено инертно състояние в съоръжения за биологично третиране на биоотпадъци (съоръжения за компостиране или механично-биологично третиране (МБТ). Йерархията за управление на отпадъците, която предоставя модел за устойчив подход към тяхното управление, намира място и при управлението на утайките. Важно е да се отбележи, че не съществува вариант за повторно използване на утайките.Като такъв може да се счита директната им употреба в земеделието. До 2020г. 100% от утайките трябва да бъдат оползотворени, вместо депонирани. Във връзка с планираното до края на 2020г. прекратяване на депонирането и временното съхранение на утайките, в този планов период ще продължи да бъде насърчавано тяхното активно оползотворяване.

Програмата е изготвена на основание чл. 52 ал. 6 от Закона за управление на отпадъците и обхваща общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово и Септември.

Стратегическата цел на програмата е да се развие ефективна и екологосъобразна система за съвременно управление на отпадъците, чрез повишаване на разделното събиране и рециклирането на отпадъците в регион Пазарджик за постигне на високо ниво на защита на околната среда и съответствие с националното и европейското законодателство в областта на отпадъците. Чрез реализацията на програмата се цели намаляване на замърсяването на околната среда в общините от целевия регион Пазарджик.

Регионалната програма за управление на отпадъците в Регион Пазарджик установява система зауправление на отпадъците като включва инвестиционни и неинвестиционни /"меки"/ мерки за управление на битовите отпадъци. Инвестиционните мерки се предвиждат по отношение на събирането, рециклирането, предварителното третиране и крайното обезвреждане чрез депониране. Системата за регионално управление на отпадъците - регион Пазарджик, включва елементи, които осигуряват пълно съответствие с принципите за интегрирано управлениена отпадъците, по 5-степенната йерархична скала, съгласно чл. 6 ал. 1 от ЗУО:

- ✓ предотвратяване на образуването на отпадъците;
- ✓ подготовка за повторна употреба;
- ✓ рециклиране;
- ✓ друго оползотворяване (напр. оползотворяване за получаване на енергия) и обезвреждане.

Програма за управление на отпадъците

Към настоящия момент, Общинските програми за управление на отпадъците са с изтекъл срок и не са синхронизирани с актуалното законодателство и стратегически документи в областта на управление на отпадъците. Актуализацията и

синхронизирането се осъществява чрез изготвянето на Регионална програма за управление на отпадъците на регион Пазарджик, в която ясно се разграничават отговорностите и задълженията на всяка от общините.

Съгласно т.4.2. от Методическите указания на МОСВ, Утвърдени със Заповед №РД-211/31.03.2015г. за разработване на регионални програми за управление на отпадъците Общините Пазарджик, Пещера, Септември, Велинград, Ракитово, Брацигово, Белово, Лесичово и Батак управляват, създават и прилагат управлението на отпадъците в изпълнение на действащата нормативна уредба в следната йерархична структура на управление:

А) НА МЕСТНО НИВО

Общините, членове на РСУО изпълняват задълженията си чрез местни програми и наредби, съобразени с действащото законодателство и подзаконови нормативни уредби. Всяка от общините е длъжна да разработи собствена Програма за управление на отпадъците, която да бъде съобразена с Националния план за управление на отпадъците. Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината. С тази наредба се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. Общинският съвет публикува на своята интернет страница и подлага на обществено обсъждане проекта за наредбата.

Б) НА РЕГИОНАЛНО НИВО

Общините Пазарджик, Пещера, Септември, Велинград, Ракитово, Брацигово, Белово, Лесичово и Батак, съвместно и в изпълнение на чл.52 ал. 6 от ЗУО разработват настоящата Регионална програма за управление на отпадъците, в която ясно се разграничават съвместните им задължения, както и задълженията на всяка от общините по отделно.

Отговорност на кметовете на общините е да:

1. осигурят съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. организират събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
3. организират почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. организират събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
5. организират разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
6. организират дейностите по разделно събиране на масово разпространени

отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;

7. организират разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
8. осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
9. организират почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12;
10. организират осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
11. организират поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община
12. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.
13. закриване и рекултивация на излезли от експлоатация депа и нерегламентирани сметища

В обхвата на РСУО влизат задълженията за:

1. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
2. изпълнението на решенията по чл. 26, ал. 1 от ЗУО на общото събрание на регионалните сдружения по чл.24, ал. 1 от ЗУО и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
3. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
4. Провеждане на обществени поръчки за избор на доставчици и изпълнители по изграждането на елементите на РСУО;
5. Провеждане на процедури по избор на оператор/и на РСУО;
6. утвърждаване на единна цена за третиране на отпадъка, постъпил в РСУО;
7. Приемане на инвестиционна програма за развитието на РСУО;
8. Определяне на реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на РСУО (общините, членове на РСУО);
9. Определяне на цените и сключване на Договори с външни ползватели;
10. Осъществяване на контрола на експлоатацията на РСУО и дейността на избрания

оператор.

Ежегодно се изготвят отчети за напредъка по изпълнението на мерките от Програмата за управление на отпадъците, които показват, че голяма част от тях са изпълнени, а други – в процес на изпълнение.

Настоящата нова Програма се изготвя във връзка с изтичането на програмния период на програмата 2016-2020г., настъпилите промени в законодателството и влезли в сила нови стратегически документи по отношение на управлението на отпадъците, което определя и необходимостта от нейното актуализиране.

Основни изводи и препоръки

✓ На европейско ниво е прието ново обширно и много амбициозно законодателство в сектора на управление на отпадъците, основаващо се изцяло на стратегическите и политически документи за „кръгова икономика“ и „нулеви отпадъци“;

✓ Очаква се в следващите пет години ЕК да направи допълнителни проучвания и е възможно въвеждане на нови още по-амбициозни законодателни изисквания относно хранителните отпадъци, отпадъците от текстил, отпадъците от строителство и др.;

✓ Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство;

✓ Въведени са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци;

✓ През последните години европейските стратегически документи предлагат преход отекологосъобразно управление на отпадъците като ключов фактор за опазване на околната среда и човешкото здраве, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и включването им в икономическия цикъл, основан на „кръгова икономика“. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве;

✓ Властите на местно, регионално и национално равнище са тези, които спомагат за осъществяването на прехода към кръгова икономика. Целта е да се осигури най-подходящата нормативна уредба за изграждането на кръгова икономика на единния пазар, да се дадат ясни сигнали на икономическите оператори и обществото като цяло за начина, като се определят дългосрочни цели относно отпадъците и се предприемат конкретни,широкообхватни и амбициозни действия;

✓ Националните програми с финансиране от ЕС за новия програмен период 2021-2028г. следва да бъдат в синхрон с европейските политически и стратегически документи, по- конкретно относно „кръговата икономика“, както и националните стратегически документи, определящи визията за развитие на България. Чрез действията на равнище ЕС ще се стимулират инвестициите, ще се задълбочи единният пазар и ще се създадат благоприятни условия за иновациите и за участието на всички заинтересовани страни;

✓ Законодателните предложения относно отпадъците съдържат дългосрочни цели за намаляване на депонирането и за по-добра подготвеност за повторното използване и рециклирането на основни потоци от отпадъци, като битовите отпадъци и отпадъците от опаковки. Целите следва да помогнат за постепенно преминаване към най-добри практики по предотвратяване образуването на отпадъците и да насърчат регионалните звена към предприемане на действия за набавяне на необходимите инвестиции в управлението на отпадъците, с цел усъвършенстване и надграждане на съществуващата инфраструктура;

✓ Въведените промени насърчават възможностите за поправка, осъвременяване, по- дълготрайно използване и рециклиране на продуктите, когато това е целесъобразно и като вземат предвид особеностите на различните продуктови групи. Държавата и органите на регионално и местно ниво играят важна роля за насърчаването на повторното използване и поправката.

3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на територията на общините – членове на сдружението в Регион Пазарджик

В анализа е засегната общинската нормативна уредба на всички общини членове на сдружението в регион Пазарджик. Анализирани са нормативните документи в областта на управление на отпадъците на общинско ниво. Целта на анализа е да се посочат отговори на следните въпроси:

☞ Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците;

☞ Местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания на ЗУО;

☞ Разработени ли са общински програмни документи, които да отразяват националните програмни документи за управление на отпадъците и да съдържат съответни мерки;

☞ Какви са основните изводи и препоръки от направения анализ.

3.1. Анализ на общинската нормативна рамка

Във връзка с изпълнение на изискванията поставените в ЗУО, Общините са разработили следните нормативни документи, в които са регламентирани правата и задълженията както на местните власти, така и на физическите и юридически лица, определени са условията и реда за управление на отпадъците на територията на общините от регион Пазарджик.

„Наредба за определяне условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоразградими, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на

община Пазарджик", съответстваща на новите законови изисквания. Същата е приета с Решение № 144/ 30.07.2014 год., взето с Протокол № 9 на Общински съвет Пазарджик.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Батак на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Община Батак няма разработена наредба. Необходимо е изготвянето ѝ при съобразяване със спецификата на общината.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Белово на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – община Белово има изготвена и приета наредба за управление на отпадъците, съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО, приета с Решение на Обс №737/31.10.2014г.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Брацигово на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Настоящата наредба е приета на заседание на Общински съвет – Брацигово с Решение № 531 /24.04.2014г.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Велинград на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Велинград Наредбата е приета с Решение № 430 от 17.12.2009 година от Общински съвет Велинград и влиза в сила 10 дни след обнародването ѝ в средствата за масово осведомяване, интернет страницата на общината и/или по друг подходящ начин, за разгласяване на населението на община Велинград. Наредбата е изменена с Решение №78/29.03.18г.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Лесичово на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Настоящата Наредба е приета с решение № 521/31.10.2013 г. от заседание на Общински съвет – Лесичово по Протокол № 43/31.10.2013 г., на основание чл. 22 от Закона за управление на отпадъците и чл. 21, ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и влиза в сила от 04.11.2013 година.

Наредба за управление на отпадъците на Община Пещера - Наредбата е приета с Решение № 402/29.07.2013г. на Общински съвет – Пещера

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Ракитово на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Наредбата е приета с Решение № 638/24.07.2018г. на Общински съвет – Ракитово.

Наредба за дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Септември на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците – Наредбата е приета на сесия на Общински съвет – Септември Решение № 1246 от 24.04.2019год.

Общинските наредби са разработени по чл.22 от Закона за управление на отпадъците. Те са основен нормативен акт на общинско ниво за прилагане на действащото законодателство, програмни документи и политики в сектора „Управление на отпадъците". С тях се уреждат реда и условията за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, както и обществените отношения, свързани с поддържане на чистотата и опазването компонентите на околната среда на територията на Регион Пазарджик. Подробно са обхванати условията, реда и начина, по които се

извършва управлението на всички видове отпадъци, генерирани на територията на от общините в Район Пазарджик. Изпълнението на регламентираните разпоредби е задължение на всички граждани, фирми и други организации, пребиваващи или осъществяващи дейност на териториалните граници на общините, както и за всички лица, които временно пребивават на територията на Регион Пазарджик. Действащите в общините наредби трябва да отговарят на съществените изисквания за съдържание, произтичащи от ЗУО.

С Наредбата на всяка една община се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса за битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица, както и реда и срока за тяхното събиране на територията на Общините от регион Пазарджик. Такса битови отпадъци е разгледана в Глава II, Раздел I на Наредбата. Съгласно чл.14, ал.1 такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и заподдържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща разходите за всяка от гореспоменатите услуги поотделно. Размерът на таксата се определя вгодишен размер в левове за всяко населено място, описани в чл. 16б на Наредбата.

Таксата се плаща на две равни вноски в срокове до 30 юни и до 31 октомври на годината, за която е дължима. Лицата не ползващи услугата през една календарна година, се освобождават от задължението да заплащат съответната такса за този период. Освобождаването от заплащане на таксата става въз основа на мотивирано писмено заявление на лицето до отдел „МДТ".

Когато до края на предходната година Общинският съвет не е определил размер на таксата за битови отпадъци за текущата година, таксата се събира на база действащия размер към 31 декември на предходната година.

Такса битови отпадъци е подробно разгледана в анализ - Икономически инструменти в сектора на управление на отпадъците. Настъпилите промени в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), разгледани в анализа, водят до промени целящи правилно определяне на таксата за битови отпадъци, реално въвеждане на принципа „замърсителят плаща", както и въвеждане на единна методология за определяне на разходите, които формират таксата за битови отпадъци. Съгласно законодателството, количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от водещата, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането ѝ. Основите за определяне на размера натаксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме са съгласно чл. 67, ал.8 от Закона за местните данъци и такси. Общинският съвет може да приеме различниоснови за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи.

Основни изводи и препоръки

На основата на направените анализи на националната и общинската нормативна рамка

и програмни документи в областта на управлението на отпадъците, могат да се направят следните основни изводи:

✓ Общинските власти имат ангажимент да разработват и прилагат програмни документи на местно ниво за управление на отпадъците, които трябва да бъдат актуализирани, съгласно изискванията на новото законодателство;

✓ Въведените общински нормативни уредби на общините отговарят на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в сектор „Управление на отпадъците“. Наред с нормативните промени в законодателството по отношение на сектор управление на отпадъците, общината трябва навременно да отразява нормативните промени в местната нормативна уредба и в нормативните си документи, съобразно местните условия и възникващи потребности в общината;

✓ Наредбите за управление на отпадъците на територията на Общините от Регион Пазарджик трябва да бъдат разработени съгласно изискванията на действащата в страната национална нормативна уредба. С нея са определени условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането набитови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на всяка една от общините, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси. Наредбите трябва ясно да детайлизират правата и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, учрежденията и организациите, при чиято дейност се образуват отпадъци. Трябва да бъдат поставени конкретни задължения и забрани свързани с управлението на отпадъците на територията на общината. За ефикасно управление на дейностите по отпадъците е необходимо периодично изменение и допълване на Наредбите за управление на отпадъците на територията на Общините в Регион Пазарджик, съобразно изискванията и задълженията на националното законодателство;

✓ Общините от Регион Пазарджик изготвят периодични отчети за изпълнение на програмните документи, които е препоръчително да се публикуват на интернет страницата на съответната община съгласно чл. 52, ал. 7 от Закона за управление на отпадъците;

✓ Съгласно промените в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) е необходимо Общинските съвети да приемат основите за изчисляване размера на такса битови отпадъци за всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ с Наредбата по чл. 9 от ЗМДТ (Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги);

✓ Съгласно направената оценка, основните изводи са, че Общините в Регион Пазарджик успяват да приложат изискванията на нормативната уредба в своята дейност. За някои от изискванията са необходими време и ресурси за осъществяването им, като за целта са заложени различни мерки и дейности, както в настоящата програма, така и в местните нормативни документи.

По отношение на изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл.19 от

ЗУО,могат да се посочат следните изводи:

✓ Общините, които имат задължения за изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки - хартия, пластмаса, стъкло и метал, са сключили Договори с „Екопак България“ АД и „Еко Булпак-България“ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали. В тази връзка при тях е организирано събирането и транспортирането на хартия, всякакви изделия от пластмаса, найлон, стъклени опаковки (буркани, бутилки), дървени щайги и др., както от търговски обекти и административни сгради, така и от физически лица, директно от домовете, чрез предварително подадена заявка за услугата;

✓ За организиране на разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата на територията на общините в Регион Пазарджик, част от тях са сключени Договори с фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци. Въведено е разделно събиране, чрез сключени Договори за сътрудничество на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); за организиране на дейности по събиране, транспортиране, съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), както и за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) и за предаване на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти на територията на общините от Регион Пазарджик. Общините осъществяват постоянен контрол, относно разделното събиране на специфичните потоци масово разпространени отпадъци и при констатиране на нарушения съставя санкции;

✓ Като инвестиционна мярка в Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, която е една от програмите, които са неразделна част от Националния план за управление на отпадъците, е **изграждането на общински площадки** за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата и други генератори на битови отпадъци за общините (Пазарджик, Велинград, Пещера, Ракитово, Септември). Тази мярка ще подпомага разделното събиране, рециклиране и безопасно третиране на битовите отпадъци от домакинствата, като например едрогабаритни отпадъци от бита, от ремонтната дейност на домакинствата и други видове битови отпадъци. Останалите общини от Регион Пазарджик да предприемат действия за сключване на Договори с фирми за последващо третиране на строителни отпадъци за тяхното предаване от ремонтната дейност на домакинствата, както и за осигуряване на мобилен контейнер (център) за събиране и извозванена отпадъци образувани от бита;

✓ В изпълнение на изискванията по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО, е добре общините от Регион Пазарджик да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на едрогабаритни отпадъци и то за общините (Пазарджик, Велинград, Пещера, Ракитово, Септември), тъй като осигуряването на такива площадки е ангажимент на кмета на общината, с населени места над 10 000жители;

✓ Добре би било на територията на малките населени места от Регион Пазарджик да се осигури възможност на населението за безвъзмездно предаване на разделно събрани опасни отпадъци от бита в мобилни центрове за разделно събиране на отпадъци

от домакинствата или чрез организиране на кампании. По този начин населението от Общините ще могат да предават безвъзмездно: хартия и картон; пластмаса; стъкло; метал; флуоресцинтни тръби и други отпадъци, съдържащи живак, акумулатори, батерии, боя, перилни и почистващи препарати, лекарства с изтекъл срок на годност, опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества, текстил и др.;

4. Анализ на дейността на Регионалното сдружение по управление на отпадъците

Един от подходите за ефективно управление на отпадъците, позволяващо постигане на целите и изпълнение на мерките за кръгова икономика е между-общинско сътрудничество по осигуряване и организация на услугите по отношение на отпадъците на регионален принцип.

Общините, включени във всеки от регионите в Националния план за управление на отпадъците, създават **Регионална система за управление на отпадъците**, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци. Основната цел на Регионалната система за управление на отпадъците е да постигне ефективно събиране, транспортиране и третиране на отпадъците, съобразно изискванията на чл. 6, ал. 1 и изпълнение на задълженията по чл. 19, чрез участие на общините при минимизирани разходи. Общините - членове на Регионалното сдружение, определят собствеността на Регионалното депо и/или друго съоръжение за третиране на отпадъците, която може да бъде:

1. на общината, която е собственик на терена или има учредено право на строеж върху определения за изграждане терен;
2. съсобственост на общините - членове на сдружението;
3. съсобственост между финансиращия частен партньор и общината - собственик натерена, и/или общините - членове на сдружението;
4. собственост на финансиращия частен партньор за съоръженията за подготовка преди оползотворяване или обезвреждане и оползотворяване на отпадъците.

Общините, включени във всеки от регионите в Националния план за управление на отпадъците, създават по реда на ЗУО **Регионално сдружение**. Общинският съвет на съответната община приема решение за участие в Регионалното сдружение, копие от което се изпраща на кмета на общината, на чиято територия се предвижда изграждането или са разположени съоръжения за третиране на отпадъците. Общинският съвет на община от регион в Националния план за управление на отпадъците може да приеме решение за присъединяването ѝ към сдружение на общини от друг регион, при условие, че не сеосуетява създаването или функционирането на Регионалното сдружение или регионалната система за управление на отпадъците в собствения ѝ регион, след представяне на положителни становища на двете регионални сдружения и на РИОСВ.

4.1. Структура (състав и ръководство) на регионалното сдружение

Членове на Регионалното сдружение могат да бъдат само общини, като една община може да участва само в едно регионално сдружение. Регионалното сдружение възниква от датата на неговото първо Общо събрание, протоколът от което се изпраща на

Министъра на околната среда и водите и на съответния Областен управител. Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на съоръжението за третиране на отпадъци, или която има учредено право на строеж. Ключовата цел на регионалното сдружение е да се създаде субект, който да има устойчив институционален капацитет и управление на Регионалната система за управление на отпадъците. Органи на управление на Регионалното сдружение са Общото събрание и Председателят на сдружението. Сдружението няма за цел да формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации.

Общото събрание на Регионалното сдружение се състои от кметовете на участващите в него общини. Общото събрание на сдружението се свиква от неговия председател веднъжна 6 месеца или по искане на кмета на участващите в сдружението общини или от областния управител. Ако съответният регион в Националния план за управление на отпадъците, попада на територията на две или повече области - техните областни управители, участват в общото събрание на регионалното сдружение без право на глас. Свикването на Общо събрание става чрез писмена покана с дневен ред до кметовете на общините и Областния управител, копие от която се изпраща на Министъра на околната среда и водите. Общото събрание се провежда, ако на него присъстват кметовете на всички общини, членове на регионалното сдружение или ако присъстват най-малко две трети от кметовете и те представляват най-малко две трети от жителите на всички общини - членове на регионалното сдружение.

За проведените заседания на Общото събрание се съставят протоколи, които се подписватот неговия председател и от присъстващите кметове. Решенията на Общото събрание са неразделна част от протоколите, които се публикуват на страниците в интернет на общините, включени в Регионално сдружение, в срок от една седмица след провеждане на заседанието и се изпращат на Министъра на околната среда и водите и на съответния Областен управител. Решенията на Общото събрание подлежат на обжалване само от заинтересованите общини по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Община, която не изпълни решение на Общото събрание в определения ѝ за това срок, отговаря за нанесените вреди и пропуснатите ползи на членовете на Регионалното сдружение.

Председателят на Регионалното сдружение се избира измежду кметовете на участващите в него общини за срок, съвпадащ с мандата му като кмет. Председателят на сдружението участва в гласуванията на Общото събрание наравно с останалите кметове на общини.

4.2. Дейност на регионалното сдружение

Регионалното сдружение за управление на отпадъците, осъществява дейността си при спазване на:

- ✓ йерархия на управление на отпадъците;
- ✓ принципа за равнопоставеност;
- ✓ принципа на свободно сдружаване и взаимен интерес на общините, като не могат дасе запазват привилегии за учредителите;

- ✓ принципа на прозрачност и отговорност.

Общините - членове на Регионалното сдружение, определят собствеността на Регионалнотодепо и/или друго съоръжение за третиране на отпадъците, която може да бъде:

1. на общината, която е собственик на терена или има учредено право на строеж върху определения за изграждане терен;
2. съсобственост на общините - членове на сдружението;
3. съсобственост между финансиращия частен партньор и общината - собственик на терена, и/или общините - членове на сдружението;
4. собственост на финансиращия частен партньор за съоръженията за подготовка преди оползотворяване или обезвреждане и оползотворяване на отпадъците.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на Регионално сдружение, като правото на финансиране не се прилага в случаите, когато съответният регион се състои от една община. Община, която откаже да участва, предизвика забавяне, осуети създаването или функционирането на Регионално сдружение и/или на Регионална система за управление на отпадъците, заплаща вредите и пропуснатите ползи на останалите общини от съответния регион. Цената за третиране на тон отпадък, постъпил в Регионалната система за управление на отпадъците, е еднаква за всички членове на Регионалното сдружение и в нея не може да бъде калкулирана печалба засдруженията. Община, неучастваща в регионалната система за управление на отпадъците, може да ползва същата или друга такава при условия и цени, определени от съответното регионално сдружение.

С приемане на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) през 2012г. се въвеждат редица нови задължения в областта на разделното събиране на отпадъците и поетапното постигане на целите по рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, описани в действащитеподзаконови нормативни актове в областта на разделното събиране на отпадъците, произтичащи от ЗУО.

Добрата организация на дейността на РСУО е основен фактор за постигане на целите от общините за оползотворяване и рециклиране на отпадъците, тъй като съгласно ЗУО целите са регионални, изпълняват се съвместно от общините, които разпределят задълженията сиза изпълнение на тези цели.

Цялостната система за управление на битовите отпадъци включва ефикасна система за събиране, ефикасна система за сортиране и подходящо проследяване на потоците от отпадъци, активно участие на гражданите и предприятията, инфраструктура, адаптирана към конкретния състав на отпадъците и добре изградена система за финансиране.

4.3. Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Пазарджик

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, общините, включени във всеки от регионите, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Целта на сдружението е ефективно събиране, транспортиране и третиране на отпадъците, съобразно изискванията на чл. 6 ал. 1 и гарантиране изпълнението на задълженията по чл. 19 от Закона за управление на отпадъците.

„Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Пазарджик“ е учредено по реда на Закона за управление на отпадъците на събрание. Регионалното сдружение за управление на отпадъците РСУО – регион Пазарджик осигурява пред инвестиционните проучвания, планирането и реализацията на съоръженията и системите за третиране на отпадъците, генерирани от общините в регион Пазарджик.

В обхвата на регионалната система за управление на отпадъците Пазарджик влизат общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември и представлява комплексен обект, включващ: „Регионалното депо за неопасни отпадъци за Регион Пазарджик“, в землището на с. Алеко Константиново, Община Пазарджик. Строителството на регионалното депо е завършено през 2017г. и същата година е издадено разрешение за ползване. Депото е въведено в експлоатация на 30.11.2017 г. Финансираното на проекта за строителство на клетка 1 от „Регионално депо за неопасни отпадъци за Регион Пазарджик“, е осигурено по ПУДООС.

„Регионалното депо за неопасни отпадъци за Регион Пазарджик-Клетка 1“, е в землището на с. Алеко Константиново, Община Пазарджик и се намира в имот № 000723 с ЕКАТТЕ 00254, в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик, област Пазарджик. Имотите са собственост на Община Пазарджик, с обща площ от 145.504 дка и начин на трайно ползване „депо за отпадъци”. Собственик на всички сгради в имот № 000723 , землище с. Алеко Константиново, е Община Пазарджик която е и оператор на регионалното депо. За Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември има действащо Комплексно разрешително № 509-Н0-И0-А0/2015г., влязло в сила на 31.03.2015г., и актуализирано през 2021 г. Притежател на разрешителното е Община Пазарджик. Експлоатацията на депото се извършва съгласно условията посочени в издаденото Комплексно разрешително. Съгласно същото Регионалната система за управление на отпадъците за общините в Регион Пазарджик, включва:

- ✓ Депо за отпадъци – Клетка № 1 с капацитет 590 327 t;
- ✓ Инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци, генерирани от общините - Батак, Брацигово, Белово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември, на площадка, попадаща в имот № 000723 с ЕКАТТЕ 00254, в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик, област Пазарджик. В същата са обособени зони за сепарация на отпадъците и зона за стабилизиране на остатъчната и подситова фракция (биоразградимата фракция);
- ✓ Инсталация за компостиране на зелените и/или биоразградими отпадъци от общините – Брацигово, Батак, Лесичово, Пещера и Пазарджик, на площадка, попадаща в имот № 000723 с ЕКАТТЕ 00254, в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик, област Пазарджик. Приемат се отпадъци от поддържане на зелени площи, кастрене на дървестни и храстовидни видове, растителни отпадъци от кухни и заведения. При приемането на отпадъците се извършва входящ контрол, както и запис на отпадъка по съответния код, количество и направление. След приемането отпадъка се подлага на обработка и по съответната технология се зареждат компостни редове и производство на

компост.

Инсталации за компостиране на зелените отпадъци на Регионалното сдружения извън Регионално депо за неопасни отпадъци Регион Пазарджик изградени по процедура № BG16M1OP002-2.002 - „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общини: Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември“, която включва:

- ✓ Изграждане на инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Септември, Белово и Лесичово, с. Алеко Константиново, обл. Пазарджик, общ. Пазарджик, част от УПИ – I, Поземлен имот 00254.70.15, м. БАИРА, стар номер 000723, Заповед за одобрение на КККР №РД-18-151/01.08.2017 г. на Изпълнителен Директор на АГКК;
- ✓ Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, генерирани на територията на общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово, с. Алеко Константиново, обл. Пазарджик, общ. Пазарджик, част от УПИ – I, Поземлен имот 00254.70.15, м. БАИРА, стар номер 000723, Заповед за одобрение на КККР №РД-18-151/01.08.2017 г. на Изпълнителен Директор на АГКК;
- ✓ Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци с капацитет 2000 т/г от община Белово, която е изградена в местност „Вучата могила“, землище с. Дъбравите, ЕКАТТЕ 24414, Община Белово и изграждане на инсталация за компостиране и вътрешноплощадкова техническа инфраструктура на територията на община Септември.

Община Пазарджик отговаря за управлението, експлоатацията и поддържането на „Регионално депо за неопасни отпадъци за Регион Пазарджик“ и за инсталацията за предварително третиране и инсталацията за компостиране на територията на с. Алеко Константиново. Има сключен договор между Община Пазарджик и избрания изпълнител.

Като съществен фактор за спазване на изискванията на ЗУО и за осъществяване на контрола по управление на отпадъците е сътрудничеството на общините с други контролни органи, с които се осъществява постоянна координация и взаимодействие - РИОСВ, РЗИ, РПУ на МВР и Пътна полиция. Операторът на депото има задължение да осигурява достъп до РСУО на оправомощени представители на Общините от сдружението и контролните държавни органи (МОСВ, РИОСВ и др.) за осъществяване на проверка и контрол върху извършваните дейности. По този повод операторът на Регионалното депо се задължава да осигури присъствието на негов представител, както и да осигурява достъп до помещения, преглед на документи, свързани с изпълнението на възложените дейности.

С доп. и изм. на Закона за управление на отпадъците в сила от 05.03.2021г. са регламентирани нови цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци и намаляване количеството на депонираните битови отпадъци, с което българското законодателство отговаря на поставените изисквания в европейските директиви. Във всеки от регионите за управление на отпадъците, системите за разделно

събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели, съгласно чл.31, ал.1:

- т. 3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 5. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 6. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по- малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Целите по чл. 31, ал. 1, т. 3 за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци се постигат поетапно, като след 31 декември2020 г. нарастват всяка година с по 1 на сто, както следва:

1. 31 декември 2021 г. - 51 на сто;
2. 31 декември 2022 г. - 52 на сто;
3. 31 декември 2023 г. - 53 на сто;
4. 31 декември 2024 г. - 54 на сто;
5. 31 декември 2025 г. - 55 на сто.

Министърът на околната среда и водите може да отложи постигането на целта по чл. 31, ал.1, т. 3 до 2040 г., като минимално допустимото изпълнение се намалява до 50 на сто за 2025г., 55 на сто за 2030 г. и 60 на сто за 2035 г. В такъв случаи министърът на околната среда и водите нотифицира Европейската комисия в следните срокове: съответно до 31 декември 2022 г., до 31 декември 2027 г. и до 31 декември 2032 г., като прилага план за изпълнение.

За постигане на поставените цели е необходимо кметовете на общините, участващи в Регионално сдружение за управление на отпадъците да изпълняват задълженията си по чл.19, ал.3, т.6 от ЗУО за разделното събиране на битови отпадъци на територията на съответната община на най-малко следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. Системите за разделно събиране на четирите потока отпадъци, могатда бъдат осъществени от общините, чрез:

- сключване на Договори с организации по оползотворяване на отпадъци;
- сключване на Договори с други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, за извършване на дейности с отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на Закона за опазване на околната среда.В хипотезата на *„други лица“* притежаващи съответния разрешителен документ, за дейности с отпадъци на територията на общината, с които кметът може да сключи Договор, попадат също и общински предприятия или общинско търговско дружество по смисъла на чл. 52, ал.1 от

Закона за общинската собственост.

При определяне обхвата на системата следва да се има предвид, че системите за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло (чл. 19, ал. 3, т.6) и за разделно събиране на отпадъци от опаковки *задължително включват всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и курортните населени места* (чл. 33, ал.1 от ЗУО). Целите за обхванато население се постигат от организациите по оползотворяване в съответствие с представляваните от тях количества опаковки и от кметове на общини в случаите по чл. 26, ал. 1, т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъцитеот опаковки.

Съгласно чл.31, ал.3 от ЗУО, във всеки от регионите за управление на отпадъците, целите се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл.26, ал. 1, т. 6 от ЗУО. Законът за управление на отпадъците въвежда нови изисквания към управление на битовите отпадъци с цел намаляване количествата на депонираните отпадъци. Тези цели както и постигането на целите за рециклиране и подготовка за повторна употреба не биха могли да бъдат постигнати без внедряване на нови елементи в инфраструктурата за управление на отпадъците. Предвид това, като друга мярка за постигане на целите може да се посочи необходимостта от обособяване на безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. Препоръчително е усилията на Общините от сдружението да се насочат към доразвиване на системите за разделно събиране за осигуряване на максимална степен на рециклиране на отпадъците и за постигане на целите на регионално ниво, както и съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба. Общините от Регион Пазарджик изпълняват ангажиментите си втази насока, като са организирали разделното събиране на всички потоци масово разпространени отпадъци. Предприети са действия за разделното събиране на отпадъцитеот обувки и текстил. Сключени са допълнителни Договори за разделно събиране на отпадъците от опаковки и отпадъчни материали, както и за строителни, и обемни отпадъци. От 2020г. е организирано разделното събиране на опасните отпадъци от домакинствата с въвеждане в експлоатация на мобилен център за разделно събиране на отпадъци. Информация за предприетите действия от общините по отношение на разделното събиране на отпадъците е представена в Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците.

Регионалните сдружения трябва да представят на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) годишен отчет за изтеклата календарна година. Годишните отчети за предходната календарна година се представят ежегодно до 10 март на текущата година чрез Национална информационна система за отпадъци (НИСО). Поради това постоянният обмен на информация и близкото сътрудничество между общините в едно сдружение е от особена важност за предоставяне на качествена и достоверна информация относно количествата отпадъци (битови, строителни биоразградими), предадени за повторна употреба, рециклиране или обезвреждане. В случай на необходимост от коригиране на информацията от годишните отчети се предоставя коригиран годишен отчет чрез НИСО в срок до 31 март на годината, следваща отчетната година. След изтичане на срока, лицата не могат да извършват промяна на предоставените данни.

Основни изводи и препоръки

✓ В изпълнение на регионалния принцип за управление на отпадъците в Регионално сдружение на общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово и Септември;

✓ Регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците в регион Пазарджик е създадено в съответствие с изискванията на ЗУО. Като водеща община, която да възлага обществени поръчки за избор на доставчици и изпълнители по изграждането на елементите на регионалната система за управление на отпадъците, както и представителността на общините в комисиите за провеждане на обществени поръчки е определена Община Пазарджик;

✓ Осигурено е организационно и ресурсно обезпечаване на дейностите по управление на отпадъци в обхвата на регионалната система за управление на отпадъците. Дейностите за третиране на отпадъците, постъпили на територията на регионалното депо се извършват, съгласно издаден разрешителен документ по реда на чл.35 от ЗУО – действащо Комплексноразрешително № 509-Н0-И0-А0/2015г., влязло в сила на 31.03.2015г. Притежател на разрешителното е Община Пазарджик;Съгласно чл. 31, ал. 4 от закона за управление на отпадъците, във всеки от регионите, определени с Националния план за управление на отпадъците, целите се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 от ЗУО. Съгласно Заповед №139/15.06.2020г. на директора на ИАОС, общините в РСУО Пазарджик не изпълняват поставените цели по чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО за календарната 2018г. Със Заповед №185/22.07.2020г. на директорът на ИАОС, като неизпълнени целите по чл.31, ал.1, т.2 от ЗУО за 2018г. са посочени общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера и Септември. С въвеждане на инсталациите за компостиране и предварително третиране на отпадъците в експлоатация, всичките 7 общини **постигат изпълнение на целите на чл. 31 т. 1 и т. 2 от ЗУО**. На основание чл. 27 от Наредба №7 от 2013 г. са издадени **Заповеди от Директора на РИОСВ – гр. Пазарджик за намаляване на размера на отчисленията по чл. 20, ал.1, т. 1 от Наредбата дължими от общините за тон депониран отпадък**. Със заповедите, издадени от директора на РИОСВ-Пазарджик, е дадено съгласие за намаляване размера на отчисленията по чл.20, ал.1 от наредбата, както следва:

- ⇨ с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране;
- ⇨ с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци.

Тези критерии се отчитат независимо един от друг, което представлява **цялостно намаление (освобождаване) от отчисленията по чл.64 от ЗУО**. Очакванията са, че общините, участващи в РСУО от регион Пазарджик, постигат целите по чл.31 от ЗУО през 2021 г. и 2022 г., но за тези години все още не са публикувани заповеди на Изпълнителния директор на ИАОС. Последните заповеди на ИАОС са № 164/22.06.2022 г. и № 165/23.06.2022 г., като същите са за 2019 г.

✓ Активността на участие на общините в заседанията на Общите събрания на РСУО е висока, като почти всички общини участват редовно в заседанията. Наблюдава се висока степен на единомислие на общините при вземането на решения от РСУО;

✓ На регионалното депо генерираните от общините смесени битови отпадъци преминават през инсталация за предварително третиране (битовите отпадъци генерирани от общините Батак, Брацигово, Белово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември), включваща зони за сепарация на отпадъците и зона за стабилизиране на остатъчната и подситова фракция (биоразградимата фракция). Разделно събраните зелени отпадъци от общините – Брацигово, Батак, Лесичово, Пещера и Пазарджик се третират в инсталация за компостиране;

✓ Предприети са действия за надграждане на регионалната система и изграждане на допълнителни инсталации за предварително третиране на смесени битови отпадъци, генерирани от населението на територията на общините Велинград и Ракитово (сепариращи инсталации), както и инсталации за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци в общините Белово, Септември, Велинград и Ракитово; Към момента инсталациите са изградени и въведени в експлоатация.

✓ За постигане на заложените нови регионални цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци е препоръчително доразвиване на системите за разделно събиране; провеждане на разяснителни и образователни кампании за ползата от разделно събиране на отпадъци; включване на домашно компостиране, където е приложимо; въвеждане отново на пунктовете за изкупуване на основните отпадъци подходящи за рециклиране (стъкло, пластмаса и хартия) в малките населени места; изграждане на центрове за повторна употреба, поправка иподготовка за повторна употреба.

5. Анализ на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство

Анализът следва да даде отговор на следните основни въпроси:

☞ Изпълняват ли се в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета в сфератана управление на отпадъците съгласно нормативните актове; кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината; ясно ли саразграничени функциите между отделните звена;

☞ Какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, и натяхната техническа и информационна обезпеченост;

☞ Кои са основните препоръки за оптимизиране на функциите и организационното структуриране на администрацията с цел подобряване на капацитета.

5.1. Анализ на функциите на общината за управление на отпадъците

Организационната дейност и функционалните задължения на административните звена в общинските администрации на общините в Регион Пазарджик са регламентирани в „Устройствените правилници на общинската администрация“.

Кметът на съответната община организира управлението на дейностите по отпадъците,

образувани на нейната територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и общинската Наредба по чл.22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Под прякото подчинение на Кмета на общината са всички кметове и кметски наместници в общината, както и общинските заместник кметовете.

Основна цел на всяка общината в сектор управление на отпадъците е да предоставя качествени услуги за населението и бизнеса на територията си, в съответствие с компетенциите, възложени й в нормативната уредба. За постигане на целта всяка от общините прилага комбинация от няколко подхода за организация и финансиране на дейностите, свързани със събиране, съхраняване, транспортиране и третиране на отпадъците:

1. чрез структурни звена на общинската администрация и отдели към кметствата;
2. чрез публично-частно партньорство с организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци;
3. чрез възлагане на обществена поръчка по Закона за обществени поръчки.

Община **Пазарджик** е възложила дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци на фирма „БРОКС” ООД, избрана по Закона за обществени поръчки /ЗОП/, съгласно сключен Договор № 1859/15.12.2003г. и на фирма „Омега интерклинър” АД, съгласно Договор № 99-ЗОП-2/01.02.2021г. Източник на финансиране на услугата е общинският бюджет.

Организацията по събирането и транспортирането на битовите отпадъци от населените места в община **Брацигово** се осъществява от „Комунал сервиз” ООД, съгласно Договор № Д-37/21.02.2022г. Фирмата е избрана по ЗОП.

Сметосъбирането и сметоизвозването на община **Септември** се извършва въз основа на сключен Договор с фирма „М и В транс” ЕООД. Организираното сметосъбиране и сметоизвозване се организира във всички населени места на територията на община Септември.

Общините Белово, Батак и Лесичово също избират фирмите за сметосъбиране и сметоизвозване по ЗОП.

Всяка година кметовете и кметските наместници изпращат предложения, за границите на районите, в които ще се извършва организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Въз основа на постъпилите предложения в срок до 30 октомври на предходната година се изготвят проекти на заповеди за определяне границите на районите в които ще се извършва организирано сметосъбиране и сметоизвозване, вида на предлаганите услуги и честотата на сметоизвозване. Заповедта се издава от Кмета на общината и се обявява публично. Общините определят размер на такса битови отпадъци въз основа на годишна план - сметка за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

В обобщен вид, функциите за управление на отпадъците могат да се групират в следните направления на компетентност:

- ✓ функции по политиката за отпадъците - разработване на общински програмни и нормативни документи;
- ✓ функции по предоставяне на услуги - дейности по събиране и третиране на отпадъците, разработване на годишни бюджети и определяне на годишните такси за предоставяне на услугата;
- ✓ функции по наблюдение и контрол – извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи;
- ✓ функции за привличане на обществеността - обществени консултации, информационно-образователни дейности

5.1.1. Общински политики за отпадъците

За политиката и контрола по управление на отпадъците в Общините от Район Пазарджик са отговорни назначените експерт към Общинската администрация, която има задължения да упражнява непрекъснат контрол върху дейностите по управление на отпадъците, сметосъбирането и сметоизвозването на образуваните отпадъци, системата за разделно събиране на отпадъците, извършват се проверки по сигнали и жалби на граждани, свързани с околната среда, упражнява се контрол върху дейностите по обслужване на контейнерите за отпадъци спазване на графици за извозване и за метене на улици и площади, следене за цялостното изпълнение на ангажиментите, които са възложени на фирмите, чрез Договор, информиранена обществеността за дейности и мероприятия свързани с отпадъците, изготвяне и обобщаване на различни планове, програми, справки и др. свързани с горепосочените дейности.

Основните функции по отношение управление на отпадъците и опазване на околната среда на общинско ниво са:

- Осигуряването и синхронизирането между местната, националната и европейската политика в областта на опазване на околната среда;
- Организирането, разработването, актуализацията и осъществяване на контрол по изпълнениетона общинските програми за опазване на околната среда, управление на отпадъците и др.;
- Планиране на необходимите средства за извършване на дейностите по управление наотпадъците на територията на Общините и контролираното им разходването, съгласно одобрената План сметка от Общинския съвет;
- Подпомагане организацията и провеждането на процедури по ОВОС, ЕО и комплекснирazрешителни за обекти и дейности на територията на Общините;
- Съдействие при организирането на процедури за възлагане на обществени поръчки по Закона за обществени поръчки, чийто обекти са свързани с устойчиво развитие, екология и опазване на колоната среда;
- Организиране поддържането на база данни за компонентите на околната среда и информиране на обществеността за замърсяването на околната среда;
- Организиране разработването и прилагането на местни нормативни документи в сферата на опазване на околната среда;
- Организиране на експертната дейност на Общините за опазване на околната среда, в т.ч. подготовка на становища, участие в експертни екологични съвети,

общински и междуведомствени комисии, обществени обсъждания на ДОВОС.

Кметът на Общината организира и контролира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и Общинската Наредба по чл.22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане. В „Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците“ подробно са описани правомощията и задълженията на общините за управление на отпадъците.

Наредбите на територията на Общините от Регион Пазарджик които касаят дейностите по отпадъците са:

- ✓ Наредба за управление на отпадъците на територията на съответната община;
- ✓ Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги натериторията на съответната община;

В правомощията на Общинските съвети е да допълват и актуализират общинската нормативна уредба касаеща управлението на отпадъците на територията на общината, съгласно изискванията и промените на националното законодателство.

5.1.2. Дейности, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци.

Услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци във всички населени места и транспортирането им до „Регионално депо за неопасни отпадъци за регион Пазарджик.“ се извършва от дружества, избрани след проведена процедура по реда на Закона за обществени поръчки. Възлагането е извършено след сключването на Договори и включва услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на твърдите битови отпадъци, генерирани от жилищни и нежилищни имоти в Общините (с граници на обслужваните райони и честота на сметоизвозване, определени с ежегодна Заповед на кмета на общината, съгласно чл.63, ал.2 от Закона за местните данъци и такси), до регионалното депо.

Общините от региона прилагат следните подходи за организация и финансиране на дейностите, свързани със събиране, съхраняване, транспортиране и третиране на отпадъците, а именно:

- ✓ чрез структурни звена на общинската администрация, чиито ангажименти се определят с „Устройствени правилници на общинската администрация“;
- ✓ чрез сключване на Договори с*:*
    - избрани изпълнители за събиране и транспортиране на битови отпадъци, разполагане и поддръжка на съдовете за битови отпадъци; зимно и лятно почистване на улици и други места на територията на общината;
    - избрани изпълнители за събиране на строителните отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата;
    - избран изпълнител за предоставяне на услуги със строителна техника по почистване на локални замърсявания и/или нерегламентирани сметища;

- ✓ чрез публично-частно партньорство:

  ☞ с организации за извършване на дейности по събиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на масово разпространени отпадъци (МРО) и за отпадъци от опаковки и отпадъчни материали (хартия, картон, стъкло, метали и пластмаса).

Анализът на създадената структурна организация показва, че Общините от Регион Пазарджик прилагат всички разрешени от закона методи за извършване на тази група дейности. С цел оптимизиране на системите за управление на масово разпространените потоци отпадъци, общината е извела от административната структура функции за тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и третиране, чрез възлагане на външни изпълнители на част от правомощията, във връзка с предоставяне на услугите на база сключени Договори.

5.1.3. Финансово обезпечаване - разработване на годишни бюджети и определяне на такси зауправление на отпадъците

Основна функция за разработване на годишния бюджет и определяне на таксите за управление на отпадъците имат финансовите Дирекции към Общините от Специализираната администрация, като осъществява връзката с ръководството и другите звена в общината. Дирекцията извършва:

- В областта на ***бюджета*** - организира и координира съставянето на проект на бюджет на общината за съответната година и тригодишна прогноза; оказва методична помощ по разработването и изпълнението на бюджета на всички бюджетни дейности в общината; изготвя месечни, тримесечни и годишни отчети за касово изпълнение на бюджета, както годишния отчет за изпълнението и приключването на общинския бюджет и др.;
- В областта на ***финансово-счетоводните дейности*** - изготвя обобщени счетоводни отчети за изпълнение на бюджета и осъществява контрол за правилното разходване на средствата, съгласно утвърдения бюджет; извършва счетоводното отчитане на приходите и разходите на общинския бюджет; събира приходите от наеми и продажби на общинска собственост и таксите, в съответствие с разпоредбите на нормативната уредба и др.;
- В областта на ***местните приходи от данъци и такси***, който организира изготвянетои изпращането на съобщенията до задължените лица за дължимите суми; предприема дейности за принудително събиране на дължимите данъци и такси от неизправни длъжници; извършва дейности, свързани с прилагането на административно – наказателната отговорност по Закона за местните данъци и такси.

За определяне на размера такса битови отпадъци, се прилагат разпоредбите на чл.66, от Законаза местните данъци и такси (ЗМДТ). Ежегодно се разработва предложение за размер на такса битови отпадъци въз основа на годишна план-сметка за извършваните от общината услуги по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране, третиране на битовите отпадъци в съоръжения и

инсталации и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината. План-сметка за всички относими за календарната година разходи на общината за извършване на дейности по предоставяне на по - горе описаните услуги се изготвя по образец и се одобрява с решение на Общинския съвет. В срок до 31 октомври на предходната година, съгласно разпоредбите на чл.63, ал.2 от ЗМДТ (обн. ДВ., бр.117/1997г), се изготвя заповед за определяне границите на районите, в които ще се извършва организирано сметосъбиране и сметоизвозване, вида на предлаганите услуги и честотата на сметоизвозване за предстоящата година. Заповедта се издава от Кмета на общината и се обявява публично до 31 октомври на предходната година.

5.2. Анализ на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъците

Анализът на човешките ресурси разглежда количествени и качествени характеристики на персонала, натоварен с функции за управление на отпадъците. Количествените характеристики включват брой служители, пряко отговорни за управление на отпадъците и брой служители, изпълняващи различни функции свързани с управление на отпадъците, както и оценка достатъчни ли са за изпълнение на функциите в пълен обхват. Чрез качествените характеристики се изследва наличие или липса на мерки за повишаване на квалификацията чрез обучение; практики и проблеми с набирането, назначаването и задържането на необходимите кадри; оценка за бъдещите потребности в краткосрочна и средносрочна перспектива.

С въвеждането на регионалните системи и регионалните структури за управление на отпадъците се налага да се прецени разпределението на функциите и задачите между общинската администрация и регионалните структури и въз основа на това да се обоснове необходимостта от допълнителен персонал, обучението и квалификацията му, осигуряване на подходяща техника и оборудване.

В последните години МОСВ е разработило и РИОСВ прилагат правила и инструкции за осъществяване на инспекции и контрол, съобразени с общоевропейските изисквания за инспекции в областта на околната среда. Най-важните фактори за подобряване на контрола по управление на общината са провеждане на обучения предвид интензивно сменящото се законодателство. Обученията подпомагат, както развитието на съответния експерт в областта, така и натрупването на опит и обмен на контакти и информация с други експерти от други общини и/или институции.

В Общините от регион Пазарджик пряко отговорни по въпросите, свързани с управление на отпадъците, са служителите от съответните административни звена в общината.

В общинската администрация с управлението на отпадъците основно са ангажирани:

- ✓ Кмет на съответната Община;
- ✓ Ресорните Заместник-кметовете на Общината;
- ✓ Началник отдели и експерти от административните звена в Общината.

Разпределението на отговорностите на всеки един служител е описано подробно в длъжностната му характеристика. Служителите имат необходимата квалификация и професионалния опит за извършване на дейности по управление на отпадъци и нужните познания за заемане на съответната длъжност. Направеното проучване показва, че с дейността по осъществяване на контрол в сектора управление на отпадъците в общините

от Регион Пазарджик са ангажирани по един служител или най много двама служители.

Община Пазарджик:

В Община Пазарджик функции, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на Дирекция „Строителство, транспорт и околна среда". Във връзка с финансовото, правното, административното и друго обезпечаване на политиката за управление на отпадъците функции са възложени на дирекции от Общата администрация. Подлежащите на контрол обекти, от страна на общинска администрация и по специално на Дирекция „Строителство, транспорт и околна среда", намиращи се на територията на Община Пазарджик са всички населени места на територията на общината, във връзка с организираното сметосъбиране и сметоизвозване и терени извън регулация (пътища, речни корита и предотвратяване на нерегламентирани замърсявания).

Общият брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики са общо трима служители от Дирекция „Строителство, транспорт и околна среда".

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозването на битовите отпадъци, генерирани от населението на общината, както и тези поддържащи чистотата на обществените територии, като механизирано миене и механизирано и ръчно метене, са възложени на „Омега Интерклинър" АД на територията на 28 села и „Брокс" ООД гр. Пазарджик за предоставяне на концесия за извършване на дейността по поддържане на чистотата и третиране на битовите отпадъци на гр. Пазарджик и селата Ивайло, Мокрище и Главиница.

Оценката е че възложения персонал е достатъчен за изпълнение на възложените функции.

Община Батак

В община Батак, административната структура за управление на отпадъците е общинската администрация на гр. Батак, в която общия брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики са 5 служители, а служителите, отговорни само за управление на отпадъците – 2. Функциите по сметосъбиране и сметоизвозване са възложени фирма „ЕКО ХИДРО 90 ООД" гр. Пазарджик

Община Белово

В община Белово, функциите по управление на отпадъците са възложени на трима служители към общинската администрация.

Община Брацигово

В община Брацигово общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците е Дирекция „Специализирана администрация„. Общ брой на служителите, отговорни само за управление на отпадъците – гл. експерт „Екология, здравеопазване и социални дейности" и гл. специалист звено „Чистота".

Община Велинград

В Община Велинград функциите, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на Дирекция „ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА ТУРИЗЪМ И РЕКЛАМА".

Функциите по управление на отпадъци са възложени на един главен специалист към Дирекция „ИПТР" – община Велинград.

Община Велинград предоставя услугите по организирано събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци чрез възлагане по реда на ЗОП. Дейностите са възложени на фирма „КМД" ЕООД.

Услугите включват:

- Събиране и транспортиране на отпадъците;
- Метене и периодично миене на улиците;
- Измиване и дезинфекция на използваните съдове съгласно утвърден график;
- Почистване измиване и дезинфекция на сметоизвозващите автомобили преди да напуснат общинското/регионалното депо и след приключване на работния ден;
- Почистване на териториите около контейнерите след обслужване на съдовете;
- Поддържане на чистотата на местата за обществено ползване.

Община Лесичово

В община Лесичово административната структура в общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците е „Специализирана администрация", в която общия брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики е осем души.

Функциите за управление на отпадъци са възложени на зам. кмет по икономическото развитие на община Лесичово и на един главен експерт отдел „РРУПП", дирекция „СА".

Функциите по сметосъбиране и сметоизвозване са възложени „Екотрансфактор" ООД, гр. Пловдив.

Община Пещера:

В община Пещера дейностите по управление на отпадъците на местно ниво се осъществява чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет - Пещера, имащи отношение към темата с отпадъците.

Изпълнението и координирането на дейностите по управление на отпадъците се извършва от еколога на Община Пещера, който съгласува всички процеси, проекти и проблеми с Кмета на общината.

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване са възложени на ОП" Чистота и поддържане на общинска инфраструктура"

Община Ракитово

В Устройствения правилник на общинска администрация Ракитово не са разписани достатъчно подробно функциите относно управление на отпадъците на територията на общината. Към настоящия момент функциите, свързани както с управление на отпадъците, така и с други политики по опазването на околната среда, са в компетенциите на един главен експерт екология и опазване на околната среда.

Услугите по сметосъбиране и сметоизвозване за територията на община Ракитово се извършват от общинското звено „Чистота", което обхваща 100% от населените места и

населението в общината. При определената честота на извозване на смесените битови отпадъци, наличната сметосъбираща техника и съдове към момента са достатъчни за регулярното обслужване на населението.

- **Община Септември**

В Община Септември функции, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на Дирекция „Строителство, транспорт и околна среда".

Общият брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики свързани с опазване на околната среда, са осем служители от общинската администрация, като отговорен само за управление на отпадъците е един главен експерт.

По отношение на дейностите по сметосъбирането и сметоизвозването на територията на общината се извършва от ДЗЗД „Консорциум Сметопочистване Септември".

Таблица 32: Брой служители ангажирани с контролни функции

Общини	**Пазарджик**	**Белово**	**Брацигово**	**Батак**	**Лесичово**	**Септември**	**Пещера**	**Велинград**	**Ракитово**
Брой служители, които осъществяват контрол единствено в сектора на отпадъците *(в т.ч. изпълнение на Договори с външни изпълнители, контрол за изпълнение на общинската наредба за управление на отпадъците и др.)*	Трима служители	Трима служители	Двама служители	Пет служители	Осем служители	Осем служители	Един еколог	Един служител	Един служител
Брой служители, които осъществяват контрол както по управление на отпадъците, така и по изпълнение на други изисквания на закони иобщински наредби	Десет служители	Трима служители	Двама служители	Двама служители	Осем служители	Осем служители	Един еколог	Един служител	Един служител

Най важните фактори за подобряване на контрола по управление на отпадъците от страна на общините от регион Пазарджик са провеждане на обучения, предвид интензивно сменящото се законодателство. Обученията подпомагат, както развитието на съответния експерт в областта, така и натрупването на опит и обмен на контакти и информация с други експерти от други общини и/или институции. Общините полагат непрекъснати усилия за повишаване капацитета на служителите по отношение на действащата нормативна уредба, прилагането ѝ на практика и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците. Експерти от общините членуват в асоциацията на еколозите на общините в България (АСЕКОБ). Асоциацията подпомага с повишаване на професионалната класификация и обществения статус на специалистите по околна среда, работещи в сферата на местното самоуправление и подпомага общините при изпълнение на техните задължения по опазване и възпроизводство на околната среда.

По отношение на материално-техническата и информационната обезпеченост, служителите разполагат с добра техническа база. Осигурени са необходимите помещения, офис оборудване и техника за изпълнение на дейностите и услугите в областта на отпадъците. В резултат от работата на общинската администрация и упражнявания контрол, стриктно се спазват графиците за събирането и извозването на битовите отпадъци до регионалното депо, редовно се извършва метенето и почистването на улиците на територията на общината, съгласно разработените планове.

Основни изводи и препоръки

✓ Не във всички общини от регион Пазарджик има административно звено, което е отговорно **единствено** за управление на отпадъците. Тази дейност се осъществява от служители в отдели, отговарящи за опазване на околната среда и други общински политики;

✓ Функциите на структурните звена в общините и специализираната администрация осигуряват в голяма степен възложените с нормативната уредба правомощия. Функциите на отделните дирекции са разписани в Устройствения правилник на общинската администрация. Не се наблюдават смесване и дублиране на функции между основнитезвена, като за дадена дейност по отпадъците всяко звено има ясно формулирани функции за нейното изпълнение, което е предпоставка за добра координация между отделните звена;

✓ По отношение на събиране, транспортиране, оползотворяване и третиране на отпадъците, Общините от Регион Пазарджик обезпечават изпълнението на функциите, чрез възлагане на външни изпълнители;

✓ Материално-техническата и информационната обезпеченост на служителите с функции за управление на отпадъците в общинските администрации на общините е добра. За служителите са осигурени помещения в сградата на общината, офис оборудване и служебен автомобил за осъществяване на контролната дейност;

✓ Квалификацията на служителите в общините и специализираната администрация

с функции за управление на отпадъците е добра. За повишаване и поддържане на административния капацитет е необходимо провеждане на периодични обучения на служителите в т. ч. участие в семинари/работни срещи по управление на битовите отпадъци с акцент върху управление на биоразградимите отпадъци в т.ч. хранителни отпадъци, рециклируеми битови и строителни отпадъци, прилагане на добри практики по разделно събиране, рециклиране и предотвратяване на отпадъците;

✓ Необходимо е общините от Район Пазарджик да изготвят годишен план и годишен отчет за контролната дейност по отпадъците, които да се одобрят от ръководството на съответната община, а резултатите от контролната дейност да се публикуват периодично на интернет страницата заосведомяване на обществеността;

✓ ЗУО регламентира също видовете контрол, минималната честота на контролните проверки и актовете, които се съставят от контролните органи. Контролните органи, в т.ч. кметът на общината, директорите на РЗИ и РИОСВ, министърът на околната среда и водитеизвършват проверки по документи и/или проверки на място, съобразно своята компетентност. Националното законодателство ясно разграничава и регламентира отговорностите на институциите на централно и местно ниво по отношение извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци.

✓ Анализът на функционалните характеристики на структурните звена по Общини показва, чеконтролните правомощия на кметовете от Регион Пазарджик, съобразно изискванията на ЗУО се изпълняват, както относно обхвата, така и относно регламентираните видове контрол и минималната честота на контролните проверки.

6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Анализът се фокусира върху следните въпроси:

☞ Какво е съществуващото състояние по отношение закриването, рекултивацията и последващия мониторинг на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатацияв Регион Пазарджик;

☞ Необходими ли са допълнителни мерки за изпълнение на изискванията на националното законодателство относно депата за отпадъци с преустановена експлоатацияна територията на общината;

☞ Какви са основните изводи и препоръки от анализа.

За целите на анализа е ползвана информация от програми, доклади и отчети на Регион Пазарджик по управление на отпадъците, информация от интернет-страницата на общините, доклади на РИОСВ-Пазарджик, информация от служителите на общинска администрация и др.

6.1. Описание на общинските депа за неопасни отпадъци с преустановена експлоатация или чиято експлоатация ще се преустанови в периода на настоящата програма:

Съгласно Договор №13132/27.11.2019г. за безвъзмездна финансова помощ от ПУДООС за проект „Закриване и рекултивация на съществуващо старо депо за отпадъци на Община **Пазарджик**“. Стартирането на СМР започва с откриване на строителната площадка, а именно - на 12.12.2019 г. Проведена е комисия по Наредба № 26 от 02.10.1996 год. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт. Техническата рекултивация е приключена с Протокол от 08.01.2021 г. Следва биологична рекултивация, която трябва да бъде изпълнена до 2023 г.

В ход е техническата рекултивация на общинското депо на гр. **Батак**, която се очаква да приключи към м. декември 2022г. Закрити са депата за битови отпадъци в с. Фотиново и с. Нова махала. Рекултивацията на сметището в Батак е осъществена, чрез изпълнението на проект "Рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци, находящо се в местността «Ралева къшла» в землището на гр. Батак, неотговарящо на нормативните изисквания и обект на изпълнение на Решение на Съда на Европейския съюз от 16 юли 2015 г. по дело С-145/14", финансиран по ОПОС 2014-2020 г. На 10.06.2022 г. беше сформирана приемателна комисия, съгласно глава четвърта, чл. 23, ал. 1, т. 1 от ППЗОЗЗ и раздел V от Наредба № 26 от 02.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, която състави и подписа Протокол за приемане на техническа рекултивация, след което на 15.06.2022 г. беше подписан и Акт 15 за установяване на годността за приемане на строежа. На 09.08.2022 г. обекта се прие от Държавна приемателна комисия, която състави и подписа Акт 16, а на 10.08.2022 г., беше издадено разрешение за ползване на обекта (за въвеждане в експлоатация). По време на строителството са спазени всички изисквания на нормативната уредба. В рамките на 3 години след осъществяването на проекта, ще се полагат грижи по биологичната рекултивация.

Община Белово е провела процедури по закриване и рекултивация на общинско депо Дъбравите, рекултивацията е приключена на 05.05.2022 г. Предстои да се рекултивира и депо за неопасни отпадъци, намиращо се в съседство на общинското депо, процедурата е в ход, а проекта ще се входира за финансиране до края на 2022 г. в ПУДООС.

Съгласно Договор №Д-34-50/02.06.2020г. за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020г“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на Европейския съюз по процедура чрез директно предоставяне BG16M1OP002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмета на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело С-145/14“ за проект „Рекултивация на депо за ТБО на община **Брацигово** в УПИ I "Депо за неопасни отпадъци", местност Клисурата, в землището на град Брацигово, община Брацигово, област Пазарджик“. Стартирането на СМР започва с откриване на строителната площадка, а именно - на 19.01.2021г. Изпълнението на дейностите е приключило със съставяне на Протокол обр.15 на 14.05.2021г. Проведена е комисия по Наредба № 26 от 02.10.1996 год. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт. Издадена Заповед №ДК-08-ПЗ-74/19.07.21г. за назначаване на държавна приемателна комисия по реда на ЗУТ на

29.07.2021г. Проведена е приемателна комисия по реда на ЗУТ на 29.07.2021г. За обекта е издадено Разрешение за ползване №ДК-07-ПЗ-69/29.07.2021г. Получено е писмо с № РД-017-604- /1/ от 24.03.2022г. от Директора на РИОСВ - гр. Пазарджик с потвърждение за закриване на съществуващо общинско депо за неопасни отпадъци - Брацигово в землището на гр. Брацигово, местност " Клисурата", общ. Брацигово. Извършен е първи етап от биологичната рекултивация, което включва затревяване на рекултивираното депо

След изменение на работния проект за техническа рекултивация на депото на община **Велинград** е издадено Разрешително за строеж, което е влязло в сила на 13.04.2022г. Срокът за изпълнение на дейностите по проекта е възобновен, планираният срок за приключване е до края на месец октомври 2022г.

Закрито и рекултивирано е общинско депо за твърди битови отпадъци на община **Лесичово**, което се намира в землището на с. Лесичово. Техническата рекултивация е приключила с Протокол от 15.01.2020 г. Биологичната рекултивация е приключила с Протокол от 12.09.2022 г.

Техническа рекултивация на общинското депо за твърди битови отпадъци, намиращо се в местността „Кацата", ПИ № 62004.4.284 на територията на гр. Ракитово, **общ. Ракитово** е завършена и приета с акт 15 на 19.06.2020 г. Биологичната рекултивация ще приключи 3 години след техническата.

Между ПУДООС и **Община Пещера** е сключен Договор №13183/13.05.2020г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проект „Рекултивация на съществуващо сметище в имот с идентификатор 56277.3.1289.
До настоящия момент са изпълнени следните дейности:

- За обекта е открита строителна площадка и определена строителна линия и ниво на строежа с Акт обр. 2а от 14.08.2020 г. , съгласно Наредба 3 от 31.07.2003 година и заверена Заповедна книга;
- Завършена е техническа рекултивация с Акт Обр.15 от 18.11.2021 година;
- С Протокол от 25.11.2020 година на комисия назначена със Заповед № 735 /05.11.2020 г. на Кмета на Община Пещера е приет първи етап „Техническа рекултивация" на обект "Рекултивация на съществуващо сметище в имот с идентификатор 56277.3.1289, местност „Луковица", по плана на гр. Пещера , Община Пещера", отговаряща на изискванията на Наредба № 26 от 02.10.1996 год. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт.
- Стартиран е втори етап „Биологична рекултивация" , която се предвижда да бъде изпълнена за срок 3 години.
- С приемо-предавателен протокол №4 от 25.05.2021 година е завършена и приета биологичната рекултивация за първата година, съгласно одобрената проектна документация.
- С приемо-предавателен протокол №5 от 06.06.2022 година е завършена и приета биологичната рекултивация за втората година, съгласно одобрената проектна документация.

Проектните дейности ще приключат сред приемане на биологичната рекултивация за третата година.

Техническа рекултивация на общинско депо за твърди битови отпадъци, намиращо се в

местността „Горни Башали", землището на гр. Ветрен, **общ. Септември** е започнала на 10.07.2020г. и е приключилана на 27.11.2020г. съгласно протокол за приемане на техническа рекултивация от комисия. Биологичната рекултивация е 3 години, като е започнала на 27.11.2020г. и ще приключи на 27.11.2023г.

Съгласно Закона за управление на отпадъците и Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци собственикът на депата, т.е. общините имат задължение да осъществяват поддръжка и след експлоатационни грижи за площадките на депата след тяхното закриване, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в срок не по кратък от 30 години след закриване на депата. Поддръжката и следексплатационните грижи се осъществяват в съответствие с план за контрол и мониторинг съгласно Приложение 3 на цитираната наредба.

Основни изводи и препоръки

✓ Общините от Регион Пазарджик са предприели необходимите действия за закриване и рекултивация на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация на територията си;

✓ Към момента в общините липсват други замърсявания, за които да не са взети мерки по възстановяване на терените. Ежегодно общинските администрации извършват проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. Наблюдателна и контролна дейност на необходимите параметри във връзка с мониторинга на вече рекултивираните депа е необходимо да се извършва от специално обучен за целта персонал;

✓ Да се предприемат мерки за недопускане увреждането и замърсяването на околната среда от стари, замърсени в миналото площадки, както и за образувани нови такива;

✓ В следващия програмен период общините следва да спазват всички предвиждани изисквания и технологии в изготвените проекти и поддържане на постоянен контрол и мониторинг върху дейностите по закриването на общинските депа, както и след това.

7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа „Отговорност на производителя" и „Замърсителят плаща"

Анализът има за цел да очертае основните схеми за управление на отпадъците и прилагането им на местно ниво, както и да изясни налице ли е ефективното прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя" и „Замърсителят плаща".

В България се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги, разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци.

7.1. Същност на принципите „Замърсителят плаща" и „Разширена отговорност на производителя"

Анализът на прилаганите схеми за управление на отпадъците, в т.ч. формите на

управление и възлагане на услугите в разглежданата област, е осъществен през призмата на два основополагащи принципа на европейските и националната екологични политики, в т.ч. и политиките по управление на отпадъците.

Принципът „***Замърсителят плаща***" е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл.191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът „***Разширена отговорност на производителя***" (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителяна продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, предотвратяване на отпадъците и повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително за финансирането на:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, технически издръжливи са, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазар за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

7.2. Анализ на схемите за управление на отпадъците

7.2.1. Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци.

Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи масово разпространени отпадъци) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. В схемата попадат и строителните отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, генерирани от домакинствата и други обекти вмалки количества.

При тази схема задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци иподобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включителноразделното събиране и изхвърляне на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места и за заплащане на разходите за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в съответствие със Закона за местните данъци и такси, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците. Задължените в схемата лица заплащат ежегодна такса за битови отпадъци, в размер определен от Общинския съвет завсяко населено място. При всички общини от район Пазарджик такса битови отпадъци се определя в левове в зависимост от извършваните дейности, с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за извършваните от общината услуги. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци, като препоръчителната основа е на база количество на генерираните отпадъци или други основи различни отданъчната оценка, като напр. на 1 жител. Съгласно НПУО 2021-2028г., поради необходимостта от изграждането на информационна база и административен капацитет на общините, годината на преминаване към прилагането на новите основи за определяне на такса битови отпадъци няколко пъти бе отлагана като към настоящия момент за стартова година е приета 01.01.2022 г.

Другите лица, които участват в схемата, са общините, регионалните сдружения на общини зауправление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци.

В тази схема общините имат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Основните задължения на общините са:

- разработване на общинска наредба и на общинска програма за управление на отпадъците;
- осигуряването на всички елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци в съответствие съсЗУО и наредбите към него;
- закриване и рекултивация на депата за битови отпадъци с преустановена експлоатация;

- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
- оказване на съдействие на ОО за МРО, например чрез определяне на местата за разполагане на контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и на други елементи от системите за събиране на МРО;
- общинските системи за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло, трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места. За тези населени места законът изисква битовите отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, да се събират разделно в съответствие с реда и условията, регламентирани с Наредбите на общините за управление на отпадъците;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпдъци, в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане. Общините са длъжни да осигурят разделно събиране и оползотворяване на цялото количество на образуваните биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община. Кметовете на общините трябва да разработят подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и да го оповестяват на интернет страницата на съответната община и/или информират населението и обхванатите фирми по друг подходящ начин;
- осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др. отпадъци във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. В населените места с районно деление тези площадки следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината. Тези изисквания са нови за общините и целят подобряване на условията за потребителите на услуги за разделно събиране на отпадъцитев населените места и подпомагане на общините за постигане н целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;
- определяне на изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло и създаване и поддържане на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;
- определяне на размера на таксите за услугите, свързани с битовите отпадъци и събирането на приходите от таксите;
- осъществяване на контрол за спазване на изискванията от домакинствата и

другите задължени лица в схемата;

- осъществяване на контрол за изпълнението на Договорите от лицата, на които общината е възложила различни дейности, свързани с изпълнение на услуги по събиране и третиране на битовите отпадъци, за строителството на съоръжения за третиране на битови отпадъци, доставката на машини и съоръжения и др.

Регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците гласуват единна цена за тон депониран отпадък, която е еднаква за всички членове на регионалното сдружение. Общите разходи за услуги за отпадъци се повишават значително във връзка с увеличението на отчисленията за тон депониран отпадък. Независимо от допълнителните дейности, които могат да бъдат въведени с регионалната система, в бъдеще направените в тази връзка разходи ще се компенсират от цялостното намаляване на количеството отпадъци, които се транспортират за крайно обезвреждане на депо, както и от реализацията на разделно събраните оползотворими компоненти.

7.2.2. Схема за Разширена отговорност на производителя (РОП) относно 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО)

Схема за разширена отговорност на производителя, означава набор от мерки, предприети с цел да гарантират, че производителите на продукти носят финансова отговорност или финансова и оперативна отговорност за управлението на отпадъците, като етап от жизнения цикъл на продукта след превръщането му в отпадък. В схемата за Разширена отговорност на производителя (РОП) поетапно са включени следните масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки - от 2004 г.;
- Отпадъци от ИУМПС - от 2005 г.;
- Отпадъци от ИУЕЕО - от 2006 г.;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти - от 2006 г.;
- Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори - от 2006 г.;
- Отпадъци от гуми - от 2011 г.

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъде включен и този отпадъчен поток. Режимите на разширена отговорност на производителя на национално равнище могат също така да подпомогнат финансирането на действия за намаляване на отпадъците от пластмаси. Целенасочени схеми за депозит може да спомогнат за намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и да насърчат рециклирането.

При тази схема за „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) лицата, пускащи на пазара продукти, които след тяхната употреба се превръщат в МРО, са задължените по схемата лица и носят отговорност за тяхното последващо събиране и рециклиране, в съответствие с изискванията на ЗУО и специфичните наредби за всеки вид МРО.

РОП може да се осъществи по два начина от задължените лица:

1. чрез колективна система, представлявана от организация за оползотворяване (ОО) насъответните МРО;
2. индивидуално от задълженото лице (конкретна фирма), което пуска на пазара

МРО.

Законодателството предоставя възможност на задължените в схемата лица да заплатят продуктова екотакса в държавен екологичен фонд – ПУДООС, вместо да реализират отговорността си чрез колективна система или индивидуално изпълнение. Продуктовата екотакса е нарастваща в годините от въвеждането на схемата и много по-висока от реалнитеразходи за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. Поради това тази възможност не е предпочитана от задължените по схемата лица. Все пак, тази възможност е оставена за задължените лица, в случай че пусканите на пазара количества от даден продукт са малки, или пък инцидентни и реализирането на РОП чрез колективна система или индивидуално изпълнение би представлявала голямо административно затруднение за задължените лица. Следва да се отбележи, че приходите от продуктовите екотакси се изразходват за подобряване на дейностите на общините с отпадъци, национални информационни кампании в областта на отпадъците, но не са пряко свързани с рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

В Българското законодателство прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. На местно ниво може дасе извършва контрол за спазване разпоредбите на Общинските наредби за управление на отпадъците и оказване на административна помощ за спазване на законодателството. Чрез принципа „разширена отговорност на производителя” се цели производителите на продуктислед употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци да носят отговорност и за тяхното последващо събиране и рециклиране. Най-често отговорността по събирането на тези отпадъци и предаването им за третиране/рециклиране е чрез възлагане на организации по оползотворяване (ОО). Общините от своя страна сключват Договори за сътрудничество с организациите по оползотворяване и подпомагане на дейността им за организирано събиране на тези отпадъци от домакинствата. Домакинствата и различните организации, предприятия и институции, които в резултат на употребата на продукти образуват МРО, са длъжни да спазват правилата за разделно събиране и да изхвърлятотпадъците на определените за това места.

При схемата за „Разширена отговорност на производителя“ финансирането на системите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на МРО се осъществява от фирмите – задължените лица в схемата, които пускат на пазара стоки, които след тяхната употреба се превръщат в МРО. В крайна сметка, това са част от производствените разходи на фирмите –задължени лица в схемата и представляват елемент от цената на съответния продукт.

Изброените по-долу инструменти често се оценяват като успешни в насърчаването на разделното събиране в Европа, в това число разделно събиране от граждани при източника. Чрез разширената отговорност на производителя се прехвърля финансовата и/или оперативна отговорност за управлението на отпадъци от общините към производителите на стоки. С разширената отговорност на производителя се допринася за по- доброто разделяне и рециклиране, като се осигуряват подходяща инфраструктура

и необходимата комуникация и чрез финансиране на нетните разходи за извършване на услуга за събиранеи допълнително третиране съгласно йерархията на отпадъците, както и чрез повишаване на осведомеността.

Разширената отговорност на производителя е показала своите предимства при рециклиране на много потоци от отпадъци като опаковки, електроника, батерии и превозни средства. В членове 8 и 8а от Рамковата директива за отпадъците, преработена през 2018 г., са посочениобщите принципи, които трябва да се следват при изпълнението на схемите за разширената отговорност на производителя. Важна характеристика е модулацията на такси, плащани от производителите в зависимост от критериите за устойчивост, като се взимат предвид например устойчивостта, възможността за поправка, повторна употреба и рециклиране или наличието на опасни вещества на техните продукти. В случая с опасните продукти от домакинствата чрез „екомодулация“ може да се подкрепят подобрения на равнището на проектирането на продукта, за да се намалят опасните му характеристики (качествена превенция), да се увеличи (количествена) превенцията на отпадъци, неговата пригодност за рециклиране и възможност за повторна употреба.

Съгласно схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ от домакинствата се изисква да плащат, когато изхвърлят смесен отпадък. Това обикновено се прилага чрез етикетирани торби за отпадъци, които трябва да се набавят предварително, или чрез улични контейнери, които се отключват само след като ползвателят се е идентифицирал със собствена карта. Изключително важно е смесените отпадъци да бъдат сравнително скъпи, а потоците за рециклиране и други потоци от отпадък, който е разделен, да бъдат изхвърляни (почти) безплатно. По този начин се дава ясен стимул за разделяне на отпадъците при източника. По смисъла на силата на финансовите стимули схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ се е доказала като ефективен инструмент за увеличаване на разделното събиране при източника. Схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ обикновено работи чрез регистрирани торби или кофи за отпадъци, обозначени с баркод. За жилищните сгради и изключително гъсто населените райони могат да бъдат използвани (подземни) обществени контейнери, които се отварят автоматично след заплащане или идентификация с карта.

Данъците и таксите за депониране и изгаряне не засягат пряко гражданите, но чрез тях се насърчават общините и операторите по управление на отпадъци да подобряват ефективността на разделянето, събирането и рециклирането на отпадъци в техния район. С тези данъци и такси се спомага за включването на външните разходи от изхвърляне (емисиина въглероден диоксид и метан, замърсяване на въздуха и подпочвени води) и външните ползи от рециклиране (икономия на енергия, намаляване на влиянието върху околната среда и здравето от извличането на непокътнати ресурси).

При система за обратно изкупуване, потребителят заплаща депозит, когато купува продукт като бутилирана напитка и му възстановяват сумата, когато връща бутилката. Системата обикновено се прилага за опаковки на напитки, но също така съществува за продукти, които могат да бъдат върнати, като газови бутилки за готвене на открито. Заради финансовия стимул чрез системите за обратно изкупуване се отбелязва почти незабавно увеличение в рециклирането. От гореспоменатите инструменти първите три (разширената отговорност на производителя, схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ и данъци за депониране и изгаряне) се считат за ключови икономически

инструменти за насърчаване на прилагането на йерархия на отпадъците, както е посочено в приложение IVa от Рамковата директива за отпадъците.

7.2.3. Отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци чрез пряко заплащане на услугите по извозването и третирането им

При тази схема производителят на определени продукти и стоки или доставчикът на даденауслуга е задълженото лице и носи отговорност за съхраняване, транспортиране и третиране на отпадъците, генерирани при производството на съответните стоки и услуги, в съответствие с нормативните изисквания. Отговорността е както за осигуряване на цялостната логистика на дейностите по управление на образуваните отпадъци, така и за финансирането на тези дейности.

Потоците отпадъци, за които се прилага тази схема в страната са: производствени отпадъци, включително производствени опасни отпадъци; болнични отпадъци; ПСБ/ПСТ; утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количествапо критерии, определени в ЗУО).

Производителите и доставчиците на стоки и услуги могат да организират отговорността си относно образуваните при дейността им отпадъци:

- в собствени инсталации и съоръжения, за което трябва да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС, и/или
- да сключват писмен Договор с лица, които имат право да извършват тези дейности с отпадъци в съответствие със ЗУО и ЗООС (т.е. да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС).

Схемата не предполага ситуация, при която се създава монополното положение. Всяко лице, което желае и/или е длъжно и отговаря на изискванията на законите, получава от компетентните национални органи разрешително или регистрационен документ по ЗУОили комплексно разрешително по ЗООС за дейности с отпадъци, съответно за инсталации за отпадъци. Произнасянето на компетентните административни органи подлежи на обжалване чрез съдебната система по общия правов ред, установен на национално ниво. Производителите на стоки и услуги, които образуват отпадъци при тяхното производство имат свободата да избират на кое лице, притежаващо право по ЗУО или ЗООС да възложат третирането на отпадъците си, когато не ги третират в собствени инсталации.

Всички лица в схемата са включени в публични регистри:

- Във всяка РИОСВ е създаден регистър на лицата, които подлежат на инспекции и контрол по всяка от наредбите към ЗУО;
- ИАОС поддържа регистри на лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци; регистър на търговците и брокерите на отпадъци; регистър на депата за отпадъци и регистър на инсталациите за преработка на отпадъци;
- МОСВ поддържа регистри на лицата с комплексно разрешително по ЗООС и

регистърна лицата с рециклиращи съоръжения по потоци отпадъци.

Лицата, с които фирмите производители на стоки и услуги са сключили Договори за транспортиране и/или третиране на отпадъците им, които са следващи притежатели на отпадъците, имат същите отговорности, както лицата, които с писмен Договор са им предали отпадъците.

Тази схема е типичен пример за пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“. Цените на услугите, свързани със съхранение, транспортиране и третиране на отпадъци се формират изцяло на пазарен принцип при наличната конкуренция на национално ниво, в рамките на ЕС и Световната търговска организация (СТО).

Генераторите на ОСР на територията на общината също организират сами и финансират съхранението, извозването и последващото оползотворяване и/или обезвреждане на строителните отпадъци. Генераторите на ОСР организират сами транспортирането на строителните отпадъци до депо или инсталация за третиране (с изключение на строителнитеотпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количествапо критерии, определени в ЗУО, които попадат в задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация).

7.2.4. Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират утайки от ПСОВ, в резултат на отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води.

Схемата се прилага за отпадъците – утайки от ПСОВ, генерирани в резултат от отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води от домакинствата и от други източници –юридически лица.

При тази схема лицата, които ползват услугите по отвеждане и пречистване на отпадъчните води, в т.ч. и третиране на утайките от ПСОВ, в съответствие с принципа „Замърсителят плаща” заплащат пълните разходи за тези услуги. Задължените в схемата лица заплащат услугите чрез такса за отвеждане и пречистване на отпадъчните им води, в т.ч. и за третиране на утайките, която се изчислява на основата на количеството доведени и отведени отпадъчни води и разходите за дейността. Таксите се определят от оператора на ВиК системите на територията на общината и се регулират, и утвърждават от независим национален регулатор – Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР), поради естествения монопол на тази услуга. Гражданите имат право на участие при обсъждането от КЕВР на цените на ВиК услугите. Освен това при ползване на външни услуги, свързани с третиране на утайките от ПСОВ на населени места, ВиК операторите са длъжни да избират изпълнители по реда на европейското и съответното национално законодателство за обществени поръчки.

Основни изводи и препоръки

✓ Прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението

на контейнерите за разделно събиране на МРО. Към схемата за 6-те групи МРО, с огледновите европейски цели и изисквания по отношение на текстилните отпадъци за 2025г. е необходимо да бъде включен и този отпадъчен поток;

✓ Различна е ситуацията при Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци. В тази схема общинитеимат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Другите лица, които участват в схемата са регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци. Задължени лица по схемата са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса-битови отпадъци, с приходите, от която се финансира функционирането на схемата;

✓ На територията на всички общини от Район Пазарджик функционират и се доразвиват дейностите, подпомагани от общините на принципа „разширена отговорност на производителя“, чрез организация по отношение на разделното събиране на видовете масово разпространени отпадъци, за които всяка община има ангажименти, произтичащи от националното законодателство;

✓ Необходимо е общините от Район Пазарджик да фокусират усилия за пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща” за строителните отпадъци от домакинствата;

✓ Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“ и не стимулира предотвратяването и оползотворяването на отпадъците;

✓ Анализът на въведените схеми за управление на отпадъците показва, че не е постигнато пълно, ефективно и адекватно прилагане на принципите „замърсителят плаща“ и „разширена отговорност на производителя“. Прилаганите механизми и икономически инструменти в сектор „отпадъци“ не стимулират в достатъчна степен предотвратяването, оползотворяването и рециклирането.

8. Анализ на инфраструктурата за управление и технически възможности за третиране на отпадъци

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците е ключов анализ, който трябва да отговори на следните въпроси:

☞ Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общините на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти;

☞ Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на

съответната община от Регион Пазарджик и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти;

☞ Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, в т.ч. по потоци отпадъци;

☞ Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия.

В обхвата на настоящия анализ ще бъдат анализирани инфраструктурата на битови отпадъци и инсталации, биоразградими отпадъци и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ. Управлениетона тези потоци са от компетенциите на Общините в Район Пазарджик. Ще бъде анализирана и инфраструктурата за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване, тъй като управлението, макар и на малка част от този поток отпадъци, съгласно ЗУО, е също от компетенциите на месните власти, а от друга страна общините са генератор на ОСР, вслучаите на качеството си на възложител на строително–монтажни дейности по строителство и разрушаване.

8.1. Анализ на инфраструктурата за битови отпадъци

8.1.1. Основни технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци в РСУО Пазарджик

Анализът на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци дава информация за два основни компонента на инфраструктурата:

1. Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци;
2. Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци. Депо за депониране на битови отпадъци.

Депо за депониране на битови отпадъци

До въвеждането в експлоатация на новото Регионално депо за неопасни отпадъци от регион Пазарджик, Клетка 1“, № 509-Н0/2015 г, общините от Регионалното сдружение на регион Пазарджик са депонирала битовите си отпадъци на общинските си депа. Към момента всички те са с прекратена експлоатация и са минали техническа рекултивация или са в процес на такава.

Общините от РСУО-Пазарджик са извършили съвместни действия за проучвания и разработване на проект за модерна регионална система за управление на отпадъците като комплекс от инсталации и съоръжения за третиране на отпадъците.

В рамките на проект EUROPEAID/117409/D/SV/BG – ИСПА, изпълнението е започнало в началото на 2007г. до 2009 год., по които община Пазарджик е била бенефициент, както и при последвалите актуализации и допълнителни проучвания с оглед новите изисквания, заложени в Механизма за развитие на инфраструктурата за управление на отпадъци с подкрепата на Оперативна програма „Околна среда” 2007-2013 г., са извършени предварителна селекция на възможни алтернативни площадки и проучвания на приоритизирани площадки за изграждане на инфраструктура за третиране и обезвреждане на отпадъците от регион Пазарджик, както и са разработени няколко пред инвестиционни проучвания за обхвата на регионалната система.

Площадка „Алеко Константиново" е предложената площадка за бъдещо регионално депо от предварителните проучвания проведени от COWI и впоследствие утвърдена в пред-инвестиционните проведени от Arcadis/Renco/EPC-KOC. Проектът се реализира на терен, общинска собственост, в землището на с. Алеко Константиново, местност "Баира" Площадката се намира на 12 км южно от град Пазарджик, на 1 км югоизточно от с. Алеко Константиново и около 1,8 км южно от местност „Башиктарски баир". Разглежданата площадка е извън населените места. Функционално общата площ от 348,452 дка на площадка „Алеко Константиново" се разделя на три части, за изграждането на следните инсталации:

1) ***Регионално депо за неопасни отпадъци – Пазарджик.***

Регионалната система за управление на отпадъците в регион Пазарджик обслужва всички населени места от региона. Община Пазарджик е определена като оператор на депото, съгласно проведена процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Избор на оператор за експлоатация, мониторинг и поддръжка на Регионално депо за неопасни отпадъци-Пазарджик, Клетка 1 и съпътстваща инфраструктура".

Площта на Регионално депо за неопасни отпадъци - Пазарджик, е 145 504 m^2, като функционално тази площ се разделя на две части: Входно-изходна зона на Регионалното депо, с КПП, електронна автомобилна везна, съоръжение за измиване на сметоизвозващи автомобили на изход, вътрешно площадков път, административно-битова сграда, паркинг с 4 паркоместа, резервоар за ПП-нужди, изгребна яма, и Основна производствена зона, включваща площта на клетките за депониране на отпадъци – общо около 95 дка, ретензионен басейн за филтрационни води, съоръжения от дренажната система и системата за улавяне и третиране на депониен газ от участъците за депониране, експлоатационен и контролен път. Като първи етап от Регионалното депо е изградена Клетка 1, на която общините от сдружението депонират остатъчните битови отпадъци. Площта на Първа клетка от Регионалното депо е 53,369 m2, общият обем на Първа клетка е 820 000 куб.м., нетният обем за депониране на отпадъци е 687 153 m3, като експлоатационният период е разчетен на 13 г. Депото следва да приема отпадъците от деветте общини – Пазарджик, Белово, Батак, Брацигово, Лесичово, Велинград, Ракитово и Септември и Пещера.

Финансирането на изграждането на първа клетка на депото е осигурено от ПУДООС.

Площадка за разполагане на съоръженията от Регионалния център за рециклиране на отпадъци с отделна входно-изходна зона, включваща:

- ✓ Инсталация за сепариране на полезни компоненти от смесените битови отпадъци, постъпващи от 7 общини от Региона, преди депонирането им. Инсталацията за предварително третиране е изградена и се експлоатира от 01.2021 г. с модул „сепариране" и модул „стабилизиране";
- ✓ Инсталация за компостиране на разделно събрани "зелени" отпадъци от близките общини. Инсталацията за компостиране е изградена и се експлоатира от 01.2021 г..
- ✓ Приемателен център за разделно събрани отпадъци от бита и ЕГО /оборудван с приемателна площ на едрогабаритни отпадъци и опасни отпадъци от бита (батерии и акумулатори, излязло от употреба електрическо и електронно

оборудване, химикали от бита, медикаменти и препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и др./, за който все още не е осигурено финансиране.

- ✓ Инсталация за рециклиране на строителни отпадъци, за която все още не е осигурено финансиране.

<u>Претоварна станция Велинград/Ракитово</u>

Претоварната станция се намира на 42 км от основната площадка на регионалната система в с. Алеко Константиново. Отдалечеността в двете посоки на 84 км от основната площадка е сред основните причини за идентифицираната необходимост от изграждането на претоварната станция. Площадката е с площ 24 дка, разположена в местността „Еленско краище“, землище Ракитово на съседната община Ракитово. За площадката са били предвидени следните основни елементи на претоварната станция, предвидена да обслужва двете общини – Велинград и Ракитово

- *сепарираща инсталация за отделяне на отпадъци за рециклиране и оползотворяване с максимален капацитет 5,8т/ч;*
- *инсталация за претоварване и компактиране на отпадъците след сепариране на полезните компоненти преди извозването им до регионалното депо с. Алеко Константиново;*
- *площадка за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци по открит способ в призми;*
- *обособено място за предаване и съхранение на едрогабаритни отпадъци*
- *приемателен пункт за предаване и временно съхранение на опасни отпадъци от бита.*

Следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България, на територията на Клетка 1 се депонират само тези отпадъци, които **не подлежат** на оползотворяване, рециклиране или повторна употреба. С изградената инфраструктура на депото, в т.ч. инсталациите за сепариране и компостиране се допринася за изпълнение на националната политика за управление на дейностите на отпадъците, чиято основна цел е все по-голям процент от генерираните отпадъци да се рециклират и/или използват повторно и да се намали обемът на отпадъците, които подлежат на депониране.

Инсталация за предварително сепариране и компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци — площадка Алеко Константиново, община Пазарджик.

С изменението на Директива 1999/31/ЕО е въведена цел за намаляване до 10% на депонираните битови отпадъци до 2035 г., която може да бъде отложена с 5 г., при условие, че държавата е постигнала намаление до 25 % към същата година. Същевременно от 2030г. се въвежда ограничение за депониране на битови отпадъци, годни за рециклиране или друго оползотворяване. Намаляване на количествата на депонираните отпадъци е постижимо чрез разделно събиране и сортиране на рециклируеми материали от битовите отпадъци и предаването им за рециклиране или повторна употреба. Когато отпадъците не могат да бъдат предотвратени, нито рециклирани, в повечето случаи оползотворяването на енергийното им съдържание е за

предпочитане пред депонирането, както от гледна точка наоколната среда, така и от икономическа гледна точка. Следователно производството на енергия от отпадъци може да изиграе роля и да създаде полезни взаимодействия с енергийната политика на ЕС и с политиката му относно климата, но трябва да се ръководи от принципите на йерархията на ЕС на отпадъците.

„Предварително третиране" са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им. Предварителното третиране има за целотделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци". Съгласно чл.38., ал.1 от *Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* на депата се приемат предварително третирани отпадъци. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е на причинителите и притежателите им. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща" разходите по предварителното третиране се извършват от лицата, при чиято дейност се образуват. Сепарирането е друга мярка за третирането на отпадъците, преди тяхното депониране. Сепарирането е дейност, която допринася за постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване постъпването им на депото за депониране. Той е известен иработещ метод, който е по-лесно осъществим, като при него отпадъците се разделят ръчно или механично по компоненти и от общият поток битов отпадък се извличат оползотворимите и рециклируеми отпадъци. Останалите след сепарирането отпадъци, които не могат да бъдат използвани се депонират на депо за неопасни отпадъци и/или в съоръжения за термично третиране. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата.

Във връзка с „Проект BG16M1OP002-2.002-0004 за „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общините Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пазарджик, Пещера и Септември, е осигурено ***финансиране от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет па Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.", като за целта е разработен:*** *Работен проект за инсталацията за предварително третиране на смесени битови отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Септември, Белово и Лесичово разработен на основание сключен Договор рег. № 99-ЗОП-33/31.03.2017 год. между Възложителя община Пазарджик и изпълнителя ДЗЗД „ИПТОП 2017" с водещ партньор в обединението „Баугрунд Институт Книрим" ООД, София.*

Инсталацията за предварително третиране се намира в рамките на ПИ 000723 в местността „Баира“ в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик. Компановката на съоръженията на площадката на РЦР „Алеко Константиново" е съобразена с конфигурацията на площадката, преминаващата въздушна електропроводна линия 1 (ВЛ) 110 kV "Дебращица"1 и сервитута й и необходимите площи на база технологични разчети за всички инсталации и съоръжения.

Инсталацията за предварително третиране на смесени битови отпадъци от седемте общини включва два модула - модул „сепариране" и модул „стабилизиране".

Капацитет на модул за сепариране до 43 000 т/год.,

- *Среднодневно дневно количество: 160 т/ден;*
- *Максимално дневно количество: 190 т/ден.*

Капацитет на модул за стабилизиране 14 000 т/год.,

- *Среднодневно дневно количество: 54 т/ден;*
- *Максимално дневно количество: 65 т/ден*

Таблица 33: Входящите количества на отпадъците в инсталацията за предварително третиране по видове

В таблицата са представени входящите количества на отпадъците в инсталацията за предварително третиране по видове

Фракция от отпадъците		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
За предварително третиране	**т/год**	**42899**	**42621**	**42334**	**42047**	**41762**	**41449**	**41139**	**40848**	**40548**	**40270**
Хартия и картон	т/год	4864	4798	4731	4664	4599	4530	4462	4396	4328	4262
Пластмаса	т/год	6224	6180	6136	6091	6047	6000	5953	5909	5863	5820
Стъкло	т/год	2790	2769	2748	2727	2704	2680	2655	2633	2610	2589
Метал	т/год	850	844	837	830	823	816	808	801	794	788
Дърво	т/год	2083	2066	2050	2033	2016	1998	1979	1962	1944	1928
Гума	т/год	640	637	634	631	628	624	621	618	614	611
Текстил и кожа	т/год	2078	2069	2060	2051	2043	2033	2023	2015	2006	1997
Опасни отпадъци	т/год	520	518	515	513	511	508	506	504	502	500
Инертни отпадъци	т/год	11656	11605	11551	11497	11443	11382	11321	11265	11206	11154
Биоразградими отпадъци	т/год	8264	8226	8187	8148	8108	8063	8018	7977	7935	7897
зелени отпадъци	т/год	2930	2908	2885	2862	2841	2816	2792	2769	2745	2723
Други	т/год	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
За стабилизиране - подситова фракция	**т/год**	**13849**	**13759**	**13665**	**13571**	**13479**	**13377**	**13276**	**13181**	**13083**	**12992**

Фракция от отпадъците		**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2037**	**2038**	**2039**	**2040**
За предварително третиране	**т/год**	**39966**	**39657**	**39357**	**39067**	**38766**	**38478**	**38171**	**37877**	**37579**	**37298**
Хартия и картон	т/год	4195	4127	4060	3994	3927	3862	3794	3728	3662	3596
Пластмаса	т/год	5774	5727	5682	5638	5594	5550	5504	5460	5415	5373
Стъкло	т/год	2565	2541	2518	2495	2471	2448	2424	2401	2377	2356
Метал	т/год	780	773	766	758	751	744	736	729	722	715
Дърво	т/год	1910	1892	1874	1857	1839	1822	1803	1786	1768	1751
Гума	т/год	608	604	601	598	595	591	588	585	581	578

Текстил и кожа	т/год	1988	1978	1970	1961	1953	1944	1935	1927	1918	1910
Опасни отпадъци	т/год	497	495	493	491	488	486	484	482	480	478
Инертни отпадъци	т/год	11095	11034	10976	10919	10859	10804	10743	10686	10627	10573
Биоразградими отпадъци	**т**/год	7854	7810	7767	7726	7683	7643	7599	7557	7514	7476
зелени отпадъци	т/год	2700	2675	2651	2629	2606	2584	2560	2537	2514	2491
Други	т/год	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Фракция от отпадъците		**2041**	**2042**	**2043**	**2044**	**2045**	**2046**				
За предварително третиране	**т/год**	**37010**	**36710**	**36406**	**36114**	**35819**	**35521**				
Хартия и картон	т/год	3531	3465	3398	3332	3266	3200				
Пластмаса	т/год	5330	5285	5239	5196	5152	5108				
Стъкло	т/год	2333	2310	2286	2264	2240	2217				
Метал	т/год	708	700	693	686	678	671				
Дърво	т/год	1734	1716	1698	1681	1664	1646				
Гума	т/год	575	572	568	565	562	558				
Текстил и кожа	т/год	1902	1893	1884	1876	1867	1859				
Опасни отпадъци	т/год	476	474	471	469	467	465				
Инертни отпадъци	т/год	10517	10458	10398	10341	10282	10223				
Биоразградими отпадъци	т/год	7435	7392	7349	7308	7265	7224				
зелени отпадъци	т/год	2469	2445	2421	2397	2375	2350				
Други	т/год	0	0	0	0	0	0				
За стабилизиране - подситова фракция	**т/год**	**11926**	**11828**	**11729**	**11633**	**11536**	**11439**				

Модул сепариране е с капацитет 43 000 т/год. смесени битови отпадъци, разположен изцяло в хале стоманена конструкция с площ 1800 м^2, с размери 25 м/72 м. Халето е разделено на две функционални зони, разделени с брандмауер -Приемна зона (зона 1), с площ 600 м^2 и основна производствена зона - зона за сепариране и компактиране на рециклируеми отпадъци и отпадъци за последващо оползотворяване за енергия. Площта на зона 2 е 1200 м^2.

Входът за сметовозните автомобили, доставящи смесени битови отпадъци в приемната зона на халето е от запад, през предвидените на тази фасада ролетни врати, 3,5 м х 5,0 м, два броя. Освен инсталацията за сепариране, в сградата работят различни обслужващи машини - челен товарач, мотокар.

В приемната зона се извършва доставянето на смесените битови отпадъци от сметовозите, разтоварването им на пода на производственото хале, отстраняване на неподходящи за третиране в инсталацията отпадъци - отделяне на едрогабаритни отпадъци (мебели, дюшеци и др.), електрическо и електронно оборудване от доставените отпадъци, както и отстраняване на опасни отпадъци.

Зареждането на сепариращата инсталация е върху подземна транспортна лента в пода на халето.

Към модул „Сепариране" на инсталацията за предварително третиране на смесени битови отпадъци се предвиждат следните производствени и спомагателни участъци:

- Входящ контрол;
- Производствен участък - модул за сепариране;
- Производствен участък - инсталация за балиране на рециклируеми материали (хартия, пластмаси, картон);
- Складова зона - за временно съхранение на сортираните рециклируеми материали и за временно съхранение на отделени при контрола и подготовката на отпадъците опасни отпадъци;
- Площадки за измиване и дезинфекция;
- Гаражи за предвидената механизация;
- Административно-битова сграда, която се използва и от персонала, зает с дейностите компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци и локалната станция пречистване на отпадъчни води.

Производственото хале, гаражите за механизация и складовете са изградени основно като стоманени рамкови конструкции, а обслужващата сграда като едноетажна монолитна стоманобетонна конструкция. Инсталация за сепариране да работи на едносменен режим на работа, при 5-дневна работна седмица и осемчасов работен ден. При предвидените работни скорости на лентите - зареждащата и лентата за ръчно сортиране от 0,2 m/sec. до 0.5 m/sec. производителността на инсталацията за сепариране е от 170 т/ден до 380 т/ден.

Предвидената при сепариращата инсталация преса за балиране на рециклируемите отпадъци има средна производителност 7,5 т/час или максимално дневно 60 тона/ден, което е в съответствие с предвиденото в проекта редуциране на количествата на отпадъците за депониране.

Технологичният процес при сепариране на отпадъците се състои от следните операции:

1. Входящ контрол (доставка и приемане) на отпадъците на площадката на инсталацията, документация, насочване към халето за сепариране или към участъците за депониране;
2. Разтоварване на отпадъците и визуален контрол;
3. Предварително сортиране (в зона разтоварване с цел отделяне на неподходящи за сепарирането отпадъци - например едрогабаритни отпадъци, както и отделяне на опасни отпадъци);
4. Зареждане на сепариращата инсталация - подземна част на зареждаща транспортна лента 1;
5. Отделяне на фракции до 80 мм (пресяване);
6. Отделяне на металите чрез магнитни сепаратори - от фракцията под 80 mm от изнасящата лента към бенкера за подситова фракция и от сортиращата лента след ръчното сортиране;
7. Ръчно сортиране - отделяне на рециклируеми и отпадъци за последващо оползотворяване като гориво от отпадъци;
8. Балиране на рециклируеми материали и отпадъци за последващо оползотворяване като гориво от отпадъци;
9. Временно съхранение на балираните оползотворими материали и други рециклируеми материали;
10. Извозване на остатъчната фракция от отпадъците за депониране;
11. Спомагателни дейности.

В инсталацията постъпват за сепариране и оползотворяване единствено смесени битови отпадъци и подобни на тях отпадъци. Неопасните битови отпадъци постъпват и се разтоварват от камионите - сметовози в приемната зона под навес, където ръчно се отделят едрогабаритните и неспецифични за инсталацията отпадъци, които биха затруднили по - нататъшната й работа. Багер/колесен товарач поема отпадъците и ги натоварва в захранващия бункер с устройство за раздробяване (разкъсване) на торбички. След преминаване през система от сита, потока смесени отпадъци се разделя на фракции:

- ✓ Отпадък с код 19 12 09 – минерали (например пясък, камъни). Фракцията е с размери от 0 до 50mm и ще бъде използвана за запръстяване на клетката;
- ✓ Отпадък с код 19 12 12 - други отпадъци от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11 продължава по транспортьор за по-нататъшно сепариране.

Желязосъдържащите метали в отпадъците се отделят автоматично, докато с ръчно сепариране се отделят големите рециклируеми материали (хартия и картон, текстилни материали, пластмаса и каучук, цветни метали и стъкло). Рециклируемите материали се пускат в бункери за ръчно сепариране и се подават към напълно автоматизирана балираща преса/компактор, с изключение на стъклото, което не се балира. Инсталацията за балиране е създадена с цел намаляване на разходите за транспортиране на рециклируемите материали до мястото за оползотворяването им чрез уплътняване и намаляване обема. Инсталацията за балиране на рециклируемите материали

представлява конвенционална канална балираща преса. Инсталацията се състои от три модула - зареждане, уплътняване, връзване на балите.

При уплътняване на пластмасови бутилки съществува опасност от експандиране на отпадъците след връзване и разпадане на балите, поради което преди балиращата машина е предвидено монтирането на перфоратор за пробиване на бутилките. Перфораторът се използва само при балирането на PET-бутилки. Завързването на балата е изцяло автоматично. С цел гарантиране целостта на балата, инсталацията трябва да е с минимум пет тела за връзване на бали. Пълните контейнери се извозват на клетката за депониране, или се предават за оползотворяване (операция с код R12) въз основа на писмен Договор на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО, за съответната дейност и площадка за отпадъци със съответния код, съгласно Наредба № 2 за класификация на отпадъците

Временно съхранение на опасни и рециклируеми отпадъци:

За временното съхранение на сепарираните оползотворими отпадъци и за отделените при процесите на разтоварване и сортиране на смесените битови отпадъци опасни отпадъци, са предвидени складови площи оразмерени за събиране на десетдневното количество рециклируеми отпадъци, при количество на отпадъците за временно съхранение около 40 $м^3$/ден след уплътняването им в балиращата преса намираща се в ПИ 000723 в местността „Баира" в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик. Складът за временно съхранение представлява общ навес с размери 30 м х 12 м и светла височина 7,0 м. За временното съхранение на опасни отпадъци е предвидено отделно затворено помещение, с наклони на настилката, позволяващи улавянето и съхранението на евентуални води от отпадъците в полиетиленов резервоар, разположен под настилката. Опасните отпадъци се складират по групи в контейнери и периодично се предават на лицензирани фирми за обезвреждането им.

Стабилизиране на подситова фракция

Подситовата фракция се състои основно от инертни и биоразградими отпадъци с включения на метали, стъкло, пластмаси и др. отпадъци. Стабилизирането се извършва в затворени полиетиленови реактори. Процесът по стабилизиране на отпадъците е изцяло автоматизиран, като се управлява от автоматика, разположена в контролен контейнер на площадката.

Стабилизирането включва: зареждане и затваряне на реакторите, стабилизиране, отваряне на реакторите, пресяване на продукта и извозване на продукта и остатъчната фракция.

Зареждането на реакторите се извършва с помощта на машина за напълване. Машината е с шнеково подаване на материала в полиетиленовия ръкав (торба, реактор), а зареждането и се извършва с челен товарач. Паралелно със зареждането на суровия материал се извършва и поставяне на тръбите за аериране на отпадъците по дъното на реактора, както и на тръбопровода за отработен въздух в горния край (темето) на реактора. Зареждането се извършва с подситова фракция от инсталацията за сепариране, като към нея, с цел ускоряване на процеса, се добавят остатъчни материали от инсталацията за компостиране на зелени отпадъци и едра фракция от стабилизирания продукт след пресяване.

Капацитетът на един реактор е около 170 тона, а времето за напълване около 3 дни. Напълването се извършва в края на всеки работен ден, като не се допуска оставяне на отпадък в бокса за подситова фракция през нощта. Процесът на стабилизиране продължава 6 седмици и в края на периода получения продукт отговаря на изискванията за изграждане на запръстяващи пластове в депото.

За обслужване на инсталацията за сепариране със смесени битови отпадъци се използва един брой челен товарач. За обслужване на модула за стабилизиране се използва един брой челен товарач. Нощуването на машините е в производственото хале и под навес.

За транспорта на балираните рециклируеми материали от производственото хале до склада за временно съхранение се използва мотокар с щипка за бали. Мотокарът има височина на повдигане минимум 5,0 м при товар 1,5 тона. За извозване на материалите до депото са два специализирани автомобила - контейнеровози за контейнери 30 м^3.

8.1.2. Разделно събиране на биоразградими отпадъци

Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.). Съгласно същата, притежателите на битови биоотпадъци (домакинствата и други обекти) са задължени да ги предават на общинска система за разделно събиране или извършват компостиране на място. Биоотпадъците се събират разделно при източника на образуване. Биоотпадъците, получени в резултат на механичното сепариране на смесени битови отпадъци, не се считат за разделно събрани. За разделно събрани се считат биоотпадъците със съдържание на примеси не повече от 10 на сто от общото количество, което е събрано разделно при източника на образуване.

Към настоящия момент в общините от Регион Пазарджик са част от осигурено финансиране от Европейския фонд за Регионално развитие и от държавния бюджет па Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, като подобект към „Проект BG16M1OP002-2.002-0004 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общините Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пазарджик, Пещера и Септември", ***за подобект Инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци на общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово.***

Избраната технология при ПИП за инсталациите за предварително третиране на смесени битови отпадъци и компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово е компостиране на открито на редове, с покритие от полупропусклива мембрана, с обръщане с цел аериране на отпадъците в компостните редове.

Капацитетът на инсталацията за компостиране на разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци на общините Пазарджик, Пещера, Лесичово, Батак и Брацигово е определен за 8 000 т/год., съгласно разработения масов баланс за инсталацията.

В инсталацията за компостиране постъпват **(2021** год) следните количества разделно събрани **зелени** и биоразградими отпадъци:

Таблица 34: Постъпващи в инсталацията за компостиране количества разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци:

Община	От зелената система	Разделно събрани от населението, дворове и градини	Биоразградими хранителни отпадъци
Пазарджик	3952	1583	580
Батак	234	36	0
Брацигово	161	158	0
Лесичово	360	854	68
Пещера	73	5	0
Общо: 8066 т/год.			

Събиране на зелени отпадъци от поддържката на зелените системи и населените места.

Обосновката за количествата на зелените отпадъци е направена в морфологичните анализи за всяка от общините, като посочените количества са отчетени в масовия баланс. С предвидените дейности по проекта не са предвидени мерки за разширяване па системите за поддържане на зелените системи и площи на територията на петте общини, също така не са предвидени мерки за транспортирането на зелените отпадъци от поддръжката на зелената система до инсталацията за компостиране. Поддържането на зелените системи на населените места се извършва от стопански субекти по възлагане на общините, в съответствие с чл. 34, ал. 1 от ЗУО. Ангажимент за извършване на тези дейности имат общините, които със собствен ресурс изпълняват тази дейност и към момента. Събирането на зелените отпадъци от поддръжката на зелени площи може лесно да се подобри, като се приложат някои административни мерки, например да се инструктират персоналът, зает с поддръжката на зелените площи, стриктно да разделят зелените отпадъци от отпадъците от кошчетата за боклук и др.

При дейности като косене на тревните площи, кастрене на храсти, отсичане и изкореняване на стари и болни дървета персоналът по-лесно ще постига чистота на зелените отпадъци и недопускане попадането на примеси от други отпадъци. Внимание следва да се обърне при сезонните зацветявания — да се събират разделно старите растения, които се изкореняват и да не се допуска смесването им с пластмасови отпадъци от съдове — контейнери за оглеждане на цветя за разсад. Приемът на зелени отпадъци на Регионалното депо за неопасни отпадъци — Пазарджик, Клетка 1, следва да се забрани и тези материали да се насочват единствено към площадката на инсталацията за компостиране.

Събиране на градински отпадъци

Въвеждането на системата за разделно събиране на градински отпадъци от населението. Събирането ще се извършва в райони на общините със застрояване от фамилни къщи с дворове и в селата. За районите със застрояване с блокове не се предвижда система за разделно събиране на градински отпадъци. Събирането на градински отпадъци предвижда събиране и извозване по график на материалите от купове в близост до наличните контейнери за смесени битови отпадъци. Избраната схема е предпочетена, тъй като позволява визуален контрол и селективно вдигане само на разделно събраните

градински отпадъци, с което се гарантира качество на отпадъците на вход на инсталацията.

Събирането ще се извършва с бордови автомобили с обем 15 м^3 (с надградени канати поради ниската плътност на материалите), оборудвани с кран с грайферна кофа и ръчно събиране и почистване. Избраната система позволява да се събират максимално чисти градински отпадъци (без примесни материали от смесения поток отпадъци) и максимално близък до съществуващите навици на населението.

Въведената система за разделно събиране на градински отпадъци е за общините Батак, Брацигово, Лесичово, Пазарджик, Пещера, като се предоставя по един автомобил за Батак, Брацигово, Лесичово, Пещера, а за община Пазарджик автомобилите са два броя. Честотата на събиране за градинските отпадъци е не по-малко от веднъж седмично през активните месеци - от март до края на месец ноември.

Разделното събиране на биоотпадъци включва само хранителни отпадъци от растителен произход. Последното се обуславя от технологията, която ще се прилага в инсталацията за компостиране. Наличието на примесни материала към отпадъците за компостиране замърсява крайния продукт - компоста и примесите са нежелани. Поради тези особености системата за разделно събиране на хранителни отпадъци се предвижда да обхване само съсредоточени източници на относително големи количества хранителни отпадъци от растителен произход - пазари, тържища, търговски обекти, кухни към детски ясли и градини и др. Системата за разделно събиране на хранителни отпадъци с растителен произход включва съдове за събиране и автомобили за извозване на отпадъците до инсталацията. Предвидените съдове са с обем 1100 литра, кафяви, със затваряне. Автомобилите за събиране са с надстройка с обем 5 м^3 и без система за уплътняване на отпадъците и система за автоматично изсипване, разположена отзад.

Въвеждането на система за разделно събиране на хранителни отпадъци се предвижда само в общините Пазарджик и Пещера.

За останалите общини Батак, Брацигово и Лесичово не се предвижда въвеждане на система за разделно събиране поради малките количества на отпадъците и невъзможността за оптимално използване на техниката за събиране.

За община Пазарджик се предвиждат 50 броя **съдове** с об**ем 1100 литра** и един автомобил с надстройка**, а за** община Пещера се **предвиждат 30** броя **съдове** с обем **1100 литра и един автомобил.**

Разполагането на контейнерите ще бъде на обекти, които представляват концентрирани източници на тази група отпадъци и с възможност за управляване на изходящите материали по произход (растителен и животински) - пазари, тържища, търговски обекти, кухни и др.

Такива източници на територията на община Пазарджик са:

- детски градини с кухни на територията на град Пазарджик — 25 бр.;
- на територията на община Пазарджик — общо 31 броя детски градини;
- пазари и борси за плодове и зеленчуци в град Пазарджик — 1 бр. в централната градска част.

В град Пазарджик работят шест големи болници — „Хигия“, „Ескулап“, „Здраве“, МБАЛ - Пазарджик, „Света Екатерина“ и Държавната психиатрична болница. В случай,

че не използват кетъринг-фирми за доставката на готова храна, те също могат да бъдат обект на разделно събиране на биоразградими отпадъци от растителен произход.

Потенциална възможност за разделно събиране на растителни отпадъци от производство и консумацията на храни представляват и заведенията за обществено хранене - ресторанти, закусвални и др., които са общо 257 заведения на територията на Общината, а само в град Пазарджик работят около 170 заведения за обществено хранене.

Данните по-горе са по информация от дирекция „БОС" на Община Пазарджик.

Разпределението на съдовете за разделно събиране на хранителни отпадъци от растителен произход е извършено по следната схема:

За община Пазарджик се предвидени разполагане на контейнери на следните места:

- по един контейнер 1100 л за детските заведения със собствена кухня — до 25 бр;
- за градския пазар — 4 контейнера,
- за тържища за земеделска продукция на входовете на гр. Пазарджик, с. Главиница, Звъничево, Мокрище, Алеко Константиново и др. - общо 7 контейнера;
- за заведения за обществено хранене — 10 броя за по-големите ресторанти с кухня;
- супермаркети от големите вериги — 4 броя.

За община Пещера е предвидено следното разпределение на планираните 30 бр. 1100-литрови контейнери отпадъци от растителен произход:

- ✓ детски градини с кухни на територията на Общината— 6 бр. контейнери;
- ✓ централен градски пазар — 3 бр.;
- ✓ за заведения за обществено хранене — до 10 броя за по-големите ресторанти с кухня;
- ✓ супермаркети от големите вериги — 2 броя за биоразградими.

Честотата на извозване на хранителните отпадъци е три пъти седмично с оглед бързото ферментиране на материалите особено през топлите месеци на годината.

Оператори на инсталации и съоръжения, в това число за предварително третиране на битови отпадъци и компостиране на зелени отпадъци:

- ✓ Инсталация за компостиране на зелените отпадъци от общините – Брацигово, Батак, Лесичово, Пещера и Пазарджик, на площадка, попадаща в имот № 000723 с ЕКАТТЕ 00254, в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик, област Пазарджик. Оператор е „Център за рециклиране – Пазарджик" ДЗЗД, намиращ се на поземлен имот 00254.70.15, м. БАИРА, стар номер 000723. Заповед за одобрение на КККР №РД-18-151/01.08.2017 г. на Изпълнителен Директор на АГКК.;
- ✓ Инсталация за компостиране на зелените отпадъци от общите Белово, на площадка попадаща в имот № 000086, местност „Вучата могила" по КВС на с. Дъбравите, община Белово, област Пазарджик. Оператор е „Център за рециклиране – Пазарджик" ДЗЗД;

- ✓ Инсталация за компостиране на зелените отпадъци от община Септември, на площадка, попадаща в имот № 387010, местност „Бунара", с. Варвара, община Септември, област Пазарджик;
- ✓ Инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и и/или биоразградими отпадъци от общините Велинград и Ракитово на площадка в рамките на ПИ 033021 по КВС на гр. Велинград, община Велинград, област Пазарджик, с площ на имота 32 386 м^2.
- ✓ За битови отпадъци – Оператор на инсталацията е фирма **„ГЕО БОР НОВА" ЕООД** (Изпълнител) по **Договор № 673 / 01.06.2021 год., Община Ракитово – Сепарираща инсталация (инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци)**
- ✓ За биоотпадъци – Оператор на инсталацията е фирма **„ГЕО БОР НОВА" ЕООД** (Изпълнител) по **Договор № 673 / 01.06.2021 год., Община Ракитово – Компостираща инсталация (инсталацията за компостиране на зелени отпадъци).**
- ✓ Инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци със стабилизиращ модул за отделната **биоразградима фракция от отпадъците е с капацитет 15 000 тона/година, а инсталацията за компостиране на зелени отпадъци е с капацитет 4 000 тона/година.**
- ✓ Оператор на инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени и/или биоразградими отпадъци е „Гео - бор нова" ЕООД.

Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци на територията на Общините от Регион Пазарджик.

- ✓ **Община Пазарджик**:

В община Пазарджик е изградена и функционира система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението на територията на общината. Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20 03 01. Честотата на събиране и транспортиране на битовите отпадъци за 2022 г. са определени със Заповед № 1511/30.07.2021 г. на Кмета на община Пазарджик, съгласно изискванията на чл. 63, ал.2 от ЗМДТ. Община Пазарджик е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Пазарджик. В сдружението участват още общините: Брацигово, Батак, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември и Белово. От началото на 2018 год. обезвреждането на битовите отпадъци става на регионален принцип, чрез депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци – регион Пазарджик.

Община Пазарджик е бенефициент и водеща община в изграждането на „Компостираща инсталация, инсталация за предварително третиране на битови отпадъци, както и съпътстваща инфраструктура на площадката на Регионален център за рециклиране /РЦР/ в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик", като оператор на инсталацията е община Пазарджик.

Организацията по събирането и транспортирането на битовите отпадъци от населените места в община Пазарджик се осъществява от избран по Закона за обществените поръчки изпълнител-фирма „БРОКС" ООД гр. Пазарджик, съгласно Договор № 1859 /

15.12.2003 г. и изпълнител-фирма „ОМЕГА ИНТЕРКЛИНЪР“ АД гр. София, съгласно Договор №99-ЗОП-2/ 01.02.2021 г.

Таблица 35: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове

№	Населени места	Вид съд в литри	Кратност на обслужване, месец
1.	**гр. Пазарджик**		
	Център	Ракла/Бобър 1100, Мева-120 л.	Ежедневно 2 пъти седмично
	квартали	Ракла/Бобър 1100 Мева – 120 л.	Ежедневно 2 пъти седмично
	Селищни образувания	Ракла/Бобър 1100 Кука – 240 л.	6 пъти месечно

Таблица 36: Налични транспортни средства* за събиране на <u>общи битовите отпадъци</u>

Технически характеристики	***Транспортно средство***			
	1	**2**	**3**	**4**
Вид на транспортно средство	Рено - МИДЛУМ	Мерцедес Еконик	Мерцедес Атего	Исузу
Брой	1	1	1	1

Таблица 37: Налични транспортни средства* за разделно събиране на отпадъци от опаковки

Технически характеристики	***Транспортно средство***	
	1	2
Вид на транспортното средство	Скания	Мерцедес
Брой	1	1

- ✓ **Община Батак**

Таблица 38: Налични съдове за събиране на общи <u>битови отпадъци</u> на територията на Община Батак

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
гр. Батак ,горски стопанства, с.Фотиново ,с.Нова махала, курорт Яз.Батак	*Контейнер-метал* *кофи Мева* *Бобър*	Община Батак	4 куб.м. 110л. 1.1	75 1450 245	Съгласно Заповед на кмета на Общината

Таблица 39: Налични транспортни средства за събиране на <u>общи битовите отпадъци</u>

Технически характеристики	*Транспортно средство*	
	1	2
Вид на транспортното средство	Сметосъбиращ автомобил МАН	контейнеровоз
Брой	2	1

- ✓ **Община Белово**

Таблица 40: Налични съдове за събиране на общи <u>битови отпадъци</u> на територията на общината Белово

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
Бобър и тип ракла				473	
гр. Белово**:**	*Метал*	Общинска	1 100	230	ежеседмично
малки населени места	*Метал*	Общинска	1 100	243	3 пъти месечно
Кофа в т.ч.: Мева				**561**	
гр. Белово	Метал	Общинска	110	156	ежеседмично
малки населени места	метал	Общинска	110	405	3 пъти месечно

Таблица 41:Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове

Населени места	**Вид съд в литри**	**Кратност на обслужване, месец**
гр. Белово	Бобър – 1 100 л. и Мева – 110 л.	**4 пъти месечно**
Център	Бобър – 1 100 л. и Мева – 110 л.	ежедневно
квартали	Бобър – 1 100 л. и Мева – 110 л.	ежеседмично
Селищни образувания	Бобър – 1 100 л. и Мева – 110 л.	3 пъти месечно

Таблица 42: Налични транспортни средства за събиране на <u>общи битовите отпадъци</u>

Технически характеристики	***Транспортно средство***	
	1	2
Вид на транспортно средство	ФУЗО КАНТЕР Рег. № РА 3021 ВР	ИВЕКО 180 Е Рег. № РА 9066 ВР
Брой	1	1.

- ✓ **Община Брацигово**

В община Брацигово е изградена добре функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението на седемте населени места. Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20 03 01. Честотата на събиране и транспортиране на битовите отпадъци за 2022 г. са определени със Заповед № РД-704/25.10.2021 г. на Кмета на община Брацигово, съгласно изискванията на чл. 63, ал.2 от ЗМДТ.

Община Брацигово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Пазарджик. В сдружението участват още общините: Пазарджик, Батак, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември и Белово. От началото на 2018 год. обезвреждането на битовите отпадъци става на регионален принцип, чрез депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци – регион Пазарджик.

Община Брацигово е партньор в изграждането на „Компостираща инсталация, инсталация за предварително третиране на битови отпадъци, както и съпътстваща инфраструктура на площадката на Регионален център за рециклиране /РЦР/ в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик", като оператор на инсталацията е община Пазарджик.

Таблица 43: Налични съдове за събиране на общи <u>битови отпадъци</u> на територията на община Брацигово

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
гр. Брацигово	*Поцинкована ламарина*	община	1,1м^3	70	1 път седмично
малки населени места	*Поцинкована ламарина*	община	1,1м^3	76	1 път седмично
Кофа в т.ч.:					
гр. Брацигово	*Поцинкована ламарина*	община	0,11м^3	902	1 път седмично
малки населени места	*Поцинкована ламарина*	община	0,11м^3	1847	1 път седмично

Таблица 44: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци

Технически характеристики	*Транспортно средство*			
	1	2	3	4
Вид на транспортно средство	Рено - МИДЛУМ	Мерцедес Еконик	Мерцедес Атего	Исузу
Брой	1	1	1	1

- ✓ **Община Велинград**

Община Велинград има сключен Договор с фирма „КМД“ ЕООД за организиране на сметосъбиране и сметоизвозване и депониране на битови отпадъци. Изградената система за организирано сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, обхваща всички населени места и 100% от населението в общината.

Таблица 45: Налични съдове* за събиране на общи битови отпадъци на територията на община Велинград

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**
Бобър и тип ракла				689
гр. Велинград**:**	*Метал*	Общинска	1 100	532
малки населени места	*Метал*	Общинска	1 100	157
Кофа в т.ч.: Мева				**4432**
гр. Велинград	Метал	Общинска	110	4432
малки населени места	метал	Общинска	110	0

Таблица 46: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове

Населени места	**Вид съд в литри**	**Кратност на обслужване, месец**
гр. Велинград	Тип Бобър – 1100 л. Тип Мева – 110 л. Кц- 4 – 4 куб.	
Център	Тип Бобър – 1100 л.	
квартали	Тип Бобър – 1100 л. Тип Мева – 110 л. Кц- 4 – 4 куб.	
Селищни образувания	Контейнер ТИП Бовър и КЦ- 4	

Таблица 47: Налични транспортни средства* за събиране на общи битовите отпадъци

Технически характеристики	*Транспортно средство*	
	1	**2**
Вид на транспортното средство	Сметовоз	Контейнеровоз
Брой	6	2

- ✓ **Община Лесичово**

Таблица 48: Налични съдове* за събиране на общи битови отпадъци на територията на общината Лесичово

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
гр. Лесичово					
малки населени места	*Конт.тип"Ракла" (пластмасови)* *Конт.тип „Бобър"*	Община Лесичово	1100 1100	95 169	2 пъти месечно 2 пъти месечно
Кофа в т.ч.:					
гр. Лесичово					
малки населени места	Конт. метални Конт. пластмасови	Община Лесичово	110 120	641 759	2 пъти месечно 2 пъти месечно

Таблица 49: Налични транспортни средства* за събиране на <u>общи битовите отпадъци</u>

Технически характеристики	***Транспортно средство***	
	1	**2**
Вид на транспортното средство	Сметосъбиращ автомобил Mercedes	Контейнеровоз Mercedes
Брой	1	1

- ✓ **Община Пещера**

Таблица 50: Налични съдове* за събиране на общи <u>битови отпадъци</u> на територията на община Пещера

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
Град Пещера Кофи Мева	*метал*	ОП „ЧПОИ"	110л.	1689	4 пъти месечно
малки населени места – кофи Мева	*метал*	ОП „ЧПОИ"	110л.	400	2 пъти месечно
Общо кофи тип Мева				2089	
Пластмасови кофи гр. Пещера	*пластмаса*	ОП „ЧПОИ"	240л.	525	4 пъти месечно
Пластмасови кофи -	*пластмаса*	ОП „ЧПОИ"	240л.	125	2 пъти месечно

малки населени места					
Общо пластмасови кофи				650	
Съд за смет тип Бобър –гр. Пещера	*метал*	ОП „ЧПОИ“	1 м^3	102	4 пъти месечно
Съд за смет тип Бобър – малки населени места	*метал*	ОП „ЧПОИ“	1 м^3	80	2 пъти месечно
Общо тип бобър				182	
Пластмасови контейнери – гр. Пещера	*пластмаса*	ОП „ЧПОИ“	1000л.	88	4 пъти месечно
Пластмасови контейнери – малки населени места	*пластмаса*	ОП „ЧПОИ“	1000л.	20	2 пъти месечно
общо				108	
Контейнери – гр. Пещера	*Метал*	ОП „ЧПОИ“	4 м^3	73	4 пъти месечно
Контейнери – малки населени места	*метал*	ОП „ЧПОИ“	4 м^3	20	2 пъти месечно
Общо контейнери 4 м^3				93	
Строителни	*метал*	ОП „ЧПОИ“	1000л.	25	4 пъти месечно

Таблица 51: Налични транспортни средства* за общи битови отпадъци

Технически характеристики	***Транспортно средство №***						
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Вид на транспортното средство	Сметосъбирачни машини МАН	Сметосъбирачни машини ОАФ	Сметосъбирачни машини ИСУЗО	Товарен автомобил Мерцедес	Контейнеровоз СКАНИЯ	Контейнеровоз МАН	Контейнеровоз Мерцедес
Брой	5	1	1	1	1	1	1

- ✓ **Община Ракитово**

Таблица 52: Налични съдове за събиране на <u>смесени битови отпадъци</u> на територията на община Ракитово

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове**
<u>гр. РАКИТОВО</u> Контейнер Тип „Бобър“	Метал Метал Метал	Общинска Общинска Общинска	1100 110 4000	128 3210 11	*1 път <u>седмично</u> = 4 пъти <u>месечно</u>* = 52 пъти <u>годишно</u>;

Кофа „Мева“ Контейнер – КС-4					*3 пъти <u>месечно</u>* = 36 пъти <u>годишно</u> *1 път <u>седмично</u> = 4 пъти <u>месечно</u>* = 52 пъти <u>годишно</u>;
гр. Костандово Контейнер Тип „Бобър“ Кофа „Мева“ Кофа за смет с колела	Метал Метал Пластмаса	Общинска Общинска Общинска	1100 110 120	41 600 10	1 път седмично = 4 пъти месечно = 52 пъти годишно; 3 пъти месечно = 36 пъти годишно 3 пъти месечно = 36 пъти годишно
с. Дорково Контейнер Тип „Бобър“ Кофа „Мева“ Кофа за смет с колела	Метал Метал Пластмаса	Общинска Общинска Общинска	1100 110 120	11 600 200	1 път седмично = 4 пъти месечно = 52 пъти годишно; 3 пъти месечно = 36 пъти годишно 3 пъти месечно = 36 пъти годишно

Община Ракитово разполага общо с:

- ✓ 11 бр. 4 куб. контейнери КС-4 (4000л.);
- ✓ 180 бр. Контейнер тип „Бобър“ (1100л.);
- ✓ 4410 бр. кофи тип „Мева” (110л.);
- ✓ 210 Кофа за смет с колела пластмасова (120л.)

<u>Средна честота на сметоизвозване</u> със съответните съдове в районите е както следва:

- ✓ За 4 кубиковите контейнери КС-4 сметоизвозването се осъществява 4 пъти месечно;
- ✓ За кофи тип „Мева” сметоизвозването се осъществява 3 пъти месечно;
- ✓ За контейнер тип „Бобър“ сметоизвозването се осъществява 4 пъти месечно.

Таблица 53: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове

Населени места	**Вид съд в литри**	**Кратност на обслужване, месец**
гр. Ракитово		
Център-Ракитово	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л. Кофи тип „Мева“-110л.	Ежедневно Ежедневно
Квартали-Ракитово Кв. Запад Кв. Изток-Еминкова	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л Кофи тип „Мева“ – 110л. Кофи тип „Мева“ – 110л.	2 пъти месечно 2 пъти месечно 2 пъти месечно
Селищни образувания: КК – „Цигов чарк“ Вилна зона	Контейнер КС-4 – 4000л. Контейнер тип „Бобър“ – 1100л.	4 пъти месечно 2 пъти месечно

гр. Костандово		
Център-Костандово	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л. Кофи тип „Мева“	Ежедневно Ежедневно
квартали	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л. Кофи тип „Мева“	2 пъти месечно 2 пъти месечно
Селищни образувания - няма	няма	няма
с. Дорково		
Център	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л. Кофи тип „Мева“-110л.	Ежедневно Ежедневно
квартали	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л. Кофи тип „Мева“	2 пъти месечно 2 пъти месечно
Селищни образувания – КК „Дъното“	Контейнер тип „Бобър“ – 1100л.	2 пъти месечно

Таблица 54: Списък на транспортните средства, които извършват събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци в Община Ракитово

№	**Марка (D.1)**	**Модел Превозно средство (D)**	**Регистрационен номер**
1	МЕРЦЕДЕС 2628	СПЕЦИАЛЕН АВТОМОБИЛ	РА 3382 ВР
2	МЕРЦЕДЕС ЕКОНИК	СПЕЦИАЛЕН АВТОМОБИЛ	РА 4932 КМ
3	МЕРЦЕДЕС 2529Л 6Х2	СПЕЦИАЛЕН АВТОМОБИЛ	РА 5266 КР
4	МЕРЦЕДЕС СПРИНТЕР	ТОВАРЕН АВТОМОБИЛ	РА 5300 ВТ
5	МАН 17.232	СПЕЦИАЛЕН АВТОМОБИЛ	РА 3563 АТ
6	МЕРЦЕДЕС 814	814 ТОВАРЕН АВТОМОБИЛ	РА 4117 ВВ
7	МАН	18.272	РА 3501 АТ
8	ФОДЕН	ТИПЕР	РА 1082 ВВ
9	МАН	17.232	РА 1019 АН
10	МЕРЦЕДЕС	408 Д	РА 9400 АМ
11	МАН	ТГА 26.320 БЛ	РА 6949 КС

- ✓ **Община Септември**

Таблица 55: Налични съдове за събиране на общи <u>битови отпадъци</u> на територията на Община Септември

Вид на контейнерите	**Материал**	**Собственост**	**Обем (l)**	**Брой**	***Честота на обслужване на контейнерите,**

					определена по видове съдове
гр. Септември	*Пластмаса Метал*	Община Септември/ Сметопочистваща фирма	1100	115	4 пъти седмично
малки населени места	*Пластмаса Метал*	Община Септември/ Сметопочистваща фирма	1100	747	1 път седмично
Кофа в т.ч.:					
гр. Септември	*Пластмаса Метал*	Община Септември/ Сметопочистваща фирма	110 и 120	2276	1 път седмично
гр. Септември за бул. „България", ул. „Княз Борис" и бул. „Съединение"					2 пъти седмично
малки населени места	*Пластмаса Метал*	Община Септември/ Сметопочистваща фирма	110 и 120	1700	1 път седмично

Таблица 56: Честота на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове

Населени места	**Вид съд в литри**	**Кратност на обслужване, месец**
гр. Септември		
	Контейнер 1100	16
	Кофа 110 и 120	4
Център	Кофа 110 и 120	8
квартали		
Селищни образувания		
	Контейнер 1100	4
	Кофа 110 и 120	4

Таблица 57: Налични транспортни средства* за събиране на <u>общи битовите отпадъци</u>

Технически характеристики	***Транспортно средство***			
	1	**2**	**3**	**4**
Вид на транспортно средство	Сметосъбирач	Метачна машина	Самосвал 7,5 t	Самосвал 20 t
Брой	7	1	2	5

Съдовете на общините от Регион Пазарджик се поддържат в изправност, в добро санитарно-хигиенно състояние и в естествен вид, с цел предотвратяване разпиляването на отпадъци. Системно се извършва проверка за състоянието на съдовете, като някои от контейнерите се подлагат на ремонт, а други от тях се подменят, поради тяхната амортизация и при повреда не подлежаща на отстраняване.

Ежегодно се определят районите и честотата за организираното сметосъбиране и сметоизвозване, въз основа на издадени от Кметовете на общините заповед, като при необходимост се поставят контейнери на нови точки в населените места за подобряване ефективността на системата. Разпределението на съдовете за събиране на смесените битови отпадъци по населените места е организирано съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци. Степента на запълване на съдовете и състоянието на контейнерния парк се контролира ежедневно, както от съответното дружество, извършващо дейността, така и от общинската администрация.

Площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци за население над 10 000 жители.

Към момента за общините в регион Пазарджик, площадки за разделно събрани битови отпадъци за население над 10 000 жители са осигурили общините Пазарджик и Велинград.

Община Пазарджик е сключила Договор № 855/ 09.07.2014 г. с „Стийл Интер Трейд" ООД, гр. София, за „Осигуряване на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, учреждения, организации, институции, училища, детски градини в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. по реда на чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО". Дружеството притежава Разрешение № 07-ДО-308-00/ 03.06.2014 г. Площадката е разположена в имот с идентификатор 55155.508.126 по КККР. Срок от 1 година със преподписване.

Община Велинград също е осигурила действаща площадка на територията на града за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата и е изпълнила задълженията си по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. На площадките гражданите предават едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита, както и някои видове масово разпространени отпадъци.

Инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита

Включването на отпадъци с опасни свойства в общия поток битови отпадъци влияе отрицателно върху здравето на хората, замърсява околната среда и нарушава нормалната експлоатация на депата за неопасни отпадъци. Съществуващата практика, опасните битови отпадъци да се смесват в общия поток на битовите отпадъци, води до редица

вредни въздействия върху човешкото здраве и безопасността, както и до потенциално негативни въздействия върху околната среда, когато същите се събират и обезвреждат неправилно.

Според действащото българско законодателство събирането и депонирането на опасни битови отпадъци е от компетенциите на кметовете на общините. Съгласно чл.19, ал.3, т.9 от ЗУО, кметовете на общините имат задължения за организиране на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане. На територията на Общините от Регион Пазарджик няма организирана система за събиране на опасните битови отпадъци, такива биха могли да се осъществят с въвеждането и експлоатация на специализирани мобилни центрове за разделно събиране на отпадъци от домакинствата. С въвеждането им гражданите от общините на Регион Пазарджик могат да предават безвъзмездно тези отпадъци, които се образуват в домакинствата и са извън обхвата на наредбите за различните масово разпространени отпадъци. Такива отпадъци са ежедневно генерирани в битовата дейност на хората, и към настоящия момент са част от общия поток смесени битови отпадъци.

8.1.3. Инфраструктура за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки.

Отпадъците от текстил и обувки са част от битовите отпадъци и за тях важат всички изисквания за управлението им. В същото време отпадъците от обувки и текстил по своята същност представляват МРО, тъй като попадат в определението по §1, т.7 от допълнителните разпоредби от Закона за отпадъците (ЗУО). За този тип отпадъци са в сила действащите актове и на ниво ЕС е въведено изискване за разделно събиране от 2025 – събиране, оползотворяване, обезвреждане. С мерките за предотвратяване образуването на отпадъци се насърчава повторната употреба на продуктите и създаване на системи за популяризиране на дейностите по подготовка за повторна употреба. Повторната употреба е от изключително значение за кръговата икономика и е поставена на високо място в йерархията при управление на отпадъците. В настоящия момент отпадъците от обувки и текстил не се събират разделно и попадат в общия поток битови отпадъци, който в по- голямата си част се депонира. Опитът от съществуващите системи за МРО показва, че за да бъде изградена и развита една система са необходими няколко години. На този етап Общините от Регион Пазарджик нямат изградена инфраструктура за разделно събиране на отпадъците от текстил и обувки.

Организации за оползотворяване на МРО, с които имат сключени Договори за сътрудничество (опаковки, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ, отработени масла) за Общините в Регион Пазарджик:

Община Пазарджик

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	Метал трейд – експорт“ ЕООД гр. Пазарджик	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор № 423 / 28.06.2021г.

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	НОРД ЕЛРЕЦИКЛИНГ АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор № 635 / 25.06.2010г
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	НОРД ЕЛРЕЦИКЛИНГ АД	Разделно събиране на НУБА	Договор № 635 /25.06.2010г
Отработени масла	Метал трейд – експорт“ ЕООД гр. Пазарджик	разделно събиране на отработени масла.	Договор № 423 / 28.06.2021г.
Излезли от употреба автомобилни гуми	Джиосайкъл България ЕООД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор № 729 / 14.12.2021г.

Община Батак

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	ЕТ ” Елит-М.Байрактар”гр. Пазарджик	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор № 98-ДО-13/12.04.2021.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	„ЕЛТЕХРЕСУРС „ АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор от 07.03.2011 год
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	ЕКОБАТЕРИИ АД	Разделно събиране на НУБА	Договор от 07.03.2011 год
Излезли от употреба автомобилни гуми	Екомедиана -2010” АД - София	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор от 26.05.2014год.

Община Белово

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	„ЖОРО БОНЖОЛОВ" ЕООД	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор № АРД-39/10.05.2021 г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	„СИТИ КОМПЮТЪР – АЛЕКС" ЕООД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор № АРД-18А/20.03.2020 г.
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	„ЕКОБУЛБАТЕРИ " АД	Разделно събиране на НУБА	Договор № АРД-37/10.05.2021 г.
Отработени масла	„СТИЙЛ ИНТЕР ТРЕЙД" ЕООД	разделно събиране на отработени масла.	Договор № 07-до-308-01/30.12.2014 г.
Излезли от употреба автомобилни гуми	„СТИЙЛ ИНТЕР ТРЕЙД" ЕООД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор № 07-до-308-01/30.12.2014 г.

Община Брацигово

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	Метал трейд – експорт" ЕООД гр. Пазарджик	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор № Д-44 / 16.03.2022г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Екологика България – гр. София	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор № Д-32/18.02.2021г
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	Екобатери АД	Разделно събиране на НУБА	Договор № Д-136 /24.11.2021
Отработени масла	Екоривейс ОЙЛ АД	разделно събиране на отработени масла.	Договор № Д-95 / 19.11.2018г.
Излезли от употреба автомобилни гуми	Феникс Грийн ЕООД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор № Д-17 / 21.01.2022г.

Община Велинград

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	„БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД.	Организира и управлява дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от ИУМПС по смисъла на ЗУО, след получаване на съответното разрешение, като организация по оползотворяване, съгласно ЗУО; включително и други дейности, незабранени със закон, свързани с управление на отпадъците за постигане на съответните цели за рециклиране и оползотворяване.	Договор №90/20.03.2013 г. Срок на договора е 3 години от 20.03.2013 г., като същия се счита за продължен и действащ съгласно чл.3 ал. 2, която гласи: Договора ще се счита продължен за същия срок, ако в рамките на три месеца преди изтичането на срока, някоя от страните не възрази писмено пред другата срещи неговото продължаване.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	„ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД	Управление или самостоятелно осъществяване на дейностите по разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или обезвреждане на масово разпространени отпадъци от електрическо и електронно оборудване съгласно ЗУО, с цел постигане на определени количествени цели от името на своите членове - лица, който пускат на пазара елетрическо и електронно оборудване	Договор № 92/22.03.2013 г Срок на договора е 3 години от 22.03.2013 г., като същия се счита за продължен и действащ съгласно чл.2 ал. 2 която гласи: Срока на договора по чл.1 може да бъде продължен за нов тригодишен период, ако никоя от страните не го прекрати в срок минимум 30 дни преди края на действието му.
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	„ЕКОБАТЕРИИ“ АД	Да управлява и/или самостоятелно да извършва дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/ при спазване разпоредбите на Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и Търговския закон. Съгласно §1, т.16 от ДР на ЗУО, "ЕКОБАТЕРИ" няма право да	Договор № 91/22.03.2013 г. Срок на договора е 3 години от 22.03.2013 г., като същия се счита за продължен и действащ съгласно чл.11 ал. 1, която гласи: Договора ще се счита продължен за срок от една година., ако в рамките на три месеца преди изтичането на срока, някоя от страните не възрази писмено пред другата срещи неговото продължаване, включително за всеки следващ едногодишен период.

Вид масово разпространени отпадъци	**Фирма**	**Дейност на фирмата**	**Договор с ОО (№, срок от….до)**
		разпределя печалба от дейността си.	
Отработени масла	„СТЕФАНИ“ ЕООД	Покупка на стоки с цел да бъдат преработени в първоначален или преработен вид, производство на стоки с цел продажба. счетоводни услуги ,тър. с хр. стоки, кафе-аператив, ресторантьорство, хотилиерство, търговия с алкохол и тютюневи изделия ,след издаване на нужния лиценз; тър. с канцеларски материали и печатни произведения; строителство; търговия със строителни материали ,търговия с отпадъци и отломки от вторични суровини, търговия с черни и цветни метали; търговско представителство и посредничество; транспортна дейност и всякакви др. дейности, които не са забранени от закона.	Договор № 662/05.11.2018 г. Срок на договора е 2години от 05.11.2018 г., като същия се счита за продължен и действащ съгласно раздел II който гласи: Срока на договора е две години и влиза в сила от датата на подписването и автоматично се счита за продължен още две години без изрично писмено споразумение, ако в срок до два месеца преди изтичането на, никоя от страните не заяви писмено, че желае прекратяването му.
Излезли от употреба автомобилни гуми	„ТРАНСИНС АВТОРЕЦИКЛИРАЯ КОНСОРЦИУМ“ АД	Управление на дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от моторни средства, след получаване на надлежното разрешение на министерството на околната среда и водите по реда на ЗУО (закон за управление на отпадъците); изграждане на устойчиви системи за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от моторни превозни средства; управление на дейностите по събирането, транспортирането, съхраняването, оползотворяването и/или обезвреждането на излезли от употреба гуми (ИУГ); управление на дейностите по	Договор № 87/20.03.2013 г. Срок на договора е 3 години от 20.03.2013 г., като същия се счита за продължен и действащ съгласно чл.10 ал.2 която гласи: В случай, че нито една от страните не уведоми другата страна до един месец преди изтичането на срока на договора за желанието си да го прекрати, той продължава своето действие за същия срок при същия предмет на действие.

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
		събиране, транспортиране, съхраняване и оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла и изграждане на устойчиви системи за тяхното събиране и оползотворяване; сключване на договори с вносители и производители за осъществяване на тези дейности; инвестиране на получените средства за възлагане на дейностите от подизпълнителите, популяризиране на дейността на дружеството в страната и чужбина и включването му като пълноправен член в специализираните системи на европейския съюз за управление оползотворяване на отпадъци от моторни превозни средства и излезли от употреба гуми и отработени масла; други професионални дейности, некласифицирани другаде.	

Община Лесичово

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	Българска Рециклираща Компания	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор от 07.01.2013 г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	„Екобултех“ АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор от 23.07.2012 г.
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	Екобатери АД	Разделно събиране на НУБА	Договор от 23.07.2012 г.

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Отработени масла	„Норд Масла“ ЕАД	Оползотворяване на отработени масла.	Договор от 17.01.2014 г.
Излезли от употреба автомобилни гуми	„Гумирек“ ЕАД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор №191/27.11.2017 г.
Отпадъци от опаковки	Екобулпак България“АД	Разделно събиране на отпадъци от опаковки	Договор от 23.12.2019 г.

Община Пещера

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	Стайков 1 ЕООД	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор от 02.06.2022 г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Елтехресурс АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор 233/24.09.2020г. и Допълнително Споразумение ДОГ -233#1/01.10.2021г. с
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	Екобатери АД	Разделно събиране на НУБА	Договор от 24.09.2020г. з
Отработени масла	Няма	Оползотворяване на отработени масла.	Няма договор
Излезли от употреба автомобилни гуми	Джиосайкъл България	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор от 15.06.2022г..
Оползотворяване на отпадъци от текстил	Текстилна организация АД	Оползотворяване на отпадъци от текстил.	Договор от 22.11.2021г „Текстилна Организация" АД, не е представила доказателства, че е придобила статут на „Организация по оползотворяване" по смисъла на т.16 от допълнителните разпоредби на ЗУО. Не е сключено допълнително споразумение за планиране,

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
			организиране и изграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил

Община Ракитово

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	Българска Рециклираща Компания	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор № 26-732 от 23.11.2018 г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Елтехресурс АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор № 2659 от 11.02.2021 г.
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	Екобатери АД	Разделно събиране на НУБА	Договор № 153 от 24.11.2011 г.
Отработени масла	„Екоривейс“ АД	Оползотворяване на отработени масла.	Договор № 26-736 ОТ 05.12.2018 г.
Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (ОМ и ОНП)	„Веге-Авто“ ЕООД	Разделно събиране, съхранение на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (ОМ и ОНП)	Договор № 26-336 от 30.06.2020 г.
Излезли от употреба автомобилни гуми	„Гумирек“ ЕАД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор № 26-106 от 11.02.2016 г. – на национално ниво
Излезли от употреба автомобилни гуми	„Едиан“ ЕООД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор № 26-102 от 05.02.2020 г. – на местно ниво
Отпадъците от опаковки (ОО)	„ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД	Разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки (ОО), образувани в домакинствата, административните учреждения и търговските обекти	Договор от 09.07.2008 г.

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Отпадъци от пластмаса, хартия и стъкло	„Велпак 84 БГ“ ЕООД	Събиране, транспортиране, балиране, сепариране, временно съхранение е рециклиране на отпадъци	Договор № 26-342 от 01.07.2020 г.
Битови отпадъци	Гео-Бор Нова“ ЕООД	Експлоатация на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци със стабилизиращ модул за отделната биоразградима фракция с капацитет 15 000 тона/година, и инсталацията за компостиране на зелени отпадъци с капацитет 4 000 тона/година	Договор № 673 от 01.06.2021 г.

Община Септември

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
Излезли от употреба моторни превозни средства	„Българска рециклираща компания” АД	Транспортиране на отпадъци от ИУМПС	Договор №207/06.10.2014г.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	„Елтехресурс” АД	Организиране, извозване и обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	Договор №094/22.08.2013г.
Негодни за употреба батерии/ акумулатори	„Ним Бат” ЕООД	Разделно събиране на НУБА	Договор №116/23.07.2021г.
Отработени масла	„Екоривейс ойл” ЕАД	Оползотворяване на отработени масла.	Договор №266/17.12.2019г.
Отработени масла	"ВЕЛЧЕВ" ЕООД	Приемане и временно съхраняване на "Отработени масла"/ОМ/, образувани на територията на община Септември на площадка № 1 с местонахождение: обл. Пазарджик, общ. Септември, село Злокучене, местността	Договор № 152/04.08.2022г.

Вид масово разпространени отпадъци	Фирма	Дейност на фирмата	Договор с ОО (№, срок от….до)
		"Сагера", парцеларен № 000065	
Излезли от употреба автомобилни гуми	„Гумирек” ЕАД	Разделно събиране на излезли от употреба гуми	Договор №15/21.01.2016г
Отпадъци от стъкло, хартия, пластмаса, метали	Екобулпак България” АД	Оползотворяване на отпадъци от стъкло, хартия, пластмаса, метали.	Договор № 96/05.05.2020г.

8.1.4. Инфраструктура за разделно събиране на отпадъци

- **Разделно събиране на отпадъци от опаковки**

Действащата система за разделно събиране на отпадъци от опаковки съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и на конкретните изисквания от глава трета, Раздел II от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки на територията на общините от Регион Пазарджик е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Съгласно сключени Договори между Общините и „Екопак България“ АД и Екобулпак АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали се извършва разделно събиране на хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училищата, търговските, промишлените и туристическите обекти на нейна територия и извозването им до площадка притежаваща разрешение по чл.35 от ЗУО за тяхната допълнителна обработка. Съвместната дейност на общините с „Екопак България“ АД и Екобулпак АД се основава на изграждане и поддържане на ефективна система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, прилагайки т. нар. „три-контейнерен модел“ с жълти, сини и зелени съдове. Контейнерите са тип „Иглу“ с обем 1500l, като жълтите съдове са предназначени за отпадъци от пластмаса и метал, сините за хартиени и картонени опаковки, а зелените служат за разделно събиране на стъклени опаковки.

ОБЩИНА	ОООП	ОБСЛУЖВАНИ СЕЛИЩА	БРОЙ И ВИД НА СЪДОВЕТЕ
ПАЗАРДЖИК	Екопак АД	гр. Пазарджик - и 31 села	239 бр **Син контейнер за** тип „ Ракла“**1100 л** 244. **Жълт контейнер тип „ Ракла“1100 л** 257 бр. контейнер тип „Иглу” на територията на община Пазарджик,

БАТАК	Екопак България	гр. Батак и курорт Яз. Батак	39 - броя контейнера за хартия, пластмаса и метали и стъкло
БЕЛОВО	Екобулпак	8 населени места	„Бобър“ 1100 л. – 45 бр.; Контейнер тип „Иглу“ 1400 л – 28 бр. Контейнер „Жълт“ 120 л – 55 бр.
БРАЦИГОВО	Екопак България АД	гр. Брацигово	28 бр **Син контейнер за** тип „ Ракла“**1100 л** 26. **Жълт контейнер тип „ Ракла“1100 л** 26 бр. контейнер тип „Иглу”
ВЕЛИНГРАД	Екобулпак АД	гр. Велинград и с.Грашево, с.Драгиново, с.Кръстава, с.Пашови, с.Света Петка, с.Юндола, с.Биркова, с.Албаница, с.Бозьова, с.Бутрева, с.Враненци, с.Горна Дъбева, с.Рохлева, с.Цветино и с.Чолакова.	За гр. Велинград - 140 бр. контейнери тип бобър по 1100 л, 6 бр кофи по 360 л, 9 бр. кофи по 240 л и 72 бр. контейнери тип „иглу” по 1400л; За селата 37 бр. бр кофи по 360 л; 6 бр. кофи тип „иглу“; 14 бр. кофи по 240 л
ЛЕСИЧОВО	Екобулпак	Община Лесичово	Контейнер тип „Иглу“ 1400 л – 22 бр. Контейнер тип „Бобър“ „Жълт“ 1100 л – 22 бр.
ПЕЩЕРА	Екопак България АД	Община Пещера	45 комплекта в град Пещера, 3 комплекта в с. Радилово и 2 комплекта в с. Капитан Димитриево
РАКИТОВО	Екопак България АД	3 бр. населени места	124 точки -от тях 71т. за гр. Ракитово, 33т. за гр.Костандово и 20т. за с.Дорково -общ бр. контейнери-141бр.

СЕПТЕМВРИ	Екобулпак АД	12 населени места на територията на община Септември,	Контейнери тип Бобър жълт 660 л – 33 бр; Кофа жълта 360 л – 166 бр. Иглу зелено 1100 л. -112 бр.

Двете най-големи колективни системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки - „Екопак – България" АД и „Екобулпак" АД покриват всички общини в региона и са сключили Договори за сътрудничество с тях. Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са представени или чрез стандартните точки - син, зелен и жълт контейнер, съответно за хартия, стъкло и пластмаса/метал или чрез редуцираната точка със зелен и жълт контейнер. И двете организации по оползотворяване имат изградени сепариращи площадки – тази на "Екопак – България" АД е в гр. Пазарджик, а на „Екобулпак" АД – в с. Главиница. На площадките за сепариране се извършва прочистване, разделяне по вид и цвят балиране и съхранение на отпадъците от опаковки преди предаването им на фирмите – преработватели.

8.2. Анализ на инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

Предвижданията на законодателството по отношение на строителните отпадъците цели третиране на строителните отпадъци за тяхното повторно използване. За отпадъците от строителството и разрушаване също са поставени национални цели за рециклиране и оползотворяване, както и за влагането на тези отпадъци в строителството на рециклирани такива. За изпълнението им е необходимо да бъде изградена нужната инфраструктура. На територията на общините строго е забранено нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци в контейнерите за битови отпадъци, речни корита, ниви, горски територии, пътища, дерета, като за нарушителите са въведени наказателни глоби.

- ✓ **Община Пазарджик**

Таблица 58: Количество събрани <u>строителни отпадъци</u> (тона//куб.м) за Община Пазарджик

	2016*		2017*		2018		2019		2020	
	тона	**м^3**	**тона**	**м^3**	**тона**	**м^3**	**тона**	**м^3**	**тона**	**м^3**
Строителни отпадъци общо, в т.ч:	**0**		**15**		**15**		**25**		64	
От тях рециклирани или повторно използвани										

- ✓ **Община Батак**

Таблица 59: Количество събрани <u>строителни отпадъци</u> (тона//куб.м) за Община Батак

	2016*		2017*		2018		2019		2020	
	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3
Строителни отпадъци общо, в т.ч:							**318.300**			
От тях рециклирани или повторно използвани										

- ✓ **Община Брацигово**

Таблица 60: Количество събрани <u>строителни отпадъци</u> (тона//куб.м) Брацигово

	2016*		2017*		2018		2019		2020	
	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3	тона	м^3
Строителни отпадъци общо, в т.ч:	**0**		**15**		**15**		**25**		64	
От тях рециклирани или повторно използвани										

На територията на община Брацигово, както и в региона, няма съоръжения за рециклиране и/или подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци. За намаляване и ограничаване нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци по неразрешени за целта места община Брацигово е подписала Договор с фирма, притежаваща необходимите разрешителни. Поставени са два броя 4 кубикови контейнери в района около гарата в гр. Брацигово, един брой четирикубиков контейнер в с. Исперихово и един брой четирикубиков контейнер в с. Бяга за строителни отпадъци.

В Община Ракитово има строителни отпадъци, но за същите общината не води отчетност от 2016г. до настоящия момент. На територията на общината няма изградена площадка за строителни отпадъци, на която същите да се събират, претеглят и да подлежат на предварително третиране и оползотворяване. Строителните отпадъци са се използвали за обратни насипи, насипи за уширения на горски и общински пътища, запълване на дупки и др. Общината обаче няма информация за техните количества.

От представените данни за Общините членове на РСУО Пазарджик, е видно че в голяма част от тях липсва изградена и съществуваща инфраструктура за строителните отпадъци. Голяма част от тях се депонират на Регионалното депо заедно с останалите битови отпадъци. Общините от региона и към настоящия момент не разполагат с информация за генерираните отпадъци от строителство и разрушаване.

8.3. Анализ на инфраструктура за третиране на утайки от ГПСОВ

Пречиствателната станция за отпадъчни води (ПСОВ) за гр. Пазарджик е открита на 29.09.2008г. Съоръжението е проектирано да обслужва 156 000 ЕЖ. Очакваното максимално количество на образуваните утайки от ПСОВ за гр. Пазарджик е около 12

480 т/год.

В община Пещера има изградена ПСОВ гр. Пещера за 25 000 ЕЖ. и изградена ПСОВ за двете села- с. Радилово и с. Капитан Димитриево.

За община Септември има изградени:

1. Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) – гр. Септември. „Подобряване водния цикъл на р. Септември" с местонахождение УПИ I – 143 по плана за регулация и застрояване на ПИ 000143 в местността „Кораба", землището на гр. Септември. Обхващаща три населени места: гр. Септември, с. Варвара и с. Ветрен дол.
2. Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) /Модулно пречиствателно съоръжение за 330 екв. ж./, преливник и довеждащ колектор до ПСОВ и кабели НН с местонахождение УПИ I – 30 за пречиствателна станция за отпадни води, в местността „Водниците", землище на с. Карабунар, общ. Септември, обл. Пазарджик

През 2019г., община Велинград е подала за одобрение инвестиционно предложение за изграждане на „Пречиствателна станция за отпадъчни води – Велинград и трасе за довеждащ колектор до ПСОВ – Велинград" в поземлен имот №276006, м. „Мерата", землището на с. Драгиново, общ. Велинград, обл. Пазарджик. С реализирането на предложението ще се осигури пречистване на отпадъчни води на гр. Велинград, региона и с. Драгиново, като ще реши проблемите със заустването на отпадъчни води в септични ями, замърсяването на подпочвените води и разсредоточеното замърсяване на почви. Прогнозата е, че след обезводняване, утайките ще достигнат до 3266 кг/д, което представлява около 1200 т/г. Предвид негативните прогнози на населението, не се очаква увеличаване на тези количества.

За община Брацигово има изградена само една пречиствателна станция в с. Козарско, за която е предвидено увеличаване на производителността и ефективността. Има ПУП за изграждане на ПСОВ в град Брацигово – 1 бр. и с. Исперихово – 2 бр. Общината е сред тези със среден приоритет за изграждане на ПСОВ.

Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ГПСОВ е на операторите на същите, който избират начините за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите заложени в Националния стратегически план за управление на утайките (НСПУУ).

Към постъпващите отпадни води във изградените пречиствателни станции на територията на регион Пазарджик не са включени промишлени предприятия, с изключение на тази за град Пазарджик. Пречистват се битови отпадъчни води, генерирани от домакинствата.

С предоставените данни от Общините в Регион Пазарджик ясно е изразено, че не съществува инфраструктура за третиране и обработка на утайките от ПСОВ.

Основни изводи и препоръки

✓ Изградена е ефективна система за организирано сметосъбиране, чрез осигуряване на съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци, генерирани от общините в регион Пазарджик. Съдовете се подменят и допълват ежегодно.

Специализирана техника за обслужването им е осигурена от фирмите извършващи услугата, въз основа на сключени Договори с общините членове на РСУО Пазарджик. Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци в обхваща 100% от населените места на Регион Пазарджик;

✓ В Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Пазарджик участват общините: Брацигово, Батак, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември и Белово. От началото на 2018 год. обезвреждането на битовите отпадъци става на регионален принцип, чрез депониране на площадката на Регионален център за рециклиране /РЦР/ в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик;

✓ На територията на всички общини са организирани дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци в съответствие с чл.19, ал.3, т.7 от ЗУО, като се оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци. Осем от общините са сключили Договори с организации за оползотворяване на шестте потока масово разпространени отпадъци, с цел насочването им към осигурената от тях инфраструктура. Необходимо е община Пещера да сключи договор с организация за оползотворяване на отработени масла;

✓ В изпълнение на задължението, съгласно чл.19, ал.3, т.6, т.7 и чл.20, ал.1, т.1, т.2 от ЗУО, общините от Регион Пазарджик са организирали системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Изпълнението по разделното събиране е възложено чрез сключени Договори с „Екопак България“ АД и с„Екобулпак България” АД;

✓ С цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на събраните смесени битови отпадъци преди депонирането им, за седем от Общините в Регион Пазарджик е сключен е договор № 99 – ЗОП – 59/16.09.2020 г. между Община Пазарджик, като водеща община и „Център за рециклиране - Пазарджик“ ДЗЗД с предмет: „Експлоатация на инсталациите за предварително третиране на битови отпадъци и компостиране на зелени и/или биоразградими отпадъци“;

✓ Община Ракитово от общия поток на събраните смесени битови отпадъци преди депонирането им извършва сепариране в Сепарираща инсталация (инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци) с Оператор на инсталацията фирма „ГЕО БОР НОВА“ ЕООД (Изпълнител) по Договор № 673/ 01.06.2021 год.

✓ Община Велинград и община Ракитово имат изградена инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци. Площадката е с площ 32,386 дка, разположена в местността „Благовото“, землище Велинград, в ПИ 033021 по КВС на гр. Велинград, общ. Велинград, обл. Пазарджик. За площадката са били предвидени следните основни елементи на претоварната станция, предвидена да обслужва двете общини – Велинград и Ракитово, сепарираща инсталация за отделяне на отпадъци за рециклиране и оползотворяване с максимален капацитет 5,8т/ч;

✓ Общините от Регион Пазарджик **не са изпълнили** изискванията на чл.19, ал. 3, т.5 от ЗУО за организиране събирането, оползотворяването и обезвреждането на

строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Единствено община Брацигово е подписала Договор с фирма, притежаваща необходимите разрешителни, за което са поставени два броя 4 кубикови контейнери в района около гарата в гр. Брацигово, крайно недостатъчно за генерираните строителни отпадъци от бита;

✓ До момента в общините за Регион Пазарджик няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. На територията на по голяма част от Общините в Регион Пазарджик много от домакинствата в малките населени места използват голяма част от биоразградимите отпадъци за храна на животните. В общините има възможности за създаване на системи за домашно компостиране, които се препоръчват за по-малките населени места. С раздаване на домашни компостери на домакинствата в селските райони ще се предотврати генерирането на част от биоотпадъците, което ще допринесе за намаляване на количествата на депонираните отпадъци на регионалното депо. За закупуване са предвидени за Община Белово през 2022 год. количества до 1200 компостера за домашно компостиране;

✓ Съгласно изискванията на ЗУО, кметът на общината има задължение да организира система за разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил (ООТ), чрез сключване на Договор с организация по оползотворяване на ООТ. Представена е информация за подписан предварителен договор с организация по оползотворяване от Община Пазарджик, а в другите общини от Региона на този етап не са предприети действия в тази посока;

✓ Съгласно изискванията на законодателството, общината трябва да организира разделното събиране на хранителни и кухненски отпадъци. За внедряване на системата обаче, е необходимо преди всичко осигуряване на необходимата инфраструктура за третиране на хранителните отпадъци Въвеждането на система за разделно събиране на хранителни отпадъци се предвижда само в общините Пазарджик и Пещера, където е въведена за хранителни отпадъци от растителен произход. За останалите общини Батак, Брацигово и Лесичово не се предвижда въвеждане на система за разделно събиране поради малките количества на отпадъците и невъзможността за оптимално използване на техниката за събиране;

✓ В обхвата на регионалното сдружение за управление на отпадъците – Регион Пазарджик е изграден като подобект към „Проект BG16M1OP002-2.002-0004 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общините Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пазарджик, Пещера и Септември“, ***за подобект Инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци на общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово. Към момента инсталациите са изградени и се експлоатират, като това са инсталация за предварително третиране и компостиране в Пазарджик и компостиращи инсталации в Белово и Септември.***

✓ За общините от Регион Пазарджик за изпълнение изискванията на ЗУО с цел осигуряване на площадки, на които гражданите могат да оставят разделно събраните

опасни отпадъци от бита с изискванията на чл.19, ал.3, т. 9, няма организирано разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал.1 от ЗУО;

✓ Съгласно чл.19, ал. 3, т.11 от ЗУО общините следва да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината. Към момента за общините в регион Пазарджик, площадки за разделно събрани битови отпадъци за население над 10 000 жители са осигурили общините Пазарджик и Велинград;

✓ Община Пазарджик е сключила Договор № 855/ 09.07.2014 г. със „Стийл Интер Трейд" ООД, гр. София, за „Осигуряване на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, учреждения, организации, институции, училища, детски градини в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. по реда на чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО". Дружеството притежава Разрешение № 07-ДО-308-00/ 03.06.2014г. Площадката е разположена в имот с идентификатор 55155.508.126 по КККР;

✓ Община Велинград също е осигурила действаща площадка на територията на града за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата и е изпълнила задълженията си по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. На площадките гражданите предават едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита, както и някои видове масово разпространени отпадъци;

✓ В изпълнение на чл.20 от Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, кметът на общината, определя терен за събиране на масово разпространени отпадъци, при общините от Регион Пазарджик не всички общини имат сключени Договори за предаване и третиране на излезли от употреба гуми (Ракитово и Велинград);

✓ Препоръчително е да се потърсят алтернативни варианти за оползотворяване на утайките. Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ПСОВ на общините от Регион Пазарджик е на „ВиК" ЕООД гр. Пазарджик. Изборът на подходящо дългосрочно решение за третиране и оползотворяване на утайките трябва да бъде основан не само на техническите възможности на методите, но и на всички останали влияещи икономически, екологични и социални аспекти.

9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци

През последните години Европейските стратегически документи предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. Приложението на тази промяна за преминаване от линеен към кръгов модел на управление на ресурсите се осъществява на местно ниво. Въвеждането на плана за действиена ЕС за зелена сделка и кръговата икономика са разработки, които изискват местните власти да задействат и да въведат промени през следващите години, така че

политиките за предотвратяване и повторна употреба да бъдат проектирани и приложени ефективно. Кръговата икономика представлява модел, чиято основна цел е стремеж към възобновяване, затваряне и повтаряне на цикъла на производство. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налагапредприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаването на рециклирането и оползотворяването им. Паралелно с нарастването на обема генерирани отпадъци, нарастват и тяхното разнообразие, сложност, токсичност и свързаните с това трудности и разходи по обезвреждането им. Целта е да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда. С развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране

Градовете и общините трябва да бъдат начело на нарастващото движение на нулевите отпадъци чрез проучване на нови модели на потребление, проектиране на ресурсни системисъс затворен цикъл, пилотни методи за предотвратяване на отпадъците и чрез обединяване на общностите в прилагането на тези политики. Нулеви отпадъци е етична, икономическа и практическа цел за промяна на навиците и начина на живот по подобие на устойчивите природни цикли, където всички отпадни материали служат като суровини за други процеси.За прехода от „справяне“ с отпадъците към управление на суровините са необходими предивсичко промени в организацията на събиране и силна образователна кампания, докатоинвестиционните разходи са сравнително малки.

Всеки човек образува отпадъци, затова резултатите от системата за управлението на отпадъците зависят много силно от степента на отговорност и информираност на нейните ползватели. Подходът „Нулеви отпадъци“ има за цел проектирането и управлението на продукти и процеси по начин, който системно ограничава обема и премахва токсичността на отпадъците и материалите, като запазва и възстановява всички суровини, вместо да ги изгаря или депонира. Информирането на обществеността и бизнеса по въпросите на управлението на отпадъците са необходимост и в полза за постигане на целите, свързани с намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяването им. То има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление. Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците.

9.1. Практики за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Предотвратяването образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- ✓ Стриктно избягване на отпадъците - включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението;
- ✓ Намаляване на генерирането на отпадъци при източника - включва минимизиране

употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия;

- ✓ Насърчаване на повторната употреба - включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка;
- ✓ Рециклиране при източника - включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Пример за това е използване след биологично третиране - домашно компостиране.

В България общините играят ключова роля в управлението на отпадъците. Кметът на общината отговаря за:

- **организиране управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на нейна територия (чл. 19 от ЗУО)** – управлението на отпадъците по потоци в общините от регион Пазарджик е разгледано в Анализ и оценка инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците;
- **участие на всяка община в Регионалното сдружение за управление на отпадъците** - общините в регионалните сдружения имат колективната отговорност заедно да постигнат задължителните цели за рециклиране и управление на отпадъците. Участието в РСУО е препоръчително, тъй като това е необходимо условие за достъп до европейски, държавни и други обществени средства за изграждане на системи за управление на отпадъците (чл. 24, ал. 9 от ЗУО). Успехът на регионалния подход зависи изцяло от доброто планиране на капацитета, съоръженията и местонахождението на общата инфраструктура за управление на отпадъците, както и от справедливото договаряне на отношенията между общините- членове на регионалното сдружение;
- **съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба** (чл. 19, ал. 3, т. 8 от ЗУО) - една от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци е насърчаване на повторната употреба и/или поправка на подходящи изхвърлени продукти или на техните компоненти чрез използването на образователни, икономически, логистични или други мерки, като например създаване или подкрепа на акредитирани центрове и мрежи за поправка и повторна употреба най-вече в гъсто населените райони. В центровете може да се осъществяват дейности като разглобяване/сглобяване, почистване, ремонтни дейности боядисване и др. на битови отпадъци (напр. мебели, велосипеди, дрехи, кожени изделия, домакински съдове, дървени дограми, килими, щори и др.). В определението „битови отпадъци“ попадат отпадъци от домакинствата и подобни на отпадъците от домакинствата, т.е. отпадъците, образувани от домакинствата и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата. В центровете не могат да се обработват производствени отпадъци и отпадъци от селското и горското стопанство. Като съпътстваща и допълваща (не основна) дейност може да се извършва и рециклиране/друго оползотворяване на отпадъците, но само по отношение на отпадъците, събрани с цел поправка и подготовка за повторна употреба и остатъците от дейността по подготовката за

повторна употреба/поправката, които се явяват негодни за подготовка за повторна употреба. Тъй като целта на дейността е да се намали количеството депонирани битови отпадъци, на поправка и подготовка за повторна употреба/третиране в горепосочените центрове не подлежат отпадъци, за които са плащани продуктови такси[3] (такси към оползотворяващи организации, които имат отговорността да третират дадения вид отпадък). В общините, на чиято територия не функционират организации за оползотворяване на даден вид отпадъци в центровете може да се обработват и отпадъци от същия вид, независимо че попадат в обхвата на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса. Дейността на центровете ще се развива в територията на Република България, с основна цел да бъде намалено количеството депонирани битови отпадъци, генерирани на територията на страната;

- **почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване** Кметът е отговорен за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване (улични платна, площади, алеи, паркове), включително и общински пътища, както и за недопускане на създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им. На повсеместното и постоянно образуване на незаконни сметища и замърсявания около и в населените места, край пътища и дори в защитени зони може да се въздейства с целенасочени мерки за откриване на замърсяванията и своевременно санкциониране на нарушителите, подобряване на услугите по сметосъбиране и информираността за хората в по-отдалечените и малки населени места и др.

Мерки за борба с незаконното изхвърляне на отпадъци:

- телефон за подаване на сигнали;
- интернет платформа за отбелязване на замърсени места;
- предупредителни знаци и видео наблюдение на местата, обичайно използвани за нерегламентирани сметища;
- обществено полезен труд по почистване на замърсени места от доказани нарушители;
- широка и постоянна разгласа на реда за правилно изхвърляне на различни видове отпадъци.

- **обновяване на общинските наредби за управление на отпадъците** (чл. 19, ал.1 и чл.22 от ЗУО) - Общинската наредба е отлична възможност да се определят мерки запредотвратяване на отпадъците на територията на съответната община. Целта е намаляване на общото количество отпадъци, които трябва да бъдат превозвани и третирани, с което ще се намалят и разходите на системата за управление на отпадъците. С наредбата може да се определи редът за провеждане на събития на територията на общината, така че да се гарантира образуването на минимално количество отпадъци, правилното им разделяне и последващо рециклиране. Замърсяването, образувано в следствие на обществени и частни събития (събори, фестивали и др.) на територията на общината, може да бъде успешно предотвратено чрез прилагане на правила за провеждане на събития,

както и забрана или ограничаване използването на някои пластмасови изделия за еднократна употреба (чашки, торбички, бутилки и др.). В редица европейски общини е забранено предлагането на стиропорени съдове; вода, бутилирана в пластмасови бутилки; тънки полиетиленови пазарски торбички и др. Не на последно място, много градове насърчават изостаналата храна от събития да бъде дарявана на хора в нужда. Наредбата може да определи мерки за ограничаване разпространението на печатни реклами на територията на общината. Важни партньори в такава кампания са самите рекламодатели, разпространители, пощенски и куриерски услуги, както и доброволци и неправителствени организации.

- Към момента, до юли 2022г., е в процес на реализация Проект № BG16M1OP002-2.009-0010-C01 с наименование „Разработване и демонстрация на уеб-базиран модел (инструмент) (WASP-Tool) за предотвратяване образуването на отпадъци, насърчаващ местните власти за достигане на целите по чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците“, който е финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Главната цел е трансфериране и адаптиране на най-актуалните и най-успешни европейски практики за предотвратяване образуването на отпадъци към индивидуалните условия на общините в България, с перспектива за достигане на адекватно ниво на планиране, основополагащо за постигане на целите по чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците. С изпълнението на проекта ще бъде разработено онлайн ръководство с най- добрите практики за предотвратяване образуването на отпадъци.

Като добри практики могат да се посочат следните схеми за разделно събиране на отпадъците:

- Въвеждането на комбинация от различни системи за разделно събиране като цяло ще доведе до по-голяма ефективност в събирането, като по този начин се обслужват различни потоци от отпадъци и поведението/ предпочитанията на населението относно изхвърлянето;
- Пунктовете за предаване на отпадъци са най-разпространените пунктове за събиране за голямо разнообразие от опасни отпадъци от домакинства. Улесненото им използване е важен фактор за увеличение на обемите събрани опасни отпадъци от домакинствата: по-дълго работно време, достъпно местоположение и голяма гъстота на мрежата от пунктове за предаване на отпадъци;
- Периодичното събиране, събирането при поискване и мобилните пунктове за събиране са важно допълнение към обичайните пунктове за предаване на отпадъци, защото по този начин домакинствата могат да изхвърлят отпадъците си по-близо до дома. Те също така са полезни за преодоляване на ограничения в пространството в гъсто населените райони Общините могат да ограничат количеството отпадък на домакинство, който да бъде събиран от общинските служби (напр. 2 m^3 на година за обемен отпадък), и да въведат проверка на самоличността, за да гарантират, че събирането е ограничено до частните домакинства без търговски или други дейности;

- Чрез събирането от врата на врата се постига най-висок процент събираемост, по-специално в гъсто населените райони, където транспортните разстояния са кратки. Разходите обаче са и по-високи в сравнение с други видове събиране. Събиране от врата на врата (един поток или смесен поток) е широко приложимо за различни потоци от отпадъци, като за (често) събиране на сухи рециклируеми отпадъци и биоотпадъци, но рядко заопасни отпадъци от домакинствата (заради малкия обем, разнообразието от отпадъци и високия риск от изхвърляне на опасни отпадъци от домакинства на тротоара пред дома);
- Пунктовете за събиране и задълженията за обратно връщане в магазина, аптеките идруги специализирани пунктове за определени отпадъци могат да бъдат част от мрежа за събиране, за да е по-лесно правилното изхвърляне, вместо чрез смесените битови отпадъци или изхвърлянето в канализацията;
- Предоставянето на подходящо обучение за служителите на пунктовете за предаване на отпадъци, по-специално относно критериите за приемане на отпадъци, които трябва да се прилагат във всички пунктове за предаване на отпадъци, спомага за подобряване на разделянето и следователно за качеството на възстановените материали;
- Установяването на система за определяне на количеството опасни отпадъци от домакинства, които са събрани разделно, и изчисляване на събраното количество и разходи по събирането на жител на година, е ефективен начин за наблюдение на ефективността на схемата за събиране, за да се поставят цели и да се оцени развитието ѝ в течение на времето.

Следва да бъде отбелязано, че макар и от анализа на най-добра практика в различни територии да става ясно, че няма една схема за разделно събиране, която да е приложима за всички, има ограничен брой общи елементи, които в различни комбинации определят модел на система за разделно събиране. Гъвкавостта по отношение на това как тези елементи са прецизирани и комбинирани позволява оптимизация, като се вземат под внимание условията на местно равнище като: гъстота на населението; видове жилища; климат; ограничения в мястото за съхранение; събиране в историческите градски центровеи др.

9.1.1 .Предотвратяване образуването на БО в домакинствата

Предотвратяването образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Повечето от домакинствата дори не са запознати с методите и начините за предотвратяването на отпадъците. Въпреки, че предотвратяването на отпадъци е първичното ниво в йерархията на управлението на отпадъците, за домакинствата избягването на битовите отпадъци е доста трудно.

- ✓ ***Предотвратяване и повторна употреба:***

Намаляването на количествата отпадъци, които се изгарят или депонират е от първостепенна важност – от екологична, здравословна и икономическа гледна точка. Целта на т.нар. „отчисления“ по чл. 60 и чл. 64 на ЗУО е именно да се стимулира постепенното насочване на отпадъците от депониране към по-високи нива на преработване: поправка и повторна употреба, рециклиране и компостиране. Предотвратяването на отпадъци спестява най-много обществени средства и ценно място

в депата за отпадъци – действително, най- добрите отпадъци са тези, които не са образувани. Субсидирането на дейности за предотвратяване на отпадъците води до много добри резултати. Най-често се прилагат субсидии за инициативи за домашно или квартално компостиране. В зависимост от резултатите на морфологичен анализ на отпадъците, общините могат да предприемат и други мерки за подкрепа на пилотни и граждански инициативи за предотвратяване на отпадъците,като например намаляване на употребата на полиетиленови торбички, предотвратяване изхвърлянето на храна, насърчаване на използването на презаредими батерии и др.

Най-голям е потенциалът за предотвратяване на следните потоци:

- ✓ биоразградими отпадъци;
- ✓ хартия;
- ✓ опаковки;
- ✓ предмети с висок потенциал за повторна употреба (мебели, играчки, дрехи, книги,електроуреди и др.).

Предложения за действие:

- **домашно и квартално компостиране** – намаление на таксата „битови отпадъци“ за хора, които компостират биоотпадъците си. В отдалечените крайни квартали на градовете също може да се обособи място за квартално компостиране, обособено и поддържаноизцяло от доброволни усилия на местните жители;
- **общински правила за ограничаване на отпадъците -** нежеланите пощенски реклами; при провеждане на събития на обществени места, търговски обекти, ограничаване ползването на определени масово разпространени отпадъци, като полиетиленови пазарски торбички, чашки и чинийки и др. изделия за еднократна употреба. Намаляването използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса би имало особено силен ефект, ако се прилага масово в детските градини и училищата. С предстоящото въвеждане вбългарското законодателство на Директивата (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на Съвета от 05.06.2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда ще бъде забранена употребата на пластмасовите продукти, като: прибори за хранене, чинии, сламки, бъркалки, клечки за уши, съдове за храна, изработени от експандиран полистирен и продукти от оксо-разградима пластмаса;
- **насърчаване на ползването на текстилни пазарски торбички -** Директива (ЕС) 2015/720 от 29 април 2015 година по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване. Директивата изисква държавите-членки да предприемат необходимите мерки за постигане на трайно намаление в потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване на своята територия, което води до предотвратяване на отпадъците. Предвид това, през 2016г. в българското законодателство е приета нова Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за пластмасови торбички за пазаруване, която транспонира Директива (ЕС) 2015/720 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 година за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване, в т.ч. въвеждане на изискване същите да не бъдат

предлагани безплатно. С времето, обаче таксуването се оказа недостатъчно ефективно;

- **намаляване на използването на хартия** – например чрез по-интензивно използванена електронно управление и е-услуги от общинските администрации;
- **преференции/субсидии** за насърчаване на домашното компостиране и др.;
- **услуги/социални предприятия:** купуване на храна и насипни продукти в (собствени) контейнери за многократна употреба напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- **центрове за поправка и подготовка за повторна употреба –** Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците насърчава повторната употреба на продукти и създаването на системи за популяризиране на дейностите по ремонт с цел повторна употреба, включително и по-специално наелектроуреди, текстил, мебели, опаковки, обувки и др. Центровете за поправка и подготовка за повторна употреба, могат да се подържат съвместно със социалнипредприятия – за мебели, битови предмети, електроуреди, строителни материали, текстил, книги и др.;
- **базари за обмен на употребявани вещи** – напр. детски дрехи и играчки, спортни уреди, вещи за бита, книги, дрехи и др.;
- **обществена разгласа и обучение** – всички общински инициативи за предотвратяване на отпадъците и повторна употреба се нуждаят от много добра информационна и образователна кампания, насочена както към възрастните, така и към децата и младежите. Пилотните проекти в училищата са чудесен начин за трайно възпитаване на добри навици. Насърчаване предотвратяването на отпадъци също дава отличен пример и добри резултати в магазини, занаятчийски обекти, хотели, ресторанти, офиси и административни сгради. Една от най-подходящите възможности за предоставяне на важна информация относно правилното изхвърляне на различните видове битови отпадъци на гражданите е моментът на личен контакт с общинската администрация. Организирането на поредица от срещи с домоуправителите на етажни собствености или заинтересованите жители по квартали също е отличен начин за пряка връзка с гражданите, която дава възможност не само за разясняване на техните права и задължения по отношение на отпадъците, но също и за получаване на обратна връзка, включително и сигнали за нарушения, заявления за поставяне на контейнери за разделно събиране и т.н.

Разделно събиране „от врата на врата“

Обхватът на системите за разделно събиране на отпадъци включва домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм. Освен задължителните материали, в бъдеще общините се задължават да въвеждат разделно събиране и на други отпадъчни материали. При добре организирано разделяне на материалите още при източника е възможно бързо постигане на нива на рециклиране и компостиране. В съчетание с мерки за насърчаване на предотвратяването и повторната употреба, общините могат да постигнат 80% или повече отклоняване на отпадъците за

депониране. Ключова роля в преминаването към този модел на събиране имат фирмите за събиране и извозване на смесени битови отпадъци. Системата за сметосъбиране „от вратана врата“ разчита на поставянето на индивидуални контейнери за всяка етажна собственост или сграда, така че генераторите на отпадъци да са известни и да е ясна отговорността за правилното или неправилно разделяне на отпадъците. Тази система работи най-ефективно всъчетание с икономически стимул, като таксуването на база количество отпадъци – т.нар. „плащай повече, ако изхвърляш повече“.

„Плащаш повече, ако изхвърляш повече“

Законът за местни данъци и такси вече не позволява таксуването на услугите по управлениена отпадъците на база данъчна оценка на имота, а методиката за нова база за изчисление на такса „битови отпадъци“ е все още в процес на утвърждаване. Тази промяна би предизвикала покачване на такса „битови отпадъци“ за домакинствата, за сметка на уеднаквяване на базите за таксуване на юридически и физически лица. Тъй като в повечето случаи бизнес генераторите на отпадъци сега заплащат таксата на значително по-високабаза от домакинствата, изравняването на принципа на таксуване би довело до край на субсидирането на разходите за управление на отпадъците за жилищния сектор. Поради товасе налага общините спешно да започнат да оптимизират разходите и приходите от управление на отпадъците и да търсят начини да реализират максимално стойността им чрез повторна употреба, рециклиране, компостиране и производство на енергия от анаеробно разграждане и с ускорени темпове да намаляват количествата отпадъци, които се депонират и изгарят. Прогресивно растящите разходи за отчисления могат да бъдат сведени до нула, ако общината постига едновременно целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране и целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци. Когато регионите изпълняват по план тези цели, общините могат да спестят сумите за отчисления и да запазят по-нисък размер на такса „битови отпадъци“.

Потребителите на услугите по управление на отпадъците в общините трябва ясно да почувстват своята отговорност за поддържане на чистотата, която стимулира отговорно поведение, като намаляване и разделяне на отпадъците, не смесването на вторичните суровини и биоотпадъците с други битови отпадъци.

В отпадъците от домакинствата преобладават отпадъците от ежедневието които се характеризират като:

- ✓ **Биоотпадъци** (отпадъци от кухни и „зелени” отпадъци от градини): Населението, обитаващо вилни зони и малките населени места (села) има лично стопанство, при което отпадъчните зеленчуци и плодове, както и отпадъците от храна се оползотворяват като храна за отглежданите животни. Различна е ситуацията за населението, живущо в градовете, където такова оползотворяване на битовите отпадъци е по-ограничено.

Има огромен потенциал за предотвратяване на биоотпадъците чрез:

- ✓ домашно компостиране;
- ✓ компостиране на градински отпадъци на място (за обществени паркове, зелени площи и частни градини);

- ✓ предотвратяване на разхищението на храна от пазари и търговски обекти – чрезхранителни банки, благотворителни кухни и др.

Разделното събиране на биоотпадъци от мястото на образуване като паркове, обществени зелени площи, пазари, ресторанти, домакинства, се изисква от чл. 34 от ЗУО. Изпълнениетона това изискване допринася пряко към изпълнението на задължението за ограничаване на количеството депонирани битови отпадъци (ЗУО, чл. 31, ал. 1 т. 6). Разделянето на бързо гниещите биоотпадъци от останалите потоци е най-ефективният метод за подобряване на резултатите от разделното събиране на всички останали фракции. По този начин се предотвратява замърсяването на рециклируемите материали като хартия, картон, пластмаси, с органични отпадъци и обратното – намаляват се нежеланите примеси в биоотпадъците и така последващите процеси за третиране на отпадъците са по-печеливши.

За предотвратяване образуването на отпадъците от кухни и градини е препоръчително общините да предприеме мерки, като поощрява домашното компостиране сред населението. В селищните райони на общината този метод се практикува, но само за част отградинския отпадък. Предвид броя на населението, което може да прилага домашно компостиране, общият ефект на намаляване на отпадъците би донесъл положителен резултат. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост –средство за подобряване качеството и плодородието на почвата.

За да бъде компостирането успешно прилагано, особено земеделското и домашното, трябва да се провеждат непрекъснато разяснителни кампании, които да подчертават ползите за околната среда, (намалени разходи за транспорт и емисии, нужда от по - малки мощности за третиране, замяна на торфа и изкуствените торове в градинарството и т.н.), както и не на последно място финансовите ползи от домашното компостиране.

- ✓ **Хартия и картон** *(различна от опаковки):* Хартията и картонът са биоразградими отпадъци и съставляват около 7,5% от битовите отпадъци на общината. Първите стъпки за предотвратяване и намаляване изхвърлянето на хартия и картон в смесените битови отпадъци трябва да са насочени към институциите, върху които общините има възможност за пряко въздействие: училища, детски градини, общински сгради, административни итърговски обекти, учреждения, офиси, и др. обекти, където се образуват отпадъци от кашони, кутии, офис хартия, печатна периодика и др. Примерни мерки могат да бъдат:
  - замяна на старите принтери с нови, които могат да печатат двустранно;
  - инструкции за пестене на хартия в офисите и учрежденията;
  - употреба на електронна комуникация винаги, когато е възможно, например чрез използване на информационна система за придвижване, споделяне и архивиране на документи в рамките на общинската администрация, вкл. и при предоставяне на услуги и информация на граждани.

Друг начин за предотвратяване на хартиени отпадъци е ограничаването на нежелана и неадресирана пощенска реклама, чрез следните стратегии:

- поставяне на лепенки на пощенските кутии („Без реклами“), за да се избегне нежелана реклама;
- провеждане на информационно-образователни кампании за насърчаване на

използването на лепенки, които да се насочват не само към домакинства, но също и към персонал на компании, които предоставят брошури, каталози, промоции и т.н., с цел да насърчи зачитането на стикерите.

- ✓ **Опаковки** - Тези отпадъци са съставени в голямата си част от пластмаса (40 до 50%)и картон (30%), освен това от композитни материали, метални кутии, стъкло. Възможносттаза предотвратяване на тези материали от домакинствата е крайно ограничена. Имайкипредвид, че повечето продукти са опаковани неколкократно, то потребителят не е този, който е в най-силна позиция да ограничи опаковките. В такава се намират производителите на продуктите и опаковащата промишленост. Те определят вида на опаковките и опаковането на продуктите, като по този начин предопределят вида на получените в резултат отпадъци.

Като мярка могат да бъдат въведени депозитните системи върху опаковки за многократна употреба (стъклени, бирени бутилки) или за еднократна употреба (пластмасови бутилки от безалкохолни напитки). Депозитните системи са доказан начин за намаляване на замърсяването с отпадъци, изхвърлени извън определените за целта места. Чрез тях производителите на опаковани храни и напитки поемат в много по-пълна степен своята отговорност за правилно управление на ресурсите, вложени в опаковките. Докато сега голяма част от тези опаковки попадат в депата, депозитът ще отклони тези отпадъци към системата за тяхното събиране и рециклиране и ще намали както разходите за сметосъбиране и сметоизвозване на общината, така и нуждата от място за депониране. Депозитните системи са от огромна полза за общините, но регламентирането им е предимно в компетенциите на държавата. Местните власти могат да настояват за въвеждане и разширяване на депозитните системи за повече продукти на национално ниво. Въвеждането на регионални депозитни системи за опаковки за многократна употреба, които се пълнят е от взаимна полза както за общините, така и за регионалните производители – напр. за опаковките на напитки или млечни изделия.

- ✓ **Други отпадъци** - към тази група могат да се причислят отпадъци като батерии, електрическо и електронно оборудване, строителни, едрогабаритни отпадъци, текстил и др. По-голямата част от битовите отпадъци, на които основен източник са отпадъците от домакинствата, обикновено идва от биоотпадъци, хартия и картон, пластмаси, стъкло, метали, текстилни изделия и други. Като малка фракция опасните отпадъци от домакинствата се събират под категория „други“, но тяхното значение е сравнително по- голямо заради потенциала им да възпрепятстват висококачественото рециклиране на всички други фракции, както и заради съображения за безопасност.

Както характеристиките, така и третирането на различните опасни отпадъци от домакинствата се различават съществено едно от друго, но въз основа на проверка на съществуващите най-добри практики в областта на събирането на опасни отпадъци от домакинствата, са идентифицирани следните системи за разделно събиране на отпадъци:

- периодично събиране на определено място (напр. мобилен пункт за събиране) или отврата на врата (на всеки две седмици или на по-дълъг интервал);
- обратно връщане в магазина за рециклиране;
- предаване в пунктове за предаване на отпадъци.

Както става ясно, предотвратяването на отпадъците в домакинствата е трудно за повечето компоненти на битовите отпадъци. При силна мотивация на населението е възможно да се постигнат добри резултати в общината. Това обаче ще изисква силно повишаване на информираността на населението. Но дори и тогава ще сътрудничат само малък брой от домакинствата, които могат да си позволят такава промяна, и като цяло по-скъпо поведениепри пазаруване. Предварителната оценка показва, че въз основа на мерките за предотвратяване би могло да достигне 1 до 2% намаление на битовите отпадъци от домакинствата в средносрочен и дългосрочен план. Важна стъпка в това отношение са последващите действия, които общините трябва да предприемат с извършване на пред инвестиционни проучвания, с цел осигуряване на съоръжения за домашно компостиране и за поощряване на населението за използване на този подход.

9.1.2. Предотвратяване и рециклиране на отпадъци в търговския сектор

По принцип съществуват две основни сфери за предотвратяване на отпадъците в търговския сектор, като:

- ✓ компаниите да прилагат мерки за намаляване на техните отпадъци;
- ✓ компаниите прилагат мерки за намаляване на отпадъците, което ще се появи, когато в края на жизнения цикъл на произведените от тях продукти те ще се загубят, като такива. Тези мерки попадат в принципа „Разширена отговорност на производителя", който е частот настоящата програма и е детайлно разгледан в Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя" и „Замърсителят плаща".

Най-голяма част от отпадъците от търговската дейност са отпадъците от: производството, строителни отпадъци и отпадъци от офисите. Отпадъците от опаковки, които основно се генерират при разопаковането на отделните продукти като фолио, торби, стърготини, хартия, кенове и смачкан картон се използват от организациите за отговорност на производителя, които дори заплащат за осигурените материали, ако са подходящо сортирани. Това е от значение за стимулиране на частния сектор за подобряване или промяна на системите им за управление на отпадъците, чрез които търговците да погледнат на техните отпадъци като на материали, които биха могли да се избегнат или рециклират за по-малка стойност, отколкото да се депонират. По тази причина е необходимо да се осигури голямо търсене на рециклируеми материали така, че фирмите да имат възможност да рециклират рециклируемите си отпадъци. В тази връзка изключително важна роля имат общините, които са отговорни за развитието на пазара на нарастващото количество от опаковки.

За постигане на обмен на информация и трансфер на ноу-хау за подобряване на ефективността на управлението на отпадъците, от първостепенна важност е съществуването на диалог с частния сектор, работещ в сферата на управление на отпадъци. Отпървостепенно значение е:

- редовното предоставяне на информация на населението и индустрията и привличането им в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците;
- организирането на курсове за обучение по управление на отпадъците, насочени към частния сектор;

- въвеждането на системи за управление на околната среда.

За увеличаване нивото на предотвратяване на генерирането и рециклирането на отпадъциот изключително важно значение са информационните кампании, насочени към цялостното население или отделни лица, които също така оказват влияние и на фирмите по отношение на сепарирането при източника. Активното участие на населението в предотвратяването и рециклирането на отпадъците в общината трябва да се превърне в приоритет в управлението на отпадъци. За да бъде системата достатъчно ефективна, то населението трябва да бъде запознато не само с нейното съществуване, с важността от опазване на околната среда и до резултатите, които тя ще доведе при правилно функциониране. Успехът на системите за разделно събиране на отпадъци зависи в огромна степен от участието и заинтересоваността на населението. Необходимо е провеждане на постоянна информационно-образователно кампания за популяризиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, която да цели запознаване на населението с целите и функциите на системата, разделното събиране на отпадъците от домакинствата и офиса, ползите за околната среда от разделното събиране на отпадъците и др.

9.2. Административни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

Има различни начини за събиране на различни потоци от отпадъци. В Общините от Регион Пазарджик управлението на битовите отпадъци се осъществява чрез едновременното и паралелно функциониране на следните системи:

- Общински услуги по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на смесени битови отпадъци, финансирани основно от местната такса „битови отпадъци";
- Разширена отговорност на производителя относно масово разпространените отпадъци, в т.ч. отпадъци от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми;
- Улични контейнери или „системи за занасяне" - общините, организациите, изпълняващи задължения съгласно схемата за разширена отговорност на производителя, или други оператори на отпадъци поставят улични контейнери или въвеждат „системи за занасяне" с цел събиране на различни потоци от отпадъци. С разполагането на съдове или контейнери на централни обществени места, домакинствата могат да оставят отпадъка си по всяко време, като по този начин се оптимизира логистиката в сравнение със събирането от врата на врата. В Общините са осигурени контейнери за разделно събиране на определени видове отпадъци, разположени на общодостъпни места - контейнери за разделно събиране на отпадъците от опаковки, съдове за излезли от употреба батерии; компостери за зелени отпадъци, контейнери за текстил и обувки /предвижда се/;
- Пунктове за връщане - организации, изпълняващи задължения съгласно схемата за разширена отговорност на производителя, осигуряват пунктове за обратно връщане в магазина за рециклиране на различни потоци от отпадъци: опаковки от напитки, ИУЕЕО, батерии и опасни отпадъци от домакинства. Чрез пунктовете за обратно връщане се предлагат удобни решения за потребителите, като същевременно се оптимизира логистиката в сравнение със събирането от врата на врата системи за обратно приемане в търговските обекти (например: на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, на отпадъци от батерии и

акумулатори и излезли от употреба гуми). В някои случаи чрез системите за обратно приемане в търговските обекти се реализира разширенатаотговорност на производителя относно съответните масово разпространени отпадъци като например за ИУЕЕО, отпадъци от НУБА и ИУГ;

До 2020г. на територията на Регион Пазарджик се изпълнява Програма за управление на отпадъците, разработена за периода 2014-2020г. в съответствие с НПУО 2014-2020г. В разработената Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци е посочена стратегическа цел: „Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им на територията на общините“ с четири оперативни цели:

- *Нормата на натрупване на битови отпадъци от населението ежегодно да намалява, като за програмния период-2020г. да не надхвърля 460кг/ж*

С изготвянето на настоящата нова Програма за управление на отпадъците за периода 2021- 2028г. е разгледан и анализиран предходния петгодишен период от 2016-2020г. Систематизираните данни показват изпълнение на поставената оперативна цел, като през годините нормата на натрупване не превишава посочената стойност от 460кг/ж/г. Изчислената норма на натрупване за 2020г. е 307.24 кг/ж/г.

- *Провеждане на разяснителни кампании за предотвратяване образуването на биоотпадъци, както и отпадъци от зелените площи към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради чрез компостиране или анаеробно разграждане, по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда. Като за индикатори за изпълнение са посочени: брой проведени информационни кампании и брой обекти с приложено индивидуално компостиране.*

За зеления отпадък в някой от Общините в регион Пазарджик са предвидени за закупуване компостери през 2022 година, като същите ще бъдат разположени на обществени места.

На територията на общините от Регион Пазарджик няма изграден център за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба. Насърчаване отклоняването на продукти за повторна употреба от потока битови отпадъци към потоци за повторна употреба е ефективна мярка запредотвратяване на отпадъците. Това може да се осъществи чрез активното създаване или улесняване на създаването на пазари за вещи втора употреба и общински пазари за обмен (чрез ремонтни работилници) или чрез събиране с благотворителна цел. Освен това организациите за управление на отпадъците могат да насочват определени потоци отпадъцикъм подготовка за повторна употреба като създават или улесняват създаването на центрове за повторна употреба/ремонт.

- *Проучване и възлагане на „зелени“ обществени поръчки за обектите които се финансират с обществени средства. Индикатори за изпълнение: брой реализирани обществени поръчки и предотвратяване образуване на строителни отпадъци по време на разрушаване на обществени сгради.* Съгласно информация от Общините в регион Пазарджик за периода на действие на програмата за управление на отпадъците 2014-2020г., общините не са възлагали и изпълнявали „зелени“ обществени поръчки.

9.2.1. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

Действията по минаването към модела на кръгова икономика и ресурсна ефективност са основно на равнище ЕС, но са необходими дългосрочни дейности на всички равнища – от държавите членки, регионите и градовете до бизнеса и гражданите. Водещ принцип на кръговата икономика е стойността на продуктите, материалите и ресурсите да се запазва възможно най-дълго в икономическия цикъл, което да доведе до устойчивост в производството и консумацията, а оттам до съхранена околна среда, конкурентоспособност на европейския пазар, нови работни места, устойчив растеж.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо за депониране.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Приоритетни за постигане на националните цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците са схемите за разделно събиране и рециклиране са следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците.

Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в общинските програма, както и регионални такива трябва да се постигне при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. За целта е необходим непрекъснат диалог сучастниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото съзнание. Препоръчват

се следните мерки:

- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, като особено значение следва да бъде отделяно на начина за определяне на „такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;
- запознаване на населението и фирмите с изискванията за третиране и управление на отпадъците, наложената йерархия, както и с проблемите пред общините за достигането им и претърпените вреди и пропуснати ползи при неспазване на изискванията;
- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделенона работата с подрастващите;
- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

Препоръчително е ежегодно общините да изготвят график и обобщени предложения за извършването на конкретните кампании, както и да се определи необходимият ресурс за това. Ако този график предварително се обяви на населението ще може на по- късен етап дасе организира по-лесно, а населението ще бъде подготвено за него.

9.2.2. Начини за предоставяне на информация относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

Основната форма за предоставяне на информация е интернет страницата на съответната община. В нея се публикува актуална информация за:

- стратегии, програми, общински наредби и други документи, свързани с управлението на отпадъците;
- актуална информация на населението за състоянието на околната среда. - сметосъбиране и сметоизвозване, фирмите, извършващи дейностите по управление на отпадъците на територията на общината;
- ежегодно се публикуват отчети по изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на общината. Информация за управление на отпадъците в общината се разпространява и чрез публикуване на съобщения на информационното табло в центъра за административно обслужване, както и при необходимост в местните вестници. Провеждат се кампании в тясно сътрудничество на общините и организациите по оползотворяване. При провеждане на кампаниите се разпространяват информационни материали (листовки и плакати) сред населението, свързани с различни групи отпадъци и тяхното третиране. Основни изводи и препоръки. Според отразените по-горе мерки, всяка община разполага и публикува на сайта си информация за управлението на отпадъците. Това обаче не е напълно достатъчно, тъй като част от населението нямат достъп до

електронната мрежа и това доста ограничава техните възможности да се запознаят с дейността. Именно поради това е препоръчително да се провеждат повече информационни кампании чрез организиране на срещи или информиране на населението, чрез средствата за масово осведомяване. По този начин се цели по-голяма част от населението да има достъп до информацията и да се привлече тяхното активно участие. Достигнатите резултати до тук по отношение на информираността и предоставянето на информация на гражданите е добро, но е необходимо подобряването им и увеличаване на кампаниите, чрез което ще се увеличат възможностите на общината за достигането на набелязаните мерки в развитието на дейността по управлението на отпадъците.

Основни изводи и препоръки

✓ Общините изпълняват ангажиментите за консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство, като й се предоставя възможност да участва в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове и програми и по инвестиционни предложения на територията;

✓ Информацията, по отношение управление на отпадъците, достига до гражданите по различен начин. Интернет страницата на съответната община от Регион Пазарджик е основният източник на информация. Освен този начин на разпространение, допълнителен обмен на информация се осъществява чрез публикуване на съобщения на информационното табло в центъра на административно обслужване и в кметствата на малките населени места.

✓ Необходимо е провеждане на повече информационни кампании чрез организиране на срещи или информиране на населението, чрез средствата за масово осведомяване. По този начин се цели по-голяма част от населението да има достъп до информацията и да се привлече тяхното активно участие. Постигнатите резултати до тук по отношение на информираността и предоставянето на информация на гражданите са добри, но е необходимо подобряването им и увеличаване на кампаниите, чрез което ще се увеличат възможностите на общините за достигане на набелязаните мерки в развитието на дейността по управлението на отпадъците;

✓ За осигуряване на прозрачност при изпълнение на общинските политики за управление на отпадъците е необходимо ежегодно публикуване на годишни отчети за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците до 2028 г. на интернет страница на общините от региона;

✓ В Общините от Регион Пазарджик управлението на битовите отпадъци се осъществява чрез едновременното и паралелно функциониране на следните системи:

- ✓ Общински услуги по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на смесени битови отпадъци, финансирани основно от местната такса „битови отпадъци”;
- ✓ Разширена отговорност на производителя относно масово разпространените отпадъци, в т.ч. отпадъци от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми;

- ✓ Периодичните събирания в общината се прилагат спрямо потоци от отпадъци като масово разпространени отпадъци (ИУЕЕО), обемни и строителни отпадъци от домакинствата. Чрез организиране на периодични събирания общината предлага услуга на домакинствата, като същевременно поддържа периодичност на събиране или може да се извърши и при поискване. Това се организира и осигурява от общината, при организиране на кампании за събиране на отпадъци, но понякога се възлага на операторите по управлениена отпадъци, с които е сключен Договор за организираното им събиране с подаване на заявка;
- ✓ Улични контейнери или „системи за занасяне“ - общината, организациите, изпълняващи задължения съгласно схемата за разширена отговорност на производителя, или други оператори на отпадъци поставят улични контейнери или въвеждат „системи за занасяне“ с цел събиране на различни потоци от отпадъци. С разполагането на съдове или контейнери на централни обществени места, домакинствата могат да оставят отпадъка сипо всяко време, като по този начин се оптимизира логистиката в сравнение със събирането от врата на врата.

✓ Мнозинството от домакинствата изхвърлят рециклируемите отпадъци в общинските контейнери за битови отпадъци, при което те са замърсени, с ниско качество, което ги прави негодни за последващо оползотворяване или оскъпява дейностите по тяхното третиране. За домакинствата липсва финансов стимул да предприемат мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, както и за разделно събиране на отпадъцитепри източника на образуване. Липсата на разделно събиране от домакинствата при източника на образуване и изхвърлянето на масово разпространени отпадъци в общинските съдове за смесени битови отпадъци води до двойно заплащане от гражданите на услугитепо тяхното събиране, превоз и третиране – веднъж чрез заплащане на местната такса „битови отпадъци” и втори път чрез заплащане на покупната цена на продуктите, в която саначислени продуктовите такси/лицензионните възнаграждения, заплащани от производителите и вносителите на продукти. Могат да се предприемат следните мерки:

- ✓ определяне на размера на такса „битови отпадъци“ на база на количеството отпадъци, съчетано с мерки за контрол с цел предотвратяване на незаконното изхвърляне на отпадъци С въвеждане на новите изисквания на ЗМДТ за определяне на такса битови отпадъци и възможността за освобождаване на 100% от заплащане на отчисленията за депониране, при намаляване количеството на депонирани биоразградими отпадъци, предотвратяването, повторната употреба и рециклирането стават все по-важни за домакинствата. Ефектите от схемите с такси могат да бъдат измервани най-вече в подобрени нива на рециклиране;
- ✓ подобряване на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, така че същите да бъдат удобни и в максимална близост до домакинствата;
- ✓ провеждане на редовни информационни и образователни кампании сред населението и използване на различни комуникационни средства и канали за достигане на информацията за правилното управление на отпадъците от домакинствата до максимално широк кръг от лица;

- ✓ проучване на възможностите за изграждането на центрове за повторна употреба и подготовка за повторна употреба.

✓ Възможните действия за предотвратяване образуването на отпадъците, могат да бъдат насочени към:

- ✓ намаляване на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса натериторията на общината в детските градини и училищата;
- ✓ ограничаване ползването на определени масово разпространени отпадъци, като полиетиленови пазарски торбички;
- ✓ намаляване на използването на хартия чрез по-интензивно използване на електронно управление и е-услуги от общинските администрации;
- ✓ закупуване на храна и насипни продукти в (собствени) контейнери за многократна употреба (напр. стъклени), е добра практика, която може да се организира съвместно както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- ✓ организиране на базари за обмен на употребявани вещи като: детски дрехи и играчки, спортни уреди, вещи за бита, книги, дрехи и др.;
- ✓ насърчаване на населението към домашно компостиране.

✓ Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава.

10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъци и ефективността от действието им

С последното изменение на Рамковата Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците от 2018 г. се посочва, че с цел постигане на установените цели следва да използват икономически инструменти и други мерки за създаването на стимули за прилагане на йерархията наотпадъците, които включват, наред с другото, такси за депониране и изгаряне, схеми за принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, улесняване на даряването на храни, стимули за местните органи или други подходящи инструменти или мерки.

Икономически инструменти в областта на управлението на отпадъците

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Изследванията показват, че въвеждането на такива механизми в различните европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нива в йерархията на управлението на отпадъците. Икономическите инструменти и стимули, свързани с управлението на отпадъците, могат най-общо да бъдат обобщени в следните групи:

- ✓ ***Такси за депониране и третиране***. Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на

отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци;

- ✓ ***Схеми „Плащане при изхвърляне”.*** Това са инструменти, при които населението и бизнеса заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци. Тези схеми са пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като те съответно заплащат на кг/чувал/контейнер и т.н. Схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, заставя причинителите на отпадъци да плащат в зависимостот действителното количество на образуваните отпадъци и предоставят стимули за разделяне при източника на рециклируемите отпадъци и за намаляване на смесените отпадъци. В България не съществува истинска система „плащане при изхвърляне”, тъй катопотребителите на услугата, свързана с управлението на битовите отпадъци, не плащат на база количество на изхвърлените от тях отпадъци. Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци.
- ✓ ***Схеми за отговорност на производителя и вносителя***. Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци. Тази схема се прилага в България относно 6 групи МРО и е представена детайлно в предходната точка;
- ✓ ***Екологични данъци и такси върху продукти*** – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда;
- ✓ ***Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности*** – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, които не съответстват на екологичното законодателство, например за трансграничен превоз на отпадъци;
- ✓ ***Подпомагане на публични проекти в областта на управление на отпадъците*** счастично или напълно безвъзмездно финансиране.

На базата на разгледаните схеми и форми за управление на отпадъците, в Общините в Регион Пазарджик, в настоящия анализ ще бъдат анализирани икономическите инструменти, които са свързани с бюджета на общините:

- ➢ Такса – битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на съответната община за управление на отпадъците);
- ➢ Обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл.64 от ЗУО);
- ➢ Публични проекти в областта на управлението на отпадъците.

10.1. Такса битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците)

Такса „битови отпадъци“ спада към местните такси, които се събират от общините и е основният финансов механизъм за акумулиране на средства за финансиране на дейностите по управление на битовите отпадъци. Този финансов механизъм на общините следва принципа „замърсителят плаща” и е регламентиран със Закона за местните данъци и такси/ЗМДТ/.

Съгласно чл.66, ал.1 от ЗМДТ, дейностите по предоставените от общината услуги включват:

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масоворазпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците;
2. третиране на битови отпадъци, не обхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови;
3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване.

Разходите за контрол по отношение на битовите отпадъци и разходите за почистване на нерегламентирано изхвърляне на битови отпадъци и тяхното третиране се включват в план-сметката и могат да се финансират със средствата от таксата за битови отпадъци. Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците, когато се правят за битови отпадъци от общини, се включват в план-сметката като разход задейности по третиране на битови отпадъци, не обхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци за годината, в която подлежат на превеждане от общината по съответната сметка. Натрупаните средства от обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците, когато се правят за битови отпадъци от общини, са друг източник на финансиране на разходите от план-сметката в годината на извършване на съответния разход. Неусвоените от предходната календарна година средства от таксата за битови отпадъци също са друг източник за финансиране на разходите при изготвяне на план-сметката. Приходите от глоби и имуществени санкции по Закона за управление на отпадъците, наложени във връзка с нерегламентирано изхвърляне или третиране на битови отпадъци, са друг източник за финансиране на разходите от план-сметката. Приходите от такса битови отпадъци в общинския бюджет се използват изцяло за финансиране на дейности и проекти, свързани с битовите отпадъци.

Съгласно чл. 67 от ЗМДТ, размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците. Количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от посочената водеща основа, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането й.

Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме, са:

- за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране;
- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота;
- за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации;
- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота;
- за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината;
- брой ползватели на услугата в имота;
- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

Общинският съвет може да приеме различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица иза отделните услуги, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи.

Преминаването към изчисляването на ТБО на база количество изисква значителен период от време и цялостно пренастройване на системите за управление на отпадъците в общините в зависимост от избраните модели. Прилагането на новите изисквания по отношение на основите за изчисляване размера на такса битови отпадъци поставя редица предизвикателства пред общините свързани с информационното осигуряване на процеса. Настъпилите промени в ЗМДТ целят правилно определяне на таксата за битови отпадъци, реално въвеждане на принципа „замърсителят плаща“, както и въвеждане на единна методология за определяне на разходите, които формират таксата за битови отпадъци,осигуряване на публичност и прозрачност чрез задължението за провеждане на обществени консултации при определянето на разходите, формиращи таксата и опазване на околната среда. При прилагане на предложените изменения се очаква ефект за задължените лица, изразяващ се в изменение на размера на таксата за битови

отпадъци. Конкретният размер наизменението ще зависи от избраната от общинските съвети основа за разпределяне наразходите по предоставяне на услугите, във връзка с които се събира таксата за битови отпадъци, както и от начина на планиране, управление и разходване на средствата от план- сметката на общината.

Друг момент в закона е одитирането на план - сметката от страна на Сметната палата. Целта на промените са постигане на по-голяма прозрачност и публичност на разходите, подпомагане на общините и уеднаквяване на подхода при съставяне на план-сметката. В тази връзка, в новите разпоредби на ЗМДТ е предвидено, че решението на общинския съветза одобряване на план-сметката ще се публикува за обществено обсъждане на интернет страницата на общината. На интернет страницата на общината, ежегодно в срок до 15 февруари, ще се публикуват:

1. одобрената план-сметка по видове услуги;
2. приетите основи за изчисляване на таксата за битови отпадъци и размера на таксата за единица основа за текущата година;
3. отчетените разходи за предходната година по видове услуги и по бюджетни показатели съгласно утвърдената от министъра на финансите единна бюджетна класификация за съответната година, както и друга информация и данни за отчетените разходи за предходната година в съответствие с приетата от общинския съвет основа;
4. отчетените количества събрани и третирани битови отпадъци за предходната година.

Ежегодно в срок до 31 март Националното сдружение на общините в Република България публикува обобщената информация по посочените точки (от т.1 – т.4), представени по-горе по общини, по области и на национално ниво.

Разходите от план-сметката се финансират със средства от таксата за битови отпадъци и от други източници при спазване на изискванията, приложими за съответния източник на финансиране. Други източници на финансиране са средства от Оперативна програма „Околна среда“, от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и от други публични източници, както и приходите на общината от оползотворяване на битови отпадъци и другите общински средства и приходи, различни от приходите от таксата за битови отпадъци.

Съгласно измененията, в чл. 71 от ЗМДТ, такса битови отпадъци няма да се дължи за:

- услугата по събирането и транспортирането на отпадъците, както и за услугата по тяхното третиране – за имоти, които попадат в райони, в които тези услуги не се предоставят от общината;
- услугата по събирането и транспортирането на отпадъците, както и за услугата по тяхното третиране, когато имотът е незастроен или не се използва през цялата година, и за него е подадена декларация по образец от задълженото лице до 31 октомври на предходнатагодина в общината по местонахождение на имота;
- услугата по събирането и транспортирането на отпадъците, когато задължените лица са сключили Договор за обслужване с лица, получили регистрационен документ по Закона за управление на отпадъците за събиране и транспортиране на битовите отпадъци досъответните съоръжения и инсталации, и са декларирали

това обстоятелство до 31 октомври на предходната година в общината по местонахождение на имота.

Такса – битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, тя не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Бизнесът заплаща повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса-битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. ЗМДТ регламентира нови изисквания по отношениеопределянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколкократно.

В изготвените Наредби за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги натериторията на Общините от Регион Пазарджик са регламентирани начините за определяне на такса битови отпадъци.

Съгласно наредбите в общините таксата се определя в годишен размер за всяко населено място в зависимост от извършваните дейности, с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. Осигуряване на съдове за съхранение на битовите отпадъци – контейнери, кофи и др.;
2. Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.71а и чл.71е от Закона за управление на отпадъците;
4. Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии нанаселените места, предназначени за обществено ползване.

Границите на районите и видът на предлаганите услуги в съответния район, както и на честотата на сметоизвозване се определят със заповед на кмета на съответната община и същите се обявяват публично до 31 октомври на предходната година.

С Наредбите за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Общините в Район Пазарджик е въведена възможност за собствениците на имоти, които няма да се използват през цялата следваща година, да поискат освобождаване от такса за сметосъбиране и сметоизвозване с подаване на декларация по образец. При установяване наползване на имота, в това число и частично, таксата се дължи в пълен размер заедно с лихвите, а собствениците подлежат на административно наказателна отговорност, ако не са уведомили предварително общината.

За определяне дела на таксата за битови отпадъци за недвижимите имоти, попадащи в границите на организираното сметосъбиране и сметоизвозване, предприятията подават в срок до 31 декември на предходната година до кмета на Общината декларация за вида и броя на съдовете за съхраняване на битови отпадъци, които ще се ползват през

годината, съобразно определената честота за извозването на битовите отпадъци. Когато лицето не е подало декларация в срок, декларирало и по-малко от необходимия му брой от съответния вид съдове, то заплаща годишната такса по общия ред, описан в Наредбите за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Общините в Район Пазарджик.

10.1.1. Приходи от управление на отпадъците в Общините от Район Пазарджик

Приходите, постъпили в общинските администрация от такса битови отпадъци за периода 2016 - 2020 г. са представени в следващите таблици:

Таблица 61: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Пазарджик са:

	2016	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***235 000***	***330 000***	***391 000***	***480 000***	***433 000***
В т.ч. от:					
домакинствата	*134 000*	*176 000*	*238 000*	*215 000*	*270 000*
юридически лица	*101 000*	*154 000*	*153 000*	*265 000*	*163 000*

Таблица 62: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Батак са:

	2016	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***363000***	***310000***	***379000***	***467000***	***469 992***
В т.ч. от:					
домакинствата	*94000*	*94000*	*107000*	*110000*	*113 044*
юридически лица	*269000*	*269000*	*272000*	*357000*	*356 948*

Таблица 63: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Белово са:

	2016	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***603 431,61***	***576 886,50***	***494 846,22***	***598 715,94***	***550 130,82***
В т.ч. от:					
домакинствата	*150 585*	*161 529*	*178 145*	*167 640*	*172 779,43*

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
юридически лица	*452 846*	*415 358*	*316 701*	*431 076*	*377 351,39*

Таблица 64: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Брацигово са:

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***235 000***	***330 000***	***391 000***	***480 000***	***433 000***
В т.ч. от:					
домакинствата	*134 000*	*176 000*	*238 000*	*215 000*	*270 000*
юридически лица	*101 000*	*154 000*	*153 000*	*265 000*	*163 000*

Таблица 65: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Велинград са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***1262525,98***	***1429864,07***	***1549100,74***	***1639194,80***	***1705863,33***
В т.ч. от:					
домакинствата	*402682.16*	*425708.57*	*558834.83*	*558634.09*	*545167.89*
юридически лица	*859843.82*	*1004155.50*	*990265.31*	*1080560.71*	*1160695.94*

Таблица 66: Приходите от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Лесичово са:

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***123 958***	***141 535***	***197 433***	***254 443***	***243 567***
В т.ч. от:					
домакинствата	*80 505*	*80 376*	*124 265*	*142 700*	*138 864*
юридически лица	43 453	61 159	73 168	111 743	104 703

Таблица 67: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Пещера са:

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**

Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***1 095 540***	***1 094 527***	***1 345 453***	***1 687 825***	***1 841 113***
В т.ч. от:					
домакинствата	*289 322*	*245 434*	*263 036*	*303 229*	*297 634*
юридически лица	*806 218*	*849 093*	*1 082 417*	*1 384 596*	*1 543 479*

Таблица 68: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Ракитово са:

	2016	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***227 000***	***218 000***	***335 000***	***377 000***	***444 000***
В т.ч. от:					
домакинствата	*115 000*	*107 000*	*187 000*	*192 000*	*255 000*
юридически лица	*112 000*	*111 000*	*148 000*	*185 000*	*189 000*

Таблица 69: Приходи от такса битови отпадъци, вкл. по групи потребители за община Септември са:

	2016	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***698557,41***	***734901,77***	***786490,01***	***788043,03***	***696402,03***
В т.ч. от:					
домакинствата	*436383,15*	*441645,90*	*441002,77*	*446490,80*	*441626,75*
юридически лица	*262174,26*	*293255,87*	*345487,24*	*341552,23*	*254775,28*

За Общините в Район Пазарджик се наблюдава ситуацията, при която делът на платените от бизнесасредства за такса-битови отпадъци е различен от всички общини, в част от тях той е по-малък от този на домакинствата, а в други делът е по-голям от този на домакинствата.

10.1.2. Разходи за управление на отпадъците в Общините от Район Пазарджик

Таблица 70: Разходи за управление на отпадъците в община Пазарджик са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците					
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци	*0*	*36 000*	*36 000*	*26 400*	*0*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци / вкл. разходи за възнаграждения и осигуровки и надбавки на персонала зает пряко с дейността/	*244*	*195 000*	*333 000*	*389 000*	*402 000*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*1975.04*	*939.20*	*15 015.58*	*17 911,68*	*17 381,04*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*35 161.60*	*18 595.20*	*66 173.46*	*105 471,66*	*131 695,28*
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*10 000*	*12 000*	*5 000*	*35 000*	*3 000*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*6 000*	*7 000*	*10 000*	*10 000*	*3 000*

Таблица 71: Разходи за управление на отпадъците в община Батак са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците	***343444,69***	***680289,90***		***699525,63***	
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци					
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	*304 000*	*629 000*		*47 000*	*645 691*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*656,69*	*549,90*		*20 545,41*	*17483,82*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*29 788*	*25 740*	*562 000*	*120 980,22*	*131 782,14*

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*3 000*	*19 000*	*7 000*	*58 000*	*26 208*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*6 000*	*6 000*	*4 000*	*15 000*	*18 000*

Таблица 72: Разходи за управление на отпадъците в община Белово са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците					
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци			*279 000,00*	*0*	*0*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци			*152 580,00*	*188 865,00*	*175 669,00*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	-		*2 725,98*	*3 225,50*	*3 283,33*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	-		*97 356,60*	*145 915,44*	*179 799,51*
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци					
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване			*123 165,00*	*90 457,00*	*124 995,00*

Таблица 73: Разходи за управление на отпадъците в община Брацигово са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците					
В т.ч. за:					

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Закупуване на съдове за битови отпадъци	*0*	*36 000*	*36 000*	*26 400*	*0*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци / вкл. разходи за възнаграждения и осигуровки и надбавки на персонала зает пряко с дейността/	*244*	*195 000*	*333 000*	*389 000*	*402 000*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*1975,04*	*939,20*	*15 015,58*	*17 911,68*	*17 381,04*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*35 161,60*	*18 595,20*	*66 173,46*	*105 471,66*	*131 695,28*
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*10 000*	*12 000*	*5 000*	*35 000*	*3 000*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*6 000*	*7 000*	*10 000*	*10 000*	*3 000*

Таблица 74: Разходи за управление на отпадъците в община Велинград са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците					
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци					
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци				*78 003,00*	*104 125,00*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*26 052,10*	*27 096,00*	*4407*		
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*430 680,00*	*610 760,00*	*20 497,00*		
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци					*311065, 00*

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*138 679,00*	*373 039,00*	*279 313,00*	*176 195,00*	*286 853,00*

Таблица 75: Разходи за управление на отпадъците в община Лесичово са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците	***93 008***	***116 046***	***150 396***	***161 024***	***195 869***
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци	*-*	*-*	*-*	*9 999*	*32 400*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	*85 427*	*94 568*	*118 729*	*122 380*	*130 125*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*- 1 958*	*-*	*-*	*-*	*-*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*- 29 786*	*- 14 546*	*33 715*	*-*	*32 400*
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*1 000*	*1 100*	*1 200*	*1 000*	*1 100*

Таблица 76: Разходи за управление на отпадъците в община Пещера са:

	2016*	**2017***	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците	***1 101 456***	***1 108 659***	***2 029 920***	***1 710 698***	***2 916 547***
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци	*50 751*	*70 935*	*85 951*	*48 698*	*11 520*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	*512 177*	*477 460*	*1 160 738*	*779 745*	*956 817*

	*2016**	*2017**	*2018*	*2019*	*2020*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*7 564*	*5 960*	*57 085*	*55 425*	
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*250 895*	*246 041*	*282 994*	*320 833*	
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*58833*	*20120*	*160 239*	*157 204*	*1 509 427*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*221236*	*288143*	*282 913*	*348 793*	*438 783*

Таблица 77: Разходи за управление на отпадъците в община Ракитово са:

	*2016**	*2017**	*2018*	*2019*	*2020*
Общо разходи за управление на отпадъците в хил. лв.					
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци	*11 000*	*2 000*	*36 000*	*0*	*8 000*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	*82 000*	*258 000*	*148 000*	*120 000*	*316 000*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*132 000*	*1 000*	*18 000*	*20 000*	*37 000*
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*132 000*	*228 000*	*82 000*	*118 000*	*262 000*
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*20 000*	*0*	*4 000*	*16 000*	*22 000*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*20 000*	*73 000*	*99 000*	*181 000*	*62 000*

Таблица 78:Разходи за управление на отпадъците в община Септември са:

	2016*	***2017****	***2018***	***2019***	***2020***
Общо разходи за управление на отпадъците					
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъци		*504*		*301708,80*	*62161,48*
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	*493797,60*	*696216,88*	*894323,31*	*897230,01*	*491163*
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	*-*				
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	*-*		*219877,68*	*252331,78*	
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	*3333,20*	*29998,80*	*41323,69*	*45175,89*	*1151715,88*
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	*83756,79*	*67196,78*	*83686,11*	*52578,04*	*36711,43*

От представените данни за приходите и разходите в таблиците в период от 2016-2020г. вкл. е видно, че приходите от такса битови отпадъци, постъпващи в общинска администрация, препокриват разходите за управление на отпадъците. Тази тенденция е нарушена след 2018г. Съгласно чл. 6, ал. 1 от Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на Общините от Регион Пазарджик размерът на таксата може и да не възстановява пълните разходи на общините по предоставянето на определена услуга, когато общинските съвети от Общините в Район Пазарджик реши, че това се налага за защита на обществения интерес. В този случай разликата между разходите по предоставяне на услугата и размера на таксата е за сметка на общинските разходи.

Съгласно данните, най-голям дял има проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, вкл. отчисленията по чл.60 и 64 от ЗУО. Друга съществена част от събраните средства се изразходват за събиране и транспортиране на битови отпадъци до депа и други съоръжения за третиране.

Разходите, свързани с поддържането на дейностите по управление на отпадъците ще се увеличават през годините, вследствие на променената нормативна уредба, касаеща управлението на отпадъците и въвеждането на нови методи и технологии за третирането им. Цената за третиране на тон отпадък, постъпил в регионалната система зауправление на отпадъците е еднаква за всички членове на регионалното сдружение и

в нея не може да бъде калкулирана печалба за сдружението.

Информация за постъпленията от такса за битови отпадъци в разбивка „постъпления от домакинства" и „постъпления от юридически лица" не се събира и обобщава на националноравнище.

Изчисленията показват, че като цяло делът на постъпленията от домакинствата е по-голям от този на постъпленията от бизнеса, за разлика от установената обратна тенденция за всички групи общини и средно за страната. Съпоставянето на средствата, които населението и бизнеса заплащат под формата на такса за битови отпадъци, и количествата отпадъци, които тези две групи генерират, е най-коректният начин за оценка доколко се спазва принципа „замърсителят плаща". За целта освен заплащаните средства от бизнеса е необходимо да се определят количествата отпадъци, които тези две групи генерират. В Общините от район Пазарджик не е налична такава информация. В НПУО 2021-2028г. е изчислено средно съотношение между количествата на отпадъците от населението и бизнеса - 90% : 10%, което е приложено към общото количество на отпадъците от общините.

Изчисленията показват, че бизнесът заплаща много повече на 1 тон отпадъци, отколкото населението, т.е. не се спазва принципът „замърсителят плаща".

Оценка на поносимостта на разходите за управление на отпадъците, които населението заплаща е направена в НПУО 2021-2028г. За целите на настоящия анализ са разгледани три възможности:

- 1,5% от средния доход на домакинствата от най-ниските децилни групи. Това са 1-3децилна група, в съответствие с изискванията на документа на Джаспърс Прилагане на принципа „Замърсителят плаща" при проекти, свързани с управлението на отпадъците", август 2011г.[5] Съгласно този документ за проекти, финансирани от ЕС, общата практика е прагът на поносимост да бъде около 1,5% от средния доход на домакинствата. При разработване на НПУО 2014-2020г. са тествани и две други възможности:
  - ✓ 1% от средния доход на домакинствата - общо за страната;
  - ✓ 1,2% от средния доход на домакинствата - общо за страната.

Необходимо е да се направи уточнението, че при оценката на поносимостта за населението се изключват разходите за почистване на обществени площи, които са в обхвата на услугите по такса за битови отпадъци, но не се приемат като разходи за управление на отпадъците. Оценката на поносимостта на такса за битови отпадъци, която населението заплаща за финансиране на разходите за управление на отпадъците, е представена в следващата таблица.

Таблица 79: Оценка на поносимостта на такса за битови отпадъци, която населението заплащаза финансиране на разходите за управление на отпадъците

Години	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Доходи				
Среден доход на домакинствата - общоза страната (лв.)	11 883	12 112	12 836	13 450

Среден доход на домакинствата - 1-3 децилна група (лв.)	6 304	6426	6 810	7 135
Прагове на поносимост				
1,5% от доходите на 1-3 децилна група (лв./домакинство)	94.56	96.38	102.14	107.03
1,2% от средния доход на населението -общо за страната (лв./домакинство)	142.60	145.34	154.03	161.40
1% от средния доход на населението - общо за страната (лв./домакинство)	118.83	121.12	128.36	134.5
Среден размер на 1 домакинство (бр.членове)	2.40	2.34	2.30	2.24
1,5% от доходите на 1-3 децилна група(лв./домакинство)	39.41	41.12	44.45	47.85
1,2% от средния доход на населението -общо за страната (лв./домакинство)	59.44	62.00	67.03	72.16
1% от средния доход на населението - общо за страната (лв./домакинство)	49.53	51.67	55.86	60.13
Платена такса от населението за управление на отпадъците (лв./1 жител) за страната	***18.79***	***20.70***	***21.33***	***21.88***

Източник НПУО 2021-2028

Оценката на поносимостта на платената от населението такса за битови отпадъци в Общините от Регион Пазарджик (частта и, която има отношение към управлението на отпадъците) показва, че в периода 2015-2018 г. тя е поносима даже за населението от най-нискодоходните групи, като това е валидно и за трите приложени прага на поносимост. Изчисленията показват, че платената такса от населението за управление на отпадъците за Общините през разглеждания период намалява. С оглед на измененията в ЗМДТ и въвеждането на принципа „замърсителят плаща“, сумите, които населението ще трябва да заплаща на тон отпадък ще се увеличат, като ще трябва да бъдат разработени схеми за заплащането на таксата, които да отчитат и нивата на поносимост.

10.2.Такси за депониране и третиране

Този финансов инструмент се прилага в страната от 1 януари 2011г. съгласно действащия по това време Закон за управление на отпадъците. Новият Закон за управление на отпадъците (Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012г.), с разпоредбите на чл.60 и чл.64., отново въведе този финансов инструмент. Към тази група инструменти се включват обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци.

Обезпечения по чл.60 от ЗУО

Те се правят за всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Задължението за обезпеченията по чл. 60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото. Когато собственик на депото е община, обезпечението е под формата на месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване.

Размерът на обезпеченията за закриване и след експлоатационни грижи за депото се определя от оператора на депото. Минималният размер на обезпеченията се определя по формули, посочени в Приложение 1 на Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Определеният размер от оператора се актуализира на всеки три години в съответствие с индекса на потребителските цени, публикуван от Националния статистически институт, и/или при промяна в параметрите за определянето му, която води до изменение от над 15 на сто от първоначално определения размер на отчисленията за тон депониран отпадък. При актуализиране или промяна в размера на обезпечението собственикът на депото представя в РИОСВ подробна обосновка, в т.ч. месечно количествоdепонирани отпадъци в тонове.

Собственикът на депото превежда до последно число на текущия месец определените месечни вноски по обезпечението за предходния месец. При забавяне на преводите по банковата сметка се дължи законната лихва за всеки просрочен ден, но не повече от 20 на сто от дължимата/остатъчната сума. В същия срок собственикът на депото представя на компетентния орган информация за депонираните количества отпадъци за предходния месец. Дължимите суми за невнесени обезпечения се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

В случай, че събраните средства в сметката са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото, собственикът на депото осигурява остатъка от средствата.

Когато след приключване на дейностите по закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежатна възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл.64 от ЗУО (екотакса за депониране)

Тези отчисления се правят за всеки тон депонирани отпадъци. Натрупаните средства се

разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

Отчисленията се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

В Наредба № 7/2013 г. *за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изискван при депониране на отпадъци,* размерът на отчисленията по чл. 64 от ЗУО за всеки тон депониран отпадък са ясно определени по години, като всяка година нараства, както следва:

2015 г.	**2016 г.**	**2017 г.**	**2018 г.**	**2019 г.**	**2020 г.**	**2021 г.**	**2022 и всяка следваща**
28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

Натрупаните средства от отчисленията се разходват от общините чрез техните бюджети за:

- проектиране, включително пред инвестиционни проучвания, финансови и икономически анализи, морфологични анализи на отпадъците, и изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, в т.ч. инсталации за сепариране, инсталации за компостиране, инсталации за анаеробно разграждане, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, както и дейностите, свързани с авторски, строителен надзор и инвеститорски контрол на същите. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.; закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъците (извън задълженията на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци), транспортни средства и транспортно-подемна техника, обезпечаващи функционирането на общинските системи за управление на отпадъците;
- осигуряване на други съоръжения и инсталации, необходими за изпълнение на изискванията на ЗУО и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване, в т.ч. рециклиране на битови отпадъци.

Съществен икономически стимул за достигане на целите от общините е освобождаването от отчисленията за депониране. Съгласно чл. 64, ал.5 от ЗУО, размерът

на отчисленията за битови отпадъци се намалява, когато целите в съответния регион за управление на отпадъците са изпълнени от общините в съответствие с решението за разпределение на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО, както следва:

1. с 50%за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
2. с 50% за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2 от ЗУО;
3. с 50% за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 3 - 6съгласно сроковете в § 15, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО;
4. с 50% за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци съгласно сроковете в § 15, ал. 5 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО.

Намаленията в размера на отчисленията по ал. 5 се прилагат независимо едно от друго.

При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места, таксите за депониране се увеличават с 15%. Ако общините депонират битови отпадъци на депа, които не отговарят на нормативните изисквания, таксата за депониране се заплаща в двоен размер.

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО, когато се правят за битови отпадъци от общини, са елементи от разходите по чл. 66, ал. 1, т. 3 от Закона за местните данъци и такси (поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване).

Съгласно публикуваната информация в РИОСВ Пазарджик за Количества депонирани отпадъци и заплатени отчисления за депониране, съгласно чл. 60 и чл. 64 от ЗУО на „Регионалното депо за неопасни отпадъци за Регион Пазарджик“, в землището на с. Алеко Константиново, Община Пазарджик в имот № 000723 с ЕКАТТЕ 00254, в землището на с. Алеко Константиново, община Пазарджик, област Пазарджик. Имотите са собственост на Община Пазарджик, с обща площ от 145.504 дка и начин на трайно ползване „депо за отпадъци” е извършена оценка на разглежданите икономически инструменти за Общините в Регион Пазарджик резултатите, от която са обобщени в следващата таблица:

Таблица 80: Изпълнение на обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО на Общините от Район Пазарджик към 31.12. 2020г.

Информация за събраните, дължимите и изразходваните обезпечения и отчисления по общини за задълженията към 31.12.2020 год.											
	РИОСВ-Пазарджик										
№ по ред	Вид на депото (Регионално илиОбщинско) и наименование	Община	Събрани обезпечения почл. 60 от ЗУО, лв.	Събрани отчисления почл. 64 от ЗУО,лв.	Обща сума на събраните средства, лв.	Дължими обезпечения по чл. 60 от ЗУО, лв.	Дължими отчисления по чл. 64 отЗУО, лв.	Изразходвани средства от обезпечения по чл. 60 от ЗУО, лв.	Изразходвани средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО, лв.	Обща сума на изразходвани средства, лв.	забележки (констатации)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	общинско депо-Батак	**община Батак**	19 029,11	159 712,00	178 741,11	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	
2	общинско депо-Белово	**община Белово**	20 426,37	304 084,87	324 511,24	**0,00**	**0,00**	0,00	279 000,00	279 000,00	
3	общинско депо-Брацигово	**община Брацигово**	35 184,64	416 867,20	452 051,84	**0,00**	**0,00**	0,00	71 971,20	71 971,20	
4	общинско депо-Велинград	**община Велинград**	164 835,89	3 176 832,19	3 341 668,08	**9 855,38**	**0,00**	0,00	1 678 572,46	1 678 572,46	
5	общинско депо-Лесичово	**община Лесичово**	21 135,61	128 130,33	149 265,94	**0,00**	**0,00**	0,00	32 400,00	32 400,00	
6	общинско депо-Пазарджик	**община Пазарджик**	42 388,04	4 544 067,54	4 586 455,58	**895 895,49**	**3 742 856,32**	0,00	0,00	0,00	
7	общинско депо-Ракитово	**община Ракитово**	38 876,53 лв.	436 140,00 лв.	475 016,53 лв.	**0,00 лв.**	**0,00 лв.**	0,00 лв.	421519,20 лв.	421 519,20 лв.	

Източник: интернет страницата на РИОСВ към ноември 31.12.2020г.;

Анализът на първичната информация показва, че Общините в Регион Пазарджик през изминалата годината имат не внесени отчисления и обезпечения по чл. 64 и чл. 60 от ЗУО за регионално депо – Пазарджик, за което показва, че част от общините не изпълняват и заплащат наложените и отчисления с ЗУО.

10.2.1. Екологични данъци и такси

Екотаксата за полимерни торбички е една от първите целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в България. Целта й бе да се ограничи максимално употребата на пластмасови торбички за еднократна употреба. Тя се заплаща за всички размери торбички, произведени от полимери, чиято дебелина е под 25 микрона (μm)и размери по-малки от 390/490 мм. Размерът на таксата нараства в годините и понастоящем достига 0,55 лв. за една торбичка. Тя се заплаща в ПУДООС от лицата, които пускат на пазара в страната пластмасови торбички за пазаруване – производители, вносители и лица, доставящи торбички от ЕС. С приемането на Наредба за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, обн. ДВ.бр.92/02.11.2021г. се отменя задължението за заплащане на продуктова такса за тънки пластмасови торбички за пазаруване с дебелина до 25 микрона, тъй като тези торбички са включени в списъка на продуктите, за които има устойчиви заместители за многократна употреба или такива, изработени от други материали и се забранява пускането им на пазара. С Наредбата се въвежда от 01.01.2023г. задължително заплащане от крайния потребител на пластмасови продукти за еднократна употреба, описани в Приложение №1 към чл.2, част А (чаши за напитки, съдове за храна, като кутии с или без капак за съхранение на храна за директна и незабавна консумация). Размерът на сумата за заплащане нараства през всяка следваща година с не по малко от 0,05 ст., съгласно сроковете определени по §5 от Наредбата.

Основни изводи и препоръки:

- ✓ Такса битови отпадъци е въведена като икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и бизнеса, генериращи битови отпадъци;
- ✓ Изчисленията показват, че делът на постъпленията от такса битови отпадъци, заплащани от домакинствата в общините от Регион Пазарджик е по-голям от този на постъпленията от бизнеса, за разлика от установената обратна тенденция за всички групи общини и средно за страната. По отношение обаче на тон генериран отпадък изчисленията показват, че бизнесът заплаща много повече, отколкото населението, т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент и не се спазва принципът „замърсителят плаща“;
- ✓ Предвижда се новият метод за изчисляване на такса битови отпадъци да се прилага от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България от 2021 г.;
- ✓ Заключението от извършените изчисления и направените сравнения на приходите от такса битови отпадъци на жител за общините за Регион Пазарджик с тези средно за страната и с други подобни общини е, че средната стойността на показателя приходи ТБО/1 жител в за периода 2016-2021г. представлява около 56.89% от средната за страната и е с около 1.36 пъти по-малка от тази на подобни на общини;

✓ Оценката на поносимостта на платената от населението такса за битови отпадъци в общините от Район Пазарджик (частта й, която има отношение към управлението на отпадъците) показва, че тя е поносима и за населението от най-нискодоходните групи. Изчисленията показват, чеплатената такса от населението за управление на отпадъците за общините в лв/1 жител намалява, през разглеждания период от 2016-2021г. С оглед на измененията в ЗМДТ и въвеждането на принципа „замърсителят плаща“, сумите, които населението ще трябва да заплаща на тон отпадък ще се увеличат, като ще трябва да бъдат разработени схеми за заплащането на таксата, които да отчитат и нивата на поносимост;

✓ Приходите, събрани от такса битови отпадъци покриват необходимите разходи за дейността от 2013-2017г. вкл. Тази тенденция е нарушена от 2018г. до настоящия момент Финансирането на дейностите с отпадъците може да се извършва и посредством въведенитеотчисления, които общината заплаща по реда на ЗУО. Обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет. Въвеждането на отчисления за натрупване в общините на средства за последваща рекултивация и мониторинг на депата за отпадъци се доближава в по-голяма степен до прилагане на принципа „замърсителят плаща”;

✓ По отношение изпълнението на обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО, анализът показва, че част от общините в Регион Пазарджик не изпълняват и не заплащат наложените й със ЗУО задължения;

✓ Отношенията, свързани с определянето на размера на общинските такси и цени на услуги и тяхното събиране в т.ч. и такса битови отпадъци на територията на общините от Регион Пазарджик са регламентирани в общинските Наредби за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги;

✓ Въведена е възможност в общините за собствениците на имоти, които няма да се използват през цялата следваща година, да поискат освобождаване от такса за сметосъбиране и сметоизвозване с подаване на декларация в общинска администрация. Предприятията могат до 31 декември на предходната година да попадат декларация за вида и броя на съдовете за съхраняване на битови отпадъци, които ще се извозват през годината, съобразно определената честота за извозването на битовите отпадъци.

11. Анализ на финансовите потоци в управлението на отпадъците

Важността на финансовите инструменти (ФИ) се увеличава значително през последните години. Използването на ФИ се счита за ефективен начин за разпределяне на публичен ресурс, включително и средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Финансовите инструменти представляват механизъм за предоставяне на финансова помощ от бюджета на ЕС. През последните години оперативните и останалите програми на ЕС насочват все по-голяма част от своя ресурс към финансови инструменти - специализирани схеми за облекчено дългово или дялово и квази-дялово финансиране със средства от Европа и от националния бюджет, които привличат допълнителни средства от частния и публичния сектор. Инструментите може да бъдат

под формата на капиталови или квази-капиталови инвестиции, заеми или гаранции или други инструменти за поделяне на риска, като по целесъобразност може да бъдат комбинирани с безвъзмездни средства.

11.1. Финансиране на разходите за управление на отпадъците

Чрез финансовите инструменти се цели да се постигне устойчиво управление на отпадъците от бита, като се подобрят условията за финансиране на икономическите субекти, осъществяващи дейност в сектора. Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса битови отпадъци, реализирани от общините. Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване. Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет).

ОПОС е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци. Средствата за финансови инструменти по ОПОС 2014-2020 г. в сектор „Отпадъци“ са предоставени под формата на гаранции, покриващи загуби по портфейл от кредити с таван на загубите за допустими инвестиции. Предстоящият програмен период 2021-2027г. предвижда чувствително увеличаване на размера на финансовите инструменти, включително тези, които ще осигурят ресурс за кръгова икономика. Финансирането през новия програмен период 2021-2027 г. ще съобразява регионалния принцип при управлението на битовите отпадъци, като добра практика от двата програмни периода, доказала своите предимства при цялостния подход за намаляванена количеството депонирани отпадъци. Приоритет се дава на развитието и подобряванетона общинските системи за управление на отпадъци на регионално ниво, най-вече инфраструктура, която цели повторна употреба, рециклиране и разделно събиране за постигане на целите към 2030 г. Инвестициите в регионалната инфраструктура за достигане на целите към 2030-2035 г. следва да се насочат приоритетно към идентифицираните потребности в НПУО 2021-2028 г. Необходими са и повече усилия за повишаване наобщественото съзнание и повишаване на базата от знания като ключови действия за подобряване на управлението на отпадъците.

Инвестициите за периода 2021-2027 г. ще бъдат фокусирани върху интервенции, стимулиращи прехода към кръгова икономика. Подкрепата на демонстрационни проекти поОПОС 2014-2020 г. допринася в тази посока, включително и чрез повишаване на общественото съзнание за йерархията за управлението на отпадъците, за генериране на „добри практики“ и идеи.

Насърчава се съответствието на интервенциите, които ще бъдат подпомагани по програмата с целите на Европейската зелена сделка и прехода към климатична неутралност.Подкрепата по Програма за околна среда демонстрира как климатичните и екологични предизвикателства могат да бъдат превърнати във възможности по отношение на ефективната употреба на ресурси, преминаването към чиста, кръгова икономика и възстановяването на екосистемите и биоразнообразието, намаляване на замърсяването, най-вече по отношение на водния сектор и въздуха. В този смисъл

основният принос на ПОС чрез планираните процедури към политиките на Зелената сделка се отнася до „амбицията занулево замърсяване за нетоксична околна среда“ и по-конкретно за подобряване наблюдението, докладването, предотвратяването и отстраняване замърсяването на въздухаи водата. При инвестициите ще се съблюдава принципа за „ненанасяне на вреди“.

Допустимите мерки са в съответствие с идентифицираните нужди в Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г., програмите към него и плановете за действие, както и в Стратегията и плана за действие за прехода към кръгова икономика 2021-2027 г.:

- Мерки за развитие/надграждане на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци на регионално ниво на управление на отпадъците за постигане на целитеза 2030 г. за рециклиране на отпадъците и депониране на отпадъци;
- Мерки за предотвратяване образуването на битови отпадъци - мерки по отношение образуването на отпадъци и такива, свързани с фазата на потребление и употреба;
- Мерки за изграждане на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка;
- Мерки за рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация и с разделно събиране и предварително третиране;
- Изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране на отпадъци и/или за рециклиране на разделно събрани отпадъци за постигане на целите за 2030-2035 г. за рециклиране и намаляване количествата на депонираните битови отпадъци;

Допустимите мерки за подкрепа от Програма за околна среда 2021-2027г. ще бъдат финансирани от ЕФРР и КФ (70%) и Национален бюджет (30%). Мерките са насочени към отпадъците в приложното поле на Закона за управление на отпадъците (битови, производствени, строителни и опасни) и целят намаляване на количеството депонирани битови отпадъци и увеличаване на дела на разделно събраните и рециклирани отпадъци, за подпомагане на прехода към кръгова икономика. Приоритет са мерките, насочени към битовите отпадъци, тъй като тяхното управление е в задълженията на общините („битови отпадъци“ съгласно определението по чл. 3, параграф 2б от Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, изменена с Директива (ЕС) 2018/851 – *с изключение на отпадъците от опаковки, от електрическо и електронно оборудване, от батерии и акумулатори, от текстил*).

Мерките за инфраструктура за управление на битови отпадъци се фокусират главно върху региони, които трябва да завършат своите системи за управление на отпадъците, за да постигнат нормативните цели на регионално ниво до 2030-2035 г., вкл. но не само изграждане на съоръжения за рециклиране и разделно събиране на отпадъци; липсващи инсталации за предварителна преработка на смесени битови отпадъци или такива с необходимост от надграждане с допълнителна секция за стабилизиране на органичната фракция. Подкрепа ще се дава на тези региони за управление на отпадъците, чиито потребности за доизграждане/надграждане на инфраструктура е идентифицирана в НПУО 2021-2028 г.

Мерките за рециклиране на отпадъци, извършвани от рециклиращи предприятия, не се отнасят за отпадъци, образувани от собственото производство на тези предприятия. Мерките са допустими и в комбинация с дейности по предварително третиране и/или по разделно събиране на отпадъците, които ще бъдат рециклирани. Ще бъдат подкрепяни мерки за осигуряване на разделно събиране на отпадъци в индустриални зони в комбинация, при необходимост, с рециклиране (с изключение на производствени и опасни отпадъци, отпадъци от опаковки, от електрическо и електронно оборудване, от батерии и акумулатори, от текстил, които ще се подкрепят от Програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията (ПКИП) 2021 – 2027 г. и от Плана за възстановяване и устойчивост). Преходът към устойчив модел на производство и потребление и прилагането на принципите на кръговата икономика във всички сектори от икономиката на ЕС е предпоставка за повишаване на БВП и създаване на нови работни места и е в съзвучие с новата промишлена стратегия на ЕС.

Допустимите мерки не се отнасят за дейности, финансирани със средства от продуктови такси/лицензионни възнаграждения, като в тази връзка не е допустима подкрепа за оползотворяващи организации по реда на Закона за управление на отпадъците. Няма да се подкрепя изграждане на инсталации за изгаряне и/или друго оползотворяване на отпадъци спроизводство на енергия.

Мерките ще се изпълняват в допълняемост и демаркация, съгласно НПУО за периода 2021- 2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г. Синергичен ефект на мерките в посока насърчаване прехода към кръгова икономика ще се постигне чрез осигуряване на допълняемост между подкрепата по ПОС и ПКИП 2021-2027, като се гарантира следната демаркация по отношение на предприятията: ПОС ще подкрепя дейности за рециклиране на отпадъци в приложното поле на Закона за управление на отпадъците, извършвани от рециклиращи предприятия, без отпадъци, образувани от собствено производство; ПКИП и Програмата за икономическа трансформация, предложена от Министерство на икономиката зафинансиране в Плана за възстановяване и устойчивост, ще подкрепят мерки в предприятията в областта на проектирането на продуктите, производствените процеси и управлението на отпадъци. Подобряване управлението на отпадъците включва предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба и рециклиране, както и промишлена симбиоза, като рециклирането остава в рамките на самото предприятие, т.е. използването на отпадъка обратно в производството. Предвидена е и подкрепа за технологично развитие, иновации и ресурсна ефективност за предприятията за предварително третиране на отпадъци, като част от сектора нарециклирането. По този начин ще бъде осигурено допълване на инвестициите към кръговата икономика на национално ниво.

Основните целеви групи са населението на Република България, бизнеса, общините, включително обединени в региони за управление на отпадъците. Подкрепата ще бъде насочена главно към органите, отговорни за прилагане на съответната политика, например общините с потребности за подобряване на системите за управление на отпадъците и рециклиращите предприятия, при спазване на демаркацията и допълняемостта с други финансови инструменти на ЕС. Юридическите лица с нестопанска цел може да бъдатподкрепени за изпълнение на мерки за информационни и разяснителни кампании. В допълнение, Националното сдружение на общините в

Република България пряко е ангажирано с подпомагането на общините в разработването на модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци в България, поради което се предвижда директно предоставяне на средства на сдружението за реализиране на тази мярка.

Реализирането на проекти в областта на управление на отпадъците се подпомагат и със средства от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), под формата на:

- ***безвъзмездна помощ,*** която може да бъде отпускана на общини и регионални сдружения на общини , в размер до 100 % ;
- ***безлихвен заем***, който може да бъде отпускан на общини в размер до 100% и на търговски дружества и еднолични търговци в размер до 70% от общата стойност на проекта;
- ***предоставяне на средства,*** акумулирани от продуктови такси, с цел обезпечаване дейността на системи за събиране, транспортиране, оползотворяване и/ или обезвреждане на опасни и масово разпространени отпадъци;
- ***предоставяне на средства за реализиране на проекти,*** които са публична държавна собственост, както и върху терени, които са публична държавна или публична общинска собственост и осигуряват изпълнението на поети ангажименти на Р България помеждународни Договори и във връзка с членството на страната ни в ЕС.

Представят се и възможности за допълнително финансиране чрез прилагане на публично – частно партньорство (ПЧП). ПЧП за съжаление у нас не е особено популярно и са налице редица трудности пред него, както от законодателно естество, така и от чисто административно, поради което се избягва неговото рационално използване.

10.2. Разходи за управление на отпадъците

Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в България като този дял непрекъснато нараства и изпреварват всички останали сектори на околната среда. Съгласно извършения анализ в НПУО 2021-2028г. относно разходите за услуги, свързани с околната среда в България за периода 2014-2018г., данните показват водещо значение на разходите за управление на отпадъците. Разходите за услуги, свързани с отпадъците, формират около 90-95% от разходите за услуги, свързани с околната среда. Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините).

Анализът на разходите за управление на отпадъците в Общините в Регион Пазарджик е изготвен въз основа на информация предоставена от Общинските администрации и разглежда разходите в съответствие с отговорностите на общините, вменени по силата на ЗУО. Общините предоставят и финансират следните услуги, свързани с управлението на отпадъците:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;

– проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци;

– почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Основни изводи и препоръки:

✓ Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда, като този дял непрекъснато нараства и изпреварва останалите сектори на околната среда;

✓ Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините);

✓ За финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса битови отпадъци, реализирани от общините и общинският бюджет;

✓ Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;

✓ Средствата за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет);

✓ Препоръчително е използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите на местно и регионално ниво, свързани с ефективното управление на отпадъците.

Приложение 2. Прогнози за образуване на битови отпадъци

1. Прогноза за населението

Прогнозата за населението на общините от РСУО – Пазарджик за периода 2021 – 2028 г. е извършена на основа информация за броя на населението по общини за последните пет години, както и официална демографска прогноза за населението на област Бургас до 2080 г. на Националния статистически институт – I-ви вариант при хипотеза за конвергентност. Използваният сценарий за проекция на населението (при хипотеза за конвергентност) се определя като реалистичен и съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки.

При изготвянето на прогнозата са приети следните допускания:

☞ Броят на населението на целевите общини от РСУО за 2020 г. и 2021 г. е съгласно представената от НСИ информация за средногодишното население за съответната година;

☞ Прогнозираният средногодишен брой на населението на област Пазарджик за референтните години 2025 г. и 2030 г., съгласно информация от НСИ е съответно 241 789 и 231 076. Разглежданата хипотеза на конвергентност показва стабилна тенденция на намаляване на населението със средно годишен темп от 1 885 души за периода 2021-2025 г. и 2 142 души за периода 2026 – 2030 г.

☞ Прогнозите за демографско развитие по общини са изчислени на база процентно съотношение на населението на всяка община от РСУО – Пазарджик към общия брой на населението на областта.

Таблица 81: Прогноза за населението на общините от РСУО – Пазарджик за периода 2021 – 2028 г.

Община	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Батак	5188	5069	5031	4992	4954	4916	4872	4829	4785
Белово	7444	7335	7279	7224	7168	7113	7050	6987	6924
Брацигово	8345	8269	8206	8143	8081	8018	7947	7876	7805
Велинград	33497	33283	33031	32780	32528	32276	31990	31704	31418
Лесичово	5128	5145	5106	5067	5028	4989	4945	4900	4856
Пазарджик	105844	104421	103631	102842	102052	101263	100365	99468	98571
Пещера	17424	17156	17026	16897	16767	16637	16490	16342	16195
Ракитово	14382	14332	14223	14115	14006	13898	13775	13652	13529
Септември	23566	23549	23370	23192	23014	22836	22634	22432	22229

Общо	**220816**	**218557**	**216904**	**215251**	**213599**	**211946**	**210068**	**208190**	**206312**

Съгласно достъпната информация от НСИ за общините от РСУО - Пазарджик, за пет годишния период 2016-2020 г., се отчита общо намаляване на населението с 10 184 човека или средногодишно с 2 036 човека. При запазване на тази демографска ситуация, очакванията са населението в общините от Регион Пазарджик и през следващите години да продължи да намалява, като през 2028 г. да наброява 206 312.

2. Прогноза за нормата на натрупване

Като изходна база, за целите на настоящата прогноза, са приети нормите на натрупване, изчислени за всяка община от РСУО на база данни за количествата образувани отпадъци и броя на населението през 2020 г., а именно:

Таблица 82: Норма на натрупване за общините от РСУО – Пазарджик, 2020 г.

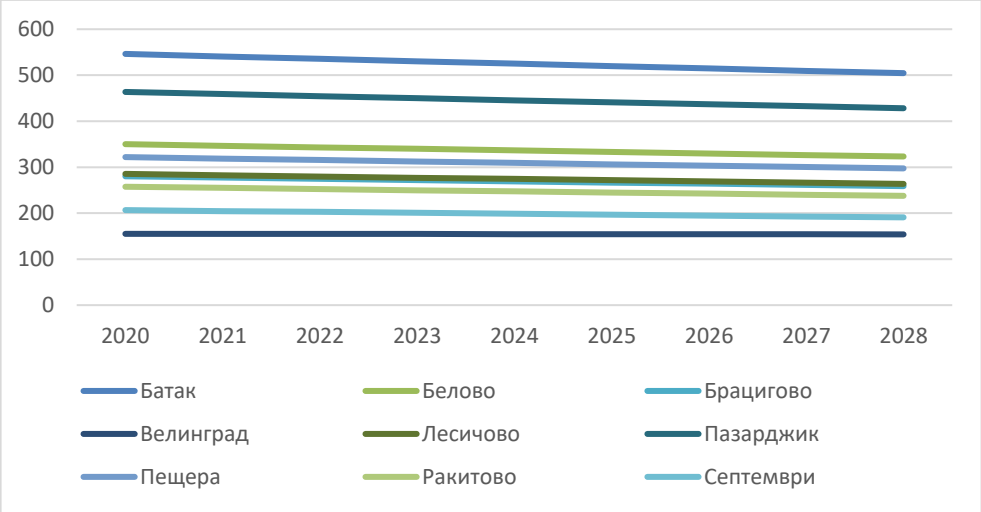
Община	**Батак**	**Белово**	**Брацигово**	**Велинград**	**Лесичово**	**Пазарджик**	**Пещера**	**Ракитово**	**Септември**
НН кг/ч.	546	350	280	155	285	464	322	257	207

За изчисляване на прогнозните стойности на нормата на натрупване на отпадъци от един жител за периода 2021 –2028 г. са използвани историческите данни за нормата на натрупване с презумпция за 1% намаление в резултат на планираните мерки по предотвратяване образуването на отпадъците. Прогнозата за нормата на натрупване по общини е показана в таблицата по-долу:

Таблица 83 Норма на натрупване за общините от РСУО – Пазарджик, 2021 – 2028 г.

Община	**2020 г.**	**2021 г.**	**2022 г.**	**2023 г.**	**2024 г.**	**2025 г.**	**2026 г.**	**2027 г.**	**2028 г.**
Батак (кг/ж/г.)	546	541	536	530	525	520	515	510	505
Белово (кг/ж/г.)	350	347	343	340	336	333	330	327	323
Брацигово (кг/ж/г.)	280	277	275	272	269	267	264	261	259
Велинград (кг/ж/г.)	155	155	155	155	154	154	154	154	154
Лесичово (кг/ж/г.)	285	283	280	277	274	272	269	266	264
Пазарджик (кг/ж/г.)	464	459	455	450	446	441	437	432	428
Пещера (кг/ж/г.)	322	319	316	313	309	306	303	300	297
Ракитово (кг/ж/г.)	257	255	252	250	247	245	243	240	238
Септември (кг/ж/г.)	207	205	203	201	199	197	195	193	191

Средната норма на натрупване за регион Пазарджик, съгласно прогнозата през 2028 г. възлиза на 295 кг./ жител/ годишно.

Фигура 11: Норма на натрупване РСУО – Пазарджик, 2028 г.

3. Прогноза за количествата образувани отпадъци от общините от РСУО – Пазарджик

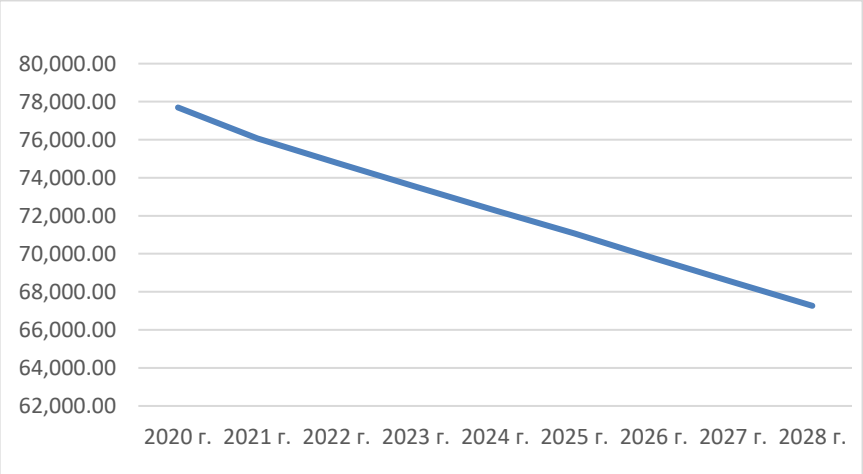
Прогнозата за общото количество отпадъци по общини е изготвена на базата на:

- ☞ Разработената демографска прогноза за периода 2021 – 2028 г.;
- ☞ Информацията за количествата образувани отпадъци по общини през 2020 г.;
- ☞ Изчисленията за нормата на натрупване за референтния период.

Демонстрираната тенденция на намаляване от близо 10 000 т. през 2028 г. в сравнение с базовата 2020 г. е резултат от негативните демографски тенденции в комбинация с намаляването на нормата на натрупване и прогнозирания ефект от изпълнението на мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци.

Таблица 84: Количество образувани отпадъци на територията на общините от РСУО – Пазарджик, 2021 - 2028 г.

Община	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	20
Батак (т/г.)	2,834.03	2,741.87	2,694.20	2,647.20	2,600.87	2,555.19	2,507.48	2,460.45	2,41
Белово (т/г.)	2,605.79	2,542.21	2,498.01	2,454.43	2,411.47	2,369.12	2,324.88	2,281.28	2,23
Брацигово (т/г.)	2,338.38	2,294.00	2,254.12	2,214.80	2,176.03	2,137.82	2,097.89	2,058.55	2,01
Велинград (т/г.)	5,194.68	5,156.41	5,112.31	5,068.29	5,024.36	4,980.51	4,931.44	4,882.47	4,83
Лесичово (т/г.)	1,464.00	1,454.17	1,428.88	1,403.96	1,379.39	1,355.16	1,329.86	1,304.92	1,28
Пазарджик (т/г.)	49,074.14	47,935.25	47,101.78	46,280.12	45,470.11	44,671.60	43,837.37	43,015.28	42,2
Пещера (т/г.)	5,610.01	5,469.03	5,373.94	5,280.19	5,187.78	5,096.68	5,001.50	4,907.70	4,81
Ракитово (т/г.)	3,702.24	3,652.71	3,589.20	3,526.59	3,464.87	3,404.02	3,340.45	3,277.81	3,21
Септември (т/г.)	4,871.27	4,819.46	4,735.66	4,653.05	4,571.61	4,491.33	4,407.45	4,324.80	4,24
ОБЩО	**77,694.54**	**76,065.12**	**74,788.10**	**73,528.63**	**72,286.48**	**71,061.42**	**69,778.32**	**68,513.26**	**67,2**

Фигура 12: Тенденции при образуването на отпадъци за периода 2021 – 2028 г

За изчисляване на прогнозните тенденции при отделните потоци отпадъци са използвани резултатите от изготвения морфологичен анализ за РСУО – Пазарджик по проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС):

Таблица 85: Морфологичен състав на битовите отпадъци в РСУО – Пазарджик

Вид отпадък	Батак	Белово	Брациг ово	Велинг рад	Лесич ово	Пазард жик	Пеще ра	Ракито во	Септе мври
Хранителни	13.69%	12.01%	6.42%	12.43%	4.42%	11.07%	7.25%	4.69%	9.06%
Хартия	3.77%	5.89%	4.89%	3.38%	1.25%	3.93%	6.27%	3.91%	3.43%
Картон	3.23%	3.66%	4.30%	4.24%	2.46%	4.96%	6.27%	4.92%	2.99%
Пластмаса	8.69%	7.72%	13.92%	9.36%	6.19%	8.67%	9.61%	12.42%	4.74%
Текстил	4.24%	2.55%	5.65%	4.43%	4.03%	3.33%	4.14%	2.55%	2.31%
Гума	1.74%	0.31%	0.32%	1.10%	0.39%	0.24%	1.57%	0.38%	0.31%
Кожа	1.47%	0.41%	0.48%	0.35%	0.15%	0.51%	1.69%	2.68%	0.52%
Градински	4.89%	19.79%	18.72%	14.19%	24.86 %	13.29%	9.65%	33.23%	43.74 %
Дървесни	3.01%	0.37%	0.64%	0.61%	1.63%	0.68%	1.49%	0.08%	0.22%
Стъкло	4.72%	2.76%	3.37%	4.12%	7.77%	2.75%	4.94%	2.11%	2.18%
Метали	3.28%	1.07%	0.55%	1.25%	1.05%	2.05%	0.55%	1.12%	0.51%
Инертни >4 см	6.91%	6.10%	1.81%	5.80%	7.94%	4.56%	6.28%	2.82%	2.88%
Опасни	1.75%	0.87%	1.62%	0.82%	2.38%	1.68%	1.85%	0.57%	1.19%
Други	3.43%	3.57%	3.20%	2.73%	4.96%	4.07%	2.81%	2.23%	1.93%
Ситна Фракция <4см	35.18%	32.91%	34.11%	35.20%	30.51 %	38.19%	35.64 %	26.29%	24.01 %

За целите на анализа е възприет консервативен подход, при който отделните потоци отпадъци в състава на битовите такива остават непроменени за целия референтен период.

Таблица 86: Прогноза за морфологичния състав на отпадъците по общини за 2028 г. (т/год.)

Вид отпадък	Батак	Белово	Брациг ово	Велинг рад	Лесич ово	Пазард жик	Пеще ра	Ракито во	Септе мври
Хранителни	330.51	268.80	129.61	601.05	56.57	4673.25	348.98	150.81	384.57
Хартия	90.93	131.90	98.80	163.60	16.06	1660.29	301.87	125.62	145.44
Картон	77.97	81.99	86.87	204.78	31.56	2091.94	301.74	158.35	126.76

Пластмаса	209.82	172.81	281.18	452.27	79.25	3661.27	462.87	399.34	201.31
Текстил	102.24	57.12	114.04	213.89	51.58	1406.43	199.21	82.08	97.92
Гума	41.94	7.04	6.50	53.31	5.04	102.14	75.80	12.20	13.04
Кожа	35.59	9.21	9.71	16.77	1.95	214.33	81.34	86.05	21.97
Градински	118.17	442.95	378.12	685.67	318.32	5608.66	464.81	1068.61	1855.88
Дървесни	72.65	8.24	12.93	29.64	20.88	287.12	71.70	2.65	9.30
Стъкло	114.05	61.87	68.04	199.26	99.48	1158.58	238.01	67.93	92.55
Метали	79.12	23.97	11.09	60.20	13.42	866.60	26.45	36.15	21.61
Инертни >4 см	166.91	136.43	36.64	280.21	101.67	1925.11	302.49	90.60	122.07
Опасни	42.21	19.45	32.76	39.78	30.50	710.77	88.93	18.44	50.33
Други	82.72	79.93	64.58	131.72	63.44	1718.66	135.11	71.76	81.85
Ситна Фракция <4см	849.27	736.60	688.92	1701.44	390.62	16120.01	1715.97	845.47	1018.76

Обобщена прогноза за количествата отпадъци, съгласно морфологичния състав, на ниво регион са показани в следващата таблица:

Таблица 87: Прогноза за морфологичния състав на отпадъците за РСУО - Пазарджик за 2028 г. (т/год.)

Вид отпадък	**%**	**т/год.**
Хранителни	10.71%	7204.19
Хартия	2.06%	1385.68
Картон	3.20%	2152.51
Пластмаса	8.48%	5704.16
Текстил	4.40%	2959.70
Гума	0.81%	544.85
Кожа	1.20%	807.19
Градински	13.49%	9074.19

Дървесни	1.06%	713.02
Стъкло	3.17%	2132.33
Метали	1.37%	921.54
Инертни>4 см	5.84%	3928.34
Опасни	1.54%	1035.90
Други	3.81%	2562.84
Ситна Фракция<4см	38.86%	26139.58

4. Прогноза за количествата разделно събрани отпадъци и изпълнението на общинските цели за оползотворяване, в т.ч. рециклиране на битовите отпадъци

Прогнозата е разработена на основата на данни за количествата разделно събрани отпадъци за базовата 2019г., получени от общините в обхвата на Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Пазарджик. Общото количество битови отпадъци от функциониращите в общините системи за разделно събиране през посочената година възлиза на 1 256 тона, в .ч. хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло. Разделно събраното количество представлява едва 7.70% от общото количество рециклируеми отпадъци, определено на база морфологичния състав на битовите отпадъци за целевите общини.

Таблица 88: Разделно събрани битови отпадъци на територията на РСУО – Пазарджик, 2019 г. (тон)

Вид отпадък	Батак	Белово	Брациг ово	Велинг рад	Лесич ово	Пазар джик	Пеще ра	Ракито во	Септе мври
Хартия и картон	2.43	114.78	19.02	56.50	10	299	114	7.99	55.12
Пластма са и метал	1.207	29.97	21.68	12.45	3	293	68	3.00	14.21
стъкло	5	8.09	7.32	18.57	8	58	13	1.8	11.47
Общо	**8.637**	**152.84**	**48.02**	**87.514**	**21**	**650**	**195**	**12.787**	**80.8**

Информацията за предадени за оползотворяване, в т.ч. рециклиране, отпадъци по общини в обхвата на РСУО – Пазарджик от Националната система за мониторинг на отпадъците, съдържа следните данни за 2019 г.:

Таблица 89: Количество отпадъци, предадени за оползотворяване, в т.ч. рециклиране, 2019 г.

Община	**% предадени за оползотворяване**	**Количество (т.)**
Батак	0.00%	0.00
Белово	8.00%	204.79
Брацигово	0.00%	0.00
Велинград	17.00%	883.01
Лесичово	3.00%	41.81
Пазарджик	18.00%	8684.26
Пещера	11.00%	634.72
Ракитово	0.00%	0.00
Септември	13.00%	311.14

При запазване на съществуващото състояние, поставените цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци са трудно постижими за Общините в Регион Пазарджик. Постъпилите смесени битови отпадъци на регионалното депо се подлагат на предварително третиране, с което се осигурява прилагането на йерархията на управление на отпадъците, но съгласно представените данни в програмата е видно, че това е недостатъчно за постигане на целите. За подобряване на ситуацията е необходимо да се предприемат мерки, които могат да допринесат, прогнозите да придобият положителен характер. Тези мерки могат да бъдат насочени към разширение на системи за разделно събиране на МРО и организиране на чести кампании за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, с цел ограничаване смесването на различни потоци отпадъци при източника. По този начин потоците отпадъците, които могат да бъдат подложени на рециклиране ще бъдат изтеглени от общия поток битови отпадъци. Изграждането на центрове за подготовка за повторна употреба също ще допринесе за стъпка към изпълнение на поставените цели.

При формирането на прогнозите за разделно събрани битови отпадъци и предадени за оползотворяване, в т.ч. рециклиране такива за общините от РСУО – Пазарджик са взети предвид резултатите от анализа на съществуващото състояние относно отпадъците, както и необходимостта значително увеличаване на приноса на общините за постигане на целите по чл. 31, ал. 1 т. 1 от ЗУО.

Съгласно ЗУО в чл. 31, ал. 1, т. 1, във връзка с § 15 от допълнителните разпоредби на ЗУО всрок до 1 януари 2020 г. общините трябваше да постигнат цел повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи *хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло* от домакинствата и подобни отпадъци от други източници не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци.

С последно приетите изменения и допълнения на ЗУО (в сила от 05.03.2021г.) са въведени изискванията на приетия на ниво ЕС през 2018 г. законодателен пакет

„Отпадъци“, и по специално Директива (ЕС) 2018/85. Съобразно обявените промени в чл. 31, ал. 1, т.3-5 на ЗУО, целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци се завишава:

- най-късно до 31 декември 2025 г. - най-малко 55 % от общото им тегло;
- най-късно до 31 декември 2030 г. - най-малко 60 % от общото им тегло;
- най-късно до 31 декември 2035 г. - най-малко 65 % от общото им тегло.

За постигане на нормативно определените цели относно повторната употреба и рециклиране на битовите отпадъци, настоящата програма за управление на отпадъците на РСУО – Пазарджик предвижда комплекс от мерки, свързани с разширяване на обхвата и подобряване на ефективността на системите за разделно събиране на отпадъци на територията на членовете на сдружението, както и подобряване ефективността на инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци. Прогнозата за количествата предадени за оползотворяване от общото количество образувани отпадъци на територията на регионалната система предвижда следните ефекти от планираните мерки:

- поетапно увеличаване на количеството разделно събрани отпадъци до 70% от общото количество рециклируема фракция в състава на битовите отпадъци през 2028 г.
- В резултат на провежданите информационни кампании и инициативи, чистотата на разделно събрания отпадък нараства до 50.12% (7 545.29 т.) от общото количество прогнозна рециклируема фракция през 2028 г. в сравнение със 7.7% (1256.6 т.) през 2019 г.

Прогнозното разпределение на количествата предадени за оползотворяване отпадъци по общини и общо за регионалната система към 2025 г. при постигане на целите за 50% подготовка за повторна употреба и рециклиране е показано в таблицата по-долу:

Таблица 90: Поетапно постигане на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци за РСУО – Пазарджик, 2025 г.

Община	**цел 2025 г.**	**предадени за оползотворяване от СРС (тон)**	**за оползотворяване след предварително третиране (тон)**
Батак	1277.60	124.91	1152.68
Белово	1184.56	252.27	932.29
Брацигово	1068.91	356.46	712.45
Велинград	2490.25	649.63	1840.62
Лесичово	677.58	155.89	521.70

Пазарджик	22335.80	4825.05	17510.75
Пещера	2548.34	704.31	1844.03
Ракитово	1702.01	184.93	1517.07
Септември	2245.66	291.84	1953.83
общо	**35530.71**	**7545.29**	**27985.42**

Заедно с целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, с чл.31, ал. 1, т.6 в ЗУО се въвежда и цел, съгласно която най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло). С полаганите усилия за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, за депониране се отклоняват отпадъци, които са годни за рециклиране или друго оползотворяване. При това двете цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци и намаляване количеството на депонираните битови отпадъци са взаимно обвързани.

Целите за намаляване на количеството на депонирани битови отпадъци се прилагат, както следва:

- до 31 декември 2025 г. - най-малко до 50 % от общото им тегло;
- до 31 декември 2030 г. - най-малко до 30 % от общото им тегло.

В съответствие с нормативно определените задължения, настоящата програма за управление на отпадъците дефинира следните цели за общините от РСУО – Пазарджик:

Таблица 91: Цели за намаляване количествата депонирани отпадъци, РСУО – Пазарджик (тон)

Община	**Количества отпадъци 2025 г. (общо)**	**Количества отпадъци 2028 г. (общо)**	**Допустими за депониране - етапна цел 2025 -50%**	**Допустими за депониране - цел 2028 - 40%**
Батак	2555.19	2414.12	1277.60	965.65
Белово	2369.12	2238.32	1184.56	895.33
Брацигово	2137.82	2019.78	1068.91	807.91

Велинград	4980.51	4833.59	2490.25	1933.43
Лесичово	1355.16	1280.34	677.58	512.14
Пазарджик	44671.60	42205.17	22335.80	16882.07
Пещера	5096.68	4815.28	2548.34	1926.11
Ракитово	3404.02	3216.08	1702.01	1286.43
Септември	4491.33	4243.35	2245.66	1697.34

5. Прогноза за резултатите от работата на инсталациите и съоръженията за третиране на отпадъци

Количеството депонирани отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци – Пазарджик към 31.12.2021 г. е 287 670 тона, разпределено по години както следва:

Таблица 92: Количество депонирани отпадъци на РДНО – Пазарджик (Клетка 1)

Година	**Депонирани отпадъци (тон)**
2018	79 439
2019	81 860
2020	80 941
2021	45 430

При проектен капацитет на Клетка 1 от 590 327 тона, остатъчният капацитет към края на 2021 г. на клетката е приблизително 302 657 тона. В таблицата по-долу са представени изчисления за допустимите за депониране количества отпадъци съгласно поставените етапна и крайна цел за референтния период.

Таблица 93: Прогноза за количествата депонирани отпадъци

година	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
общо количество отпадъци	74788.10	73528.63	72286.48	71061.42	69778.32	68513.26	67266.02
допустим процент за депониране	55%	53%	51%	50%	47%	44%	40%

(%)							
допустими за депониране (ТОН)	41133.46	38970.17	36866.10	35530.71	32795.81	30145.83	26906.41
общо количество отпадъци	74788.10	73528.63	72286.48	71061.42	69778.32	68513.26	67266.02
остатъчен капацитет на Клетка 1 към 31.12.2028 г. (тон)							**60308.51**

Съгласно представената прогноза и при постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци, към края на референтния период, остатъчният капацитет на функциониращата Клетка 1 на РДНО – Пазарджик е приблизително 60 хил. тона.

Анализът е показателен за наличието на капацитет на инфраструктурата за депониране през целия период на програмиране, но дефинира необходимостта от предприемане на действия по проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура в края на периода в съответствие с изискванията на чл. 21, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците.